

|| ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ || ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ||
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ವೇದವ್ಯಾಸ ವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತ

ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕ ಪರ್ವ

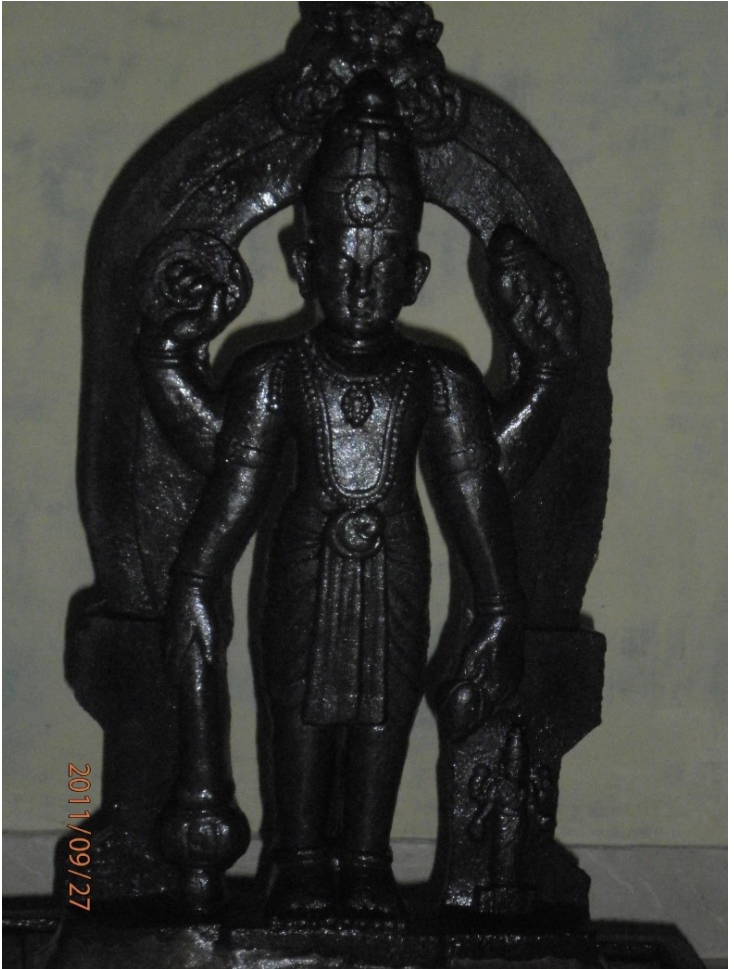

ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸರಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಉಪ ಪರ್ವಗಳು

ಆಶ್ರಮವಾಸ ಪರ್ವ	4
ಪುತ್ರದರ್ಶನ ಪರ್ವ	227
ನಾರದಾಗಮನ ಪರ್ವ	297

ಬನದಕೊಪ್ಪದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ದೇವರು

2011/09/27

ಆಶ್ರಮವಾಸ ಪರ್ವ

೧

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶುಶ್ರುಷಾ

ಪುತ್ರವಿಹೀನ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದೆಂಬ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಶಾಸನದಂತೆ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಪಾಂಡವರೂ, ಕುಂತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕುರು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-ಗಾಂಧಾರಿಯರ ಸೇವೆಗೈದುದು; ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದು ೧೫ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುದು (೧-೨೫).

15001001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

15001001a ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಪಾಂಡವಾ ಮೇ ಪಿತಾಮಹಾಃ|

15001001c ಕಥಮಾಸನ್ನಹಾರಾಜೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೇ ಮಹಾತ್ಮನಿ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ನನ್ನ ಪಿತಾಮಹ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲೀ ಪಾಂಡವರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಮಹಾತ್ಮ ಮಹಾರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೊಡನೆ ಹೇಗಿದ್ದರು?

15001002a ಸ ಹಿ ರಾಜಾ ಹತಾಮಾತ್ಯೋ ಹತಪುತ್ರೋ ನಿರಾಶ್ರಯಃ|

15001002c ಕಥಮಾಸೀದ್ಧತೈಶ್ವರ್ಯೋ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಆ ರಾಜನಾದರೋ ಅಮಾತ್ಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ನಿರಾಶ್ರಯನಾಗಿದ್ದನು. ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೇಗಿದ್ದಳು?

15001003a ಕಿಯಂತಂ ಚೈವ ಕಾಲಂ ತೇ ಪಿತರೋ ಮಮ ಪೂರ್ವಕಾಃ|

15001003c ಸ್ಥಿತಾ ರಾಜ್ಯೇ ಮಹಾತ್ಮಾ ನಸ್ತನ್ಮೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ನನ್ನ ಪೂರ್ವಪಿತಾಮಹರು ಎಷ್ಟುಕಾಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದರು?
ಮಹಾತ್ಮನ್! ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು!”

15001004 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15001004a ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಪಾಂಡವಾ ಹತಶತ್ರುವಃ|

15001004c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಪೃಥಿವೀಂ ಪರ್ಯಪಾಲಯನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನೇ
ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

15001005a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮುಪಾತಿಷ್ಠದ್ವಿದುರಃ ಸಂಜಯಸ್ತಥಾ|

15001005c ಯುಯುತ್ಸುಶ್ಚಾಪಿ ಮೇಧಾವೀ ವೈಶ್ಯಾಪುತ್ರಃ ಸ ಕೌರವಃ||

ವಿದುರ, ಸಂಜಯ ಮತ್ತು ಆ ವೈಶ್ಯಾಪುತ್ರ ಕೌರವ ಮೇಧಾವೀ
ಯುಯುತ್ಸುವೂ ಕೂಡ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು.

15001006a ಪಾಂಡವಾಃ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿ ಸಂಪೃಚ್ಛಂತಿ ಸ್ಮ ತಂ ನೃಪಮ್|

15001006c ಚಕ್ರಸ್ತೇನಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ವರ್ಷಾಣಿ ದಶ ಪಂಚ ಚ||

ಪಾಂಡವರು ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ನೃಪನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವನ ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದರು.

15001007a ಸದಾ ಹಿ ಗತ್ವಾ ತೇ ವೀರಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸಂತ ತಂ ನೃಪಮ್|

15001007c ಪಾದಾಭಿವಂದನಂ ಕೃತ್ವಾ ಧರ್ಮರಾಜಮತೇ ಸ್ಥಿತಾಃ|

15001007e ತೇ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸಮುಪಾಘ್ರಾತಾಃ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿ ಚಕ್ರೀ||

ಧರ್ಮರಾಜನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ ಆ ವೀರರು ಹೋಗಿ ನೃಪನಿಗೆ ಪಾದಾಭಿವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಅವನ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

15001008a ಕುಂತಿಭೋಜಸುತಾ ಚೈವ ಗಾಂಧಾರೀಮನ್ವವರ್ತತ|

15001008c ದ್ರೌಪದೀ ಚ ಸುಭದ್ರಾ ಚ ಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಃ ಪಾಂಡವಸ್ತ್ರಿಯಃ|

15001008e ಸಮಾಂ ವೃತ್ತಿಮವರ್ತಂತ ತಯೋಃ ಶ್ವಶ್ರುೋರ್ಯಥಾವಿಧಿ||

ಕುಂತಿಭೋಜನ ಮಗಳೂ ಕೂಡ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದಳು. ದ್ರೌಪದೀ, ಸುಭದ್ರಾ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಪಾಂಡವಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಅತ್ತೆಯಂದಿರನ್ನೂ ಸಮಾನ ಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅವರ ಸೇವೆ

ಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು.

15001009a ಶಯನಾನಿ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ವಾಸಾಂಸ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ|

15001009c ರಾಜಾರ್ಹಾಣಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಾನ್ಯನೇಕಶಃ|

15001009e ಯುಧಿಷ್ಟಿರೋ ಮಹಾರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೇಽಭ್ಯುಪಾಹರತ್||

ಮಹಾರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ರಾಜಾರ್ಹವಾದ
ಮಹಾಬೆಲೆಬಾಳುವ ಶಯನಗಳನ್ನೂ, ಸರ್ವ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ,
ಅನೇಕ ಭಕ್ಷ್ಯ-ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದನು.

15001010a ತಥೈವ ಕುಂತೀ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಂ ಗುರುವೃತ್ತಿಮವರ್ತತ|

15001010c ವಿದುರಃ ಸಂಜಯಶ್ಚೈವ ಯುಯುತ್ಸುಶ್ಚೈವ ಕೌರವಃ|

15001010e ಉಪಾಸತೇ ಸ್ಮ ತಂ ವೃದ್ಧಂ ಹತಪುತ್ರಂ ಜನಾಧಿಪಮ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಕುಂತಿಯೂ ಗುರುಭಾವದಿಂದ ಗಾಂಧಾರಿಯ
ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವೃದ್ಧ ಜನಾಧಿಪನನ್ನು
ವಿದುರ, ಸಂಜಯ ಮತ್ತು ಕೌರವ ಯುಯುತ್ಸು ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು.

15001011a ಸ್ಯಾಲೋ ದ್ರೋಣಸ್ಯ ಯಶ್ಚೈಕೋ ದಯಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಹಾನ್|

15001011c ಸ ಚ ತಸ್ಮಿನ್ಮಹೇಷ್ವಾಸಃ ಕೃಪಃ ಸಮಭವತ್ತದಾ||

ದ್ರೋಣನ ಓರ್ವನೇ ಬಾವನಾದ, ಮಹಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪುತ್ರ
ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಕೃಪನೂ ಕೂಡ ಅವನೊಡನೆ
ಸಮಭಾವದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

15001012a ವ್ಯಾಸಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ನಿತ್ಯಂ ವಾಸಂ ಚಕ್ರೇ ನೃಪೇಣ ಹ|

15001012c ಕಥಾಃ ಕುರ್ವನ್ಪುರಾಣರ್ಷಿದೇವರ್ಷಿನೃಪರಕ್ಷಸಾಮ್||

ಭಾಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸನೂ ಕೂಡ ನಿತ್ಯವೂ ನೃಪನ ಬಳಿಯೇ
ವಾಸವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ದೇವರ್ಷಿ-ನೃಪ-ರಾಕ್ಷಸರ ಪುರಾಣ
ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

15001013a ಧರ್ಮಯುಕ್ತಾನಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ವ್ಯವಹಾರಾನ್ವಿತಾನಿ ಚ|

15001013c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ವಿದುರಸ್ತಾನ್ಯಕಾರಯತ್||

ವಿದುರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾದ
ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

15001014a ಸಾಮಂತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಿಯಾಣ್ಯಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಸುಗುರೂಢ್ಯಪಿ|

15001014c ಪ್ರಾಪ್ಯಂತೇಽರ್ಥೈಃ ಸುಲಘುಭಿಃ ಪ್ರಭಾವಾದ್ವಿದುರಸ್ಯ ವೈ||

ವಿದುರನ ಉತ್ತಮ ಗುಣ-ನೀತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಂತರೂ ಕೂಡ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ
ಮಾಡಿಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

15001015a ಅಕರೋದ್ಬಂಧಮೋಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ವಧ್ಯಾನಾಂ ಮೋಕ್ಷಣಂ ತಥಾ|

15001015c ನ ಚ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜೋ ರಾಜಾ ಕದಾ ಚಿತ್ಕಿಂ ಚಿದಬ್ರವೀತ್||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು
ಮತ್ತು ಮರಣದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವರಿಗೆ

ಪ್ರಾಣದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೂ ರಾಜಾ ಧರ್ಮಸುತನು
ಯಾವಾಗಲೂ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

15001016a ವಿಹಾರಯಾತ್ರಾಸು ಪುನಃ ಕುರುರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15001016c ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾನ್ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪ್ರದದಾವಂಬಿಕಾಸುತೇ||

ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಕುರುರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ
ಅವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಸರ್ವ ಕಾಮನಾವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ
ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.

15001017a ಆರಾಲಿಕಾಃ ಸೂಪಕಾರಾ ರಾಗಖಂಡವಿಕಾಸ್ತಥಾ|

15001017c ಉಪಾತಿಷ್ಠಂತ ರಾಜಾನಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಯಥಾ ಪುರಾ||

ಹಿಂದಿನಂತೆ ಆರಾಲಿಕರು¹, ಸೂಪಕಾರರು² ಮತ್ತು ರಾಗಖಂಡವಿಕರು³
ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

15001018a ವಾಸಾಂಸಿ ಚ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ|

15001018c ಉಪಾಜಹ್ನುರ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಪಾಂಡವರು ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಬಹುಮೂಲ್ಯವಾದ

¹ ಆರಾಲಿಕಾಃ - ಅಡಿಗೆಯವರು; ಆರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕಾಯಿ-ಪಲ್ಯೆಗಳನ್ನು
ಕತ್ತರಿಸುವವರು, ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವವರು ಎಂದರ್ಥ

² ಸೂಪಕಾರರು ಎಂದರೆ ಸಾರು-ತೊಪ್ಪೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಮಾಡುವವರು

³ ರಾಗಖಂಡವಿಕಾಃ - ರಾಗಖಂಡವೆಂಬ ಭಕ್ಷ್ಯ ಅಥವಾ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು
ತಯಾರಿಸುವವರು

ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ವಿವಿಧ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

15001019a ಮೈರೇಯಂ ಮಧು ಮಾಂಸಾನಿ ಪಾನಕಾನಿ ಲಘೂನಿ ಚ|

15001019c ಚಿತ್ರಾನ್ಭಕ್ಷ್ಯವಿಕಾರಾಂಶ್ಚ ಚಕ್ರುರಸ್ಯ ಯಥಾ ಪುರಾ||

ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಪಾಂಡವರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಮೈರೇಯ⁴ಗಳನ್ನೂ, ಮಧು-ಮಾಂಸಗಳನ್ನೂ, ಲಘು ಪಾನಕಗಳನ್ನೂ, ವಿಚಿತ್ರ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

15001020a ಯೇ ಚಾಪಿ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಾಃ ಸಮಾಜಗ್ಮುಃ ಸಮಂತತಃ|

15001020c ಉಪಾತಿಷ್ಠಂತ ತೇ ಸರ್ವೇ ಕೌರವೇಂದ್ರಂ ಯಥಾ ಪುರಾ||

ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಸುತ್ತಲಿನ ಪೃಥಿವೀಪಾಲರು ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಕೌರವೇಂದ್ರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

15001021a ಕುಂತೀ ಚ ದ್ರೌಪದೀ ಚೈವ ಸಾತ್ವತೀ ಚೈವ ಭಾಮಿನೀ|

15001021c ಉಲೂಪೀ ನಾಗಕನ್ಯಾ ಚ ದೇವೀ ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ ತಥಾ||

15001022a ಧೃಷ್ಟಕೇತೋಶ್ಚ ಭಗಿನೀ ಜರಾಸಂಧಸ್ಯ ಚಾತ್ಮಜಾ|

15001022c ಕಿಂಕರಾಃ ಸ್ಮೃತಪತಿಷ್ಠಂತಿ ಸರ್ವಾಃ ಸುಬಲಜಾಂ ತಥಾ||

ಕುಂತೀ, ದ್ರೌಪದೀ, ಭಾಮಿನೀ ಸಾತ್ವತೀ (ಸುಭದ್ರಾ), ನಾಗಕನ್ಯೆ ಉಲೂಪಿ, ದೇವೀ ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ, ಧೃಷ್ಟಕೇತುವಿನ ತಂಗಿ⁵, ಜರಾಸಂಧ

⁴ ಕಬ್ಬಿನರಸ, ಪುಷ್ಪರಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಮದ್ಯ

⁵ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಪತ್ನಿ

ಪುತ್ತಿ⁶ ಇವರು ಎಲ್ಲರೂ ಸುಬಲನ ಪುತ್ತಿ ಗಾಂಧಾರಿಗೆ
ಸೇವಕಿಯರಂತೆಯೇ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

15001023a ಯಥಾ ಪುತ್ರವಿಯುಕ್ತೋಽಯಂ ನ ಕಿಂ ಚಿದ್ಧುಃಖಮಾಪ್ನುಯಾತ್|

15001023c ಇತಿ ರಾಜಾನ್ವಶಾದ್ಭ್ರಾತೃನ್ನಿತ್ಯಮೇವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

“ಪುತ್ರರಿಂದ ವಿಹೀನನಾಗಿರುವ ಇವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದುಃಖವನ್ನು
ತರಬಾರದು!” ಎಂದು ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿತ್ಯವೂ ತನ್ನ
ಸಹೋದರರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

15001024a ಏವಂ ತೇ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಚನಮರ್ಥವತ್|

15001024c ಸವಿಶೇಷಮವರ್ತಂತ ಭೀಮಮೇಕಂ ವಿನಾ ತದಾ||

ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಧರ್ಮರಾಜನ ಈ ಮಾತನ್ನು, ಭೀಮನೊಬ್ಬನನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

15001025a ನ ಹಿ ತತ್ತಸ್ಯ ವೀರಸ್ಯ ಹೃದಯಾದಪಸರ್ಪತಿ|

15001025c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ದುರ್ಬುದ್ಧೀರ್ಯದ್ವೃತ್ತಂ ದ್ಯೂತಕಾರಿತಮ್||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡೆದ ದ್ಯೂತವು ಆ ವೀರ
ಭೀಮಸೇನನ ಹೃದಯದಿಂದ ಅಳಿದುಹೋಗಿರಲೇ ಇಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಶುಶ್ರೂಷೇ ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

⁶ ಸಹದೇವನ ಪತ್ನಿ

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶುಶ್ರುಷ ಎನ್ನುವ ಮೊದಲನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-ಗಾಂಧಾರಿಯರಿಗೆ
ಪುತ್ರಶ್ರಾದ್ಧಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನವನ್ನಿತ್ತು ಸೇವೆಗೈದು (೧-೧೩).

15002001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15002001a ಏವಂ ಸಂಪೂಜಿತೋ ರಾಜಾ ಪಾಂಡವೈರಂಬಿಕಾಸುತಃ|

15002001c ವಿಜಹಾರ ಯಥಾಪೂರ್ವಮೃಷಿಭಿಃ ಪರ್ಯುಪಾಸಿತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಪಾಂಡವರಿಂದ
ಸಂಪೂಜಿತನಾದ ರಾಜಾ ಅಂಬಿಕಾಸುತನು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ
ಋಷಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

15002002a ಬ್ರಹ್ಮದೇಯಾಗ್ರಹಾರಾಂಶ್ಚ ಪ್ರದದೌ ಸ ಕುರೂದ್ವಹಃ|

15002002c ತಚ್ಚ ಕುಂತೀಸುತೋ ರಾಜಾ ಸರ್ವಮೇವಾನ್ವಮೋದತ||

ಆ ಕುರೂದ್ವಹನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.
ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕುಂತೀಸುತ ರಾಜನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

15002003a ಆನೃಶಂಸ್ಯಪರೋ ರಾಜಾ ಪ್ರೀಯಮಾಣೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15002003c ಉವಾಚ ಸ ತದಾ ಭ್ರಾತೃನಮಾತ್ಯಾಂಶ್ಚ ಮಹೀಪತಿಃ||

ಅಹಿಂಸಾಪರನಾದ ಮಹೀಪತಿ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಸದಾ ತನ್ನ ಸಹೋದರರು ಮತ್ತು ಅಮಾತ್ಯರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು:

15002004a ಮಯಾ ಚೈವ ಭವದ್ಭಿಶ್ಚ ಮಾನ್ಯ ಏಷ ನರಾಧಿಪಃ|

15002004c ನಿರ್ದೇಶೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಯಃ ಸ್ಥಾಸ್ಯತಿ ಸ ಮೇ ಸುಹೃತ್|

15002004e ವಿಪರೀತಶ್ಚ ಮೇ ಶತ್ರುನಿರಸ್ಯಶ್ಚ ಭವೇನ್ನರಃ||

“ಈ ನರಾಧಿಪನು ನನಗೆ ಮತ್ತು ನಿಮಗೆ ಮಾನನೀಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಯಾರಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರೇ ನನಗೆ
ಮಿತ್ರರು. ಅವನಿಗೆ ವಿಪರೀತನಾಗಿರುವವನು ನನಗೆ ಶತ್ರುವೂ ಹೌದು
ಮತ್ತು ಅಂಥಹವನು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹನೂ ಆಗುವನು.

15002005a ಪರಿದೃಷ್ಟೇಷು ಚಾಹಃಸು ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಣಿ|

15002005c ದದಾತು ರಾಜಾ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಯಾವದಸ್ಯ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಮ್||

ಮಕ್ಕಳ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವನು ಬಯಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ
ರಾಜನು ಏನನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವನೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು!”

15002006a ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ಕೌರವ್ಯೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಮನಾಃ|

15002006c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಮಹಾರ್ಹೇಭ್ಯೋ ದದೌ ವಿತ್ತಾನ್ಯನೇಕಶಃ||

ಆಗ ರಾಜಾ ಕೌರವ್ಯ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ

ಮಹಾರ್ಹವಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿತ್ತವನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

15002007a ಧರ್ಮರಾಜಶ್ಚ ಭೀಮಶ್ಚ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಯಮಾವಪಿ|

15002007c ತತ್ಸರ್ವಮನ್ವವರ್ತಂತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ||

ಧರ್ಮರಾಜ, ಭೀಮ, ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಮತ್ತು ಯಮಳರು ಅವೆಲ್ಲ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

15002008a ಕಥಂ ನು ರಾಜಾ ವೃದ್ಧಃ ಸನ್ನುತ್ರಶೋಕಸಮಾಹತಃ|

15002008c ಶೋಕಮಸ್ಮತ್ಕೃತಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನ ಮ್ನಿಯೇತೇತಿ ಚಿಂತ್ಯತೇ||

15002009a ಯಾವದ್ಧಿ ಕುರುಮುಖ್ಯಸ್ಯ ಜೀವತ್ತುತ್ರಸ್ಯ ವೈ ಸುಖಮ್|

15002009c ಬಭೂವ ತದವಾಪೋತು ಭೋಗಾಂಶ್ಚೇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ||

“ನಾವೇ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಈ ವೃದ್ಧ ರಾಜನು ಇನ್ನೂ ನಾಶವಾಗದೇ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ? ಅವನ ಪುತ್ರರು ಜೀವಿಸಿರುವಾಗ ಈ ಕುರುಮುಖ್ಯನು ಯಾವ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅದೇ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಲಿ!” ಎಂದು ಅವರು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

15002010a ತತಸ್ತೇ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಭ್ರಾತರಃ ಪಂಚ ಪಾಂಡವಾಃ|

15002010c ತಥಾಶೀಲಾಃ ಸಮಾತಸ್ಥುರ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಶಾಸನೇ||

ಹಾಗೆ ಶೀಲವಂತರಾದ ಪಂಚ ಪಾಂಡವ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

15002011a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಶ್ಚ ತಾನ್ವೀರಾನ್ವಿನೀತಾನ್ವಿನಯೇ ಸ್ಥಿತಾನ್|

15002011c ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತೌ ಸ್ಥಿತಾನ್ವಿತ್ಯಂ ಗುರುವತ್ಪರ್ಯಪಶ್ಯತ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಕೂಡ ವಿನೀತರಾಗಿ ವಿನಯದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು, ನಿತ್ಯವೂ ಶಿಷ್ಯರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಗುರುವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

15002012a ಗಾಂಧಾರೀ ಚೈವ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ವಿವಿಧೈಃ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಭಿಃ|

15002012c ಆನೃಣ್ಯಮಗಮತ್ಕಾಮಾನ್ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ವೈ||

ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಪುತ್ರರ ವಿವಿಧ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರು ಬಯಸಿದ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪುತ್ರಖುಣದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾದಳು.

15002013a ಏವಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15002013c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ಧೀಮಾನ್ಪೂಜಯಾಮಾಸ ತಂ ನೃಪಮ್||

ಈ ರೀತಿ ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮರಾಜ ಧೀಮಂತ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಆ ನೃಪನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶುಶ್ರೂಷೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶುಶ್ರೂಷ ಎನ್ನುವ ಎರಡನೇ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ
ನೋಡಿಕೊಂಡಿದುದು; ಆದರೆ ಭೀಮನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಬೇರೆಯೇ ಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದುದು (೧-೧೭).

15003001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15003001a ಸ ರಾಜಾ ಸುಮಹಾತೇಜಾ ವೃದ್ಧಃ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹಃ|

15003001c ನಾಪಶ್ಯತ ತದಾ ಕಿಂ ಚಿದಪ್ರಿಯಂ ಪಾಂಡುನಂದನೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ವೃದ್ಧ
ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪಾಂಡುನಂದನ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಏನೊಂದನ್ನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

15003002a ವರ್ತಮಾನೇಷು ಸದ್ವೃತ್ತಿಂ ಪಾಂಡವೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

15003002c ಪ್ರೀತಿಮಾನಭವದ್ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಂಬಿಕಾಸುತಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಆ ರೀತಿಯ ಸದ್ವೃತ್ತಿಯು
ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಅಂಬಿಕಾಸುತ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದನು.

15003003a ಸೌಬಲೇಯೀ ಚ ಗಾಂಧಾರೀ ಪುತ್ರಶೋಕಮಪಾಸ್ಯ ತಮ್|

15003003c ಸದೈವ ಪ್ರೀತಿಮತ್ಯಾಸೀತ್ತನಯೇಷು ನಿಜೇಷ್ಟಿವ||

ಸೌಬಲೇಯೀ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಪುತ್ರಶೋಕವನ್ನು ತೊರೆದು

ಪಾಂಡವರನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ಸದೈವ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

15003004a ಪ್ರಿಯಾಣ್ಯೇವ ತು ಕೌರವ್ಯೋ ನಾಪ್ರಿಯಾಣಿ ಕುರೂದ್ವಹ|

15003004c ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯೇ ನೃಪತೌ ಸಮಾಚರತಿ ನಿತ್ಯದಾ||

ಕೌರವ ಕುರೂದ್ವಹ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೂ ಕೂಡ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯ ನೃಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

15003005a ಯದ್ಯದ್ಭ್ರತೇ ಚ ಕಿಂ ಚಿತ್ಸ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ನರಾಧಿಪಃ|

15003005c ಗುರು ವಾ ಲಘು ವಾ ಕಾರ್ಯಂ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

15003006a ತತ್ಸ ರಾಜಾ ಮಹಾರಾಜ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಧುರಂಧರಃ|

15003006c ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ವಚಸ್ತತ್ತದಕಾರ್ಷೀತ್ಪರವೀರಹಾ||

ನರಾಧಿಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯರು ಚಿಕ್ಕ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಂಡವರ ದುರಂಧರ ಪರವೀರಹ ರಾಜಾ ಮಹಾರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು, ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.

15003007a ತೇನ ತಸ್ಯಾಭವತ್ಪ್ರೀತೋ ವೃತ್ತೇನ ಸ ನರಾಧಿಪಃ|

15003007c ಅನ್ವತಪ್ಯಚ್ಚ ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ಪುತ್ರಂ ಮಂದಮಚೇತಸಮ್||

ಅವನ ಆ ನಡತೆಯಿಂದ ನರಾಧಿಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಮಂದಚೇತನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

15003008a ಸದಾ ಚ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಕೃತಜಪ್ಯಃ ಶುಚಿರ್ನೃಪಃ|

15003008c ಆಶಾಸ್ತೇ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸಮರೇಷ್ಟಪರಾಜಯಮ್||

ಸದಾ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಶುಚಿಯಾಗಿ ಜಪಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನೃಪನು
ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಗೆ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಜಯವನ್ನು
ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

15003009a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಚ ಹುತ್ವಾ ಚೈವ ಹುತಾಶನಮ್|

15003009c ಆಯುಷ್ಯಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಮಾಶಾಸ್ತೇ ಸ ನರಾಧಿಪಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಮಾಡಿಸಿ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿ
ನರಾಧಿಪನು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

15003010a ನ ತಾಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಪರಾಮಾಪ ಪುತ್ರೇಭ್ಯಃ ಸ ಮಹೀಪತಿಃ|

15003010c ಯಾಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಭ್ಯಃ ಸಮವಾಪ ತದಾ ನೃಪಃ||

ಆಗ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನೃಪ ಮಹೀಪತಿಯು
ಪಡೆದನೋ ಆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರರಿಂದಲೂ ಹಿಂದೆ
ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ.

15003011a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಚ ವೃದ್ಧಾನಾಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚ ಭಾರತ|

15003011c ತಥಾ ವಿಟ್ಕೂದ್ರಸಂಘಾನಾಮಭವತ್ಸುಪ್ರಿಯಸ್ತದಾ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ವೃದ್ಧರ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರ, ವೈಶ್ಯರ
ಮತ್ತು ಶೂದ್ರ ಸಂಘಗಳ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು.

15003012a ಯಚ್ಚ ಕಿಂ ಚಿತ್ತುರಾ ಪಾಪಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತೈಃ ಕೃತಮ್|

15003012c ಅಕೃತ್ವಾ ಹೃದಿ ತದ್ರಾಜಾ ತಂ ನೃಪಂ ಸೋಽನ್ವವರ್ತತ||

ಹಿಂದೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳು ಏನೆಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಸಗಿದ್ದರೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೇ ನೃಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತಿದ್ದನು.

15003013a ಯಶ್ಚ ಕಶ್ಚಿನ್ನರಃ ಕಿಂ ಚಿದಪ್ರಿಯಂ ಚಾಂಬಿಕಾಸುತೇ|

15003013c ಕುರುತೇ ದ್ವೇಷ್ಯತಾಮೇತಿ ಸ ಕೌಂತೇಯಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ಅಂಬಿಕಾಸುತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಏನೇ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಎಸಗಿದರೂ ಅವನು ಧೀಮತ ಕೌಂತೇಯನ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

15003014a ನ ರಾಜ್ಞೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ನ ಚ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ವೈ|

15003014c ಉವಾಚ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಭಯಾನ್ನರಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಭಯದಿಂದಾಗಿ ಯಾರೂ ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಅಥವಾ ದುರ್ಯೋಧನನ ದುಷ್ಕೃತಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

15003015a ಧೃತ್ಯಾ ತುಷ್ಟೋ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಗಾಂಧಾರೀ ವಿದುರಸ್ತಥಾ|

15003015c ಶೌಚೇನ ಚಾಜಾತಶತ್ರೋರ್ನ ತು ಭೀಮಸ್ಯ ಶತ್ರುಹನ್||

ಶತ್ರುಹನ್! ನರೇಂದ್ರ ಅಜಾತಶತ್ರುವಿನ ಧೃತಿ, ಶೌಚಗಳಿಂದ ಗಾಂಧಾರೀ ಮತ್ತು ವಿದುರರು ತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಭೀಮನ

ಕುರಿತು ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ.

15003016a ಅನ್ವವರ್ತತ ಭೀಮೋಽಪಿ ನಿಷ್ಪನ್ನರ್ಮಜಂ ನೃಪಮ್|

15003016c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಚ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸದಾ ಭವತಿ ದುರ್ಮನಾಃ||

ಭೀಮನೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮಜ ನೃಪನನ್ನು ನಿಷ್ಪೆಯಿಂದ

ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟ

ಭಾವವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಿದ್ದನು.

15003017a ರಾಜಾನಮನುವರ್ತಂತಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಮಹಾಮತಿಮ್|

15003017c ಅನ್ವವರ್ತತ ಕೌರವ್ಯೋ ಹೃದಯೇನ ಪರಾಙ್ಮುಖಿಃ||

ಆ ಕೌರವ್ಯ ಭೀಮನು ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಮಹಾಮತಿ ರಾಜನನ್ನು

ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೇ

ಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶುಶ್ರೂಷೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶುಶ್ರೂಷ ಎನ್ನುವ ಮೂರನೇ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಭೀಮಾಪನಯ

ಭೀಮಸೇನನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-ಗಾಂಧಾರಿಯರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ
ಕರ್ನಾಟಕರಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದುದು (೧-೯). ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳು
ಭೀಮಸೇನನ ಅಪಮಾನಕಾರಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ದುಃಖಿತನಾದುದು (೧೦-೧೫).

15004001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15004001a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ನೃಪತೇರ್ದುರ್ಯೋಧನಪಿತುಸ್ತಥಾ|

15004001c ನಾಂತರಂ ದದೃಶೂ ರಾಜನ್ಪುರುಷಾಃ ಪ್ರಣಯಂ ಪ್ರತಿ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ದುರ್ಯೋಧನನ ತಂದೆ
ನೃಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಯಾವ
ಒಡಕನ್ನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

15004002a ಯದಾ ತು ಕೌರವೋ ರಾಜಾ ಪುತ್ರಂ ಸಸ್ಮಾರ ಬಾಲಿಶಮ್|

15004002c ತದಾ ಭೀಮಂ ಹೃದಾ ರಾಜನ್ನಪಧ್ಯಾತಿ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ರಾಜನ್! ಯಾವಾಗಲೆಲ್ಲ ರಾಜಾ ಕೌರವನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನ
ಬಾಲಿಶಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆವಾಗಲೆಲ್ಲ ತನ್ನ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮನ ಕುರಿತು ಅನಿಷ್ಟವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

15004003a ತಥೈವ ಭೀಮಸೇನೋಽಪಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಜನಾಧಿಪಮ್|

15004003c ನಾಮರ್ಷಯತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸದೈವಾತುಷ್ಟವದ್ಧದಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹಾಗೆಯೇ ಭೀಮಸೇನನಿಗೂ ಕೂಡ ಜನಾಧಿಪ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಕುರಿತು ಸಹನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಸದಾ ಅವನಿಗೆ
ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

15004004a ಅಪ್ರಕಾಶಾನ್ಯಪ್ರಿಯಾಣಿ ಚಕಾರಾಸ್ಯ ವೃಕೋದರಃ|

15004004c ಆಜ್ಞಾಂ ಪ್ರತ್ಯಹರಚ್ಚಾಪಿ ಕೃತಕೈಃ ಪುರುಷೈಃ ಸದಾ||

ವೃಕೋದರನು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ
ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸದಾ ಕೃತಕ ಪುರುಷರಿಂದ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

15004005a ಅಥ ಭೀಮಃ ಸುಹೃನ್ಮಧ್ಯೇ ಬಾಹುಶಬ್ದಂ ತಥಾಕರೋತ್|

15004005c ಸಂಶ್ರವೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯಮರ್ಷಣಃ||

ಒಮ್ಮೆ ಕರೋರ ಭೀಮನು ತನ್ನ ಸಹೃದಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-
ಗಾಂಧಾರಿಯರಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ತನ್ನ ಭುಜಗಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡನು.

15004006a ಸ್ಮೃತ್ವಾ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಶತ್ರುಂ ಕರ್ಣದುಃಶಾಸನಾವಪಿ|

15004006c ಪ್ರೋವಾಚಾಥ ಸುಸಂರಬ್ಧೋ ಭೀಮಃ ಸ ಪರುಷಂ ವಚಃ||

ಶತ್ರು ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ದುಃಶಾಸನರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು
ಕೋಪಿಷ್ಟನಾದ ಭೀಮನು ಈ ಕರೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

15004007a ಅಂಧಸ್ಯ ನೃಪತೇಃ ಪುತ್ರಾ ಮಯಾ ಪರಿಘಬಾಹುನಾ|

15004007c ನೀತಾ ಲೋಕಮಮುಂ ಸರ್ವೇ ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಾತ್ತಜೀವಿತಾಃ||

“ಪರಿಘದಂತಿರುವ ನನ್ನ ಈ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ನಾನಾ ಶಸ್ತ್ರಗಳೊಡನೆ
ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಅಂಧ ನೃಪತಿಯ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಯಮನ
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನು !

15004008a ಇಮೌ ತೌ ಪರಿಘಪ್ರಖ್ಯೌ ಭುಜೌ ಮಮ ದುರಾಸದೌ|

15004008c ಯಯೋರಂತರಮಾಸಾದ್ಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಃ ಕ್ಷಯಂ ಗತಾಃ||

ಪರಿಘದಂತೆ ದುರಾಸದವಾಗಿರುವ ಈ ನನ್ನ ಎರಡು ಭುಜಗಳ ಮಧ್ಯೆ
ಯಾರೆಲ್ಲ ಸಿಲುಕಿದರೋ ಆ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರೂ
ನಾಶಹೊಂದಿದರು !

15004009a ತಾವಿಮೌ ಚಂದನೇನಾಕ್ಶೌ ವಂದನೀಯೌ ಚ ಮೇ ಭುಜೌ|

15004009c ಯಾಭ್ಯಾಂ ದುರ್ಯೋಧನೋ ನೀತಃ ಕ್ಷಯಂ ಸಸುತಬಾಂಧವಃ||

ಸುತ-ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಈ
ನನ್ನ ಎರಡು ಭುಜಗಳು ಚಂದನಲೇಪನದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗಿವೆ!”

15004010a ಏತಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಃ ಶಲ್ಯಭೂತಾ ಜನಾಧಿಪಃ|

15004010c ವೃಕೋದರಸ್ಯ ತಾ ವಾಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ನಿರ್ವೇದಮಾಗಮತ್||

ವೃಕೋದರನ ಈ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಮುಳ್ಳಿನಂತಹ ವಿವಿಧ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಕೇಳಿ ಜನಾಧಿಪನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಖೇದವುಂಟಾಯಿತು.

15004011a ಸಾ ಚ ಬುದ್ಧಿಮತೀ ದೇವೀ ಕಾಲಪರ್ಯಾಯವೇದಿನೀ|

15004011c ಗಾಂಧಾರೀ ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞಾ ತಾನ್ಯಲೀಕಾನಿ ಶುಶ್ರುವೇ||

ಕಾಲದ ವೈವರೀತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞೆ ಬುದ್ಧಿಮತೀ
ದೇವೀ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾತನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಳು.

15004012a ತತಃ ಪಂಚದಶೇ ವರ್ಷೇ ಸಮತೀತೇ ನರಾಧಿಪಃ|

15004012c ರಾಜಾ ನಿರ್ವೇದಮಾಪೇದೇ ಭೀಮವಾಗ್ಬಾಣಪೀಡಿತಃ||

ಹಾಗೆ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋದವು. ರಾಜಾ ನರಾಧಿಪ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಭೀಮನ ವಾಗ್ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ
ಪೀಡಿತನಾಗಿದ್ದನು.

15004013a ನಾನ್ವಬುದ್ಧ್ಯತ ತದ್ರಾಜಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15004013c ಶ್ವೇತಾಶ್ವೋ ವಾಥ ಕುಂತೀ ವಾ ದ್ರೌಪದೀ ವಾ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ರಾಜಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗಾಗಲೀ, ಶ್ವೇತಾಶ್ವ
ಅರ್ಜುನನಿಗಾಗಲೀ, ಕುಂತಿಗಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಯಶಸ್ವಿನೀ
ದ್ರೌಪದಿಗಾಗಲೀ ಈ ವಿಷಯದ ಅರಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

15004014a ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಭೀಮಸ್ಯ ಚಿತ್ತಜ್ಞಾವನ್ವಮೋದತಾಮ್|

15004014c ರಾಜ್ಞಸ್ತು ಚಿತ್ತಂ ರಕ್ಷಂತೌ ನೋಚತುಃ ಕಿಂ ಚಿದಪ್ರಿಯಮ್||

ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಭೀಮನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ರಾಜ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಅವನ
ಮನಸ್ಸು ಖೇದಗೊಳ್ಳದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದ
ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

15004015a ತತಃ ಸಮಾನಯಾಮಾಸ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಸುಹೃಜ್ಜನಮ್|

15004015c ಬಾಷ್ಟಸಂದಿಗ್ಧಮತ್ಯರ್ಥಮಿದಮಾಹ ವಚೋ ಭೃಶಮ್||

ಆಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಗದ್ಗದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅವರೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಭೀಮಾಪನಯೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಭೀಮಾಪನಯ ಎನ್ನುವ ನಾಲ್ಕನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ವನಗಮನ ಸಂಕಲ್ಪ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಪರಿತಾಪಗೊಂಡು
ಅಲ್ಪಾಹಾರ ಮತ್ತು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವುದು ಮುಂತಾದ
ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದುದನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳಿಗೆ
ತಿಳಿಸಿದುದು (೧-೧೩). ವನವನ್ನು ಸೇರಲು ತನಗೆ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿಗೆ
ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ
ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದುದು (೧೪-೨೩).

15005001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

15005001a ವಿದಿತಂ ಭವತಾಮೇತದ್ಯಥಾ ವೃತ್ತಃ ಕುರುಕ್ಷಯಃ|

15005001c ಮಮಾಪರಾಧಾತ್ತತ್ಸರ್ವಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ ತು ಕೌರವಾಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುಗಳ ವಿನಾಶವು ಹೇಗಾಯಿತೆಂದು ನಿಮಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ನನ್ನ ಅಪರಾಧದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೌರವರೆಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು !

15005002a ಯೋಽಹಂ ದುಷ್ಟಮತಿಂ ಮೂಢಂ ಜ್ಞಾತೀನಾಂ ಭಯವರ್ಧನಮ್|

15005002c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಕೌರವಾಣಾಮಾಧಿಪತ್ಯೇಽಭ್ಯಷೇಚಯಮ್||

ನಾನೇ ದುಷ್ಟಮತಿಯಾದ ಮೂಢ ಬಾಂಧವರ ಭಯವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕೌರವರ ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದೆನು !

15005003a ಯಚ್ಚಾಹಂ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಂ ನಾಶ್ರೌಷಮರ್ಥವತ್|

15005003c ವದ್ಯತಾಂ ಸಾಧ್ವಯಂ ಪಾಪಃ ಸಾಮಾತ್ಯ ಇತಿ ದುರ್ಮತಿಃ||

“ಈ ಪಾಪಿ ದುರ್ಮತಿಯನ್ನು ಅಮಾತ್ಯರೊಡನೆ ವಧಿಸು !” ಎಂಬ ವಾಸುದೇವನ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಮಾತನ್ನು ನಾನೇ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ !

15005004a ಪುತ್ರಸ್ಯೇಹಾಭಿಭೂತಶ್ಚ ಹಿತಮುಕ್ತೋ ಮನೀಷಿಭಿಃ|

15005004c ವಿದುರೇಣಾಥ ಭೀಷ್ಮೇಣ ದ್ರೋಣೇನ ಚ ಕೃಪೇಣ ಚ||

15005005a ಪದೇ ಪದೇ ಭಗವತಾ ವ್ಯಾಸೇನ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

15005005c ಸಂಜಯೇನಾಥ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ತದಿದಂ ತಪ್ಯತೇಽದ್ಯ ಮಾಮ್||

ಪುತ್ರಸ್ಯೇಹದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಹಿತವನ್ನಾಡಿದ ಮನೀಷ ವಿದುರ, ಭೀಷ್ಮ,

ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಮತ್ತು ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ ವ್ಯಾಸ,
ಸಂಜಯ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿಯರನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದು
ನಾನು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ!

15005006a ಯಚ್ಚಾಹಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಣ ಗುಣವತ್ಸು ಮಹಾತ್ಮಸು|

15005006c ನ ದತ್ತವಾನ್ತ್ರಿಯಂ ದೀಪ್ತಾಂ ಪಿತೃಪೈತಾಮಹೀಮಿಮಾಮ್||

ಗುಣವಂತರೂ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಆಗಿರುವ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಗೆ ನಾನು
ಪಿತೃ-ಪಿತಾಮಹರಿಂದ ಉಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಭೂಮಿ-ಸಂಪತ್ತನ್ನು
ಕೊಡಲಿಲ್ಲ!

15005007a ವಿನಾಶಂ ಪಶ್ಯಮಾನೋ ಹಿ ಸರ್ವರಾಜ್ಞಾಂ ಗದಾಗ್ರಜಃ|

15005007c ಏತಚ್ಚೈಯಃ ಸ ಪರಮಮಮನ್ಯತ ಜನಾರ್ದನಃ||

ಸರ್ವರಾಜರ ವಿನಾಶವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ಗದಾಗ್ರಜ ಜನಾರ್ದನನು ಇದೇ
ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು.

15005008a ಸೋಽಹಮೇತಾನ್ಯಲೀಕಾನಿ ನಿವೃತ್ತಾನ್ಯಾತ್ಮನಃ ಸದಾ|

15005008c ಹೃದಯೇ ಶಲ್ಯಭೂತಾನಿ ಧಾರಯಾಮಿ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಹೀಗೆ ಆಗ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಸಾವಿರಾರು ಅಪರಾಧಗಳು ಮುಳ್ಳುಗಳಂತೆ
ಸದಾ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿವೆ.

15005009a ವಿಶೇಷತಸ್ತು ದಹ್ಯಾಮಿ ವರ್ಷಂ ಪಂಚದಶಂ ಹಿ ವೈ|

15005009c ಅಸ್ಯ ಪಾಪಸ್ಯ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ನಿಯತೋಽಸ್ಮಿ ಸುದುರ್ಮತಿಃ||

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾನು ಈ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳು ಸುಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.
ದುರ್ಮತಿಯ ಈ ಪಾಪಗಳ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು
ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

15005010a ಚತುರ್ಥೇ ನಿಯತೇ ಕಾಲೇ ಕದಾ ಚಿದಪಿ ಚಾಷ್ಟಮೇ|

15005010c ತೃಷ್ಣಾವಿನಯನಂ ಭುಂಜೇ ಗಾಂಧಾರೀ ವೇದ ತನ್ಮಮ||

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಹೊತ್ತು (ಎರಡು ದಿವಸಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ), ಒಮ್ಮೆಮ್ಮೆ
ಎಂಟನೆಯ ಹೊತ್ತು (ನಾಲ್ಕು ದಿವಸಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ) ಹಸಿವಿನ
ಸಂಕಟದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಪಾಹಾರವನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಗಾಂಧಾರಿಯೋರ್ವಳೇ ಬಲ್ಲಳು.

15005011a ಕರೋತ್ಯಾಹಾರಮಿತಿ ಮಾಂ ಸರ್ವಃ ಪರಿಜನಃ ಸದಾ|

15005011c ಯುಧಿಷ್ಟಿರಭಯಾದ್ವೇತ್ತಿ ಭೃಶಂ ತಪ್ಯತಿ ಪಾಂಡವಃ||

ನಾನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನೆಂದೇ ಎಲ್ಲ
ಪರಿಜನರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಂಡವನು ತುಂಬಾ
ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಟಿರನ ಭಯದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಇದು
ತಿಳಿಯದಂತೆ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

15005012a ಭೂಮೌ ಶಯೇ ಜಪ್ಯಪರೋ ದರ್ಭೇಷ್ಟಜಿನಸಂವೃತಃ|

15005012c ನಿಯಮವ್ಯಪದೇಶೇನ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ದರ್ಭೆ ಮತ್ತು ಮೃಗಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಮತ್ತು
ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರೀ ಜಪಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ

ಮಲಗುತ್ತೇವೆ.

15005013a ಹತಂ ಪುತ್ರಶತಂ ಶೂರಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಪಲಾಯಿನಮ್|

15005013c ನಾನುತಪ್ಯಾಮಿ ತಚ್ಚಾಹಂ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಂ ಹಿ ತಂ ವಿದುಃ||

15005013e ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಧರ್ಮರಾಜಾನಮಭ್ಯಭಾಷತ ಕೌರವಃ|

ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದ ನೂರು ಶೂರ ಮಕ್ಕಳೂ ಹತರಾದರು.

ಅವರು ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆಂದು ನಾನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.” ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕೌರವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ

ಹೇಳಿದನು:

15005014a ಭದ್ರಂ ತೇ ಯಾದವೀಮಾತರ್ವಾಕ್ಯಂ ಚೇದಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ||

15005014c ಸುಖಮಸ್ಮ್ಯುಷಿತಃ ಪುತ್ರ ತ್ವಯಾ ಸುಪರಿಪಾಲಿತಃ|

“ಪುತ್ರ! ಯಾದವೀ ಕುಂತಿಯ ಮಗನೇ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ!

ನಾನೀಗ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು! ನಿನ್ನಿಂದ

ಪರಿಪಾಲಿತನಾಗಿರುವ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಖದಿಂದಲೇ ಇದ್ದೇನೆ.

15005015a ಮಹಾದಾನಾನಿ ದತ್ತಾನಿ ಶ್ರಾದ್ಧಾನಿ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ||

15005015c ಪ್ರಕೃಷ್ಣಂ ಮೇ ವಯಃ ಪುತ್ರ ಪುಣ್ಯಂ ಚೇರ್ಣಂ ಯಥಾಬಲಮ್|

15005015e ಗಾಂಧಾರೀ ಹತಪುತ್ರೇಯಂ ಧೈರ್ಯೇಣೋದೀಕ್ಷತೇ ಚ ಮಾಮ್||

ಪುತ್ರ! ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೆ. ಪುನಃ ಪುನಃ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು

ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಬಲವಿದ್ದಷ್ಟು ಕಷ್ಟದ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ

ಮತ್ತು ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಈ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಧೈರ್ಯದಿಂದ

ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ !

15005016a ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಹ್ಯಪಕರ್ತಾರಸ್ತವ ಚೈಶ್ವರ್ಯಹಾರಿಣಃ|

15005016c ಸಮತೀತಾ ನೃಶಂಸಾಸ್ತೇ ಧರ್ಮೇಣ ನಿಹತಾ ಯುಧಿ||

ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಅಪಕಾರವನ್ನೆಸಗಿದ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಿದ ಕ್ರೂರಿಗಳು ಧರ್ಮದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

15005017a ನ ತೇಷು ಪ್ರತಿಕರ್ತವ್ಯಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕುರುನಂದನ|

15005017c ಸರ್ವೇ ಶಸ್ತ್ರಜಿತಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ಗತಾಸ್ತೇಽಭಿಮುಖಿಂ ಹತಾಃ||

ಕುರುನಂದನ ! ಅವರ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನೇನೂ
ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ
ಹತರಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

15005018a ಆತ್ಮನಸ್ತು ಹಿತಂ ಮುಖ್ಯಂ ಪ್ರತಿಕರ್ತವ್ಯಮದ್ಯ ಮೇ|

15005018c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಶ್ಚೈವ ರಾಜೇಂದ್ರ ತದನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಈಗ ನನಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿಗಾಗಿ ಹಿತವಾದ ಮುಖ್ಯ
ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿ
ಬೇಕು !

15005019a ತ್ವಂ ಹಿ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸತತಂ ಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ|

15005019c ರಾಜಾ ಗುರುಃ ಪ್ರಾಣಭೃತಾಂ ತಸ್ಮಾದೇತದ್ಭ್ರವೀಮ್ಯಹಮ್||

ನೀನು ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಸತತವೂ ಧರ್ಮವನ್ನು

ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು. ಪ್ರಾಣವಿರುವವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನು. ರಾಜಾ !
ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

15005020a ಅನುಜ್ಞಾತಸ್ವ ಯಾ ವೀರ ಸಂಶ್ರಯೇಯಂ ವನಾನ್ಯಹಮ್ |

15005020c ಚೀರವಲ್ಕಲಭೃದ್ರಾಜನ್ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಸಹಿತೋಽನಯಾ ||

15005020e ತವಾಶಿಷಃ ಪ್ರಯಂಜಾನೋ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ವನೇಚರಃ ||

ವೀರ ! ರಾಜನ್ ! ನಿನ್ನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಹಿತ
ನಾನು ಚೀರ-ವಲ್ಕಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ವನದಲ್ಲಿ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಸದಾ ನಿನಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

15005021a ಉಚಿತಂ ನಃ ಕುಲೇ ತಾತ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭರತರ್ಷಭ |

15005021c ಪುತ್ರೇಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಮಾಧಾಯ ವಯಸೋಽಂತೇ ವನಂ ನೃಪ ||

ಅಯ್ಯಾ ಭರತರ್ಷಭ ! ನಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು
ಪುತ್ರರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ವನವಾಸಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ.

15005022a ತತ್ರಾಹಂ ವಾಯುಭಕ್ಷೋ ವಾ ನಿರಾಹಾರೋಽಪಿ ವಾ ವಸನ್ |

15005022c ಪತ್ನ್ಯಾ ಸಹಾನಯಾ ವೀರ ಚರಿಷ್ಯಾಮಿ ತಪಃ ಪರಮ್ ||

ವೀರ ! ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ವಾಯುಭಕ್ಷನಾಗಿಯೋ
ನಿರಾಹಾರಿಯಾಗಿಯೋ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಪರಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ.

15005023a ತ್ವಂ ಚಾಪಿ ಫಲಭಾಕ್ತಾತ ತಪಸಃ ಪಾರ್ಥಿವೋ ಹ್ಯಸಿ |

15005023c ಫಲಭಾಜೋ ಹಿ ರಾಜಾನಃ ಕಲ್ಯಾಣಸ್ಯೇತರಸ್ಯ ವಾ ||

ಮಗೂ! ರಾಜನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೀನೂ ಕೂಡ ಆ ತಪಸ್ಸಿನ
ಫಲಭಾಗಿಯಾಗುವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಕರವಾದ ಮತ್ತು
ಕೆಟ್ಟದಾದ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ರಾಜನು ಫಲಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ!”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿವೇದೇ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿವೇದ ಎನ್ನುವ ಐದನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬

ದುಃಖಿತನಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ
ತಾನೇ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನೆಂದು ಹೇಳಿದುದು (೧-೧೫).
ಮೂರ್ಛಿತನಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮೈಸವರಿ
ಎಚ್ಚರಿಸಿದುದು (೧೬-೨೮).

15006001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

15006001a ನ ಮಾಂ ಪ್ರೀಣಯತೇ ರಾಜ್ಯಂ ತ್ವಯೈವಂ ದುಃಖಿತೇ ನೃಪ|

15006001c ಧಿಗ್ಮಾಮಸ್ತು ಸುದುರ್ಬುದ್ಧಿಂ ರಾಜ್ಯಸಕ್ತಂ ಪ್ರಮಾದಿನಮ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ನೃಪ! ನೀನು ಹೀಗೆ ದುಃಖದಿಂದಿರುವಾಗ
ನನಗೆ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂತೋಷವೂ ಇಲ್ಲ. ಅತ್ಯಂತ

ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾದ, ರಾಜ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಮತ್ತನಾಗಿರುವ ನನಗೆ
ಧಿಕ್ಕಾರ!

15006002a ಯೋಽಹಂ ಭವಂತಂ ದುಃಖಾರ್ತಮುಪವಾಸಕೃಶಂ ನೃಪ|

15006002c ಯತಾಹಾರಂ ಕ್ಷಿತಿಶಯಂ ನಾವಿಂದಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ||

ನೃಪ! ನೀನು ದುಃಖಾರ್ತನಾಗಿರುವುದಾಗಲೀ, ಉಪವಾಸದಿಂದ
ಕೃಶನಾಗಿರುವುದಾಗಲೀ, ಅಲ್ಪಾಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ
ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದಾಗಲೀ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದೇ
ಇರಲಿಲ್ಲ!

15006003a ಅಹೋಽಸ್ಮಿ ವಂಚಿತೋ ಮೂಢೋ ಭವತಾ ಗೂಢಬುದ್ಧಿನಾ|

15006003c ವಿಶ್ವಾಸಯಿತ್ವಾ ಪೂರ್ವಂ ಮಾಂ ಯದಿದಂ ದುಃಖಮಶ್ರುಥಾಃ||

ಗೂಢಬುದ್ಧಿಯ ನಿನ್ನಿಂದ ಮೂಢನಾದ ನಾನು ವಂಚಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಮೊದಲು ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಇಂದು ನನಗೆ ಈ
ದುಃಖವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೀಯೆ!

15006004a ಕಿಂ ಮೇ ರಾಜ್ಯೇನ ಭೋಗೈರ್ವಾ ಕಿಂ ಯಜ್ಞೈಃ ಕಿಂ ಸುಖೇನ ವಾ|

15006004c ಯಸ್ಯ ಮೇ ತ್ವಂ ಮಹೀಪಾಲ ದುಃಖಾನ್ಯೇತಾನ್ಯವಾಪ್ತವಾನ್||

ಮಹೀಪಾಲ! ನೀನೇ ಈ ರೀತಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
ನನಗೆ ಈ ರಾಜ್ಯಭೋಗದಿಂದ ಅಥವಾ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಯಾವ
ಸುಖವಿದೆ?

15006005a ಪೀಡಿತಂ ಚಾಪಿ ಜಾನಾಮಿ ರಾಜ್ಯಮಾತ್ಮಾನಮೇವ ಚ|

15006005c ಅನೇನ ವಚಸಾ ತುಭ್ಯಂ ದುಃಖಿತಸ್ಯ ಜನೇಶ್ವರ||

ಜನೇಶ್ವರ! ದುಃಖಿತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವೇ
ಪೀಡಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

15006006a ಭವಾನ್ವಿತಾ ಭವಾನ್ಮಾತಾ ಭವಾನ್ನಃ ಪರಮೋ ಗುರುಃ|

15006006c ಭವತಾ ವಿಪ್ರಹೀಣಾ ಹಿ ಕ್ವ ನು ತಿಷ್ಠಾಮಹೇ ವಯಮ್||

ನೀನೇ ನನ್ನ ಪಿತ. ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಮಾತೆ ಮತ್ತು ಪರಮ ಗುರು. ನಿನ್ನನ್ನು
ಅಗಲಿದ ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನಿಲ್ಲೋಣ?

15006007a ಔರಸೋ ಭವತಃ ಪುತ್ರೋ ಯುಯುತ್ಸುರ್ನೃಪಸತ್ತಮ|

15006007c ಅಸ್ತು ರಾಜಾ ಮಹಾರಾಜ ಯಂ ಚಾನ್ಯಂ ಮನ್ಯತೇ ಭವಾನ್||

ನೃಪಸತ್ತಮ! ಮಹಾರಾಜ! ನಿನ್ನ ಔರಸ ಪುತ್ರ ಯುಯುತ್ಸುವಾಗಲೀ
ಅಥವಾ ನೀನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ರಾಜನಾಗಲಿ!

15006008a ಅಹಂ ವನಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಭವಾನ್ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಶಾಸ್ತ್ವಿದಮ್|

15006008c ನ ಮಾಮಯಶಸಾ ದಗ್ಧಂ ಭೂಯಸ್ತ್ವಂ ದಗ್ಧಮರ್ಹಸಿ||

ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀನೇ ಆಳು.
ಅಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸುಡುವುದು
ಸರಿಯಲ್ಲ!

15006009a ನಾಹಂ ರಾಜಾ ಭವಾನ್ರಾಜಾ ಭವತಾ ಪರವಾನಹಮ್|

15006009c ಕಥಂ ಗುರುಂ ತ್ವಾಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಮನುಜ್ಞಾತುಮಿಹೋತ್ಸಹೇ||

ನಾನು ರಾಜನಲ್ಲ! ನೀನೇ ರಾಜ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಧರ್ಮಜ್ಞನೂ ಗುರುವೂ ಆದ ನಿನಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಲು ನಾನು ಹೇಗೆ
ತಾನೇ ಅನುಮತಿಸಿಡಲಿ?

15006010a ನ ಮನ್ಯುಹೃದಿ ನಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಧುರ್ಯೋಧನಕೃತೇಽನಘ|

15006010c ಭವಿತವ್ಯಂ ತಥಾ ತದ್ಧಿ ವಯಂ ತೇ ಚೈವ ಮೋಹಿತಾಃ||

ಅನಘ! ದುರ್ಯೋಧನನ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೋಪವಿಲ್ಲ. ಅದು ಆಗಾಬೇಕಾದ್ದಿತ್ತು ಎಂದು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆಗ ನಾವೂ ಕೂಡ ಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದೆವು.

15006011a ವಯಂ ಹಿ ಪುತ್ರಾ ಭವತೋ ಯಥಾ ದುರ್ಯೋಧನಾದಯಃ|

15006011c ಗಾಂಧಾರೀ ಚೈವ ಕುಂತೀ ಚ ನಿರ್ವಿಶೇಷೇ ಮತೇ ಮಮ||

ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಾವೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರೇ
ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಗಾಂಧಾರೀ ಮತ್ತು ಕುಂತಿಯರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ
ಇಲ್ಲವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

15006012a ಸ ಮಾಂ ತ್ವಂ ಯದಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ|

15006012c ಪೃಷ್ಠತಸ್ತ್ವಾ ನುಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಸತ್ಯೇನಾತ್ಮಾನಮಾಲಭೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಹೋದರೆ
ನಾನೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುವೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ಈ ಸತ್ಯವನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ!

15006013a ಇಯಂ ಹಿ ವಸುಸಂಪೂರ್ಣಾ ಮಹೀ ಸಾಗರಮೇಖಲಾ|

15006013c ಭವತಾ ವಿಪ್ರಹೀಣಸ್ಯ ನ ಮೇ ಪ್ರೀತಿಕರೀ ಭವೇತ್||

ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿದ ನನಗೆ ಸಾಗರವನ್ನೇ ಮೇಖಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ
ಈ ಸಂಪದ್ಭರಿತ ಭೂಮಿಯೂ ನನಗೆ
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರದು !

15006014a ಭವದೀಯಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಶಿರಸಾ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಸಾದಯೇ|

15006014c ತ್ವದಧೀನಾಃ ಸ್ಮ ರಾಜೇಂದ್ರ ವ್ಯೇತು ತೇ ಮಾನಸೋ ಜ್ವರಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಶಿರಸಾ ನಿನಗೆ ವಂದಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಎಲ್ಲವೂ
ನಿನ್ನದೇ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಅಧೀನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಮಾನಸಿಕ ಜ್ವರವು
ದೂರವಾಗಲಿ !

15006015a ಭವಿತವ್ಯಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮನ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ತಜ್ಜನಾಧಿಪ|

15006015c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಸ್ತ್ವಾಂ ಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮನಸೋ ಜ್ವರಮ್||

ಜನಾಧಿಪ ! ನೀನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆಯೆಂದು
ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ಪುನಃ ನಿನ್ನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು
ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ನಿನ್ನ ಈ ಮಾನಸಿಕ ಜ್ವರವನ್ನು
ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ !”

15006016 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

15006016a ತಾಪಸ್ಯೇ ಮೇ ಮನಸ್ತಾತ ವರ್ತತೇ ಕುರುನಂದನ|

15006016c ಉಚಿತಂ ಹಿ ಕುಲೇಽಸ್ಮಾಕಮರಣ್ಯಗಮನಂ ಪ್ರಭೋ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುನಂದನ! ಪ್ರಭೋ! ಮಗೂ! ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವುದು ಈ ಕುಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಮತ್ತು ಉಚಿತವೂ
ಆಗಿದೆ.

15006017a ಚಿರಮಸ್ಮತ್ಪಿತಃ ಪುತ್ರ ಚಿರಂ ಶುಶ್ರೂಷಿತಸ್ತ್ವಯಾ|

15006017c ವೃದ್ಧಂ ಮಾಮಭ್ಯನುಜ್ಞಾತುಂ ತ್ವಮರ್ಹಸಿ ಜನಾಧಿಪ||

ಪುತ್ರ! ಜನಾಧಿಪ! ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೇವೆ.
ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ.
ವೃದ್ಧನಾದ ನನಗೆ ನೀನು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು!”

15006018 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15006018a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಧರ್ಮರಾಜಾನಂ ವೇಪಮಾನಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಮ್|

15006018c ಉವಾಚ ವಚನಂ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಂಬಿಕಾಸುತಃ||

15006019a ಸಂಜಯಂ ಚ ಮಹಾಮಾತ್ರಂ ಕೃಪಂ ಚಾಪಿ ಮಹಾರಥಮ್|

15006019c ಅನುನೇತುಮಿಹೇಚ್ಛಾಮಿ ಭವದ್ಭಿಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಮ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೈಮುಗಿದು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ
ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅಂಬಿಕಾಸುತ ರಾಜನು ಮಹಾಮಾತ್ರ
ಸಂಜಯ ಮತ್ತು ಮಹಾರಥ ಕೃಪನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:
“ನೀವಾದರೂ ಈ ಪೃಥಿವೀಪತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿರೆಂದು
ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

15006020a ಗ್ಲಾಯತೇ ಮೇ ಮನೋ ಹೀದಂ ಮುಖಿಂ ಚ ಪರಿಶುಷ್ಯತಿ|

15006020c ವಯಸಾ ಚ ಪ್ರಕೃಷ್ಟೇನ ವಾಗ್ವಾ ಯಾಮೇನ ಚೈವ ಹಿ||

ನನ್ನ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಮಾತನಾಡಿದ

ಆಯಾಸದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಾಯಿಯು

ಒಣಗಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ.”

15006021a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವೃದ್ಧೋ ರಾಜಾ ಕುರೂದ್ವಹಃ|

15006021c ಗಾಂಧಾರೀಂ ಶಿಶ್ರಿಯೇ ಧೀಮಾನ್ಸಹಸೈವ ಗತಾಸುವತ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ವೃದ್ಧ ರಾಜಾ ಧೀಮಾನ್ ಕುರೂದ್ವಹನು

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟವನಂತೆ ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನೊರಗಿ

ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

15006022a ತಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥಾಸೀನಂ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಂ ಕುರುಪಾರ್ಥಿವಮ್|

15006022c ಆರ್ತಿಂ ರಾಜಾ ಯಯೌ ತೂರ್ಣಂ ಕೌಂತೇಯಃ ಪರವೀರಹಾ||

ಹಾಗೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಕುರುಪಾರ್ಥಿವನನ್ನು ನೋಡಿ

ಪರವೀರಹ ಕೌಂತೇಯನಿಗೆ ಅತೀವ ಸಂಕಟವುಂಟಾಯಿತು.

15006023 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

15006023a ಯಸ್ಯ ನಾಗಸಹಸ್ರೇಣ ದಶಸಂಖ್ಯೇನ ವೈ ಬಲಮ್|

15006023c ಸೋಽಯಂ ನಾರೀಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಶೇತೇ ರಾಜಾ ಗತಾಸುವತ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಆನೆಗಳ ಬಲವಿರುವ ಈ

ರಾಜನು ನಾರಿಯೋರ್ವಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮರಣಹೊಂದಿದವನಂತೆ

ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನಲ್ಲ !

15006024a ಆಯಸೀ ಪ್ರತಿಮಾ ಯೇನ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ವೈ ಪುರಾ|

15006024c ಚೂರ್ಣೀಕೃತಾ ಬಲವತಾ ಸ ಬಲಾರ್ಥಿ ಶ್ರಿತಃ ಸ್ತ್ರಿಯಮ್||

ಹಿಂದೆ ಭೀಮಸೇನನ ಉಕ್ಕಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಲದಿಂದ ಚೂರು
ಚೂರುಮಾಡಿದ್ದ ಇವನೇ ಇಂದು ಬಲಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು
ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ !

15006025a ಧಿಗಸ್ತು ಮಾಮಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಧಿಗ್ಬುದ್ಧಿಂ ಧಿಕ್ಷ ಮೇ ಶ್ರುತಮ್|

15006025c ಯತ್ಕೃತೇ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಃ ಶೇತೇಽಯಮತಥೋಚಿತಃ||

ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲದ ಪೃಥಿವೀಪಾಲನು ಈ ರೀತಿ
ಮಲಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ಅಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ನನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ ! ನನ್ನ
ಬುದ್ಧಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ ! ನನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ !

15006026a ಅಹಮಪ್ಯುಪವತ್ಸ್ಯಾಮಿ ಯಥೈವಾಯಂ ಗುರುರ್ಮಮ|

15006026c ಯದಿ ರಾಜಾ ನ ಭುಂಕ್ತೇಽಯಂ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಗುರುವಾದ ಈ ರಾಜನೂ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ
ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಅವರಂತೆಯೇ
ಉಪವಾಸದಿಂದಿರುತ್ತೇನೆ !”

15006027 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15006027a ತತೋಽಸ್ಯ ಪಾಣಿನಾ ರಾಜಾ ಜಲಶೀತೇನ ಪಾಂಡವಃ|

15006027c ಉರೋ ಮುಖಂ ಚ ಶನಕೈಃ ಪರ್ಯಮಾರ್ಜತ ಧರ್ಮವಿತೆ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಧರ್ಮವಿದು ಪಾಂಡವ ರಾಜನು ತಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಒದ್ದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಎದೆಯನ್ನೂ ಮುಖವನ್ನೂ ಸವರಿದನು.

15006028a ತೇನ ರತ್ನೈಷಧಿಮತಾ ಪುಣ್ಯೇನ ಚ ಸುಗಂಧಿನಾ|

15006028c ಪಾಣಿಸ್ಪರ್ಶೇನ ರಾಜ್ಞಸ್ತು ರಾಜಾ ಸಂಜ್ಞಾಮವಾಪ ಹ||

ರತ್ನೈಷಧಿಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪವಿತ್ರ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿವೇದೇ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿವೇದ ಎನ್ನುವ ಆರನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೭

ವ್ಯಾಸಾಗಮನ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-ಗಾಂಧಾರಿಯರನ್ನು ನೋಡಿದವರಲ್ಲಿ ಶೋಕ (೧-೧೦).
ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಂದ ಆಹಾರಸೇವಿಸದೇ ಇದ್ದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಆಹಾರ ಸೇವಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದುದು; ಅಲ್ಲಿಗೆ ವ್ಯಾಸನ
ಆಗಮನ (೧೧-೧೯).

15007001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

15007001a ಸ್ಪೃಶ ಮಾಂ ಪಾಣಿನಾ ಭೂಯಃ ಪರಿಷ್ವಜ ಚ ಪಾಂಡವ|

15007001c ಜೀವಾಮೀವ ಹಿ ಸಂಸ್ಪರ್ಶಾತ್ತವ ರಾಜೀವಲೋಚನ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾಂಡವ! ನಿನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಪುನಃ
ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸವರು! ಆಲಂಗಿಸು! ರಾಜೀವಲೋಚನ! ನಿನ್ನ
ಸಂಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನಾನು ಪುನಃ ಜೀವಂತನಾಗಿದ್ದೇನೆ!

15007002a ಮೂರ್ಧಾನಂ ಚ ತವಾಘ್ರಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಮನುಜಾಧಿಪ|

15007002c ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಚ ಪರಿಸ್ಪೃಷ್ಟುಂ ಪ್ರಾಣಾ ಹಿ ನ ಜಹುರ್ಮಮ||

ಮನುಜಾಧಿಪ! ನಿನ್ನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.
ಕೈಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ
ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ!

15007003a ಅಷ್ಟಮೋ ಹ್ಯದ್ಯ ಕಾಲೋಽಯಮಾಹಾರಸ್ಯ ಕೃತಸ್ಯ ಮೇ|

15007003c ಯೇನಾಹಂ ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ವಿಚೇಷ್ಟಿತುಮ್||

ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ! ನಾನು ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಇಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು
ದಿನಗಳಾದವು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಲುಗಾಡಲೂ ನನಗೆ
ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ!

15007004a ವ್ಯಾಯಾಮಶ್ಚಾಯಮತ್ಯರ್ಥಂ ಕೃತಸ್ವಾಮಭಿಯಾಚತಾ|

15007004c ತತೋ ಗ್ಲಾನಮನಾಸ್ತುತ ನಷ್ಟಸಂಜ್ಞ ಇವಾಭವಮ್||

ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಲೋಸುಗ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಿ
ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಗೂ! ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖದಿಂದ
ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿದವನಂತಾದೆನು!

15007005a ತವಾಮೃತಸಮಸ್ಪರ್ಶಂ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶಮಿಮಂ ವಿಭೋ|

15007005c ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸಂಜೀವಿತೋಽಸ್ಮಿತಿ ಮನ್ಯೇ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ||

ವಿಭೋ! ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ! ಅಮೃತಸ್ಪರ್ಶದಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ
ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನಾನು ನೂತನ ಚೇತನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೆನೆಂದು
ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ!”

15007006 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15007006a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕೌಂತೇಯಃ ಪಿತ್ರಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇನ ಭಾರತ|

15007006c ಪಸ್ಪರ್ಶ ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷು ಸೌಹಾರ್ದಾತ್ತಂ ಶನೈಸ್ತದಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನು ಹೀಗೆ
ಹೇಳಲು ಕೌಂತೇಯನು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೇ ಅವನ
ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿ ಸವರಿದನು.

15007007a ಉಪಲಭ್ಯ ತತಃ ಪ್ರಾಣಾನ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

15007007c ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಸಂಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಜಿಘ್ರತ ಪಾಂಡವಮ್||

ಆಗ ಮಹೀಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡು,
ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳೆರಡರಿಂದ ಪಾಂಡವನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು
ಆಘ್ರಾಣಿಸಿದನು.

15007008a ವಿದುರಾದಯಶ್ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ ರುರುದುರ್ದುಃಖಿತಾ ಭೃಶಮ್|

15007008c ಅತಿದುಃಖಾಚ್ಚ ರಾಜಾನಂ ನೋಚುಃ ಕಿಂ ಚನ ಪಾಂಡವಾಃ||

ವಿದುರಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ರೋದಿಸಿದರು.

ಅತಿದುಃಖದಿಂದ ಪಾಂಡವರೂ ಕೂಡ ರಾಜನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

15007009a ಗಾಂಧಾರೀ ತ್ವೇವ ಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಮನಸೋದ್ವಹತೀ ಭೃಶಮ್|

15007009c ದುಃಖಾನ್ಯವಾರಯದ್ರಾಜನ್ಮೈವಮಿತ್ಯೇವ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜನ್! ಧರ್ಮಜ್ಞೆ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ದುಃಖವನ್ನೇ
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ದುಃಖಿತರಾತ ಅನ್ಯರಿಗೆ “ಹೀಗೆ ಅಳಬೇಡಿರಿ!”
ಎಂದಳು.

15007010a ಇತರಾಸ್ತು ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸರ್ವಾಃ ಕುಂತ್ಯಾ ಸಹ ಸುದುಃಖಿತಾಃ|

15007010c ನೇತ್ರೈರಾಗತವಿಕ್ಲೇದೈಃ ಪರಿವಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಾಭವನ್||

ಅಂತಃಪುರದ ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತರಾಗಿ
ಕುಂತಿಯೊಡನೆ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ ಗಾಂಧಾರೀ-ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು
ಸುತ್ತವರೆದು ನಿಂತಿದ್ದರು.

15007011a ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ಪುನರ್ವಾಕ್ಯಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮ್|

15007011c ಅನುಜಾನೀಹಿ ಮಾಂ ರಾಜಂಸ್ತಾಪಸ್ಯೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ಆಗ ಪುನಃ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ!
ರಾಜನ್! ನನಗೆ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡು!

15007012a ಗ್ಲಾಯತೇ ಮೇ ಮನಸ್ತಾತ ಭೂಯೋ ಭೂಯಃ ಪ್ರಜಲ್ಪತಃ|

15007012c ನ ಮಾಮತಃ ಪರಂ ಪುತ್ರ ಪರಿಕ್ಷೇಷ್ಟುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ||

ಮಗೂ! ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು
ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪುತ್ರ! ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು
ದುಃಖಕ್ಕೀಡುಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ!”

15007013a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಕೌರವೇಂದ್ರೇ ತಂ ತಥಾ ಬ್ರುವತಿ ಪಾಂಡವಮ್|

15007013c ಸರ್ವೇಷಾಮವರೋಧಾನಾಮಾರ್ತನಾದೋ ಮಹಾನಭೂತ್||

ಕೌರವೇಂದ್ರನು ಪಾಂಡವನಿಗೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ
ಯೋಧರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮಹಾ ಆರ್ತನಾದವುಂಟಾಯಿತು.

15007014a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃಶಂ ವಿವರ್ಣಂ ಚ ರಾಜಾನಮತಥೋಚಿತಮ್|

15007014c ಉಪವಾಸಪರಿಶ್ರಾಂತಂ ತ್ವಗಸ್ಥಿಪರಿವಾರಿತಮ್||

15007015a ಧರ್ಮಪುತ್ರಃ ಸ ಪಿತರಂ ಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಮಹಾಭುಜಃ|

15007015c ಶೋಕಜಂ ಬಾಷ್ಟಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಪುನರ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಯಥೋಚಿತವಲ್ಲದೇ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಬಳಲಿ ಚರ್ಮ-ಅಸ್ಥಿಮಾತ್ರ
ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಕೃಶನೂ ವಿವರ್ಣನೂ ಆಗಿರುವ ರಾಜ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾಭುಜ ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ತಂದೆಯನ್ನು
ಆಲಂಗಿಸಿ, ಶೋಕದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಪುನಃ ಈ
ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

15007016a ನ ಕಾಮಯೇ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಜೀವಿತಂ ಪೃಥಿವೀಂ ತಥಾ|

15007016c ಯಥಾ ತವ ಪ್ರಿಯಂ ರಾಜಂಶ್ಚಿಕೀರ್ಷಾಮಿ ಪರಂತಪ||

“ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಪರಂತಪ! ರಾಜನ್! ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು
ಎಷ್ಟು ಬಯಸುತ್ತೇನೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಈ ಜೀವಿತವನ್ನಾಗಲೀ
ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ!

15007017a ಯದಿ ತ್ವಹಮನುಗ್ರಾಹ್ಯೋ ಭವತೋ ದಯಿತೋಽಪಿ ವಾ|

15007017c ಕ್ರಿಯತಾಂ ತಾವದಾಹಾರಸ್ತತೋ ವೇತ್ಸ್ಯಾಮಹೇ ವಯಮ್||

ನಾನು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ
ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಅಹಾರಸೇವನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು
ನಿನಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ.”

15007018a ತತೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

15007018c ಅನುಚ್ಛಾತಸ್ತ್ವಯಾ ಪುತ್ರ ಭುಂಜೀಯಾಮಿತಿ ಕಾಮಯೇ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಪಾರ್ಥಿವನು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಿಗೆ “ಪುತ್ರ!
ನೀನು ಬಯಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಅನುಚ್ಛೆಯಂತೆ ಊಟಮಾಡುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು
ಹೇಳಿದನು.

15007019a ಇತಿ ಬ್ರುವತಿ ರಾಜೇಂದ್ರೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮ್|

15007019c ಋಷಿಃ ಸತ್ಯವತೀಪುತ್ರೋ ವ್ಯಾಸೋಽಭ್ಯೇತ್ಯ ವಚೋಽಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲು
ಸತ್ಯವತೀ ಪುತ್ರ ಋಷಿ ವ್ಯಾಸನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಈ
ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ನಿವೇದೇ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ನಿವೇದ ಎನ್ನುವ ಏಳನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮

ವ್ಯಾಸವಾಕ್ಯ

ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡು ಎಂದು
ವ್ಯಾಸನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೧-೧೮). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತಿದುದು (೧೯-
೨೨).

15008001 ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ|

15008001a ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಯದಾಹ ಕುರುನಂದನಃ|

15008001c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾತ್ಮಾ ತ್ವಾಂ ತತ್ಕುರುಷ್ವಾವಿಚಾರಯನ್||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಬಾಹೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಕುರುನಂದನ ಮಹಾತ್ಮ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ನಿನಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದನೋ ಅದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೇ ಮಾಡು!

15008002a ಅಯಂ ಹಿ ವೃದ್ಧೋ ನೃಪತಿರ್ಹತಪುತ್ರೋ ವಿಶೇಷತಃ|

15008002c ನೇದಂ ಕೃಚ್ಛಂ ಚಿರತರಂ ಸಹೇದಿತಿ ಮತಿರ್ಮಮ||

ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೃದ್ಧನಾಗಿರುವ ಈ ನೃಪತಿಯು ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಕಾಲ ಈ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

15008003a ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಕರುಣವೇದಿನೀ|

15008003c ಪುತ್ರಶೋಕಂ ಮಹಾರಾಜ ಧೈರ್ಯೇಣೋದ್ವಹತೇ ಭೃಶಮ್||

ಮಹಾರಾಜ! ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಮಹಾಭಾಗೆ ಪ್ರಾಜ್ಞೆ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಪುತ್ರಶೋಕವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

15008004a ಅಹಮಪ್ಯೇತದೇವ ತ್ವಾಂ ಬ್ರವೀಮಿ ಕುರು ಮೇ ವಚಃ|

15008004c ಅನುಜ್ಞಾಂ ಲಭತಾಂ ರಾಜಾ ಮಾ ವೃಥೇಹ ಮರಿಷ್ಯತಿ||

ನಾನೂ ಕೂಡ ನಿನಗೆ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡು. ರಾಜನು ವೃಥಾ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಯದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀಡು!

15008005a ರಾಜರ್ಷೀಣಾಂ ಪುರಾಣಾನಾಮನುಯಾತು ಗತಿಂ ನೃಪಃ|

15008005c ರಾಜರ್ಷೀಣಾಂ ಹಿ ಸರ್ವೇಷಾಮಂತೇ ವನಮುಪಾಶ್ರಯಃ||

ಹಿಂದಿನ ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ಗತಿಯಂತೆ ಈ ನೃಪನೂ ಕೂಡ ಹೋಗಲಿ !

ಎಲ್ಲ ರಾಜರ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವನವೇ ಆಶ್ರಯವು !”

15008006 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15008006a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ತದಾ ರಾಜಾ ವ್ಯಾಸೇನಾಧ್ಭುತಕರ್ಮಣಾ|

15008006c ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಮಹಾತೇಜಾ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಧ್ಭುತಕರ್ಮಿ ವ್ಯಾಸನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜಾ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇಂತೆಂದನು:

15008007a ಭಗವಾನೇವ ನೋ ಮಾನ್ಯೋ ಭಗವಾನೇವ ನೋ ಗುರುಃ|

15008007c ಭಗವಾನಸ್ಯ ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಕುಲಸ್ಯ ಚ ಪರಾಯಣಮ್||

“ನೀನೇ ನಮಗೆ ಮಾನ್ಯನು. ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಗುರು. ನೀನೇ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ಕುಲದ ಪರಾಯಣನು.

15008008a ಅಹಂ ತು ಪುತ್ರೋ ಭಗವಾನ್ಪಿತಾ ರಾಜಾ ಗುರುಶ್ಚ ಮೇ|

15008008c ನಿರ್ದೇಶವರ್ತೀ ಚ ಪಿತುಃ ಪುತ್ರೋ ಭವತಿ ಧರ್ಮತಃ||

ಭಗವಾನ್ ! ನಾನಾದರೋ ರಾಜನ ಮಗ. ಅವನು ನನ್ನ ಗುರು.

ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಪುತ್ರನು ತಂದೆಯ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ

ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

15008009a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ತು ತಂ ಪ್ರಾಹ ವ್ಯಾಸೋ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಃ|

15008009c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪುನರೇವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ವ್ಯಾಸನು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು:

15008010a ಏವಮೇತನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಯಥಾ ವದಸಿ ಭಾರತ|

15008010c ರಾಜಾಯಂ ವೃದ್ಧತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪ್ರಮಾಣೇ ಪರಮೇ ಸ್ಥಿತಃ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ! ಭಾರತ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ಸರಿಯಾದುದೇ.

ಆದರೆ ಈ ರಾಜನು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಅಂತಿಮಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.

15008011a ಸೋಽಯಂ ಮಯಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಸ್ವ ಯಾ ಚ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

15008011c ಕರೋತು ಸ್ವಮಭಿಪ್ರಾಯಂ ಮಾಸ್ಯ ವಿಘ್ನಕರೋ ಭವ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಇವನು ನನ್ನಿಂದ ಮತ್ತು ನಿನ್ನಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು

ಪಡೆದು ಅವನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಮಾಡಲಿ. ಅವನಿಗೆ

ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಡ!

15008012a ಏಷ ಏವ ಪರೋ ಧರ್ಮೋ ರಾಜರ್ಷೀಣಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

15008012c ಸಮರೇ ವಾ ಭವೇನ್ಮೃತ್ಯುರ್ವನೇ ವಾ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವನದಲ್ಲಿ

ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೇ ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ಪರಮ ಧರ್ಮ.

15008013a ಪಿತ್ರಾ ತು ತವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪಾಂಡುನಾ ಪೃಥಿವೀಕ್ಷಿತಾ|

15008013c ಶಿಷ್ಯಭೂತೇನ ರಾಜಾಯಂ ಗುರುವತ್ಪರ್ಯಪಾಸಿತಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಪಾಂಡುವೂ ಕೂಡ ಈ ರಾಜನನ್ನು
ಗುರುವಂತೆ ಶಿಷ್ಯಭಾವದಿಂದ ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತಿದ್ದನು.

15008014a ಕ್ರತುಭಿದರ್ ಕ್ಷಿಣಾವದ್ಭಿರನ್ನಪರ್ವತಶೋಭಿತೈಃ|

15008014c ಮಹದ್ಭರಿಷ್ಟಂ ಭೋಗಾಶ್ಚ ಭುಕ್ತಾಃ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಪಾಲಿತಾಃ||

ಅನ್ನದ ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ದಕ್ಷಿಣಾಯುಕ್ತ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ, ಇಷ್ಟವಾದ ಮಹಾಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ಪುತ್ರರನ್ನು
ಪಾಲಿಸಿದನು.

15008015a ಪುತ್ರಸಂಸ್ಥಂ ಚ ವಿಪುಲಂ ರಾಜ್ಯಂ ವಿಪ್ರೋಷಿತೇ ತ್ವಯಿ|

15008015c ತ್ರಯೋದಶಸಮಾ ಭುಕ್ತಂ ದತ್ತಂ ಚ ವಿವಿಧಂ ವಸು||

ನೀನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದಾಗ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಇವನು ತನ್ನ
ಮಗನಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಪುಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದನು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ
ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

15008016a ತ್ವಯಾ ಚಾಯಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಯಾ ನೃಪಃ|

15008016c ಆರಾಧಿತಃ ಸಭೃತ್ಯೇನ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ನೃಪ! ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ನಿನ್ನ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ತನ್ನ

ಸೇವಕರಿಂದ ಇವನು ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯರು
ಅರಾಧಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

15008017a ಅನುಜಾನೀಹಿ ಪಿತರಂ ಸಮಯೋಽಸ್ಯ ತಪೋವಿಧೌ|

15008017c ನ ಮನ್ಯುರ್ವಿದ್ಯತೇ ಚಾಸ್ಯ ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮೋಽಪಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಇದು ಇವನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾಲವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ
ತಂದೆಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡು. ಇವನಿಗೆ ನಿನ್ನಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಕೋಪವಿಲ್ಲ.”

15008018a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಮ್|

15008018c ತಥಾಸ್ತಿ ತಿ ಚ ತೇನೋಕ್ತಃ ಕೌಂತೇಯೇನ ಯಯೌ ವನಮ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪಾರ್ಥಿವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಕೌಂತೇಯನು
ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಲು ವ್ಯಾಸನು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

15008019a ಗತೇ ಭಗವತಿ ವ್ಯಾಸೇ ರಾಜಾ ಪಾಂಡುಸುತಸ್ತತಃ|

15008019c ಪ್ರೋವಾಚ ಪಿತರಂ ವೃದ್ಧಂ ಮಂದಂ ಮಂದಮಿವಾನತಃ||

ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸನು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ರಾಜ ಪಾಂಡುಸುತನು
ವೃದ್ಧನಾದ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿಸಿ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಇಂತೆಂದನು:

15008020a ಯದಾಹ ಭಗವಾನ್ವ್ಯಾಸೋ ಯಚ್ಚಾಪಿ ಭವತೋ ಮತಮ್|

15008020c ಯದಾಹ ಚ ಮಹೇಷ್ವಾಸಃ ಕೃಪೋ ವಿದುರ ಏವ ಚ||

15008021a ಯುಯುತ್ಸುಃ ಸಂಜಯಶ್ಚೈವ ತತ್ಕರ್ತಾಸ್ಯೈಹಮಂಜಸಾ|

15008021c ಸರ್ವೇ ಹ್ಯೇತೇಽನುಮಾನ್ಯಾ ಮೇ ಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯ ಹಿತೈಷಿಣಃ||

“ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸನು ಏನು ಹೇಳಿದನೋ, ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಏನಿದೆಯೋ, ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಕೃಪ ಮತ್ತು ವಿದುರರು, ಯುಯತ್ಸು- ಸಂಜಯರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅದರಂತೆಯೇ ನಾನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಮಾನ್ಯರು ಮತ್ತು ಈ ಕುಲದ ಹಿತೈಷಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

15008022a ಇದಂ ತು ಯಾಚೇ ನೃಪತೇ ತ್ವಾಮಹಂ ಶಿರಸಾ ನತಃ|

15008022c ಕ್ರಿಯತಾಂ ತಾವದಾಹಾರಸ್ತತೋ ಗಚ್ಛಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||

ನೃಪತೇ! ಶಿರಸಾ ನಮಸ್ಕುರಿಸಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇದೊಂದನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಮೊದಲು ಊಟಮಾಡು. ಅನಂತರ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ಹೋಗುವಿಯಂತೆ!”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ವ್ಯಾಸಾನುಜ್ಞಾಯಾಂ ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಾನುಜ್ಞಾ ಎನ್ನುವ ಎಂಟನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾನುಶಾಸನ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-ಗಾಂಧಾರಿಯರು ಊಟ ಮಾಡಿದುದು (೧-೬).

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸುರಕ್ಷಣೆಯ ಕುರಿತು
ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು (೨-೨೬).

15009001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15009001a ತತೋ ರಾಜ್ಞಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

15009001c ಯಯೌ ಸ್ವಭವನಂ ರಾಜಾ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾನುಗತಸ್ತದಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ
ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸ್ವಭವನಕ್ಕೆ
ತೆರಳಿದನು. ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು.

15009002a ಮಂದಪ್ರಾಣಗತಿರ್ಧೀಮಾನ್ ಕೃಚ್ಚಾ ದಿವ ಸಮುದ್ಧರನ್|

15009002c ಪದಾತಿಃ ಸ ಮಹೀಪಾಲೋ ಜೀರ್ಣೋ ಗಜಪತಿಯಥಾ||

ಬಹಳವಾಗಿ ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದ್ದ ಧೀಮಾನ್ ಮಹೀಪಾಲನು ಮುಡಿ
ಸಲಗದಂತೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹೆಜ್ಜೆ ಯಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

15009003a ತಮನ್ವಗಚ್ಚ ದ್ವಿದುರೋ ವಿದ್ವಾನ್ನೂತಶ್ಚ ಸಂಜಯಃ|

15009003c ಸ ಚಾಪಿ ಪರಮೇಷ್ಟ್ವಾಸಃ ಕೃಪಃ ಶಾರದ್ವತಸ್ತಥಾ||

ವಿದ್ವಾನ್ ವಿದುರ, ಸೂತ ಸಂಜಯ, ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮೇಷ್ಟ್ವಾಸ
ಕೃಪ ಶಾರದ್ವತರು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದರು.

15009004a ಸ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಗೃಹಂ ರಾಜಾ ಕೃತಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕಕ್ರಿಯಃ|

15009004c ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾನಾಹಾರಮಕರೋತ್ತದಾ||

ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ರಾಜನು ಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ
ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ಭೋಜನ ಮಾಡಿದನು.

15009005a ಗಾಂಧಾರೀ ಚೈವ ಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಕುಂತ್ಯಾ ಸಹ ಮನಸ್ವಿನೀ|

15009005c ವಧೂಭಿರುಪಚಾರೇಣ ಪೂಜಿತಾಭುಂಕ್ತ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಮನಸ್ವಿನೀ ಧರ್ಮಜ್ಞೆ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಕುಂತಿಯೊಡನೆ
ಸೊಸೆಯಂದಿರಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಭೋಜನ
ಮಾಡಿದಳು.

15009006a ಕೃತಾಹಾರಂ ಕೃತಾಹಾರಾಃ ಸರ್ವೇ ತೇ ವಿದುರಾದಯಃ|

15009006c ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠಮುಪಾತಿಷ್ಠಂತ ತಂ ನೃಪಮ್||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಊಟಮಾಡಿದ ನಂತರ ವಿದುರಾದಿಗಳು ಮತ್ತು
ಪಾಂಡವರೂ ಕೂಡ ಊಟಮಾಡಿ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ನೃಪನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

15009007a ತತೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹಾರಾಜ ಕುಂತೀಪುತ್ರಮುಪಹ್ವರೇ|

15009007c ನಿಷಣ್ಣಂ ಪಾಣಿನಾ ಪೃಷ್ಠೇ ಸಂಸ್ಪೃಶನ್ನಂಬಿಕಾಸುತಃ||

ಆಗ ಮಹಾರಾಜ ಅಂಬಿಕಾಸುತನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಬೆನ್ನನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಸವರುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:

15009008a ಅಪ್ರಮಾದಸ್ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯಃ ಸರ್ವಥಾ ಕುರುನಂದನ|

15009008c ಅಷ್ಟಾಂಗೇ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ರಾಜ್ಯೇ ಧರ್ಮಪುರಸ್ಕೃತೇ||

“ಕುರುನಂದನ! ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ಅಷ್ಟಾಂಗಯುಕ್ತವಾದ⁷ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಪುರಸ್ಕೃತವಾದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿರಬೇಕು.

15009009a ತತ್ತು ಶಕ್ಯಂ ಯಥಾ ತಾತ ರಕ್ಷಿತುಂ ಪಾಂಡುನಂದನ|

15009009c ರಾಜ್ಯಂ ಧರ್ಮಂ ಚ ಕೌಂತೇಯ ವಿದ್ವಾನಸಿ ನಿಬೋಧ ತತ್||

ಮಗೂ ಪಾಂಡುನಂದನ! ಕೌಂತೇಯ! ನೀನು ರಾಜ್ಯಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವೆ. ಆದರೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ಶಕ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

15009010a ವಿದ್ಯಾವೃದ್ಧಾನ್ಸದೈವ ತ್ವಮುಪಾಸೀಥಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

15009010c ಶೃಣುಯಾಸ್ತೇ ಚ ಯದ್ಭೂಯಃ ಕುರ್ಯಾಶ್ಚೈವಾವಿಚಾರಯನ್||

ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ವೃದ್ಧರಾದವರನ್ನು ನೀನು ಸದಾ ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅವರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ಮತ್ತು ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

15009011a ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ತಾನ್ರಾಜನ್ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯಥಾವಿಧಿ|

15009011c ಕೃತ್ಯಕಾಲೇ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ಪೃಚ್ಛೇಥಾಃ ಕಾರ್ಯಮಾತ್ಮನಃ||

⁷ ಅರಸು, ಮಂತ್ರಿ, ಸ್ನೇಹಿತ, ಬೊಕ್ಕಸ, ನಾಡು, ದುರ್ಗ, ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಅಷ್ಟಾಂಗಗಳು.

ರಾಜನ್! ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು, ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿ, ರಾಜಕಾರ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರಿತು
ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕು.

15009012a ತೇ ತು ಸಂಮಾನಿತಾ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಯಾ ರಾಜ್ಯಹಿತಾರ್ಥಿನಾ|
15009012c ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಹಿತಂ ತಾತ ಸರ್ವಂ ಕೌರವನಂದನ||

ರಾಜನ್! ಮಗೂ! ಕೌರವನಂದನ! ನಿನ್ನಿಂದ ಸಮ್ಮಾನಿತರಾದ ಆ
ರಾಜ್ಯಹಿತಾರ್ಥಿಗಳು ನಿನಗೆ ಹಿತವಾದವುಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

15009013a ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ವಾಜಿವತ್ಪರಿಪಾಲಯ|
15009013c ಹಿತಾಯ ವೈ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ರಕ್ಷಿತಂ ದ್ರವಿಣಂ ಯಥಾ||

ಸಾರಥಿಯು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ
ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸು. ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಸಂಪತ್ತಿನಂತೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ನಿನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ
ಬರುತ್ತವೆ.

15009014a ಅಮಾತ್ಯಾನುಪಧಾತೀತಾನ್ವಿತ್ಯಪೈತಾಮಹಾನ್ಯುಚೇನ್|
15009014c ದಾಂತಾನ್ಯಮ್‌ಸು ಸರ್ವೇಷು ಮುಖ್ಯಾನ್ಮುಖ್ಯೇಷು ಯೋಜಯೇಃ||

ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೇ ಕೆಲಸಮಾಡುವ, ಪಿತೃ-
ಪಿತಾಮಹರ ಕಾಲದಿಂದ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ
ಕೆಲಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ, ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣರಾದ,
ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾದ ಮುಖ್ಯರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೋ!

15009015a ಚಾರಯೇಧಾಶ್ಚ ಸತತಂ ಚಾರ್ಯೈರವಿದಿತೈಃ ಪರಾನ್|

15009015c ಪರೀಕ್ಷಿತೈರ್ಬಹುವಿಧಂ ಸ್ವರಾಷ್ಟ್ರೇಷು ಪರೇಷು ಚ||

ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚಾರರಿಂದ ಸತತವೂ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಪರರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ವಿಷಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಬಾರದು.

15009016a ಪುರಂ ಚ ತೇ ಸುಗುಪ್ತಂ ಸ್ಯಾದ್ಧೃಢಪ್ರಾಕಾರತೋರಣಮ್|

15009016c ಅಟ್ಟಾಟ್ಟಾಲಕಸಂಬಾಧಂ ಷಟ್ಪಥಂ ಸರ್ವತೋದಿಶಮ್||

ನಿನ್ನ ನಗರವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಕಾರಗಳೂ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರಗಳೂ ಸುದೃಢವಾಗಿರಬೇಕು. ಆರು ವಿಧದ ದುರ್ಗಗಳು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬೇಕು.

15009017a ತಸ್ಯ ದ್ವಾರಾಣಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಪರ್ಯಾಪ್ತಾನಿ ಬೃಹಂತಿ ಚ|

15009017c ಸರ್ವತಃ ಸುವಿಭಕ್ತಾನಿ ಯಂತ್ರೈರಾರಕ್ಷಿತಾನಿ ಚ||

ನಗರದ ದ್ವಾರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿಯೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಳೆದು ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಗೆ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನಿರಿಸಿರಬೇಕು.

15009018a ಪುರುಷೈರಲಮರ್ಥ ಜ್ಞೈರ್ವಿದಿತೈಃ ಕುಲಶೀಲತಃ|

15009018c ಆತ್ಮಾ ಚ ರಕ್ಷ್ಯಃ ಸತತಂ ಭೋಜನಾದಿಷು ಭಾರತ||

15009019a ವಿಹಾರಾಹಾರಕಾಲೇಷು ಮಾಲ್ಯಶಯ್ಯಾಸನೇಷು ಚ|

ಭಾರತ ! ಭೋಜನಾದಿಗಳ, ವಿಹಾರ-ಆಹಾರಗಳ, ಮಾಲೆಗಳನ್ನು
 ಧರಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಲಗುವ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸತತವೂ
 ಕುಲಶೀಲಗಳುಳ್ಳ, ಅರ್ಥಜ್ಞರಾದ, ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು
 ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

15009019c ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ತೇ ಸುಗುಪ್ತಾಃ ಸ್ಯುವ್ಯದ್ಧೈರಾಪೈರಧಿಷ್ಠಿತಾಃ|

15009019e ಶೀಲವದ್ಭಿಃ ಕುಲೀನೈಶ್ಚ ವಿದ್ವದ್ಭಿಶ್ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಕುಲೀನರ, ಶೀಲವಂತರ, ವಿದ್ವಾಂಸರ, ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರರ
 ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು
 ಎಚ್ಚರದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

15009020a ಮಂತ್ರಿಣಶ್ಚೈವ ಕುರ್ವೀಥಾ ದ್ವಿಜಾನ್ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದಾನ್|

15009020c ವಿನೀತಾಂಶ್ಚ ಕುಲೀನಾಂಶ್ಚ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕುಶಲಾನೃಜೂನ್||

ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದರೂ, ವಿನೀತರೂ, ಕುಲೀನರೂ,
 ಧರ್ಮಾರ್ಥಕುಶಲರೂ, ಸತ್ಯವಂತರೂ ಆದ ದ್ವಿಜರನ್ನು
 ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

15009021a ತೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಮಂತ್ರಯೇಥಾಸ್ವಂ ನಾತ್ಯರ್ಥಂ ಬಹುಭಿಃ ಸಹ|

15009021c ಸಮಸ್ತೈರಪಿ ಚ ವ್ಯಸ್ತೈರ್ವ್ಯಪದೇಶೇನ ಕೇನ ಚಿತ್||

15009022a ಸುಸಂವೃತಂ ಮಂತ್ರಗೃಹಂ ಸ್ಥಲಂ ಚಾರುಹ್ಯ ಮಂತ್ರಯೇಃ|

15009022c ಅರಣ್ಯೇ ನಿಃಶಲಾಕೇ ವಾ ನ ಚ ರಾತ್ರೌ ಕಥಂ ಚನ||

ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ

ಅನೇಕರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಕೂಡದು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಆವರಣವಿರುವ ಮಂತ್ರಗೃಹದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಮಾಡಬೇಕು. ಹುಲ್ಲು-ಮುಳ್ಳುಗಳಿಲ್ಲದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರ ಅಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಮಾಡಬಾರದು.

15009023a ವಾನರಾಃ ಪಕ್ಷಿಣಶ್ಚೈವ ಯೇ ಮನುಷ್ಯಾನುಕಾರಿಣಃ|

15009023c ಸರ್ವೇ ಮಂತ್ರಗೃಹೇ ವರ್ಜ್ಯಾ ಯೇ ಚಾಪಿ ಜಡಪಂಗುಕಾಃ||

ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಕಪಿಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಮೂರ್ಖರನ್ನಾಗಲೀ, ಮತ್ತು ಹೆಳವರನ್ನಾಗಲೀ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆತರಬಾರದು.

15009024a ಮಂತ್ರಭೇದೇ ಹಿ ಯೇ ದೋಷಾ ಭವಂತಿ ಪೃಥಿವೀಕ್ಷಿತಾಮ್|

15009024c ನ ತೇ ಶಕ್ಯಾಃ ಸಮಾಧಾತುಂ ಕಥಂ ಚಿದಿತಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

ಒಂದುವೇಳೆ ರಾಜನ ಗುಪ್ತವಿಷಯಗಳು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತೆಂದಾದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

15009025a ದೋಷಾಂಶ್ಚ ಮಂತ್ರಭೇದೇಷು ಬ್ರೂಯಾಸ್ವಂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲೇ|

15009025c ಅಭೇದೇ ಚ ಗುಣಾನ್ರಾಜನ್ಪುನಃ ಪುನರರಿಂದಮ||

ರಾಜನ್ ! ಅರಿಂದಮ ! ಆದುದರಿಂದ ಮಂತ್ರಭೇದದಿಂದ ಆಗುವ

ಅನರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಮಂತ್ರಗೋಪನದಿಂದ ಆಗುವ ಲಾಭಗಳನ್ನೂ ಪುನಃ
ಪುನಃ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

15009026a ಪೌರಜಾನಪದಾನಾಂ ಚ ಶೌಚಾಶೌಚಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

15009026c ಯಥಾ ಸ್ಯಾದ್ವಿದಿತಂ ರಾಜಂಸ್ತಥಾ ಕಾರ್ಯಮರಿಂದಮ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಅರಿಂದಮ! ರಾಜನ್! ಪೌರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ
ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಭಾವನೆಗಳ್ಯಾವುವು ಎಂದು ತಿಳಿದು
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಪದೇಶೇ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಪದೇಶ ಎನ್ನುವ ಒಂಭತ್ತನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೦

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಉಪದೇಶ (೧-೧೬).

15010001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

15010001a ವ್ಯವಹಾರಾಶ್ಚ ತೇ ತಾತ ನಿತ್ಯಮಾಪ್ತೈರಧಿಷ್ಠಿತಾಃ|

15010001c ಯೋಜ್ಯಾಸ್ತುಷ್ಪೈರ್ಹಿ ತೈ ರಾಜನ್ನಿತ್ಯಂ ಚಾರೈರನುಷ್ಠಿತಾಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ

ಆಪ್ತರೂ, ಸಂತುಷ್ಟರೂ ಆದ ಹಿತೈಷಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು
ಚಾರರ ಮೂಲಕ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

15010002a ಪರಿಮಾಣಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಚ ದಂಡಂ ದಂಡೇಷು ಭಾರತ|

15010002c ಪ್ರಣಯೇಯುರ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಪುರುಷಾಸ್ತೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಭಾರತ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನೀನು ನಿಯೋಜಿಸಿದ ಪುರುಷರು
ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅಪರಾಧದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ದಂಡಾರ್ಹರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವವರಾಗಿರಬೇಕು.

15010003a ಆದಾನರುಚಯಶ್ಚೈವ ಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶಕಾಃ|

15010003c ಉಗ್ರದಂಡಪ್ರಧಾನಾಶ್ಚ ಮಿಥ್ಯಾ ವ್ಯಾಹಾರಿಣಸ್ತಥಾ||

15010004a ಆಕ್ರೋಷ್ವಾರಶ್ಚ ಲುಬ್ಧಾಶ್ಚ ಹಂತಾರಃ ಸಾಹಸಪ್ರಿಯಾಃ|

15010004c ಸಭಾವಿಹಾರಭೇತ್ತಾರೋ ವರ್ಣಾನಾಂ ಚ ಪ್ರದೂಷಕಾಃ|

15010004e ಹಿರಣ್ಯದಂಡಾ ವಧ್ಯಾಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಾ ದೇಶಕಾಲತಃ||

ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಲಂಚವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ
ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರೋ, ಪರಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ
ಸಂಪರ್ಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವರೋ, ಉಗ್ರಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ
ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರೋ, ಸುಳ್ಳುತೀರ್ಪನ್ನು ಕೊಡುವರೋ,
ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರೋ, ಸಭಾಮಂದಿರಗಳನ್ನೂ
ವಿಹಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವರೋ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ
ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ದೂಷಿಸುವರೋ ಅಂಥವರನ್ನು ದೇಶ-

ಕಾಲಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಸುವರ್ಣದಂಡದ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣದಂಡದ
ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

15010005a ಪ್ರಾತರೇವ ಹಿ ಪಶ್ಯೇಥಾ ಯೇ ಕುರ್ಯುರ್ವ್ಯಯಕರ್ಮ ತೇ|

15010005c ಅಲಂಕಾರಮಥೋ ಭೋಜ್ಯಮತ ಊರ್ಧ್ವಂ ಸಮಾಚರೇ||

ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಮೊದಲು ಆದಾಯ-ವೆಚ್ಚಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು
ನೋಡಬೇಕು. ಅದರ ನಂತರವೇ ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಭೋಜನಗಳ
ಕುರಿತು ಗಮನಕೊಡಬೇಕು.

15010006a ಪಶ್ಯೇಥಾಶ್ಚ ತತೋ ಯೋಧಾನ್ಸದಾ ತ್ವಂ ಪರಿಹರ್ಷಯನ್|

15010006c ದೂತಾನಾಂ ಚ ಚರಾಣಾಂ ಚ ಪ್ರದೋಷಸ್ತೇ ಸದಾ ಭವೇತ್||

ಅನಂತರ ಯೋಧರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ನೀನು ಸದಾ
ಹರ್ಷಗೊಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ದೂತರನ್ನು ಮತ್ತು ಚಾರರನ್ನು ಸದಾ
ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕು.

15010007a ಸದಾ ಚಾಪರರಾತ್ರಂ ತೇ ಭವೇತ್ಕಾರ್ಯಾರ್ಥನಿರ್ಣಯೇ|

15010007c ಮಧ್ಯರಾತ್ರೇ ವಿಹಾರಸ್ತೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಚ ಸದಾ ಭವೇತ್||

ರಾತ್ರಿಯ ಕಡೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ
ಮರುದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಬೇಕು.

15010008a ಸರ್ವೇ ತ್ವಾತ್ಯಯಿಕಾಃ ಕಾಲಾಃ ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

15010008c ತಥೈವಾಲಂಕೃತಃ ಕಾಲೇ ತಿಷ್ಠೇಥಾ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಃ|

15010008e ಚಕ್ರವತ್ಕರ್ಮಣಾಂ ತಾತ ಪರ್ಯಾಯೋ ಹ್ಯೇಷ ನಿತ್ಯಶಃ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು ಎಲ್ಲ ಸಮಯಗಳೂ

ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆಯಾಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ

ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗೈಯಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು.

ಚಕ್ರದೋಷಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ

ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು.

15010009a ಕೋಶಸ್ಯ ಸಂಚಯೇ ಯತ್ನಂ ಕುರ್ವೀಥಾ ನ್ಯಾಯತಃ ಸದಾ|

15010009c ದ್ವಿವಿಧಸ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ವಿಪರೀತಂ ವಿವರ್ಜಯೇಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಸದಾ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಕೋಶವನ್ನು ತುಂಬಿಸುವ

ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ದ್ವಿವಿಧಾ ಭಾವವನ್ನೂ ವಿಪರೀತ

ಭಾವವನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

15010010a ಚಾರೈರ್ವಿದಿತ್ವಾ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಯೇ ತೇ ರಾಜ್ಯಾಂತರಾಯಿಣಃ|

15010010c ತಾನಾಪ್ತೈಃ ಪುರುಷೈರ್ದೂರಾದ್ಧ್ಯಾತಯೇಥಾಃ ಪರಸ್ಪರಮ್||

ರಾಜರ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವರು

ಯಾರೆನ್ನುವುದನ್ನು ಗೂಢಚಾರರಿಂದ ತಿಳಿದು ಅಂಥವರನ್ನು

ಆಪ್ತಪುರುಷರ ಮೂಲಕ ದೂರದಿಂದಲೇ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

15010011a ಕರ್ಮದೃಷ್ಟ್ಯಾಥ ಭೃತ್ಯಾಂಸ್ತ್ವಂ ವರಯೇಥಾಃ ಕುರೂದ್ವಹ|

15010011c ಕಾರಯೇಥಾಶ್ಚ ಕರ್ಮಾಣಿ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತೈರಧಿಷ್ಠಿತೈಃ||

ಕುರೂದ್ವಹ ! ಸೇವಕರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿ ನಂತರ
 ಅವರನ್ನು ನೀನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರನ್ನು ಸೇವಕರನ್ನಾಗಿ
 ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಅವರು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿರಲಿ
 ಅಯೋಗ್ಯರಾಗಿರಲಿ ಅವರಿಂದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

15010012a ಸೇನಾಪ್ರಣೇತಾ ಚ ಭವೇತ್ತವ ತಾತ ದೃಢವ್ರತಃ|

15010012c ಶೂರಃ ಕ್ಲೇಶಸಹಶ್ಚೈವ ಪ್ರಿಯಶ್ಚ ತವ ಮಾನವಃ||

ಮಗೂ ! ನಿನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯು ದೃಢವ್ರತನಾಗಿರಬೇಕು,
 ಶೂರನಾಗಿರಬೇಕು, ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು
 ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನೂ ಆಗಿರಬೇಕು.

15010013a ಸರ್ವೇ ಜಾನಪದಾಶ್ಚೈವ ತವ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪಾಂಡವ|

15010013c ಪೌರೋಗವಾಶ್ಚ ಸಭ್ಯಾಶ್ಚ ಕುರ್ಯುರ್ಯೇ ವ್ಯವಹಾರಿಣಃ||

ಪಾಂಡವ ! ಗ್ರಾಮೀಣ, ನಗರದ ಮತ್ತು ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿನ್ನ
 ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯವಹಾರಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

15010014a ಸ್ವರಂದ್ರಂ ಪರರಂದ್ರಂ ಚ ಸ್ವೇಷು ಚೈವ ಪರೇಷು ಚ|

15010014c ಉಪಲಕ್ಷಯಿತವ್ಯಂ ತೇ ನಿತ್ಯಮೇವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ನಿತ್ಯವೂ ನೀನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ಮತ್ತು
 ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಿನ್ನವರಿಂದ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ
 ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು.

15010015a ದೇಶಾಂತರಸ್ಥಾಶ್ಚ ನರಾ ವಿಕ್ರಾಂತಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು|

15010015c ಮಾತ್ರಾಭಿರನುರೂಪಾಭಿರನುಗ್ರಾಹ್ಯಾ ಹಿತಾಸ್ತ ಯಾ||

ನಿನ್ನ ದೇಶದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾಗಿರುವ, ನಿನಗೆ ಹಿತರಾಗಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅನುರೂಪ ಜೀವಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

15010016a ಗುಣಾರ್ಥಿನಾಂ ಗುಣಃ ಕಾರ್ಯೋ ವಿದುಷಾಂ ತೇ ಜನಾಧಿಪ|

15010016c ಅವಿಚಾಲ್ಯಾಶ್ಚ ತೇ ತೇ ಸ್ವರ್ಯಥಾ ಮೇರುರ್ಮಹಾಗಿರಿಃ||

ಜನಾಧಿಪ! ಗುಣಾರ್ಥಿ ವಿದುಷರಿಗೆ ಗುಣಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಮೇರು ಮಹಾಗಿರಿಯಂತೆ ನಿಶ್ಚಲರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಪದೇಶೇ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಪದೇಶ ಎನ್ನುವ ಹತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಉಪದೇಶ (೧-೧೯).

15011001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

15011001a ಮಂಡಲಾನಿ ಚ ಬುದ್ಧ್ಯೇಥಾಃ ಪರೇಷಾಮಾತ್ಮನಸ್ತಥಾ|

15011001c ಉದಾಸೀನಗುಣಾನಾಂ ಚ ಮಧ್ಯಮಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನಗುಣವುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವ ರಾಜಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

15011002a ಚತುರ್ಣಾಂ ಶತ್ರುಜಾತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮಾತತಾಯಿನಾಮ್|

15011002c ಮಿತ್ರಂ ಚಾಮಿತ್ರಮಿತ್ರಂ ಚ ಬೋದ್ಧವ್ಯಂ ತೇಽರಿಕರ್ಶನ||

ಅರಿಕರ್ಶನ! ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಆತತಾಯಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸರ್ವ ಅಪಾಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನು ಯಾರು ಮತ್ತು ಶತ್ರುವಿನ ಮಿತ್ರರ್ಯಾರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

15011003a ತಥಾಮಾತ್ಯಾ ಜನಪದಾ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಷಮಾಣಿ ಚ|

15011003c ಬಲಾನಿ ಚ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಭವಂತ್ಯೇಷಾಂ ಯಥೇಚ್ಛ ಕಮ್||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಮಾತ್ಯರು, ಜನಪದಗಳು, ದುರ್ಗ-ಕಣಿವೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೇನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಶತ್ರುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

15011004a ತೇ ಚ ದ್ವಾದಶ ಕೌಂತೇಯ ರಾಜ್ಞಾಂ ವೈ ವಿವಿಧಾತ್ಮಕಾಃ|

15011004c ಮಂತ್ರಿಪ್ರಧಾನಾಶ್ಚ ಗುಣಾಃ ಷಷ್ಟಿದ್ವಾದಶ ಚ ಪ್ರಭೋ||

ಕೌಂತೇಯ! ಪ್ರಭೋ! ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಪ್ರಧಾನರಾದ

ಅರವತ್ತು ಗುಣಗಳು ಸೇರಿ ರಾಜನ ವಿವಿಧ ಆತ್ಮಕಗಳು.

15011005a ಏತನ್ಮಂಡಲಮಿತ್ಯಾಹುರಾಚಾರ್ಯಾ ನೀತಿಕೋವಿದಾಃ|

15011005c ಅತ್ರ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಮಾಯತ್ತಂ ಯುಧಿಷ್ಟಿರ ನಿಬೋಧ ತತ್||

ಇವುಗಳನ್ನೇ ನೀತಿಕೋವಿದ ಆಚಾರ್ಯರು ಮಂಡಲವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯುಧಿಷ್ಟಿರ! ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆರು ಗುಣಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳು.

15011006a ವೃದ್ಧಿಕ್ಷಯೌ ಚ ವಿಜ್ಞೇಯೌ ಸ್ಥಾನಂ ಚ ಕುರುನಂದನ|

15011006c ದ್ವಿಸಪ್ತತ್ಯಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ತತಃ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಚಾರಿಣಃ||

ಕುರುನಂದನ! ಮಹಾಬಾಹೋ! ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಶತ್ರು ಈ ಇಬ್ಬರ ವೃದ್ಧಿ-ಕ್ಷಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅದು ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಚಾರಣೆ.

15011007a ಯದಾ ಸ್ವಪಕ್ಷೋ ಬಲವಾನ್ವರಪಕ್ಷಸ್ತಥಾಬಲಃ|

15011007c ವಿಗೃಹ್ಯ ಶತ್ರುನ್ಕೌಂತೇಯ ಯಾಯಾತ್ಕ್ಷಿತಿಪತಿಸ್ತದಾ|

15011007e ಯದಾ ಸ್ವಪಕ್ಷೋಽಬಲವಾಂಸ್ತದಾ ಸಂಧಿಂ ಸಮಾಶ್ರಯೇತ್||

ಕೌಂತೇಯ! ಯಾವಾಗ ಸ್ವಪಕ್ಷವು ಬಲವಾಗಿಯೂ ಶತ್ರುಪಕ್ಷವು ದುರ್ಬಲವಾಗಿಯೂ ಇವುದೋ ಆಗ ಶತ್ರುವಿನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಕ್ಷಿತಿಪತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ವಪಕ್ಷವು ಅಬಲವಾಗಿರುವಾಗ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕು.

15011008a ದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ ಸಂಚಯಶ್ಚೈವ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸ್ಯಾನ್ಮಹಾಂಸ್ತಥಾ|

15011008c ಯದಾ ಸಮರ್ಥೋ ಯಾನಾಯ ನಚಿರೇಣೈವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಮಹಾ ಕರ್ತವ್ಯ !
ಯಾವಾಗ ಸಮರ್ಥನೋ ಆಗಲೇ ಸಮಯವ್ಯರ್ಥಮಾಡದೇ ಆಕ್ರಮಣ
ಮಾಡಬೇಕು.

15011009a ತದಾ ಸರ್ವಂ ವಿಧೇಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ಥಾನಂ ಚ ನ ವಿಭಾಜಯೇತ್|

15011009c ಭೂಮಿರಲ್ಪಫಲಾ ದೇಯಾ ವಿಪರೀತಸ್ಯ ಭಾರತ||

15011010a ಹಿರಣ್ಯಂ ಕುಪ್ಯಭೂಯಿಷ್ಯಂ ಮಿತ್ರಂ ಕ್ಷೀಣಮಕೋಶವತ್|

15011010c ವಿಪರೀತಾನ್ನ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ಸ್ವಯಂ ಸಂಧಿವಿಶಾರದಃ||

ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಧೇಯರಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೇನಾನಾಯಕರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಬಾರದು. ಭಾರತ !

ಒಂದುವೇಳೆ ಸೋತುಬಿಟ್ಟರೆ ಅಲ್ಪಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ

ಭೂಮಿಯನ್ನೂ, ಬೆರಕೆಯ ಚಿನ್ನವನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಬಡವ ಮಿತ್ರನನ್ನೂ

ಕೊಟ್ಟು ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸೋಲದೇ ತಾನಾಗಿಯೇ

ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

15011011a ಸಂಧ್ಯರ್ಥಂ ರಾಜಪುತ್ರಂ ಚ ಲಿಪ್ಸೇಥಾ ಭರತರ್ಷಭ|

15011011c ವಿಪರೀತಸ್ತು ತೇಽದೇಯಃ ಪುತ್ರ ಕಸ್ಯಾಂ ಚಿದಾಪದಿ|

15011011e ತಸ್ಯ ಪ್ರಮೋಕ್ಷೇ ಯತ್ನಂ ಚ ಕುರ್ಯಃ ಸೋಪಾಯಮಂತ್ರವಿತ್||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಒಂದುವೇಳೆ ಶತ್ರುವಿಗೇ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು

ಬಯಸಿದರೆ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನೇ ಒತ್ತೆಇಡುವಂತೆ ಕೇಳಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದರೆ ಉಪಾಯಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಅವನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

15011012a ಪ್ರಕೃತೀನಾಂ ಚ ಕೌಂತೇಯ ರಾಜಾ ದೀನಾಂ ವಿಭಾವಯೇತ್|

15011012c ಕ್ರಮೇಣ ಯುಗಪದ್ವಂದ್ವಂ ವ್ಯಸನಾನಾಂ ಬಲಾಬಲಮ್||

ಕೌಂತೇಯ ! ಆ ರಾಜನ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ದುರ್ಬಲವಾಗಿವೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಅಥವಾ ಒಂದೇಸಮನೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

15011013a ಪೀಡನಂ ಸ್ತಂಭನಂ ಚೈವ ಕೋಶಭಂಗಸ್ತಥೈವ ಚ|

15011013c ಕಾರ್ಯಂ ಯತ್ನೇನ ಶತ್ರುಣಾಂ ಸ್ವರಾಷ್ಟ್ರಂ ರಕ್ಷತಾ ಸ್ವಯಮ್||

ಪೀಡನ, ಸ್ತಂಭನ, ಕೋಶಭಂಗ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶತ್ರುಗಳ ನಾಶವನ್ನೂ ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಸ್ವಯಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

15011014a ನ ಚ ಹಿಂಸ್ರೋಽಭ್ಯುಪಗತಃ ಸಾಮಂತೋ ವೃದ್ಧಿಮಿಚ್ಛತಾ|

15011014c ಕೌಂತೇಯ ತಂ ನ ಹಿಂಸೇತ ಯೋ ಮಹೀಂ ವಿಜಿಗೀಷತೇ||

ಕೌಂತೇಯ ! ಆದರೆ ತನ್ನ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಯಸುವ ರಾಜನು

⁸ ಸ್ವಾಮಿ, ಅಮಾತ್ಯ, ಸುಹೃತ್, ಕೋಶ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ದುರ್ಗ, ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌರರು ರಾಜನ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು.

ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಬಂದ ಸಾಮಂತರಾಜನನ್ನು ಯಾವುದೇ
ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು. ವಿಶ್ವವನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಬಯಸಿದ
ರಾಜನು ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು.

15011015a ಗಣಾನಾಂ ಭೇದನೇ ಯೋಗಂ ಗಚ್ಛೇಥಾಃ ಸಹ ಮಂತ್ರಿಭಿಃ|

15011015c ಸಾಧುಸಂಗ್ರಹಣಾಚ್ಛೈವ ಪಾಪನಿಗ್ರಹಣಾತ್ತಥಾ||

ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಕನ್ನು
ಉಂಟುಮಾಡಲು ಉಪಾಯಮಾಡಬೇಕು. ಸತ್ತುರುಷರನ್ನು
ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಲೇ
ಇರಬೇಕು.

15011016a ದುರ್ಬಲಾಶ್ಚಾಪಿ ಸತತಂ ನಾವಷ್ಟಭ್ಯಾ ಬಲೀಯಸಾ|

15011016c ತಿಷ್ಠೇಥಾ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ವೈತಸೀಂ ವೃತ್ತಿಮಾಸ್ಥಿತಃ||

15011017a ಯದ್ಯೇವಮಭಿಯಾಯಾಚ್ಚ ದುರ್ಬಲಂ ಬಲವಾನ್ಘೃಪಃ|

15011017c ಸಾಮಾದಿಭಿರುಪಾಯೈಸ್ತಂ ಕ್ರಮೇಣ ವಿನಿವರ್ತಯೇತ್||

ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ! ಬಲಿಷ್ಠರಾಜನು ದುರ್ಬಲರನ್ನು ಎಂದೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ
ಹೋಗಬಾರದು. ಬಲಿಷ್ಠರಾಜನು ದುರ್ಬಲನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದರೆ
ದುರ್ಬಲನು ವಿನಮ್ರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಸಾಮ-ದಾನ
ಮೊದಲಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ
ಹಿಂದಿರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

15011018a ಅಶಕ್ನುವಂಸ್ತು ಯುದ್ಧಾಯ ನಿಷ್ಪತೇತ್ಸಹ ಮಂತ್ರಿಭಿಃ|

15011018c ಕೋಶೇನ ಪೌರೈರ್ಯದಂಡೇನ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಃ||

ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಕೋಶ, ಪೌರರು, ದಂಡ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಿಗಳು ಇವರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುವಿನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕು.

15011019a ಅಸಂಭವೇ ತು ಸರ್ವಸ್ಯ ಯಥಾಮುಖ್ಯೇನ ನಿಷ್ಪತೇತ್|

15011019c ಕ್ರಮೇಣಾನೇನ ಮೋಕ್ಷಃ ಸ್ಯಾಚ್ಚ ರೀರಮಪಿ ಕೇವಲಮ್||

ಬಲಿಷ್ಠನಾದವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ ಪರಾಜಯವು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾ ಶರೀರತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾದರೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಪದೇಶೇ

ಏಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಪದೇಶ ಎನ್ನುವ ಹನ್ನೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಉಪದೇಶ (೧-೨೩).

15012001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

15012001a ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಮಪ್ಯತ್ರ ಪಶ್ಯೇಥಾ ರಾಜಸತ್ತಮ|

15012001c ದ್ವಿಯೋನಿ ತ್ರಿವಿಧೋಪಾಯಂ ಬಹುಕಲ್ಪಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜಸತ್ತಮ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಸಂಧಿ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಗಳ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳನ್ನೂ, ಮೂರು ವಿಧದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೂ, ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

15012002a ರಾಜೇಂದ್ರ ಪರ್ಯುಪಾಸೀಥಾಶ್ಚಿತ್ತ್ವಾ ದ್ವೈವಿಧ್ಯಮಾತ್ಮನಃ|

15012002c ತುಷ್ಟಪುಷ್ಟಬಲಃ ಶತ್ರುರಾತ್ಮವಾನಿತಿ ಚ ಸ್ಮರೇತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ನಿನ್ನದೇ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶತ್ರುವು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬಲಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೆ ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ತುಷ್ಟಪುಷ್ಟ ಸೇನೆಯುಳ್ಳವನು ಬಲಶಾಲಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

15012003a ಪರ್ಯುಪಾಸನಕಾಲೇ ತು ವಿಪರೀತಂ ವಿಧೀಯತೇ|

15012003c ಆಮರ್ದಕಾಲೇ ರಾಜೇಂದ್ರ ವ್ಯಪಸರ್ಪಸ್ತತೋ ವರಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಸಂಧಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಟನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಪಲಾಯನಮಾಡುವುದೇ ಸೂಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

15012004a ವ್ಯಸನಂ ಭೇದನಂ ಚೈವ ಶತ್ರುಣಾಂ ಕಾರಯೇತ್ತತಃ|

15012004c ಕರ್ಶನಂ ಭೀಷಣಂ ಚೈವ ಯುದ್ಧೇ ಚಾಪಿ ಬಹುಕ್ಷಯಮ್||

ಆಗ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಸನಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ
ಬಿರುಕನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ಶನ, ಭೀಷಣ ಮತ್ತು ಬಹುವಿನಾಶೀ
ಯುದ್ಧ - ಇವುಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಬೇಕು.

15012005a ಪ್ರಯಾಸ್ಯಮಾನೋ ನೃಪತಿಸ್ತ್ರಿವಿಧಂ ಪರಿಚಿಂತಯೇತ್|

15012005c ಆತ್ಮನಶ್ಚೈವ ಶತ್ೋಶ್ಚ ಶಕ್ತಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಃ||

ಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದ ನೃಪತಿಯು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ತನ್ನ
ಮತ್ತು ಶತ್ರುವಿನ ಮೂರು ಶಕ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಬೇಕು.

15012006a ಉತ್ಸಾಹಪ್ರಭುಶಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಮಂತ್ರಶಕ್ತ್ಯಾ ಚ ಭಾರತ|

15012006c ಉಪಪನ್ನೋ ನರೋ ಯಾಯಾದ್ವಿಪರೀತಮತೋಽನ್ಯಥಾ||

ಭಾರತ! ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ
ಸಂಪನ್ನನಾದ ರಾಜನು ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣಿಸಬಹುದು. ಈ
ಮೂರೂ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಕ್ರಮಿಸಲು ಹೋಗಬಾರದು.

15012007a ಆದದೀತ ಬಲಂ ರಾಜಾ ಮೌಲಂ ಮಿತ್ರಬಲಂ ತಥಾ|

15012007c ಅಟವೀಬಲಂ ಭೃತಂ ಚೈವ ತಥಾ ಶ್ರೇಣೀಬಲಂ ಚ ಯತ್||

ವಿಜಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ರಾಜನು ಸೈನ್ಯಬಲ, ಧನಬಲ, ಮಿತ್ರಬಲ,
ಅರಣ್ಯದ ಬಲ, ಸೇವಕರ ಬಲ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಬಲ ಇವುಗಳನ್ನು
ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

15012008a ತತ್ರ ಮಿತ್ರಬಲಂ ರಾಜನ್ಮೌಲೇನ ನ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ|

15012008c ಶ್ರೇಣೀಬಲಂ ಭೃತಂ ಚೈವ ತುಲ್ಯ ಏವೇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

ರಾಜನ್! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರಬಲ ಮತ್ತು ಧನಬಲಗಳು
ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವುಗಳು. ಶಿಲ್ಪಿಬಲ ಮತ್ತು ವೇತನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸೇನೆಗಳು ಸಮಾನ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

15012009a ತಥಾ ಚಾರಬಲಂ ಚೈವ ಪರಸ್ಪರಸಮಂ ನೃಪ|

15012009c ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಬಲಕಾಲೇಷು ರಾಜ್ಞಾ ಕಾಲ ಉಪಸ್ಥಿತೇ||

ನೃಪ! ಚಾರಬಲ ಮತ್ತು ಭೃತ್ಯಬಲಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮನಾಗಿಯೇ
ಇರುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಯುದ್ಧಕಾಲವು
ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗುವುದರಿಂದ ರಾಜನು ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

15012010a ಆಪದಶ್ಚಾಪಿ ಬೋದ್ಧವ್ಯಾ ಬಹುರೂಪಾ ನರಾಧಿಪ|

15012010c ಭವಂತಿ ರಾಜ್ಞಾಂ ಕೌರವ್ಯ ಯಾಸ್ತಾಃ ಪೃಥಗತಃ ಶೃಣು||

ನರಾಧಿಪ! ಕೌರವ್ಯ! ಬಹುರೂಪೀ ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ
ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

15012011a ವಿಕಲ್ಪಾ ಬಹವೋ ರಾಜನ್ನಾಪದಾಂ ಪಾಂಡುನಂದನ|

15012011c ಸಾಮಾದಿಭಿರುಪನ್ಯಸ್ಯ ಶಮಯೇತ್ಪಾನ್ಮೃಪಃ ಸದಾ||

ರಾಜನ್! ಪಾಂಡುನಂದನ! ಆಪತ್ತಿನ ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಬಹಳ. ನೃಪನು

ಸಾಮ-ದಾನಾದಿ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸದಾ
ಉಪಶಮನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

15012012a ಯಾತ್ರಾಂ ಯಾಯಾದ್ಭಲೈರ್ಯುಕ್ತೋ ರಾಜಾ ಷಡ್ಭಿಃ ಪರಂತಪ|

15012012c ಸಂಯುಕ್ತೋ ದೇಶಕಾಲಾಭ್ಯಾಂ ಬಲೈರಾತ್ಮಗುಣೈಸ್ತಥಾ||

ಪರಂತಪ! ದೇಶ-ಕಾಲಗಳ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಆರು
ರಾಜಬಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ, ಆತ್ಮಗುಣಗಳ ಬಲದಿಂದಲೂ ಇರುವ
ರಾಜನು ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

15012013a ತುಷ್ಟಪುಷ್ಟಬಲೋ ಯಾಯಾದ್ರಾಜಾ ವೃದ್ಧ್ಯ ದಯೇ ರತಃ|

15012013c ಆಹೂತಶ್ಚಾಪ್ಯಥೋ ಯಾಯಾದನ್ಯತಾವಪಿ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ಹೃಷ್ಟ-ಪುಷ್ಟ ಸೇನೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ರಾಜನು
ದುರ್ಬಲನಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಋತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ
ಶತ್ರುವಿನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲನು.

15012014a ಸ್ಥೂಣಾಶ್ಮಾನಂ ವಾಜಿರಥಪ್ರಧಾನಾಂ

ಧ್ವಜದ್ರುಮೈಃ ಸಂವೃತಕೂಲರೋಧಸಮ್|

15012014c ಪದಾತಿನಾಗೈರ್ಬಹುಕರ್ದಮಾಂ ನದೀಂ

ಸಪತ್ನನಾಶೇ ನೃಪತಿಃ ಪ್ರಯಾಯಾತ್||

ರಾಜನಾದವನು ಶತ್ರುವಿನ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳೇ
ಬಂಡೆಗಳಂತಿರುವ, ಕುದುರೆ-ರಥಗಳೇ ಪ್ರವಾಹರೂಪದಲ್ಲಿರುವ,
ಧ್ವಜಗಳೆಂಬ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತೀರಪ್ರದೇಶವಾದ, ಪದಾತಿ-

ಗಜಸೇನೆಗಳೇ ಕೆಸರಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ನದಿಯನ್ನು ಹರಿಯ
ಬಿಡಬೇಕು.

15012015a ಅಥೋಪಪತ್ತ್ಯಾ ಶಕಟಂ ಪದ್ಮಂ ವಜ್ರಂ ಚ ಭಾರತ|

15012015c ಉಶನಾ ವೇದ ಯಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಂ ತತ್ರೈತದ್ವಿಹಿತಂ ವಿಭೋ||

ಭಾರತ! ವಿಭೋ! ಆಗ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಶಕಟ,
ಪದ್ಮ ಅಥವಾ ವಜ್ರ ವ್ಯೂಹಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಬೇಕು. ಶುಕ್ರನ ವೇದ
ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದರ ಕುರಿತು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

15012016a ಸಾದಯಿತ್ವಾ ಪರಬಲಂ ಕೃತ್ವಾ ಚ ಬಲಹರ್ಷಣಮ್|

15012016c ಸ್ವಭೂಮೌ ಯೋಜಯೇದ್ಯುದ್ಧಂ ಪರಭೂಮೌ ತಥೈವ ಚ||

ಗುಪ್ತಚಾರರ ಮೂಲಕ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಬಲವನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಶತ್ರುವಿನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಯುದ್ಧವನ್ನು
ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ರಾಜನು ಪಾರಿತೋಷಕಗಳ ಮೂಲಕ ಸೈನಿಕರನ್ನು
ಸಂತುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರನ್ನು
ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

15012017a ಲಬ್ಧಂ ಪ್ರಶಮಯೇದ್ರಾಜಾ ನಿಕ್ಷಿಪೇದ್ಧನಿನೋ ನರಾನ್|

15012017c ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ವವಿಷಯಂ ತಂ ಚ ಸಾಮಾದಿಭಿರುಪಕ್ರಮೇತ್||

ತನ್ನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಂತರ
ಶತ್ರುವಿನೊಡನೆ ಸಾಮ-ದಾನಾದಿ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ

ಸಂಧಿಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಯುದ್ಧವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು.

15012018a ಸರ್ವಥೈವ ಮಹಾರಾಜ ಶರೀರಂ ಧಾರಯೇದಿಹ|

15012018c ಪ್ರೇತ್ಯೇಹ ಚೈವ ಕರ್ತವ್ಯಮಾತ್ಮನಿಶ್ರೇಯಸಂ ಪರಮ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಸರ್ವಥಾ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಶರೀರದ ಮೂಲಕವೇ ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರಾಜನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

15012019a ಏವಂ ಕುರ್ವನ್ಯುಭಾ ವಾಚೋ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ಶ್ಚುಣುತೇ ನೃಪಃ|

15012019c ಪ್ರೇತ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಂ ತಥಾಪ್ನೋತಿ ಪ್ರಜಾ ಧರ್ಮೇಣ ಪಾಲಯನ್||

ನೃಪ ! ಈ ಶುಭ ಮಾತುಗಳಂತೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಮರಣಾನಂತರ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

15012020a ಏವಂ ತ್ವಯಾ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ವರ್ತಿತವ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಹಿತಮ್|

15012020c ಉಭಯೋರ್ಲೋಕಯೋಸ್ತಾತ ಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ನಿತ್ಯಮೇವ ಚ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಮಗೂ ! ಇಹ-ಪರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಲು ನೀನು ಹೀಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಜಾಹಿತದಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸಬೇಕು.

15012021a ಭೀಷ್ಮೇಣ ಪೂರ್ವಮುಕ್ತೋಽಸಿ ಕೃಷ್ಣೇನ ವಿದುರೇಣ ಚ|

15012021c ಮಯಾಪ್ಯವಶ್ಯಂ ವಕ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ತೇ ನೃಪಸತ್ತಮ||

ನೃಪಸತ್ತಮ ! ಭೀಷ್ಮ, ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ವಿದುರರು ನಿನಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಾನೂ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

15012022a ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಕುರ್ವೀಥಾ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣ|

15012022c ಪ್ರಿಯಸ್ತಥಾ ಪ್ರಜಾನಾಂ ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ಗೇ ಸುಖಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ||

ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣ ! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಮಾಡು. ಇದರಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಿಯನಾಗುವೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದ ಸುಖವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವೆ.

15012023a ಅಶ್ವಮೇಧಸಹಸ್ರೇಣ ಯೋ ಯಜೇತ್ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

15012023c ಪಾಲಯೇದ್ವಾಪಿ ಧರ್ಮೇಣ ಪ್ರಜಾಸ್ತುಲ್ಯಂ ಫಲಂ ಲಭೇತ್||

ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ಮಾಡುವ ರಾಜನಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಫಲವೂ ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಫಲವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಪದೇಶೇ ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಪದೇಶ ಎನ್ನುವ ಹನ್ನೆರಡನೇ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಾಕ್ಯ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ತನ್ನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದುದು (೧-೫). ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪೌರಜನರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದುದು (೬-೧೦). ಪೌರಜನರಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ನಿವೇದನೆ (೧೧-೨೨).

15013001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

15013001a ಏವಮೇತತ್ಕುರಿಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾತ್ಮ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

15013001c ಭೂಯಶ್ಚೈವಾನುಶಾಸ್ತ್ರೋಽಹಂ ಭವತಾ ಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭ! ನಿನ್ನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

15013002a ಭೀಷ್ಮೇ ಸ್ವರ್ಗಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇ ಗತೇ ಚ ಮಧುಸೂದನೇ|

15013002c ವಿದುರೇ ಸಂಜಯೇ ಚೈವ ಕೋಽನ್ಯೋ ಮಾಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ||

ಭೀಷ್ಮನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಧುಸೂದನನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತೆರಳಿದ ನಂತರ ಹಾಗೂ ವಿದುರ-ಸಂಜಯರು ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಾಗ ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ನನಗೆ ಉಪದೇಶಗಳ ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ?

15013003a ಯತ್ತು ಮಾಮನುಶಾಸ್ತ್ರೀಹ ಭವಾನದ್ಯ ಹಿತೇ ಸ್ಥಿತಃ|

15013003c ಕರ್ತಾಸ್ಯೇತನ್ಮಹೀಪಾಲ ನಿರ್ವೃತೋ ಭವ ಭಾರತ||

ಮಹೀಪಾಲ ! ಭಾರತ ! ನನಗೆ ಹಿತಕರನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇಂದು ನನಗೆ
ನೀನು ಏನೆಲ್ಲ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವೆಯೋ ಅವನ್ನು ನಾನು
ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳು !”

15013004 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15013004a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ರಾಜರ್ಷಿ ಧರ್ಮ ರಾಜೇನ ಧೀಮತಾ|

15013004c ಕೌಂತೇಯಂ ಸಮನುಜ್ಞಾತುಮಿಯೇಷ ಭರತರ್ಷಭ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ ! ಧೀಮಂತ ರಾಜನು
ರಾಜರ್ಷಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕೌಂತೇಯನಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸೂಚಿಸಿ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೀಗೆಂದನು:

15013005a ಪುತ್ರ ವಿಶ್ರಮ್ಯತಾಂ ತಾವನ್ಮಮಾಪಿ ಬಲವಾನ್ಮಮಃ|

15013005c ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾವಿಶದ್ರಾಜಾ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಭವನಂ ತದಾ||

“ಪುತ್ರ ! ನೀನನ್ನು ಹೊರಡು ! ನಾನೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ಬಳಲಿದ್ದೇನೆ !”
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರಾಜನು ಗಾಂಧಾರಿಯ ಭವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

15013006a ತಮಾಸನಗತಂ ದೇವೀ ಗಾಂಧಾರೀ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ|

15013006c ಉವಾಚ ಕಾಲೇ ಕಾಲಜ್ಞಾ ಪ್ರಜಾಪತಿಸಮಂ ಪತಿಮ್||

ಅವನು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ನಂತರ ದೇವೀ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ

ಕಾಲಜ್ಞೆ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

15013007a ಅನುಜ್ಞಾತಃ ಸ್ವಯಂ ತೇನ ವ್ಯಾಸೇನಾಪಿ ಮಹರ್ಷಿಣಾ|

15013007c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯಾನುಮತೇ ಕದಾರಣ್ಯಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ||

“ಸ್ವಯಂ ಮಹರ್ಷಿ ವ್ಯಾಸನಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೂ ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವಾಗ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವೆ?”

15013008 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

15013008a ಗಾಂಧಾರ್ಯಹಮನುಜ್ಞಾತಃ ಸ್ವಯಂ ಪಿತ್ರಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

15013008c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯಾನುಮತೇ ಗಂತಾಸ್ಮಿ ನಚಿರಾದ್ವನಮ್||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಗಾಂಧಾರೀ! ಮಹಾತ್ಮ ಸ್ವಯಂ ಪಿತನಿಂದ ನಾನು ಅನುಜ್ಞಾತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಅನುಮತಿಯೂ ದೊರಕಿದೆ. ಬೇಗನೇ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.”

15013009a ಅಹಂ ಹಿ ನಾಮ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತೇಷಾಂ ದುದ್ಯೂತದೇವಿನಾಮ್|

15013009c ಪುತ್ರಾಣಾಂ ದಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪ್ರೇತ್ಯಭಾವಾನುಗಂ ವಸು|

15013009e ಸರ್ವಪ್ರಕೃತಿಸಾಂನಿಧ್ಯಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ಸ್ವವೇಶ್ಮನಿ||

ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಜೂಜುಕೋರರಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರ ಪರಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

15013010 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15013010a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಧರ್ಮರಾಜಾಯ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

15013010c ಸ ಚ ತದ್ವಚನಾತ್ಸರ್ವಂ ಸಮಾನಿನ್ಯೇ ಮಹೀಪತಿಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪಾರ್ಥಿವನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವನ ವಚನದಂತೆ ಮಹೀಪತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿದನು.

15013011a ತತೋ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ನೃಪತಿಸ್ತಸ್ಮಾದಂತಃಪುರಾತ್ತದಾ|

15013011c ಸರ್ವಂ ಸುಹೃಜ್ಜನಂ ಚೈವ ಸರ್ವಾಶ್ಚ ಪ್ರಕೃತೀಸ್ತಥಾ|

15013011e ಸಮವೇತಾಂಶ್ಚ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಪೌರಜಾನಪದಾನಥ||

15013012a ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚ ಮಹೀಪಾಲಾನ್ನಾನಾದೇಶಸಮಾಗತಾನ್|

15013012c ತತಃ ಪ್ರಾಹ ಮಹಾತೇಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹೀಪತಿಃ||

ಅನಂತರ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಮಹೀಪತಿ ನೃಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಪೌರ-ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರನ್ನೂ, ಎಲ್ಲ ಸುಹೃಜ್ಜನರನ್ನೂ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ, ನಾನಾ ದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಮಹೀಪಾಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು:

15013013a ಶೃಣ್ವಂತೈಕಾಗ್ರಮನಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕುರುಜಾಂಗಲಾಃ|

15013013c ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಶ್ಚೈವ ವೈಶ್ಯಾಶ್ಚ ಶೂದ್ರಾಶ್ಚೈವ ಸಮಾಗತಾಃ||

“ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿರುವ ಕುರುಜಾಂಗಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರೇ,

ವೈಶ್ಯರೇ ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರೇ ! ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಿರಿ !

15013014a ಭವಂತಃ ಕುರವಶ್ಚೈವ ಬಹುಕಾಲಂ ಸಹೋಷಿತಾಃ|

15013014c ಪರಸ್ಪರಸ್ಯ ಸುಹೃದಃ ಪರಸ್ಪರಹಿತೇ ರತಾಃ||

ನೀವು ಮತ್ತು ಕುರುಗಳು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಿರಿ.
ಪರಸ್ಪರರ ಸುಹೃದಯರೂ ಪರಸ್ಪರರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ
ಆಗಿರುವಿರಿ.

15013015a ಯದಿದಾನೀಮಹಂ ಬ್ರೂಯಾಮಸ್ಮಿನ್ಕಾಲ ಉಪಸ್ಥಿತೇ|

15013015c ತಥಾ ಭವದ್ಭಿಃ ಕರ್ತವ್ಯಮವಿಚಾರ್ಯ ವಚೋ ಮಮ||

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು
ಕರೆಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ನಾನು ಹೇಳುವಂತೆ
ಮಾಡಬೇಕು !

15013016a ಅರಣ್ಯಗಮನೇ ಬುದ್ಧಿರ್ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತಸ್ಯ ಮೇ|

15013016c ವ್ಯಾಸಸ್ಯಾನುಮತೇ ರಾಜ್ಞಸ್ತಥಾ ಕುಂತೀಸುತಸ್ಯ ಚ|

15013016e ಭವಂತೋಽಪ್ಯನುಜಾನಂತು ಮಾ ವೋಽನ್ಯಾ ಭೂದ್ವಿಚಾರಣಾ||

ಗಾಂಧಾರಿಯೊಡನೆ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ರಾಜ ಕುಂತೀಸುತನ
ಅನುಮತಿಯಾಗಿದೆ. ನೀವೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು
ನೀಡಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಅನ್ಯಥಾ ವಿಚಾರಿಸಬಾರದು !

15013017a ಅಸ್ಮಾಕಂ ಭವತಾಂ ಚೈವ ಯೇಯಂ ಪ್ರೀತಿರ್ಹಿ ಶಾಶ್ವತೀ|

15013017c ನ ಚಾನ್ಯೇಷ್ಟಸ್ಮಿ ದೇಶೇಷು ರಾಜ್ಞಾಮಿತಿ ಮತಿರ್ಮಮ||

ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ನಡುವೆ ಶಾಶ್ವತ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ. ಅನ್ಯ ದೇಶಗಳ ಜನರಿಗೂ ಅವರ ರಾಜರಿಗೂ ಹೀಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

15013018a ಶ್ರಾಂತೋಽಸ್ಮಿ ವಯಸಾನೇನ ತಥಾ ಪುತ್ರವಿನಾಕೃತಃ|

15013018c ಉಪವಾಸಕೃಶಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತೋಽನಘಾಃ||

ಪುತ್ರರಿಂದ ವಿಹೀನನಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಾನು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದೇನೆ. ಅನಘರೇ! ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಹಿತ ಉಪವಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃಶನೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ.

15013019a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಗತೇ ರಾಜ್ಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ಸುಖಂ ಮಹತ್|

15013019c ಮನ್ಯೇ ದುರ್ಯೋಧನೈಶ್ವರ್ಯಾದ್ವಿಶಿಷ್ಟಮಿತಿ ಸತ್ತಮಾಃ||

ರಾಜ್ಯವು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗಲೂ ನಾನು ಮಹಾ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸತ್ತಮರೇ! ದುರ್ಯೋಧನನು ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಸುಖವಾಗಿದ್ದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

15013020a ಮಮ ತ್ವಂಧಸ್ಯ ವೃದ್ಧಸ್ಯ ಹತಪುತ್ರಸ್ಯ ಕಾ ಗತಿಃ|

15013020c ಋತೇ ವನಂ ಮಹಾಭಾಗಾಸ್ತನ್ಮಾನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥ||

ಅಂಧನೂ, ವೃದ್ಧನೂ, ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನೂ ಆದ

ನನ್ನಂಥವನಿಗೆ ವನದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಏನು ಗತಿ? ಮಹಾಭಾಗರೇ!
ನನಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು!”

15013021a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ತೇ ಕುರುಜಾಂಗಲಾಃ|

15013021c ಬಾಷ್ಟಸಂದಿಗ್ಧಯಾ ವಾಚಾ ರುರುದುರ್ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುರುಜಾಂಗಲದ
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣೀರುಸುರಿಸುತ್ತಾ ಗಲಗಲನೆ ಅಳತೊಡಗಿದರು.

15013022a ತಾನವಿಬ್ರುವತಃ ಕಿಂ ಚಿದ್ಧುಃಖಶೋಕಪರಾಯಣಾನ್|

15013022c ಪುನರೇವ ಮಹಾತೇಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಬ್ರವೀದಿದಮ್||

ಏನೊಂದನ್ನೂ ಹೇಳದೇ ಶೋಕಪರಾಯಣರಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಅವರಿಗೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪುನಃ ಇಂತೆಂದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಕೃತವನಾಗಮನಪ್ರಾರ್ಥನೇ

ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಕೃತವನಾಗಮನಪ್ರಾರ್ಥನ

ಎನ್ನುವ ಹದಿಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೪

ಪೌರಜನರಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ನಿವೇದನೆ (೧-೧೭).

15014001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

15014001a ಶಂತನುಃ ಪಾಲಯಾಮಾಸ ಯಥಾವತ್ಪ್ರಥಿವೀಮಿಮಾಮ್|

15014001c ತಥಾ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯಶ್ಚ ಭೀಷ್ಮೇಣ ಪರಿಪಾಲಿತಃ|

15014001e ಪಾಲಯಾಮಾಸ ವಸ್ತುತೋ ವಿದಿತಂ ವೋ ನಸಂಶಯಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಶಂತನುವು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಆಳಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮರು ಪರಿಪಾಲಿಸಿದರು. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ತತ್ತ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೇ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

15014002a ಯಥಾ ಚ ಪಾಂಡುಭ್ರಾತಾ ಮೇ ದಯಿತೋ ಭವತಾಮಭೂತ್|

15014002c ಸ ಚಾಪಿ ಪಾಲಯಾಮಾಸ ಯಥಾವತ್ಪಚ್ಚ ವೇತ್ಥ ಹ||

ಅನಂತರ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ಸಹೋದರ ಪಾಂಡುವು ಕೂಡ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದನು. ಇದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.

15014003a ಮಯಾ ಚ ಭವತಾಂ ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರಶ್ನಾಷಾ ಯಾ ಕೃತಾನಘಾಃ|

15014003c ಅಸಮ್ಯಗ್ವಾ ಮಹಾಭಾಗಾಸ್ತತ್ಕ್ಷಂತವ್ಯಮತಂದ್ರಿತೈಃ||

ಅನಘರೇ! ಅನಂತರ ನಾನೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾಭಾಗರೇ! ನಾನೇನಾದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಆಲಸ್ಯರಹಿತರಾದ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.

15014004a ಯಚ್ಚ ದುರ್ಯೋಧನೇನೇದಂ ರಾಜ್ಯಂ ಭುಕ್ತಮಕಂಟಕಮ್|

15014004c ಅಪಿ ತತ್ರ ನ ವೋ ಮಂದೋ ದುರ್ಬುದ್ಧಿರಪರಾದ್ಧವಾನ್||

ಕಂಟಕರಹಿತವಾದ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು

ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ, ಅವನು ಮಂದನೂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯೂ ಆಗಿದ್ದರೂ

ನಿಮ್ಮ ಕುರಿತು ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಎಸಗಿರಲಿಲ್ಲ.

15014005a ತಸ್ಯಾಪರಾಧಾದ್ಬುದ್ಧೇರಭಿಮಾನಾನ್ಮಹೀಕ್ಷಿತಾಮ್|

15014005c ವಿಮರ್ದಃ ಸುಮಹಾನಾಸೀದನಯಾನ್ಮತ್ಕೃತಾದಥ||

ಅವನ ಅಪರಾಧದಿಂದ, ದುರ್ಬುದ್ಧಿ-ಅಭಿಮಾನಗಳಿಂದ ಮತ್ತು

ನನ್ನದೇ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ರಾಜರ ಸಂಹಾರವಾಯಿತು !

15014006a ತನ್ಮಯಾ ಸಾಧು ವಾಪೀದಂ ಯದಿ ವಾಸಾಧು ವೈ ಕೃತಮ್|

15014006c ತದ್ವೋ ಹೃದಿ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಾಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥ||

ಆಗ ನಾನು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಮಾಡಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನೇ

ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ನನಗೆ

ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

15014007a ವೃದ್ಧೋಽಯಂ ಹತಪುತ್ರೋಽಯಂ ದುಃಖಿತೋಽಯಂ ಜನಾಧಿಪಃ|

15014007c ಪೂರ್ವರಾಜ್ಞಾಂ ಚ ಪುತ್ರೋಽಯಮಿತಿ ಕೃತ್ವಾನುಜಾನತ||

ಇವನು ವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಪುತ್ರರನ್ನು

ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದಿನ

ರಾಜರ ಮಗನಾಗಿ ಜನಾಧಿಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು
ನನಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ !

15014008a ಇಯಂ ಚ ಕೃಪಣಾ ವೃದ್ಧಾ ಹತಪುತ್ರಾ ತಪಸ್ವಿನೀ|

15014008c ಗಾಂಧಾರೀ ಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ತಾ ತುಲ್ಯಂ ಯಾಚತಿ ವೋ ಮಯಾ||

ಕೃಪಣೆಯೂ, ವೃದ್ಧೆಯೂ ಆಗಿರುವ, ನನ್ನಂತೆಯೇ ಪುತ್ರರನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ತಳಾಗಿರುವ ಈ ತಪಸ್ವಿನೀ
ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

15014009a ಹತಪುತ್ರಾವಿಮೌ ವೃದ್ಧೌ ವಿದಿತ್ವಾ ದುಃಖಿತೌ ತಥಾ|

15014009c ಅನುಜಾನೀತ ಭದ್ರಂ ವೋ ವ್ರಜಾವಃ ಶರಣಂ ಚ ವಃ||

ಈ ವೃದ್ಧರಿರ್ವರೂ ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ದುಃಖಿತರಾಗಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ನಮಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ.
ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ನಾವು ನಿಮಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

15014010a ಅಯಂ ಚ ಕೌರವೋ ರಾಜಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15014010c ಸರ್ವೈರ್ಭವದ್ಭಿದ್ರ್ವಷ್ಟವ್ಯಃ ಸಮೇಷು ವಿಷಮೇಷು ಚ|

ಈಗ ಈ ಕೌರವ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೆ
ರಾಜನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಕಷ್ಟದ
ಸಮಯದಲ್ಲಾಗಲೀ ನೀವು ಅವನ ಕುರಿತು ಕೃಪೆಯಿಂದಿರಬೇಕು.

15014010e ನ ಜಾತು ವಿಷಮಂ ಚೈವ ಗಮಿಷ್ಯತಿ ಕದಾ ಚನ||

15014011a ಚತ್ವಾರಃ ಸಚಿವಾ ಯಸ್ಯ ಭ್ರಾತರೋ ವಿಪುಲೌಜಸಃ|

15014011c ಲೋಕಪಾಲೋಪಮಾ ಹ್ಯೇತೇ ಸರ್ವೇ ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿನಃ||

ವಿಪುಲ ತೇಜಸ್ವಿನ ಲೋಕಪಾಲರಂತಿರುವ ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿಗಳಾದ ಅವನ ನಾಲ್ವರು ಸಹೋದರರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿರುವ ಇವನು ಎಂದೂ ವಿಷಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

15014012a ಬ್ರಹ್ಮೇವ ಭಗವಾನೇಷ ಸರ್ವ ಭೂತಜಗತ್ಪತಿಃ|

15014012c ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಭವತಃ ಪಾಲಯಿಷ್ಯತಿ||

ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಜಗತ್ಪತಿಯಾಗಿರುವ ಪೂಜ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮನಂತೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿರುವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

15014013a ಅವಶ್ಯಮೇವ ವಕ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರವೀಮಿ ವಃ|

15014013c ಏಷ ನ್ಯಾಸೋ ಮಯಾ ದತ್ತಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ವೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15014013e ಭವಂತೋಽಸ್ಯ ಚ ವೀರಸ್ಯ ನ್ಯಾಸಭೂತಾ ಮಯಾ ಕೃತಾಃ||

ನಾನು ಇದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ನ್ಯಾಸರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನ್ಯಾಸರೂಪದಲ್ಲಿ ಆ ವೀರನ ಬಳಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

15014014a ಯದ್ಯೇವ ತೈಃ ಕೃತಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ವ್ಯಲೀಕಂ ವಾ ಸುತೈರ್ಮಮ|

15014014c ಯದ್ಯನ್ಯೇನ ಮದೀಯೇನ ತದನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥ||

ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ನನ್ನಿಂದಾಗಲೀ ಯಾವುದೇ
ಅಪರಾಧವು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅನುಮತಿಯನ್ನು
ನೀಡಬೇಕು.

15014015a ಭವದ್ಭಿರ್ಹಿ ನ ಮೇ ಮನ್ಯುಃ ಕೃತಪೂರ್ವಃ ಕಥಂ ಚನ|

15014015c ಅತ್ಯಂತಗುರುಭಕ್ತಾನಾಮೇಷೋಽಂಜಲಿರಿದಂ ನಮಃ||

ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ
ಅತ್ಯಂತಗುರುಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ
ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

15014016a ತೇಷಾಮಸ್ಥಿರಬುದ್ಧೀನಾಂ ಲುಬ್ಧಾನಾಂ ಕಾಮಚಾರಿಣಾಮ್|

15014016c ಕೃತೇ ಯಾಚಾಮಿ ವಃ ಸರ್ವಾನ್ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತೋಽನಘಾಃ||

ಅನಘರೇ! ಅಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯ ಲುಬ್ಧರೂ ಕಾಮಚಾರಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ನನ್ನ
ಮಕ್ಕಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಹಿತ ನಾನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು
ಯಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

15014017a ಇತ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತೇನ ತೇ ರಾಜ್ಞಾ ಪೌರಜಾನಪದಾ ಜನಾಃ|

15014017c ನೋತುರ್ಬಾಷ್ಟಕಲಾಃ ಕಿಂ ಚಿದ್ವೀಕ್ಷಾಂ ಚಕ್ರುಃ ಪರಸ್ಪರಮ್||

ರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ಪೌರ-ಗ್ರಾಮೀಣಜನರು
ಕಂಬನಿದುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರದೇ
ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಾರ್ಥನೇ
ಚತುರ್ದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಾರ್ಥನ ಎನ್ನುವ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫

ಪೌರಜನರಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ನಿವೇದನೆ (೧-೫). ಪೌರಜನರ ಪರವಾಗಿ
ಸಾಂಬನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಸಂತವಿಸಿ
ಮಾತನಾಡಿದುದು (೬-೨೬).

15015001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15015001a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತು ತೇ ತೇನ ಪೌರಜಾನಪದಾ ಜನಾಃ|

15015001c ವೃದ್ಧೇನ ರಾಜ್ಞಾ ಕೌರವ್ಯ ನಷ್ಟಸಂಜ್ಞಾ ಇವಾಭವನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ವೃದ್ಧ ರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು
ಪೌರ-ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಮೂರ್ಛೆಗೊಂಡವರಂತೆ ಸ್ತಬ್ಧರಾದರು.

15015002a ತೂಷ್ಟೀಂಭೂತಾಂಸ್ತತಸ್ತಾಂಸ್ತು ಬಾಷ್ಟಕಂಠಾನ್ಕುಹೀಪತಿಃ|

15015002c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹೀಪಾಲಃ ಪುನರೇವಾಭ್ಯಭಾಷತ||

ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಗಂಟಲು ತುಂಬಿ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು

ಮಹೀಪಾಲ ಮಹೀಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೇ ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು:

15015003a ವೃದ್ಧಂ ಮಾಂ ಹತಪುತ್ರಂ ಚ ಧರ್ಮಪತ್ರ್ಯಾ ಸಹಾನಯಾ|

15015003c ವಿಲಪಂತಂ ಬಹುವಿಧಂ ಕೃಪಣಂ ಚೈವ ಸತ್ತಮಾಃ||

15015004a ಪಿತ್ರಾ ಸ್ವಯಮನುಜ್ಞಾತಂ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನೇನ ವೈ|

15015004c ವನವಾಸಾಯ ಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಧರ್ಮಜ್ಞೇನ ನೃಪೇಣ ಚ||

“ಸಜ್ಜನರೇ! ಧರ್ಮಜ್ಞರೇ! ವೃದ್ಧನೂ, ಪುತ್ರರನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ
ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ, ಕೃಪಣನೂ ಆದ ನಾನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ನನ್ನ
ತಂದೆ ಸ್ವಯಂ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನಿಂದ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಜ್ಞ ನೃಪನಿಂದ
ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.

15015005a ಸೋಽಹಂ ಪುನಃ ಪುನರ್ಯಾಚೇ ಶಿರಸಾವನತೋಽನಘಾಃ|

15015005c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಸಹಿತಂ ತನ್ಮಾಂ ಸಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥ||

ಅನಘರೇ! ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿಮ್ಮೆ ದಿರು ಶಿರಸಾ ಬಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಹಿತ ನನಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು!”

15015006a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ಕುರುರಾಜಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಕರುಣಾನಿ ತೇ|

15015006c ರುರುದುಃ ಸರ್ವತೋ ರಾಜನ್ಮೇತಾಃ ಕುರುಜಾಂಗಲಾಃ||

ರಾಜನ್! ಕುರುರಾಜನ ಈ ಕರುಣಾಜನಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ

ಕುರುಜಾಂಗಲದ ಸರ್ವರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ರೋದಿಸಿದರು.

15015007a ಉತ್ತರೀಯೈಃ ಕರೈಶ್ಚಾಪಿ ಸಂಚಾದ್ಯ ವದನಾನಿ ತೇ|

15015007c ರುರುದುಃ ಶೋಕಸಂತಪ್ತಾ ಮುಹೂರ್ತಂ ಪಿತ್ರಮಾತ್ರವತ್||

ಉತ್ತರೀಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಖಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ
ಶೋಕಸಂತಪ್ತರಾದ ಅವರು ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರಂತೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ
ರೋದಿಸಿದರು.

15015008a ಹೃದಯೈಃ ಶೂನ್ಯಭೂತೈಸ್ತೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರವಾಸಜಮ್|

15015008c ದುಃಖಂ ಸಂಧಾರಯಂತಃ ಸ್ಮ ನಷ್ಟಸಂಜ್ಞಾ ಇವಾಭವನ್||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ವನಪ್ರವಾಸದ ದುಃಖವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು
ಹೃದಯಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿರುವರೋ ಎಂಬಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

15015009a ತೇ ವಿನೀಯ ತಮಾಯಾಸಂ ಕುರುರಾಜವಿಯೋಗಜಮ್|

15015009c ಶನೈಃ ಶನೈಸ್ತದಾನ್ಯೋನ್ಯಮಬ್ರುವನ್ಸ್ವ ಮತಾನ್ಯುತ||

ಅನಂತರ ಕುರುರಾಜನ ವಿಯೋಗದಿಂದುಂಟಾಗುವ ದುಃಖವನ್ನು
ದೂರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು.

15015010a ತತಃ ಸಂಧಾಯ ತೇ ಸರ್ವೇ ವಾಕ್ಯಾನ್ಯಥ ಸಮಾಸತಃ|

15015010c ಏಕಸ್ಮಿನ್ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ರಾಜನ್ನಾವೇಶ್ಯೋಚುರ್ನ ರಾಧಿಪಮ್||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು

ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೂಲಕ ನರಾಧಿಪನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

15015011a ತತಃ ಸ್ವಚರಣೇ ವೃದ್ಧಃ ಸಮತೋಽರ್ಥವಿಶಾರದಃ|

15015011c ಸಾಂಬಾಖ್ಯೋ ಬಹ್ವುಚೋ ರಾಜನ್ವಕ್ತುಂ ಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಸದಾಚಾರನೂ, ಅರ್ಥವಿಶಾರದನೂ,

ಋಗ್ವೇದಪಾರಂಗತನೂ, ಮಾನನೀಯನೂ ಆದ ಸಾಂಬ ಎಂಬ
ಹೆಸರಿನ ವೃದ್ಧನು ಹೇಳಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದನು.

15015012a ಅನುಮಾನ್ಯ ಮಹಾರಾಜಂ ತತ್ಸದಃ ಸಂಪ್ರಭಾಷ್ಯ ಚ|

15015012c ವಿಪ್ರಃ ಪ್ರಗಲ್ಭೋ ಮೇಧಾವೀ ಸ ರಾಜಾನಮುವಾಚ ಹ||

ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ವಿನಯದಿಂದ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾ ಸದಸ್ಯರನ್ನು
ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮೇಧಾವೀ ವಾಗ್ಮಿ ವಿಪ್ರನು ರಾಜನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು:

15015013a ರಾಜನ್ವಾಕ್ಯಂ ಜನಸ್ಯಾಸ್ಯ ಮಯಿ ಸರ್ವಂ ಸಮರ್ಪಿತಮ್|

15015013c ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತದಹಂ ವೀರ ತಜ್ಜುಷಸ್ವ ನರಾಧಿಪ||

“ರಾಜನ್! ವೀರ! ನರಾಧಿಪ! ಈ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಅದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕೇಳು!

15015014a ಯಥಾ ವದಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸರ್ವಮೇತತ್ತಥಾ ವಿಭೋ|

15015014c ನಾತ್ರ ಮಿಥ್ಯಾ ವಚಃ ಕಿಂ ಚಿತ್ಸುಹೃತ್ತ್ವಂ ನಃ ಪರಸ್ಪರಮ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ವಿಭೋ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ.
ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸುಳ್ಳಿಲ್ಲ!

15015015a ನ ಜಾತ್ವಸ್ಯ ತು ವಂಶಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಾಂ ಕಶ್ಚಿತ್ಕದಾ ಚನ|

15015015c ರಾಜಾಸೀದ್ಯಃ ಪ್ರಜಾಪಾಲಃ ಪ್ರಜಾನಾಮಪ್ರಿಯೋ ಭವೇತ್||

ಈ ರಾಜರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯನಾದ
ಪ್ರಜಾಪಾಲಕ ರಾಜನು ಇರಲಿಲ್ಲ!

15015016a ಪಿತೃವದ್ಭ್ರಾತೃವಚ್ಛೈವ ಭವಂತಃ ಪಾಲಯಂತಿ ನಃ|

15015016c ನ ಚ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಕಿಂ ಚಿದಯುಕ್ತಂ ಕೃತವಾನ್ಘೃಪ||

ನೀವುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರಂತೆ
ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನೃಪ! ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೂಡ ಏನೊಂದೂ
ಅಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ.

15015017a ಯಥಾ ಬ್ರವೀತಿ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ಮುನಿಃ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ|

15015017c ತಥಾ ಕುರು ಮಹಾರಾಜ ಸ ಹಿ ನಃ ಪರಮೋ ಗುರುಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಧರ್ಮಜ್ಞ ಮುನಿ ಸತ್ಯವತೀಸುತನು ಹೇಗೆ
ಹೇಳುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು! ಅವನೇ ನಮಗೆ ಪರಮ ಗುರುವು!

15015018a ತ್ಯಕ್ತಾ ವಯಂ ತು ಭವತಾ ದುಃಖಶೋಕಪರಾಯಣಾಃ|

15015018c ಭವಿಷ್ಯಾಮಶ್ಚಿರಂ ರಾಜನ್ಭವದ್ಗುಣಶತೈರ್ಹೃತಾಃ||

ರಾಜನ್! ನಿನ್ನಿಂದ ತ್ಯಕ್ತರಾದ ನಾವು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ

ದುಃಖಶೋಕಪರಾಯಣರಾಗಿ ನಿನ್ನ ನೂರಾರು ಗುಣಗಳನ್ನು
ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ.

15015019a ಯಥಾ ಶಂತನುನಾ ಗುಪ್ತಾ ರಾಜ್ಞಾ ಚಿತ್ರಾಂಗದೇನ ಚ|

15015019c ಭೀಷ್ಮವೀರ್ಯೋಪಗೂಢೇನ ಪಿತ್ರಾ ಚ ತವ ಪಾರ್ಥಿವ||

15015020a ಭವದ್ಬುದ್ಧಿಯುಜಾ ಚೈವ ಪಾಂಡುನಾ ಪೃಥಿವೀಕ್ಷಿತಾ|

15015020c ತಥಾ ದುರ್ಯೋಧನೇನಾಪಿ ರಾಜ್ಞಾ ಸುಪರಿಪಾಲಿತಾಃ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ರಾಜಾ ಶಂತನುವು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನೋ,
ಭೀಷ್ಮನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾದ ಚಿತ್ರಾಂಗದನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗೆ
ರಕ್ಷಿಸಿದನೋ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುವು ನಮ್ಮನ್ನು
ಹೇಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದನೋ ಹಾಗೆ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಕೂಡ
ನಮ್ಮನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

15015021a ನ ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಪುತ್ರಸ್ಯೇ ವ್ಯಲೀಕಂ ಕೃತವಾನ್ಘ್ರಪ|

15015021c ಪಿತರೀವ ಸುವಿಶ್ವಸ್ತಾಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ನರಾಧಿಪೇ|

15015021e ವಯಮಾಸ್ಮ ಯಥಾ ಸಮ್ಯಗ್ಭವತೋ ವಿದಿತಂ ತಥಾ||

ನೃಪ! ನಿನ್ನ ಮಗನು ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು
ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಾವೂ ಕೂಡ ತಂದೆಯಂತೆ ಆ ನರಾಧಿಪನಲ್ಲಿ
ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಅವನ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ
ಸುಖವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೆವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.

15015022a ತಥಾ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಯ ಕುಂತೀಪುತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ|

15015022c ಪಾಲ್ಯಮಾನಾ ಧೃತಿಮತಾ ಸುಖಂ ವಿಂದಾಮಹೇ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಹಾಗೆಯೇ ಧೀಮಂತ ಧೃತಿಮತ ಕುಂತೀಪುತ್ರನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದೇವೆ.

15015023a ರಾಜರ್ಷೀಣಾಂ ಪುರಾಣಾನಾಂ ಭವತಾಂ ವಂಶಧಾರಿಣಾಮ್|

15015023c ಕುರುಸಂವರಣಾದೀನಾಂ ಭರತಸ್ಯ ಚ ಧೀಮತಃ||

15015024a ವೃತ್ತಂ ಸಮನುಯಾತ್ಯೇಷ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಃ|

15015024c ನಾತ್ರ ವಾಚ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಪಿ ವಿದ್ಯತೇ||

ಮಹಾರಾಜ! ಈ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿನ್ನ
ಪುರಾಣ ವಂಶಧಾರಿಗಳಾದ ರಾಜರ್ಷಿ ಕುರು, ಸಂವರಣ ಮತ್ತು
ಧೀಮಂತ ಭರತ ಮೊದಲಾದವರ ಆಚಾರಗಳನ್ನು
ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲ.

15015025a ಉಷಿತಾಃ ಸ್ಮ ಸುಖಂ ನಿತ್ಯಂ ಭವತಾ ಪರಿಪಾಲಿತಾಃ|

15015025c ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಚ ವ್ಯಲೀಕಂ ತೇ ಸಪುತ್ರಸ್ಯ ನ ವಿದ್ಯತೇ||

ನೀನು ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೂಡ ನಾವು ನಿತ್ಯವೂ ಸುಖವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೆವು.
ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅನ್ಯಾಯವೇನನ್ನೂ ನಾವು
ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

15015026a ಯತ್ತು ಜ್ಞಾತಿವಿಮದೇಽಸ್ಮಿನ್ನಾತ್ಫ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪ್ರತಿ|

15015026c ಭವಂತಮನುನೇಷ್ಯಾಮಿ ತತ್ರಾಪಿ ಕುರುನಂದನ||

ಕುರುನಂದನ ! ಜ್ಞಾತಿವಧೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಕುರಿತು ನೀನು ಏನು ಹೇಳಿದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೂ ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
 ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಪ್ರಕೃತಿಸಾಂತ್ವನೇ ಪಂಚದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
 ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಸಾಂತ್ವನ ಎನ್ನುವ ಹದಿನೈದನೇ
 ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಂತ್ವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು
 ಮುಂದುವರಿಸಿದುದು (೧-೨೩). ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪೌರಜನರನ್ನು
 ಗೌರವಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದುದು (೨೪-೨೭).

15016001 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ|

15016001a ನ ತದ್ದುರ್ಯೋಧನಕೃತಂ ನ ಚ ತದ್ಭವತಾ ಕೃತಮ್|

15016001c ನ ಕರ್ಣಸೌಬಲಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಕುರವೋ ಯತ್ಕ್ಷಯಂ ಗತಾಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುಗಳ ಕ್ಷಯವು ದುರ್ಯೋಧನ
 ಕೃತ್ಯವಲ್ಲ. ನೀನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಿದುದಲ್ಲ. ಕರ್ಣ-ಸೌಬಲರ್ಯಾರೂ
 ಮಾಡಿದುದಲ್ಲ.

15016002a ದೈವಂ ತತ್ತು ವಿಜಾನೀಮೋ ಯನ್ನ ಶಕ್ಯಂ ಪ್ರಬಾಧಿತುಮ್|

15016002c ದೈವಂ ಪುರುಷಕಾರೇಣ ನ ಶಕ್ಯಮತಿವರ್ತಿತುಮ್||

ಅದು ದೈವಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಯಾರಿಂದಲೂ ತಡೆಯಲು

ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೈವವನ್ನು ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ತಡೆಯಲು
ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

15016003a ಅಕ್ಷೌಹಿಣ್ಯೋ ಮಹಾರಾಜ ದಶಾಷ್ಟೌ ಚ ಸಮಾಗತಾಃ|

15016003c ಅಷ್ಟಾದಶಾಹೇನ ಹತಾ ದಶಭಿಯೋಧಪುಂಗವೈಃ||

15016004a ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಕೃಪಾದ್ವೈಶ್ಚ ಕರ್ಣೇನ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

15016004c ಯುಯುಧಾನೇನ ವೀರೇಣ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೇನ ಚೈವ ಹ||

15016005a ಚತುರ್ಭಿಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೈಶ್ಚ ಭೀಮಾರ್ಜುನಯಮೈರ್ನೃಪ|

15016005c ಜನಕ್ಷಯೋಽಯಂ ನೃಪತೇ ಕೃತೋ ದೈವಬಲಾತ್ಕೃತೈಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹದಿನೆಂಟು ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೇನೆಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿದ್ದವು.

ಹದಿನೆಂಟೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಹತ್ತು ಯೋಧಪುಂಗವರಿಂದ - ಭೀಷ್ಮ,

ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಮಹಾತ್ಮ ಕರ್ಣ, ವೀರ ಯುಯುಧಾನ, ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ

ಮತ್ತು ನಾಲ್ವರು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು - ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಮತ್ತು

ಯಮಳರೀರ್ವರು - ನಾಶಗೊಂಡವು. ನೃಪತೇ ! ಈ ಜನಕ್ಷಯವು

ದೈವಬಲದಿಂದಲೇ ನಡೆಯಿತು.

15016006a ಅವಶ್ಯಮೇವ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯೇಣ ವಿಶೇಷತಃ|

15016006c ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಿಧನಂ ಲೋಕೇ ಶಸ್ತ್ರೇಣ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುನಾ||

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುವಿನ
ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ನಿಧನಹೊಂದುವುದು ಅವಶ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ.

15016007a ತೈರಿಯಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಪ್ತೈರ್ವಿದ್ಯಾಬಾಹುಬಲಾನ್ವಿತೈಃ|

15016007c ಪೃಥಿವೀ ನಿಹತಾ ಸರ್ವಾ ಸಹಯಾ ಸರಥದ್ವಿಪಾ||

ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಈ ಪುರುಷವ್ಯಾಪ್ತರು
ಕುದುರೆ-ರಥ-ಆನೆಗಳ ಸಹಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ನಾಶಪಡಿಸಿದರು.

15016008a ನ ಸ ರಾಜಾಪರಾಧ್ನೋತಿ ಪುತ್ರಸ್ತವ ಮಹಾಮನಾಃ|

15016008c ನ ಭವಾನ್ ಚ ತೇ ಭೃತ್ಯಾ ನ ಕರ್ಣೋ ನ ಚ ಸೌಬಲಃ||

ಇದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ಮಗ ರಾಜನಾಗಲೀ, ನೀನಾಗಲೀ, ನಿನ್ನ
ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಲೀ, ಕರ್ಣ-ಸೌಬಲರಾಗಲೀ ಕಾರಣರಲ್ಲ.

15016009a ಯದ್ವಿನಷ್ಟಾಃ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠಾ ರಾಜಾನಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

15016009c ಸರ್ವಂ ದೈವಕೃತಂ ತದ್ವೈ ಕೋಽತ್ರ ಕಿಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸಹಸ್ರಾರು ರಾಜರ ಈ ನಾಶವೆಲ್ಲವೂ

ದೈವಕೃತವಾದುದೇ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬೇರೆ ಏನನ್ನು
ತಾನೇ ಹೇಳಬಹುದು?

15016010a ಗುರುರ್ಮತೋ ಭವಾನಸ್ಯ ಕೃತ್ಸುಸ್ಯ ಜಗತಃ ಪ್ರಭುಃ|

15016010c ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಮತಸ್ತುಭ್ಯಮನುಜಾನೀಮಹೇ ಸುತಮ್||

ನೀನು ನಮ್ಮ ಗುರುವಾಗಿರುವೆ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವೆ.

ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಕುರಿತು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ:

15016011a ಲಭತಾಂ ವೀರಲೋಕಾನ್ ಸಸಹಾಯೋ ನರಾಧಿಪಃ|

15016011c ದ್ವಿಜಾಗ್ರೈಃ ಸಮನುಜ್ಞಾತಸ್ತ್ರಿದಿವೇ ಮೋದತಾಂ ಸುಖೀ||

ದ್ವಿಜಾಗ್ರರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಬಲದಿಂದ ನರಾಧಿಪ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕರೊಂದಿಗೆ ವೀರಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ತ್ರಿದಿವದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಮೋದಿಸಲಿ !

15016012a ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತೇ ಚ ಭವಾನ್ಪುಣ್ಯಂ ಧರ್ಮೇ ಚ ಪರಮಾಂ ಸ್ಥಿತಿಮ್|

15016012c ವೇದ ಪುಣ್ಯಂ ಚ ಕಾತ್ಸ್ಮೇನ ಸಮ್ಯಗ್ಭರತಸತ್ತಮ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ನೀನೂ ಕೂಡ ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಪರಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ. ವೇದಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸಕಲ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುವೆ.

15016013a ದೃಷ್ಟ್ವಾಪದಾನಾಶ್ಚಾಸ್ಮಾಭಿಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ|

15016013c ಸಮರ್ಥಾಸ್ತ್ರಿದಿವಸ್ಯಾಪಿ ಪಾಲನೇ ಕಿಂ ಪುನಃ ಕ್ಷಿತೇಃ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ ಪಾಂಡವರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಆಳಲು

ಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಪಾಲನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ?

15016014a ಅನುವತ್ಸ್ಯಂತಿ ಚಾಪೀಮಾಃ ಸಮೇಷು ವಿಷಮೇಷು ಚ|

15016014c ಪ್ರಜಾಃ ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವಾನ್ವೀಲಭೂಷಣಾನ್||

ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ! ಶೀಲಭೂಷಣ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳು ಸುಖ-
ಕಷ್ಟಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

15016015a ಬ್ರಹ್ಮದೇಯಾಗ್ರಹಾರಾಂಶ್ಚ ಪರಿಹಾರಾಂಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವ|

15016015c ಪೂರ್ವರಾಜಾತಿಸರ್ಗಾಂಶ್ಚ ಪಾಲಯತ್ಯೇವ ಪಾಂಡವಃ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಪಾಂಡವನು ಹಿಂದಿನ ರಾಜರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ
ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

15016016a ದೀರ್ಘದರ್ಶೀ ಕೃತಪ್ರಜ್ಞಃ ಸದಾ ವೈಶ್ರವಣೋ ಯಥಾ|

15016016c ಅಕ್ಷುದ್ರಸಚಿವಶ್ಚಾಯಂ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಮಹಾಮನಾಃ||

ಮಹಾಮನಸ್ವೀ ಕುಂತೀಪುತ್ರನು ವೈಶ್ರವಣನಂತೆ ಸದಾ
ದೀರ್ಘದರ್ಶಿಯೂ ಕೃತಪ್ರಜ್ಞನೂ, ಮೃದುಸ್ವಭಾವದವನೂ
ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸಚಿವರೂ ಕೂಡ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

15016017a ಅಪ್ಯಮಿತ್ರೇ ದಯಾವಾಂಶ್ಚ ಶುಚಿಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

15016017c ಋಜು ಪಶ್ಯತಿ ಮೇಧಾವೀ ಪುತ್ರವತ್ಪಾತಿ ನಃ ಸದಾ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಇವನು ಶತ್ರುಗಳ ಕುರಿತೂ ದಯಾವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸರಳತೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಈ
ಮೇಧಾವಿಯು ಸದಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

15016018a ವಿಪ್ರಿಯಂ ಚ ಜನಸ್ಯಾಸ್ಯ ಸಂಸರ್ಗಾದ್ಧರ್ಮಜಸ್ಯ ವೈ|

15016018c ನ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ರಾಜರ್ಷೇ ತಥಾ ಭೀಮಾರ್ಜುನಾದಯಃ||

ರಾಜರ್ಷೇ ! ಧರ್ಮಜನ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದಾಗಿ ಭೀಮಾರ್ಜುನರೇ
ಮೊದಲಾದ ಯಾರೂ ಜನರಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

15016019a ಮಂದಾ ಮೃದುಷು ಕೌರವ್ಯಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೇಷ್ವಾಶೀವಿಷೋಪಮಾಃ|

15016019c ವೀರ್ಯವಂತೋ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಪೌರಾಣಾಂ ಚ ಹಿತೇ ರತಾಃ||

ಈ ಐವರು ಕೌರವರೂ ಮೃದುಸ್ವಭಾವದವರೊಂದಿಗೆ
ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ದ್ವೇಷಿಗಳಿಗೆ ವಿಷಸರ್ಪಗಳಂತೆಯೂ
ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವೀರ್ಯವಂತ ಮಹಾತ್ಮರು ಪ್ರಜೆಗಳ
ಹಿತದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

15016020a ನ ಕುಂತೀ ನ ಚ ಪಾಂಚಾಲೀ ನ ಚೋಲೂಪೀ ನ ಸಾತ್ವತೀ|

15016020c ಅಸ್ಮಿನ್ನನೇ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್||

ಕುಂತಿಯಾಗಲೀ, ಪಾಂಚಾಲಿಯಾಗಲೀ, ಉಲೂಪಿಯಾಗಲೀ, ಸಾತ್ವತೀ
ಸುಭದ್ರೆಯಾಗಲೀ ಈ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಎಂದೂ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲ.

15016021a ಭವತ್ಕೃತಮಿಮಂ ಸ್ನೇಹಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಿವರ್ಧಿತಮ್|

15016021c ನ ಪೃಷ್ಠತಃ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಪೌರಜಾನಪದಾ ಜನಾಃ||

ನೀನು ಮಾಡಿಟ್ಟ ಈ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾನೆ. ನಗರ-
ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಇದನ್ನು ಎಂದೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

15016022a ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠಾನಪಿ ಸತಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

15016022c ಮಾನವಾನ್ಬಾಲಯಿಷ್ಯಂತಿ ಭೂತ್ವಾ ಧರ್ಮಪರಾಯಣಾಃ||

ಮಹಾರಥ ಕುಂತೀಪುತ್ರರು ಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು
ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠ ಜನರನ್ನೂ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

15016023a ಸ ರಾಜನ್ಮಾನಸಂ ದುಃಖಮಪನೀಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾತ್|

15016023c ಕುರು ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಧರ್ಮ್ಯಾಣಿ ನಮಸ್ತೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ರಾಜನ್! ಭರತರ್ಷಭ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ಮಾನಸಿಕ
ದುಃಖವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡು.
ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು!”

15016024 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15016024a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಧರ್ಮ್ಯಮನುಬಂಧಗುಣೋತ್ತರಮ್|

15016024c ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ಸರ್ವಃ ಸ ಜನಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತವಾನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅವನ ಆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಣಸಂಪನ್ನ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ “ಸಾಧು! ಸಾಧು!” ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಅನುಮೋದಿಸಿದರು.

15016025a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಶ್ಚ ತದ್ವಾಕ್ಯಮಭಿಪೂಜ್ಯ ಪುನಃ ಪುನಃ|

15016025c ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸ ತದಾ ಸರ್ವಾಸ್ತು ಪ್ರಕೃತೀಃ ಶನೈಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಕೂಡ ಆ ಮಾತನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಗೌರವಿಸಿ, ಎಲ್ಲ
ಪ್ರಜಾಜನರನ್ನೂ ಮೆಲ್ಲನೇ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು.

15016026a ಸ ತೈಃ ಸಂಪೂಜಿತೋ ರಾಜಾ ಶಿವೇನಾವೇಕ್ಷಿತಸ್ತದಾ|

15016026c ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ತಂ ಜನಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನನ್ನು ಅವರು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಮಂಗಳ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಭರತರ್ಷಭ! ಅವನೂ ಕೂಡ
ಕೈಮುಗಿದು ಆ ಜನರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು.

15016027a ತತೋ ವಿವೇಶ ಭುವನಂ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಸಹಿತೋ ನೃಪಃ|

15016027c ವ್ಯುಷ್ಟಾಯಾಂ ಚೈವ ಶರ್ವರ್ಯಾಂ ಯಚ್ಚಕಾರ ನಿಬೋಧ ತತ್||

ಅನಂತರ ನೃಪನು ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಹಿತ ಭವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.
ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದೊಡನೆಯೇ ಅವನು ಏನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.
ಕೇಳು!”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಪ್ರಕೃತಿಸಾಂತ್ವನೇ ಷೋಡಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಸಾಂತ್ವನ ಎನ್ನುವ ಹದಿನಾರನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೭

ಭೀಮಸೇನವಾಕ್ಯ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವಿದುರನ ಮೂಲಕ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ

ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದುದು (೧-೫). ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು
 ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ದೃಢಕ್ರೋಧ ಭೀಮಸೇನನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ
 ಇರನು ಅರ್ಜುನನು ಆಡಿದ ಮಾತು (೬-೧೪). ಭೀಮಸೇನನ ಮಾತು
 (೧೫-೨೩).

15017001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15017001a ವ್ಯುಷಿತಾಯಾಂ ರಜನ್ಯಾಂ ತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಂಬಿಕಾಸುತಃ|

15017001c ವಿದುರಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿವೇಶನಮ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು
 ಬೆಳಗಾದೊಡನೆಯೇ ಅಂಬಿಕಾಸುತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವಿದುರನನ್ನು
 ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಅರಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

15017002a ಸ ಗತ್ವಾ ರಾಜವಚನಾದುವಾಚಾಚ್ಯುತಮೀಶ್ವರಮ್|

15017002c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಸರ್ವಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ವರಃ||

ಸರ್ವಬುದ್ಧಿಮತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ವಿದುರನು ಅಚ್ಯುತ
 ಈಶ್ವರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ರಾಜವಚನವನ್ನು
 ತಿಳಿಸಿದನು.

15017003a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾರಾಜ ವನವಾಸಾಯ ದೀಕ್ಷಿತಃ|

15017003c ಗಮಿಷ್ಯತಿ ವನಂ ರಾಜನ್ಯಾರ್ತ್ಥಿಕೀಮಾಗತಾಮಿಮಾಮ್||

“ಮಹಾರಾಜ ! ರಾಜನ್ ! ವನವಾಸದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿರುವ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಬರುವ ಕಾರ್ತೀಕ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲಿದ್ದಾನೆ.

- 15017004a ಸ ತ್ವಾ ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಿಂ ಚಿದರ್ಥಮಭೀಪ್ಸತಿ|
15017004c ಶ್ರಾದ್ಧಮಿಚ್ಛತಿ ದಾತುಂ ಸ ಗಾಂಗೇಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||
15017005a ದ್ರೋಣಸ್ಯ ಸೋಮದತ್ತಸ್ಯ ಬಾಹ್ಲೀಕಸ್ಯ ಚ ಧೀಮತಃ|
15017005c ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಚೈವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಯೇ ಚಾಸ್ಯ ಸುಹೃದೋ ಹತಾಃ|
15017005e ಯದಿ ಚಾಭ್ಯನುಜಾನೀಷೇ ಸ್ಯಂಧವಾಪಸದಸ್ಯ ಚ||

ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅವನು ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಧನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಗೇಯ, ದ್ರೋಣ, ಸೋಮದತ್ತ, ಧೀಮತ ಬಾಹ್ಲೀಕ, ಮತ್ತು ಹತರಾದ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪುತ್ರರು ಮತ್ತು ಸುಹೃದಯರಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ನೀನು ಸಮ್ಮತಿಸುವೆಯಾದರೆ ನೀಚ ಸ್ಯಂಧವನಿಗೂ ಅವನು ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದ್ದಾನೆ.”

- 15017006a ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ವಿದುರಸ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|
15017006c ಹೃಷ್ಯಃ ಸಂಪೂಜಯಾಮಾಸ ಗುಡಾಕೇಶಶ್ಚ ಪಾಂಡವಃ||

ವಿದುರನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವ ಗುಡಾಕೇಶರು ಹೃಷ್ಯರಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿದರು.

- 15017007a ನ ತು ಭೀಮೋ ದೃಢಕ್ರೋಧಸ್ತದ್ವಜೋ ಜಗೃಹೇ ತದಾ|
15017007c ವಿದುರಸ್ಯ ಮಹಾತೇಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಕೃತಂ ಸ್ಮರನ್||

ಆದರೆ ದೃಢಕ್ರೋಧನಾದ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಭೀಮನು ಮಾತ್ರ

ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ವಿದುರನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ.

15017008a ಅಭಿಪ್ರಾಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತು ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಫಲ್ಗುನಃ|

15017008c ಕಿರೀಟೇ ಕಿಂ ಚಿದಾನಮ್ಯ ಭೀಮಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಭೀಮಸೇನನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಫಲ್ಗುನ ಕಿರೀಟಿಯು ಭೀಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

15017009a ಭೀಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ ವೃದ್ಧೋ ವನವಾಸಾಯ ದೀಕ್ಷಿತಃ|

15017009c ದಾತುಮಿಚ್ಛತಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸುಹೃದಾಮೌರ್ಧ್ವದೇಹಿಕಮ್||

“ಭೀಮ ! ವೃದ್ಧ ಪಿತ ರಾಜನು ವನವಾಸದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವ ಸುಹೃದಯರಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಸಂಬಂಧವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಲು ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ.

15017010a ಭವತಾ ನಿರ್ಜಿತಂ ವಿತ್ತಂ ದಾತುಮಿಚ್ಛತಿ ಕೌರವಃ|

15017010c ಭೀಷ್ಮಾದೀನಾಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ತದನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ನೀನು ಗೆದ್ದಿರುವ ವಿತ್ತವನ್ನು ಕೌರವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಲು ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

15017011a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ತ್ವದ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಪ್ರಯಾಚತಿ|

15017011c ಯಾಚಿತೋ ಯಃ ಪುರಾಸ್ಮಾಭಿಃ ಪಶ್ಯ ಕಾಲಸ್ಯ ಪರ್ಯಯಮ್||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ಹಿಂದೆ ನಾವು ಯಾವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು
ಯಾಚಿಸಿದ್ದೆವೋ ಅವನೇ ಇಂದು ಸೌಭಾಗ್ಯವಶಾತ್ ನಮ್ಮನ್ನು
ಯಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಕಾಲದ ವೈಪರಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡು!

15017012a ಯೋಽಸೌ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಕೃತ್ಸ್ಮಯಾ ಭರ್ತಾ ಭೂತ್ವಾ ನರಾಧಿಪಃ|

15017012c ಪರೈರ್ವಿನಿಹತಾಪತ್ಯೋ ವನಂ ಗಂತುಮಭೀಷ್ಪತಿ||

ಇಡೀ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ ಆ ನರಾಧಿಪನು ಇಂದು
ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ತನ್ನವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥನಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ
ಹೋಗಲು ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ.

15017013a ಮಾ ತೇಽನ್ಯತ್ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ದಾನಾದ್ಭವತು ದರ್ಶನಮ್|

15017013c ಅಯಶಸ್ಯಮತೋಽನ್ಯತ್ ಸ್ಯಾದಧರ್ಮ್ಯಂ ಚ ಮಹಾಭುಜ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಮಹಾಭುಜ! ದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದು
ಮಾತ್ರ ನಿನಗೆ ಕಾಣಲಿ. ಅನ್ಯಥಾ ನಾವು ಅಪಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತೇವೆ
ಮತ್ತು ಅದೊಂದು ಅಧರ್ಮವೂ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

15017014a ರಾಜಾನಮುಪತಿಷ್ಯಸ್ವ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಭ್ರಾತರಮೀಶ್ವರಮ್|

15017014c ಅರ್ಹಸ್ತ್ವಮಸಿ ದಾತುಂ ವೈ ನಾದಾತುಂ ಭರತರ್ಷಭ|

15017014e ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣಂ ಕೌಂತೇಯಂ ಧರ್ಮರಾಜೋಽಭ್ಯಪೂಜಯತ್||

ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಈ ಈಶ್ವರ ರಾಜನಿಂದ ನೀನು ಕಲಿತುಕೋ!
ದಾನಮಾಡುವುದು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೊಡದೇ ಇರುವುದಲ್ಲ!
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೌಂತೇಯನನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು.

15017015a ಭೀಮಸೇನಸ್ತು ಸಕ್ರೋಧಃ ಪ್ರೋವಾಚೇದಂ ವಚಸ್ತದಾ|

15017015c ವಯಂ ಭೀಷ್ಮಸ್ಯ ಕುರ್ಮೇಹ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಾಣಿ ಫಲ್ಗುನ||

15017016a ಸೋಮದತ್ತಸ್ಯ ನೃಪತೇರ್ಭೂರಿಶ್ರವಸ ಏವ ಚ|

15017016c ಬಾಹ್ಲೀಕಸ್ಯ ಚ ರಾಜರ್ಷೇದ್ರೋಣಸ್ಯ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

15017017a ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಚೈವ ಸುಹೃದಾಂ ಕುಂತೀ ಕರ್ಣಾಯ ದಾಸ್ಯತಿ|

ಭೀಮಸೇನನಾದರೋ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

“ಫಲ್ಗುನ! ಭೀಷ್ಮ, ಸೋಮದತ್ತ, ನೃಪತಿ ಭೂರಿಶ್ರವ, ರಾಜರ್ಷಿ

ಬಾಹ್ಲೀಕ, ಮಹಾತ್ಮ ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ಇತರ ಸುಹೃದಯರ

ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಮಾಡೋಣ! ಕುಂತಿಯು ಕರ್ಣನ

ಸಲುವಾಗಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

15017017c ಶ್ರಾದ್ಧಾನಿ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಮಾದಾತ್ಕೌರವಕೋ ನೃಪಃ||

15017018a ಇತಿ ಮೇ ವರ್ತತೇ ಬುದ್ಧಿರ್ಮಾ ವೋ ನಂದಂತು ಶತ್ರುವಃ|

15017018c ಕಷ್ಟಾತ್ಕಷ್ಟತರಂ ಯಾಂತು ಸರ್ವೇ ದುರ್ಯೋಧನಾದಯಃ|

15017018e ಯೈರಿಯಂ ಪೃಥಿವೀ ಸರ್ವಾ ಘಾತಿತಾ ಕುಲಪಾಂಸನ್ಯೈಃ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಇವರಿಗೆ ಕೌರವ ನೃಪನು ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು

ಮಾಡದಿರಲಿ! ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಾರದೆಂದು

ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವವನ್ನೂ

ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಕುಲಘಾತಕ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ ಎಲ್ಲ ಶತ್ರುಗಳೂ

ಕಷ್ಟಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಷ್ಟದ ನರಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ!

15017019a ಕುತಸ್ತ್ವಮದ್ಯ ವಿಸ್ಮೃತ್ಯ ವೈರಂ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕಮ್ |

15017019c ಅಜ್ಞಾತವಾಸಗಮನಂ ದ್ರೌಪದೀಶೋಕವರ್ಧನಮ್ |

15017019e ಕ್ವ ತದಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಸ್ನೇಹೋಽಸ್ಮಾಸ್ವಭವತ್ತದಾ ||

ದ್ರೌಪದಿಯ ಶೋಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ಆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ವನವಾಸ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ವೈರವನ್ನು ಇಂದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನೀನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿರುವೆ? ಆಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮೇಲಿನ ನಿನ್ನ ಈ ಸ್ನೇಹಭಾವವು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ?

15017020a ಕೃಷ್ಣಾಜಿನೋಪಸಂವೀತೋ ಹೃತಾಭರಣಭೂಷಣಃ |

15017020c ಸಾರ್ಧಂ ಪಾಂಚಾಲಪುತ್ರಾ ತ್ವಂ ರಾಜಾನಮುಪಜಗ್ಮಿವಾನ್ |

15017020e ಕ್ವ ತದಾ ದ್ರೋಣಭೀಷ್ಮೌ ತೌ ಸೋಮದತ್ತೋಽಪಿ ವಾಭವತ್ ||

ಅವರು ನಿನ್ನ ಆಭರಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ಪಾಂಚಾಲಪುತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆಗ ದ್ರೋಣ, ಭೀಷ್ಮ, ಸೋಮದತ್ತರು ಎಲ್ಲಿದ್ದರು?

15017021a ಯತ್ರ ತ್ರಯೋದಶ ಸಮಾ ವನೇ ವನ್ಯೇನ ಜೀವಸಿ |

15017021c ನ ತದಾ ತ್ವಾ ಪಿತಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಪಿತೃತ್ವೇನಾಭಿವೀಕ್ಷತೇ ||

ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ವನದಲ್ಲಿ ವನ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಈ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ತಂದೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ಕಂಡಿರಲೇ ಇಲ್ಲ !

15017022a ಕಿಂ ತೇ ತದ್ವಿಸ್ಮೃತಂ ಪಾರ್ಥ ಯದೇಷ ಕುಲಪಾಂಸನಃ|

15017022c ದುರ್ವೃತ್ತೋ ವಿದುರಂ ಪ್ರಾಹ ದ್ರೂತೇ ಕಿಂ ಜಿತಮಿತ್ಯುತ||

ಪಾರ್ಥ ! ಇದೇ ಕುಲಪಾಂಸಕ ದುರ್ನಡತೆಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ದ್ರೂತದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಗೆದ್ದರು ಎಂದು ವಿದುರನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿನಗೆ ಮರೆತು ಹೋಗಿದೆಯೇ?”

15017023a ತಮೇವಂವಾದಿನಂ ರಾಜಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15017023c ಉವಾಚ ಭ್ರಾತರಂ ಧೀಮಾನ್ಕ್ಷೋಷಮಾಸ್ವೇತಿ ಭರ್ತ್ಸಯನ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮನನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತಾ ಧೀಮಾನ್ ರಾಜಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು “ಸಾಕು ! ಸುಮ್ಮನಿರು !” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಸಪ್ತದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹದಿನೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮

ಅರ್ಜುನ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರರ ವಾಕ್ಯ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಧನವನ್ನು ತನ್ನ ಕೋಶದಿಂದ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದುದು (೧-೫). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಭೀಮನ ಮೇಲೆ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸಿಟ್ಟಾಗಬಾರದೆಂದೂ, ಅರ್ಜುನನ ಮತ್ತು ತನ್ನ
 ಕೋಶಗಳಿಂದ ಬೇಗಾದಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಅವನು
 ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದೂ ವಿದುರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದುದು (೬-
 ೧೨).

15018001 ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ|

15018001a ಭೀಮ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಗುರುರ್ಮೇ ತ್ವಂ ನಾತೋಽನ್ಯದ್ವಕ್ಷುಮುತ್ಸಹೇ|

15018001c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಹಿ ರಾಜರ್ಷಿಃ ಸರ್ವಥಾ ಮಾನಮರ್ಹತಿ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮ! ನನಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯವನಾಗಿರುವ
 ನೀನು ನನಗೆ ಗುರುವು. ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಲು
 ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜರ್ಷಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸರ್ವಥಾ ಗೌರವಕ್ಕೆ
 ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ!

15018002a ನ ಸ್ಮರಂತ್ಯಪರಾದ್ಧಾನಿ ಸ್ಮರಂತಿ ಸುಕೃತಾನಿ ಚ|

15018002c ಅಸಂಭಿನ್ನಾರ್ಥಮರ್ಯಾದಾಃ ಸಾಧವಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಃ||

ಆರ್ಯಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರದಿರುವ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠ ಸತ್ಪುರುಷರು
 ಇತರರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಸ್ಮರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ
 ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

15018003a ಇದಂ ಮದ್ವಚನಾತ್ಕ್ಷುತ್ತಃ ಕೌರವಂ ಬ್ರೂಹಿ ಪಾರ್ಥಿವಮ್|

15018003c ಯಾವದಿಚ್ಛತಿ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ದಾತುಂ ತಾವದ್ದದಾಮ್ಯಹಮ್||

ಕ್ಷತ್ರ! ಕೌರವ ಪಾರ್ಥಿವನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳು! ಅವನು ಪುತ್ರರ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

15018004a ಭೀಷ್ಮಾ ದೀನಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸುಹೃದಾಮುಪಕಾರಿಣಾಮ್|

15018004c ಮಮ ಕೋಶಾದಿತಿ ವಿಭೋ ಮಾ ಭೂದ್ಭೀಮಃ ಸುದುರ್ಮನಾಃ||

ವಿಭೋ! ಭೀಷ್ಮಾದಿ ಸರ್ವ ಸುಹೃದಯರ ಮತ್ತು ಉಪಕಾರಿಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಕೋಶದಿಂದ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭೀಮನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದು ಬೇಡ!”

15018005 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15018005a ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ತಮರ್ಜುನಂ ಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯತ್|

15018005c ಭೀಮಸೇನಃ ಕಟಾಕ್ಷೇಣ ವೀಕ್ಷಾಂ ಚಕ್ರೇ ಧನಂಜಯಮ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಧರ್ಮರಾಜನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು. ಭೀಮಸೇನನು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಧನಂಜಯನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

15018006a ತತಃ ಸ ವಿದುರಂ ಧೀಮಾನ್ವಾಕ್ಯಮಾಹ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15018006c ನ ಭೀಮಸೇನೇ ಕೋಪಂ ಸ ನೃಪತಿಃ ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ||

ಅನಂತರ ಧೀಮಾನ್ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ವಿದುರನಿಗೆ ಇಂತೆಂದನು: “ಆ ನೃಪತಿಯು ಭೀಮಸೇನನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

15018007a ಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟೋ ಹಿ ಭೀಮೋಽಯಂ ಹಿಮವೃಷ್ಟ್ಯಾ ತಪಾದಿಭಿಃ|

15018007c ದುಃಖೈರ್ಬಹುವಿಧೈರ್ಧೀಮಾನರಣೈ ವಿಧಿತಂ ತವ||

ಏಕೆಂದರೆ ಭೀಮಸೇನನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಜು, ಮಳೆ, ಬಿಸಿಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಬಹುವಿಧದ ಕಷ್ಟ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಧೀಮಂತನಾದ ನಿನಗೆ ಇದು ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.

15018008a ಕಿಂ ತು ಮದ್ವಚನಾದ್ಭ್ರೂಹಿ ರಾಜಾನಂ ಭರತರ್ಷಭಮ್||

15018008c ಯದ್ಯದಿಚ್ಛಸಿ ಯಾವಚ್ಛ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಮದ್ಗೃಹಾದಿತಿ||

ಆದರೆ ನೀನು ರಾಜ ಭರತರ್ಷಭನಿಗೆ ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳು. ಅವನಿಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಬೊಕ್ಕಸದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ !

15018009a ಯನ್ಮಾತ್ಸರ್ಯಮಯಂ ಭೀಮಃ ಕರೋತಿ ಭೃಶದುಃಖಿತಃ|

15018009c ನ ತನ್ನನಸಿ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ವಾಚ್ಯಃ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಭೀಮನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆ ರಾಜನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇದನ್ನು ನೀನು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.

15018010a ಯನ್ಮಮಾಸ್ತಿ ಧನಂ ಕಿಂ ಚಿದರ್ಜುನಸ್ಯ ಚ ವೇಶ್ಮನಿ|

15018010c ತಸ್ಯ ಸ್ವಾಮೀ ಮಹಾರಾಜ ಇತಿ ವಾಚ್ಯಃ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ನನ್ನ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನ ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಧನವೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಆ ಪಾರ್ಥಿವ ಮಹಾರಾಜನೇ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

15018011a ದದಾತು ರಾಜಾ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ಯಥೇಷ್ಟಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ ವ್ಯಯಃ|

15018011c ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸುಹೃದಾಂ ಚೈವ ಗಚ್ಚತ್ವಾನ್ಯಣ್ಯಮದ್ಯ ಸಃ||

ರಾಜನು ವಿಪ್ರರಿಗಾಗಿ ಇಷ್ಟಬಂದಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಿ.

ದಾನನೀಡಲಿ. ಇಂದು ಅವನು ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಸುಹೃದಯರ ಋಣದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲಿ !

15018012a ಇದಂ ಚಾಪಿ ಶರೀರಂ ಮೇ ತವಾಯತ್ತಂ ಜನಾಧಿಪ|

15018012c ಧನಾನಿ ಚೇತಿ ವಿದ್ಧಿ ತ್ವಂ ಕ್ಷತ್ತರ್ನಾಸ್ತತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಜನಾಧಿಪ ! ನನ್ನ ಈ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಧನವು ನಿನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಬೇಡ ! ಕ್ಷತ್ತ ! ಇದನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸು !”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾನುಮೋದನೇ
ಅಷ್ಟಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾನುಮೋದನ ಎನ್ನುವ
ಹದಿನೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೯

ವಿದುರ ವಾಕ್ಯ

ವಿದುರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು

(೧-೧೫).

15019001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15019001a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ರಾಜ್ಞಾ ಸ ವಿದುರೋ ಬುದ್ಧಿಸತ್ತಮಃ|

15019001c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಮುಪೇತ್ಯೇದಂ ವಾಕ್ಯಮಾಹ ಮಹಾರ್ಥವತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಬುದ್ಧಿಸತ್ತಮ ವಿದುರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬಳಿಸಾರಿ ಮಹಾ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

15019002a ಉಕ್ತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಭವದ್ವಚನಮಾದಿತಃ|

15019002c ಸ ಚ ಸಂಶ್ರುತ್ಯ ವಾಕ್ಯಂ ತೇ ಪ್ರಶಶಂಸ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ||

“ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಮಹಾದ್ಯುತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು.

15019003a ಬೀಭತ್ಸುಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ನಿವೇದಯತಿ ತೇ ಗೃಹಾನ್|

15019003c ವಸು ತಸ್ಯ ಗೃಹೇ ಯಚ್ಚ ಪ್ರಾಣಾನಪಿ ಚ ಕೇವಲಾನ್||

ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಬೀಭತ್ಸುವು ತನ್ನ ಅರಮನೆ ಮತ್ತು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

15019004a ಧರ್ಮರಾಜಶ್ಚ ಪುತ್ರಸ್ಯೇ ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಾಣಾನ್ಧನಾನಿ ಚ|

15019004c ಅನುಜಾನಾತಿ ರಾಜರ್ಷೇ ಯಚ್ಚಾನ್ಯದಪಿ ಕಿಂ ಚನ||

ರಾಜರ್ಷೇ ! ನಿನ್ನ ಮಗ ಧರ್ಮರಾಜನೂ ಕೂಡ ರಾಜ್ಯ, ಪ್ರಾಣ, ಧನ ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಇವೆಯೋ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

15019005a ಭೀಮಸ್ತು ಸರ್ವದುಃಖಾನಿ ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ಬಹುಲಾನ್ಯುತ|

15019005c ಕೃತ್ವಾ ದಿವ ಮಹಾಬಾಹುರನುಮನ್ಯೇ ವಿನಿಶ್ವಸನ್||

ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮನಾದರೋ ಅಗಣಿತವಾಗಿದ್ದ ಸರ್ವ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ರಾಜನ ಈ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದನು.

15019006a ಸ ರಾಜ್ಞಾ ಧರ್ಮಶೀಲೇನ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಬೀಭತ್ಸುನಾ ತಥಾ|

15019006c ಅನುನೀತೋ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಸೌಹೃದೇ ಸ್ಥಾಪಿತೋಽಪಿ ಚ||

ಧರ್ಮಶೀಲ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೂ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಬೀಭತ್ಸುವೂ ಆ ಮಾಹಾಬಾಹುವನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

15019007a ನ ಚ ಮನ್ಯುಸ್ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯ ಇತಿ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಾಹ ಧರ್ಮರಾಟ್|

15019007c ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ಭೀಮಸ್ತದ್ವೈರಂ ಯದನ್ಯಾಯವದಾಚರೇತ್||

ಆ ವೈರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಭೀಮನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಅವನ ಮೇಲೆ

ಸಿಟ್ಟಾಗಬಾರದು ಎಂದೂ ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.

15019008a ಏವಂಪ್ರಾಯೋ ಹಿ ಧರ್ಮೋಽಯಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ನರಾಧಿಪ|

15019008c ಯುದ್ಧೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮೇ ಚ ನಿರತೋಽಯಂ ವೃಕೋದರಃ||

“ನರಾಧಿಪ! ಪ್ರಾಯಶಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಧರ್ಮವೇ ಹೀಗಿದ್ದಿರಬಹುದು.
ವೃಕೋದರನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮವನ್ನೇ
ಆಚರಿಸಿದವನು.

15019009a ವೃಕೋದರಕೃತೇ ಚಾಹಮರ್ಜುನಶ್ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ|

15019009c ಪ್ರಸಾದಯಾವ ನೃಪತೇ ಭವಾನ್ಮೃಭುರಿಹಾಸ್ತಿ ಯತ್||

ನೃಪತೇ! ನಾನು ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನರು ಪುನಃ ಪುನಃ
ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ವೃಕೋದರನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡು.
ನೀನೇ ನಮಗೆ ಪ್ರಭುವು.

15019010a ಪ್ರದದಾತು ಭವಾನ್ವಿತ್ತಂ ಯಾವದಿಚ್ಛಸಿ ಪಾರ್ಥಿವ|

15019010c ತ್ವಮೀಶ್ವರೋ ನೋ ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಚೇತಿ ಭಾರತ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಭಾರತ! ನಿನಗಿಷ್ಟವಿದ್ದಷ್ಟು ವಿತ್ತವನ್ನು ದಾನಮಾಡು.
ನಮ್ಮ ಈ ರಾಜ್ಯ-ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ನೀನೇ ಈಶ್ವರನಾಗಿರುವೆ!

15019011a ಬ್ರಹ್ಮದೇಯಾಗ್ರಹಾರಾಂಶ್ಚ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಚೌರ್ಧ್ವದೇಹಿಕಮ್|

15019011c ಇತೋ ರತ್ನಾನಿ ಗಾಶ್ಚೈವ ದಾಸೀದಾಸಮಜಾವಿಕಮ್||

ಮಕ್ಕಳ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಸಲುವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನೂ,
ಇತರ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ, ದಾಸೀದಾಸಮಜಾವಿಕಗಳನ್ನೂ||

ರತ್ನಗಳನ್ನೂ, ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ದಾಸಿ-ದಾಸರನ್ನೂ, ಆಡು-ಕುರಿಗಳನ್ನೂ
ದಾನಮಾಡು !

15019012a ಆನಯಿತ್ವಾ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತು|

15019012c ದೀನಾಂಧಕೃಪಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ತತ್ರ ತತ್ರ ನೃಪಾಜ್ಞಯಾ||

15019013a ಬಹ್ವನ್ನರಸಪಾನಾಥ್ಯಾಃ ಸಭಾ ವಿದುರ ಕಾರಯ|

15019013c ಗವಾಂ ನಿಪಾನಾನ್ಯನ್ಯಚ್ಚ ವಿವಿಧಂ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮ ಯತ್||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆ-ಕರೆದು ದಾನಮಾಡಲಿ. ವಿದುರ !
ನೀನು ನೃಪನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ದೀನ-ಅಂಧ-ಕೃಪಣರಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕ
ಅನ್ನ-ರಸ-ಪಾನೀಯಗಳ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು. ಹಸುಗಳಿಗೆ ನೀರು
ಕುಡಿಯಲು ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ
ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸು.”

15019014a ಇತಿ ಮಾಮಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ ಪಾರ್ಥಶ್ಚೈವ ಧನಂಜಯಃ|

15019014c ಯದತ್ರಾನಂತರಂ ಕಾರ್ಯಂ ತದ್ಭವಾನ್ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ||

ಹೀಗೆ ನನಗೆ ರಾಜಾ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥ ಧನಂಜಯರು ಹೇಳಿದರು. ಇದರ
ನಂತರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಹೇಳಬೇಕು !”

15019015a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವಿದುರೇಣಾಥ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಭಿನಂದ್ಯ ತತ್|

15019015c ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ಮಹಾದಾನೇ ಕಾರ್ತಿಕ್ಯಾಂ ಜನಮೇಜಯ||

ಜನಮೇಜಯ ! ವಿದುರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಪಾಂಡವರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ

ಮಹಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ವಿದುರವಾಕ್ಯೇ ಏಕೋನವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿದುರವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಶ್ರಾದ್ಧಯಜ್ಞ (೧-೧೭).

15020001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15020001a ವಿದುರೇಣೈವಮುಕ್ತಸ್ತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಜನಾಧಿಪಃ|

15020001c ಪ್ರೀತಿಮಾನಭವದ್ರಾಜಾ ರಾಜ್ಞೋ ಜಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ಕರ್ಮಣಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿದುರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಜನಾಧಿಪ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ರಾಜ ಮತ್ತು ಜಿಷ್ಣುವಿನ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು.

15020002a ತತೋಽಭಿರೂಪಾನ್ಭೀಷ್ಮಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಮುಷಿಸತ್ತಮಾನ್|

15020002c ಪುತ್ರಾರ್ಥೇ ಸುಹೃದಾಂ ಚೈವ ಸ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಅನಂತರ ಅವನು ಭೀಷ್ಮನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ಸುಹೃದಯರ
ಶ್ರಾದ್ಧದ ಸಲುವಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಯೋಗ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ

ಋಷಿಸತ್ತಮರನ್ನೂ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದನು.

15020003a ಕಾರಯಿತ್ವಾನ್ನಪಾನಾನಿ ಯಾನಾನ್ಯಾಚ್ಚಾದನಾನಿ ಚ|

15020003c ಸುವರ್ಣಮಣಿರತ್ನಾನಿ ದಾಸೀದಾಸಪರಿಚ್ಛದಾನ್||

15020004a ಕಂಬಲಾಜಿನರತ್ನಾನಿ ಗ್ರಾಮಾನ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾನಜಾವಿಕಮ್|

15020004c ಅಲಂಕಾರಾನ್ಗಜಾನಶ್ವಾನ್ಕನ್ಯಾಶ್ಚೈವ ವರಸ್ತ್ರಿಯಃ|

15020004e ಆದಿಶ್ಯಾದಿಶ್ಯ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ದದೌ ಸ ನೃಪಸತ್ತಮಃ||

15020005a ದ್ರೋಣಂ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಭೀಷ್ಮಂ ಚ ಸೋಮದತ್ತಂ ಚ ಬಾಹ್ಲಿಕಮ್|

15020005c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಚ ರಾಜಾನಂ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚೈವ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್|

15020005e ಜಯದ್ರಥಪುರೋಗಾಂಶ್ಚ ಸುಹೃದಶ್ಚೈವ ಸರ್ವಶಃ||

ಅನ್ನ-ಪಾನಾದಿಗಳು, ಯಾನಗಳು, ಹೊದಿಕೆಗಳು, ಸುವರ್ಣ-ಮಣಿ-
ರತ್ನಗಳು, ದಾಸ-ದಾಸಿಯರು, ಕಂಬಳಿ-ಜಿನಗಳ ಹೊದಿಕೆಗಳು,
ರತ್ನಗಳು, ಗ್ರಾಮಗಳು, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಆಡು-ಕುರಿಗಳು, ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಆನೆ-ಕುದುರೆಗಳು, ಸುಂದರ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ನೃಪಸತ್ತಮನು ದ್ರೋಣ, ಭೀಷ್ಮ, ಸೋಮದತ್ತ, ಬಾಹ್ಲಿಕ,
ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಅವನ ಅನುಜರು, ಜಯದ್ರಥನೇ ಮೊದಲಾದ
ಸುಹೃದಯರು ಇವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು.

15020006a ಸ ಶ್ರಾದ್ಧಯಜ್ಞೋ ವವೃಧೇ ಬಹುಗೋಧನದಕ್ಷಿಣಃ|

15020006c ಅನೇಕಧನರತ್ನಾಘೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮತೇ ತದಾ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಆ ಶ್ರಾದ್ಧಯಜ್ಞವು ಅನೇಕ ಗೋಧನ

ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಧನರತ್ನಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

15020007a ಅನಿಶಂ ಯತ್ರ ಪುರುಷಾ ಗಣಕಾ ಲೇಖಿಕಾಸ್ತಥಾ|

15020007c ಯುಧಿಷ್ಟಿರಸ್ಯ ವಚನಾತ್ತದಾಪೃಚ್ಛಂತಿ ತಂ ನೃಪಮ್||

ಯುಧಿಷ್ಟಿರನ ಶಾಸನದಂತೆ ಅನೇಕ ಗಣಕ-ಲೇಖಕ ಪುರುಷರು
ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೃಪನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು:

15020008a ಆಜ್ಞಾಪಯ ಕಿಮೇತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರದೇಯಂ ದೀಯತಾಮಿತಿ|

15020008c ತದುಪಸ್ಥಿತಮೇವಾತ್ರ ವಚನಾಂತೇ ಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ||

“ಇವರಿಗೆ ಏನನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸು! ಎಲ್ಲ
ವಸ್ತುಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಯಾವುದನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ
ಕೊಡಬಹುದು!”

15020009a ಶತೇ ದೇಯೇ ದಶಶತಂ ಸಹಸ್ರೇ ಚಾಯುತಂ ತಥಾ|

15020009c ದೀಯತೇ ವಚನಾದ್ರಾಜ್ಞಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ಧೀಮಂತ ಕುಂತೀಪುತ್ರನ ವಚನದಂತೆ ರಾಜನು ಆಗ ನೂರು
ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಹೇಳಿದರೆ ಗಣಕರು ಸಾವಿರ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

15020010a ಏವಂ ಸ ವಸುಧಾರಾಭಿರ್ವರ್ಷಮಾಣೋ ನೃಪಾಂಬುದಃ|

15020010c ತರ್ಪಯಾಮಾಸ ವಿಪ್ರಾಂಸ್ತಾನ್ವರ್ಷನ್ಯೂಮಿಮಿವಾಂಬುದಃ||

ಮೋಡವು ಮಳೆಸುರಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮೋಡದ

ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಧನದ ಮಳೆಯನ್ನೇ
ಸುರಿಸಿ ವಿಪ್ರರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು.

15020011a ತತೋಽನಂತರಮೇವಾತ್ರ ಸರ್ವವರ್ಣಾನ್ಮಹೀಪತಿಃ|

15020011c ಅನ್ನಪಾನರಸೌಘೇನ ಪ್ಲಾವಯಾಮಾಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ಅನಂತರ ಪಾರ್ಥಿವ ಮಹೀಪತಿಯು ಸರ್ವ ವರ್ಣದವರನ್ನೂ ಅನ್ನ-
ಪಾನ-ರಸಗಳ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

15020012a ಸವಸ್ತ್ರಘೇನರತ್ನಾಘೋ ಮೃದಂಗನಿನದಸ್ವನಃ|

15020012c ಗವಾಶ್ವಮಕರಾವರ್ತೋ ನಾರೀರತ್ನಮಹಾಕರಃ||

15020013a ಗ್ರಾಮಾಗ್ರಹಾರಕುಲ್ಯಾಢ್ಯೋ ಮಣಿಹೇಮಜಲಾರ್ಣವಃ|

15020013c ಜಗತ್ಸಂಪ್ಲಾವಯಾಮಾಸ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದಯಾಂಬುಧಿಃ||

ವಸ್ತ್ರ-ರತ್ನಗಳ ರಾಶಿಗಳು ಅಲೆಗಳಂತೆಯೂ, ಮೃದಂಗದ ಸ್ವರಗಳು
ಭೋರ್ಗರೆಯಂತೆಯೂ, ಗೋವು-ಅಶ್ವಗಳು ಮೊಸಳೆಗಳಂತೆಯೂ,
ನಾರಿಯರು ರತ್ನಗಳಂತೆಯೂ, ಗ್ರಾಮ-ಅಗ್ರಹಾರಗಳು
ದ್ವೀಪಗಳಂತೆಯೂ, ಮಣಿ-ಚಿನ್ನಗಳು ನೀರಿನಂತೆಯೂ ತುಂಬಿದ್ದ ಆ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ದಯಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತೇ ತೇಲುತಿತ್ತು.

15020014a ಏವಂ ಸ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಣಾಂ ಪಿತೃಣಾಮಾತ್ಮನಸ್ತಥಾ|

15020014c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಶ್ಚ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರದದಾವೌರ್ಧ್ವದೇಹಿಕಮ್||

ಹೀಗೆ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರರಿಗೂ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ
ಹಾಗೆಯೇ ತನಗೂ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿಗೂ ಔರ್ಧ್ವದೇಹಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು

ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

15020015a ಪರಿಶ್ರಾಂತೋ ಯದಾಸೀತ್ಸ ದದದ್ದಾನಾನ್ಯನೇಕಶಃ|

15020015c ತತೋ ನಿರ್ವರ್ತಯಾಮಾಸ ದಾನಯಜ್ಞಂ ಕುರೂದ್ವಹಃ||

ಅನೇಕ ದಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಯಾಸಗೊಂಡ ಆ ಕುರೂದ್ವಹನು
ದಾನಯಜ್ಞವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು.

15020016a ಏವಂ ಸ ರಾಜಾ ಕೌರವ್ಯಶ್ಚಕ್ರೇ ದಾನಮಹೋತ್ಸವಮ್|

15020016c ನಟನರ್ತಕಲಾಸ್ಯಾಢ್ಯಂ ಬಹ್ವನ್ನರಸದಕ್ಷಿಣಮ್||

ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜಾ ಕೌರವ್ಯನು ಬಹಳ ಅನ್ನ-ರಸ-ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ,
ನಟ-ನರ್ತಕರ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ ದಾನಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು
ನಡೆಸಿದನು.

15020017a ದಶಾಹಮೇವಂ ದಾನಾನಿ ದತ್ತ್ವಾ ರಾಜಾಂಬಿಕಾಸುತಃ|

15020017c ಬಭೂವ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಣಾಮನ್ಯಣೋ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ರಾಜಾ ಅಂಬಿಕಾಸುತನು ಈ ರೀತಿ ಹತ್ತುದಿನಗಳು
ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರರ ಋಣಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ದಾನಯಜ್ಞೇ ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದಾನಯಜ್ಞ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ವನಗಮನ (೧-೧೩).

15021001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15021001a ತತಃ ಪ್ರಭಾತೇ ರಾಜಾ ಸ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಂಬಿಕಾಸುತಃ|

15021001c ಆಹೂಯ ಪಾಂಡವಾನ್ವೀರಾನ್ವನವಾಸಕೃತಕ್ಷಣಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಂಬಿಕಾಸುತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ವೀರ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು.

15021002a ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತೋ ಧೀಮಾನಭಿನಂದ್ಯ ಯಥಾವಿಧಿ|

15021002c ಕಾರ್ತೀಕ್ಯಾಂ ಕಾರಯಿತ್ವೇಷ್ಟಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವೇದಪಾರಗೈಃ||

ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಹಿತನಾಗಿ ಆ ಧೀಮಂತನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ವೇದಪಾರಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

15021003a ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ವಲ್ಕಲಾಜಿನಸಂವೃತಃ|

15021003c ವಧೂಪರಿವೃತೋ ರಾಜಾ ನಿಯಯೌ ಭವನಾತ್ತತಃ||

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವಲ್ಕಲ-ಜಿನವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸೊಸೆಯರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ರಾಜನು ತನ್ನ ಭವನದಿಂದ ಹೊರಟನು.

15021004a ತತಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಕೌರವಪಾಂಡವಾನಾಂ

ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯನ್ಯಾಃ ಕೌರವರಾಜವಂಶ್ಯಾಃ|

15021004c ತಾಸಾಂ ನಾದಃ ಪ್ರಾದುರಾಸೀತ್ತದಾನೀಂ

ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯೇ ನೃಪತೌ ಪ್ರಯಾತೇ||

ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನ ಮಗ ನೃಪತಿಯು ಹೊರಟ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೌರವ-
ಪಾಂಡವರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮತ್ತು ಕೌರವ ರಾಜ ವಂಶಜರ ಆರ್ತನಾದಗಳು
ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

15021005a ತತೋ ಲಾಜ್ಯೈಃ ಸುಮನೋಭಿಶ್ಚ ರಾಜಾ

ವಿಚಿತ್ರಾಭಿಸ್ತದ್ಗೃಹಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ|

15021005c ಸಂಯೋಜ್ಯಾರ್ಥೈರ್ಭೃತ್ಯಜನಂ ಚ ಸರ್ವಂ

ತತಃ ಸಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಯಯೌ ನರೇಂದ್ರಃ||

ಅನಂತರ ನರೇಂದ್ರನು ಸುಮನೋಹರ ಅರಳಿನಿಂದಲೂ ವಿಚಿತ್ರ
ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಸೇವಕವರ್ಗದ
ಜನರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟನು.

15021006a ತತೋ ರಾಜಾ ಪ್ರಾಂಜಲಿವೇರ್ಪಮಾನೋ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ಸಸ್ವನಂ ಬಾಷ್ಪಕಂಠಃ|

15021006c ವಿಲಪ್ಯೋಚ್ಚೈರ್ಹಾರ್ವ ಮಹಾರಾಜ ಸಾಧೋ

ಕ್ಷ ಗಂತಾಸೀತ್ಯಪತತ್ತಾತ ಭೂಮೌ||

ಆಗ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೈಮುಗಿದು ನಡುಗುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ

ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿದವನಾಗಿ “ಸತ್ತುರುಷನೇ! ಮಹಾರಾಜ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ?” ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

15021007a ತಥಾರ್ಜುನಸ್ತೀವ್ರದುಃಖಾಭಿತಪ್ತೋ
ಮುಹುರ್ಮುಹುರ್ನಿಃಶ್ವಸನ್ನಾರತಾಗ್ರ್ಯಃ|

15021007c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಮೈವಮಿತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ
ನಿಗೃಹ್ಯಾಥೋದೀಧರತ್ಸೀದಮಾನಃ||

ಆಗ ತೀವ್ರ ದುಃಖದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಾರತಾಗ್ರ್ಯ ಅರ್ಜುನನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ “ನೀನು ಹೀಗೆ ಅಧೀರನಾಗಬಾರದು!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ತಾನೂ ಎದೆಗುಂದಿದನು.

15021008a ವೃಕೋದರಃ ಫಲ್ಗುನಶ್ಚೈವ ವೀರೌ
ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ವಿದುರಃ ಸಂಜಯಶ್ಚ|

15021008c ವೈಶ್ಯಾಪುತ್ರಃ ಸಹಿತೋ ಗೌತಮೇನ
ಧೌಮ್ಯೋ ವಿಪ್ರಾಶ್ಚಾನ್ವಯುರ್ಬಾಷ್ಟಕಂಠಾಃ||

ವೃಕೋದರ, ಫಲ್ಗುನ, ವೀರ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರು, ವಿದುರ, ಸಂಜಯ, ವೈಶ್ಯಾಪುತ್ರ ಯುಯುತ್ಸು, ಮತ್ತು ಧೌಮ್ಯನೊಡನೆ ವಿಪ್ರ ಗೌತಮ ಕೃಪರು ಬಾಷ್ಟಗದ್ಗದ ಕಂಠಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ರಾಜನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋದರು.

15021009a ಕುಂತೀ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಬದ್ಧನೇತ್ರಾಂ ವ್ರಜಂತೀಂ

ಸ್ಯಂಧಾಸಕ್ತಂ ಹಸ್ತಮಥೋದ್ವಹಂತೀ|

15021009c ರಾಜಾ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಃ ಸ್ಯಂಧದೇಶೇಽವಸಜ್ಯ
ಪಾಣಿಂ ಯಯೌ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಪ್ರತೀತಃ||

ಕುಂತಿಯು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಎಡತೋಳನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಗಾಂಧಾರಿಯ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

15021010a ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಾ ದ್ರೌಪದೀ ಯಾದವೀ ಚ
ಬಾಲಾಪತ್ಯಾ ಚೋತ್ತರಾ ಕೌರವೀ ಚ|

15021010c ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ ಯಾಶ್ಚ ಕಾಶ್ಚಿತ್ ಸ್ತ್ರಿಯೋಽನ್ಯಾಃ
ಸಾರ್ಧಂ ರಾಜ್ಞಾ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಸ್ತಾ ವಧೂಭಿಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ದ್ರೌಪದೀ ಕೃಷ್ಣೆ, ಯಾದವೀ ಸುಭದ್ರೆ, ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೌರವೀ ಉತ್ತರೇ, ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೊಡನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

15021011a ತಾಸಾಂ ನಾದೋ ರುದತೀನಾಂ ತದಾಸೀದ್
ರಾಜನ್ದುಃಖಾತ್ಕುರರೀಣಾಮಿವೋಚ್ಛಿಃ|

15021011c ತತೋ ನಿಷ್ವೇತುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ
ವಿಟ್ಯೂದ್ರಾಣಾಂ ಚೈವ ನಾರ್ಯಃ ಸಮಂತಾತ್||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರ ರೋದನವು ದುಃಖದಲ್ಲಿರುವ

ಕಡಲಹದ್ದುಗಳ ಕೂಗಿನಂತೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-
ಕ್ಷತ್ರಿಯ-ವೈಶ್ಯ-ಶೂದ್ರ ನಾರಿಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಬಂದು
ಸೇರಿದರು.

15021012a ತನ್ನಿಯಾಣೇ ದುಃಖಿತಃ ಪೌರವಗೋರ್

ಗಜಾಹ್ವಯೇಽತೀವ ಬಭೂವ ರಾಜನ್|

15021012c ಯಥಾ ಪೂರ್ವಂ ಗಚ್ಛತಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ

ದ್ಯೂತೇ ರಾಜನ್ಕೌರವಾಣಾಂ ಸಭಾಯಾಮ್||

ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ದ್ಯೂತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೌರವರ ಸಭೆಯಿಂದ
ಪಾಂಡವರು ಹೊರಟಿದ್ದಾಗ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಹೊರಡುವಾಗಲೂ ಕೂಡ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಪೌರವರ್ಗವು ಅತೀವ
ದುಃಖಿತಗೊಂಡಿತ್ತು.

15021013a ಯಾ ನಾಪಶ್ಯಚ್ಛಂದ್ರಮಾ ನೈವ ಸೂರ್ಯೋ

ರಾಮಾಃ ಕದಾ ಚಿದಪಿ ತಸ್ಮಿನ್ನರೇಂದ್ರೇ|

15021013c ಮಹಾವನಂ ಗಚ್ಛತಿ ಕೌರವೇಂದ್ರೇ

ಶೋಕೇನಾರ್ತಾ ರಾಜಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಪೇದುಃ||

ಯಾವ ರಮಣೀಯರು ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರನ್ನು ನೋಡಲೂ ಕೂಡ
ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವರೆಲ್ಲರೂ ಕೌರವೇಂದ್ರನು
ಮಹಾವನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಶೋಕಾರ್ತರಾಗಿ ರಾಜಬೀದಿಗೆ
ಬಂದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಯಾಣೇ
ಏಕವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಯಾಣ ಎನ್ನುವ
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨

ಕುಂತೀವಾಕ್ಯ

ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕುಂತಿಯನ್ನು
ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಗಾಂಧಾರಿಯೊಡನೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕುಂತಿಯು
ಆಡಿದ ಮಾತು (೧-೧೬). ಯುಧಿಷ್ಠಿರ-ಭೀಮಸೇನರು
ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕೆಂದು ಕುಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದುದು (೧೭-೩೨).

15022001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15022001a ತತಃ ಪ್ರಾಸಾದಹರ್ಮ್ಯೇಷು ವಸುಧಾಯಾಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ|

15022001c ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಚ ಸುಮಹಾನ್ನಿಸ್ವನೋಽಭವತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥಿವ! ಆಗ

ಪ್ರಾಸಾದಗಳಿಂದಲೂ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ

ಮಹಾರೋದನವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

15022002a ಸ ರಾಜಾ ರಾಜಮಾರ್ಗೇಣ ನೃನಾರೀಸಂಕುಲೇನ ಚ|

15022002c ಕಥಂ ಚಿನ್ನಿಯೌ ಧೀಮಾನ್ವೇಪಮಾನಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ||

ಆ ಧೀಮಾನ್ ರಾಜನು ನರ-ನಾರಿಯರ ಗುಂಪಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಡುಗುತ್ತಾ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

15022003a ಸ ವರ್ಧಮಾನದ್ವಾರೇಣ ನಿಯೌ ಗಜಸಾಹ್ವಯಾತ್|

15022003c ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸ ಚ ತಂ ಜನೌಘಂ ಸ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

ವರ್ಧಮಾನದ್ವಾರದ ಮೂಲಕ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಹೊರ ಹೊರಟು
ಅವನು ಆ ಜನಸಮೂಹವನ್ನು ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬರಬಾರದಂತೆ ಮತ್ತೆ
ಮತ್ತೆ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

15022004a ವನಂ ಗಂತುಂ ಚ ವಿದುರೋ ರಾಜ್ಞಾ ಸಹ ಕೃತಕ್ಷಣಃ|

15022004c ಸಂಜಯಶ್ಚ ಮಹಾಮಾತ್ರಃ ಸೂತೋ ಗಾವಲ್ಗಣಿಸ್ತಥಾ||

ವಿದುರನೂ ಗಾವಲ್ಗಣಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಿ ಸೂತ ಸಂಜಯನೂ ರಾಜನ
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

15022005a ಕೃಪಂ ನಿವರ್ತಯಾಮಾಸ ಯುಯುತ್ಸುಂ ಚ ಮಹಾರಥಮ್|

15022005c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹೀಪಾಲಃ ಪರಿದಾಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ||

ಮಹೀಪಾಲ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕೃಪ ಮತ್ತು ಮಹಾರಥ
ಯುಯುತ್ಸುವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ
ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

15022006a ನಿವೃತ್ತೇ ಪೌರವರ್ಗೇ ತು ರಾಜಾ ಸಾಂತಃಪುರಸ್ತದಾ|

15022006c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾ ಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ನಿವರ್ತಿತುಮಿಯೇಷ ಸಃ||

ಪುರಜನರು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಿಂದಿರುಗಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ
ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

15022007a ಸೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಾ ತರಂ ಕುಂತೀಮುಪೇತ್ಯ ಭರತರ್ಷಭ|

15022007c ಅಹಂ ರಾಜಾನಮನ್ವಿಷ್ಟೇ ಭವತೀ ವಿನಿವರ್ತತಾಮ್||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅವನು ತಾಯಿ ಕುಂತಿಯ ಬಳಿಸಾರಿ “ನಾನು ರಾಜನನ್ನು
ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನೀನು
ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು.

15022008a ವಧೂಪರಿವೃತಾ ರಾಜ್ಞಿ ನಗರಂ ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ|

15022008c ರಾಜಾ ಯಾತ್ವೇಷ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ತಪಸೇ ಧೃತನಿಶ್ಚಯಃ||

ರಾಣಿಯೇ! ಸೊಸೆಯರೊಂದಿಗೆ ನೀನು ನಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು.
ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ತಪಸ್ಸಿನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.”

15022009a ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ಧರ್ಮರಾಜೇನ ಬಾಷ್ಪವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಾ|

15022009c ಜಗಾದ್ಯೈವಂ ತದಾ ಕುಂತೀ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಹ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕಂಬನಿದುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ

ವ್ಯಾಕುಲಳಾಗಿ ಕುಂತಿಯು ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು
ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.

15022010a ಸಹದೇವೇ ಮಹಾರಾಜ ಮಾ ಪ್ರಮಾದಂ ಕೃಥಾಃ ಕ್ವ ಚಿತ್|

15022010c ಏಷ ಮಾಮನುರಕ್ತೋ ಹಿ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಾಂ ಚೈವ ನಿತ್ಯದಾ||

“ಮಹಾರಾಜ ! ಸಹದೇವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಂದೂ
ಅಪ್ರಸನ್ನನಾಗಬೇಡ ! ರಾಜನ್ ! ಇವನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ನಿತ್ಯವೂ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿರುವವನು.

15022011a ಕರ್ಣಂ ಸ್ಮರೇಥಾಃ ಸತತಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ಟಪಲಾಯಿನಮ್|

15022011c ಅವಕೀರ್ಣೋ ಹಿ ಸ ಮಯಾ ವೀರೋ ದುಷ್ಟಜ್ಞಯಾ ತದಾ||

ಯುದ್ಧದಿಂದ ಎಂದೂ ಪಲಾಯನಮಾಡದೇ ಇದ್ದ ಕರ್ಣನನ್ನು
ಸತತವೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರು. ನನ್ನ ದುಷ್ಟಜ್ಞೆಯಿಂದಾಗಿ ಆ ವೀರನು
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.

15022012a ಆಯಸಂ ಹೃದಯಂ ನೂನಂ ಮಂದಾಯಾ ಮಮ ಪುತ್ರಕ|

15022012c ಯತ್ಸೂರ್ಯಜಮಪಶ್ಯಂತ್ಯಾಃ ಶತಧಾ ನ ವಿದೀರ್ಯತೇ||

ಮಗೂ ! ಸೂರ್ಯಪುತ್ರ ಕರ್ಣನನ್ನು ನೋಡದೆಯೂ ನನ್ನ ಹೃದಯವು
ನೂರು ಚೂರುಗಳಾಗಿ ಒಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ನನ್ನ ಈ ಹೃದಯವು
ಉಕ್ಕಿನದೇ ಆಗಿರಬೇಕು !

15022013a ಏವಂಗತೇ ತು ಕಿಂ ಶಕ್ಯಂ ಮಯಾ ಕರ್ತುಮರಿಂದಮ|

15022013c ಮಮ ದೋಷೋಽಯಮತ್ಯರ್ಥಂ ಖ್ಯಾಪಿತೋ ಯನ್ನ ಸೂರ್ಯಜಃ|

ಅರಿಂದಮ ! ಎಲ್ಲವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾಗ ನಾನೇನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಿದೆ? ಸೂರ್ಯಜನನ್ನು ಮೊದಲು ನಿಮಗೆ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಸಿಕೊಡದೇ ಇದ್ದುದು ನನ್ನ ದೋಷವೇ ಸರಿ !

15022013e ತನ್ನಿಮಿತ್ತಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ದಾನಂ ದದ್ಯಾಸ್ವ ಮುತ್ತಮಮ್||

15022014a ಸದೈವ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಾರ್ಥಮಗ್ರಜಸ್ಯಾರಿಮರ್ದನ|

ಅರಿಮರ್ದನ ! ಮಹಾಬಾಹೋ ! ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಅಗ್ರಜನಿಗಾಗಿ ಸದಾ ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರು !

15022014c ದ್ರೌಪದ್ಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಿಯೇ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ಥಾತವ್ಯಮರಿಕರ್ಶನ||

15022015a ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನೌ ಚೈವ ನಕುಲಶ್ಚ ಕುರೂದ್ವಹ|

ಅರಿಕರ್ಶನ ! ದ್ರೌಪದಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕುರೂದ್ವಹ !

ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನೂ ನಕುಲನನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು.

15022015c ಸಮಾಧೇಯಾಸ್ವ ಯಾ ವೀರ ತ್ವಯ್ಯದ್ಯ ಕುಲಧೂರ್ಗತಾ||

15022016a ಶ್ವಶ್ರುಶ್ವಶುರಯೋಃ ಪಾದಾನ್ಮಶ್ರುಷಂತೀ ವನೇ ತ್ವಹಮ್|

15022016c ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತಾ ವತ್ಸ್ಯೇ ತಾಪಸೀ ಮಲಪಂಕಿನೀ||

ವೀರ ! ಇಂದಿನಿಂದ ಕುರುವಂಶದ ಪಾಲನೆಯ ಭಾರವು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದಿದೆ. ನಾನಾದರೋ ವನದಲ್ಲಿ

ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಹಿತ ಕೊಳಕು-ಧೂಳುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ತಾಪಸಿಯಂತೆ ವಾಸಿಸುತ್ತೇನೆ.”

15022017a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ವಶೀ|

15022017c ವಿಷಾದಮಗಮತ್ತೀವ್ರಂ ನ ಚ ಕಿಂ ಚಿದುವಾಚ ಹ||

ಅವಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಹೋದರರೊಡನೆ ತೀವ್ರ ದುಃಖಿತನಾದನು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತುಗಳೇ ಹೊರಬರಲಿಲ್ಲ.

15022018a ಸ ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15022018c ಉವಾಚ ಮಾತರಂ ದೀನಶ್ಚಿಂತಾಶೋಕಪರಾಯಣಃ||

ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಯೋಚಿಸಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದೀನ-ಚಿಂತಾ-ಶೋಕಪರಾಯಣನಾಗಿ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

15022019a ಕಿಮಿದಂ ತೇ ವ್ಯವಸಿತಂ ನೈವಂ ತ್ವಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ|

15022019c ನ ತ್ವಾಮಭ್ಯನುಜಾನಾಮಿ ಪ್ರಸಾದಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

“ನೀನೇಕೆ ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಹೀಗೆ ನೀನು ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ನಿನಗೆ ನಾನು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಬೇಕು.

15022020a ವ್ಯರೋಚಯಃ ಪುರಾ ಹ್ಯಸ್ಮಾನುತ್ಸಾಹ್ಯ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೇ|

15022020c ವಿದುರಾಯಾ ವಚೋಭಿಸ್ತ್ವ ಮಸ್ಮಾನ್ನ ತ್ಯಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೇ ! ಹಿಂದೆ ವಿದುಲೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದೆ. ಇಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು
ಸರಿಯಲ್ಲ !

15022021a ನಿಹತ್ಯ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಾನ್ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮಿದಂ ಮಯಾ|

15022021c ತವ ಪ್ರಜ್ಞಾಮುಪಶ್ರುತ್ಯ ವಾಸುದೇವಾನ್ನರರ್ಷಭಾತ್||

ನರರ್ಷಭ ವಾಸುದೇವನ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಕಳುಹಿಸಿದ ನಿನ್ನ
ಬುದ್ಧಿಯಂತೆಯೇ ನಾನು ಪೃಥಿವೀಪಾಲರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಈ
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೆನು.

15022022a ಕ್ವ ಸಾ ಬುದ್ಧಿರಿಯಂ ಚಾದ್ಯ ಭವತ್ಯಾ ಯಾ ಶ್ರುತಾ ಮಯಾ|

15022022c ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇ ಸ್ಥಿತಿಂ ಹ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ಲಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಅಂದು ನಿನಗಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೂ
ಇಂದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವು? ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ನಮಗೆ
ಹೇಳಿ ಈಗ ನೀನು ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಿಂದ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳಲು
ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ !

15022023a ಅಸ್ಮಾನುತ್ಸೃಜ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಸ್ನುಷಾಂ ಚೇಮಾಂ ಯಶಸ್ವಿನೀಮ್|

15022023c ಕಥಂ ವತ್ಸ್ಯಸಿ ಶೂನ್ಯೇಷು ವನೇಷ್ಟಂಬ ಪ್ರಸೀದ ಮೇ||

ನಮ್ಮನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಈ ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಸೊಸೆಯನ್ನೂ ತೊರೆದು
ಶೂನ್ಯ ವನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ವಾಸಿಸುವೆ? ಅಮ್ಮಾ ! ನಮ್ಮ
ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ತೋರು !”

15022024a ಇತಿ ಬಾಷ್ಪಕಲಾಂ ವಾಚಂ ಕುಂತೀ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಶೃಣ್ವತೀ|

15022024c ಜಗಾಮೈವಾಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೀ ಭೀಮಸ್ತಾಮಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ಹೀಗೆ ಮಗನ ಆ ಬಾಷ್ಪಗದ್ದದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೂ

ಕಣ್ಣೀರುತುಂಬಿದ ಕುಂತಿಯು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಆಗ

ಅವಳಿಗೆ ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು:

15022025a ಯದಾ ರಾಜ್ಯಮಿದಂ ಕುಂತಿ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಪುತ್ರನಿರ್ಜಿತಮ್|

15022025c ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಾ ರಾಜಧರ್ಮಾಶ್ಚ ತದೇಯಂ ತೇ ಕುತೋ ಮತಿಃ||

“ಕುಂತಿ! ಪುತ್ರರು ಜಯಿಸಿದ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಭೋಗಿಸಬೇಕು.

ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಕಾಲವು ಒದಗಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ

ಈ ಬುದ್ಧಿಯು ಬಂದಿತು?

15022026a ಕಿಂ ವಯಂ ಕಾರಿತಾಃ ಪೂರ್ವಂ ಭವತ್ಯಾ ಪೃಥಿವೀಕ್ಷಯಮ್|

15022026c ಕಸ್ಯ ಹೇತೋಃ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ವನಂ ಗಂತುಮಭೀಪ್ಸಸಿ||

ಮೊದಲು ನಮ್ಮಿಂದ ನೀನು ಏಕೆ ಈ ಭೂಮಿಕ್ಷಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆ?

ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು

ಇಚ್ಛಿಸಿರುವೆ?

15022027a ವನಾಚ್ಚಾಪಿ ಕಿಮಾನೀತಾ ಭವತ್ಯಾ ಬಾಲಕಾ ವಯಮ್|

15022027c ದುಃಖಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟೌ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಾವಿಮೌ ತಥಾ||

ವನವಾಸವೇ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಬಾಲಕರಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನೂ

ಮತ್ತು ದುಃಖಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟರಾಗಿದ್ದ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರನ್ನೂ ನೀನು
ವನದಿಂದ ನಗರಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ?

15022028a ಪ್ರಸೀದ ಮಾತರ್ಮಾ ಗಾಸ್ತ್ವಂ ವನಮದ್ಯ ಯಶಸ್ವಿನಿ|

15022028c ಶ್ರಿಯಂ ಯೌಧಿಷ್ಠಿರೀಂ ತಾವದ್ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಪಾರ್ಥಬಲಾರ್ಜಿತಾಮ್||

ಮಾತಾ ! ಯಶಸ್ವಿನೀ ! ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗು ! ನೀನು ಇಂದು ವನಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬೇಡ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥನ ಬಲದಿಂದ
ಗೆಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಭೋಗಿಸು !”

15022029a ಇತಿ ಸಾ ನಿಶ್ಚಿತೈವಾಥ ವನವಾಸಕೃತಕ್ಷಣಾ|

15022029c ಲಾಲಪ್ಯತಾಂ ಬಹುವಿಧಂ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ನಾಕರೋದ್ವಚಃ||

ವನವಾಸದ ಕುರಿತು ದೃಢವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದ ಅವಳು ಪುತ್ರರು
ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

15022030a ದ್ರೌಪದೀ ಚಾನ್ವಯಾಚ್ಚ್ಚ ಶ್ರೂಂ ವಿಷಣ್ಣವದನಾ ತದಾ|

15022030c ವನವಾಸಾಯ ಗಚ್ಚಂತೀಂ ರುದತೀ ಭದ್ರಯಾ ಸಹ||

ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅತ್ತೆಯ ಹಿಂದೆ ವಿಷಣ್ಣವದನಳಾದ
ದ್ರೌಪದಿಯೂ ಸುಭದ್ರೆಯೊಡನೆ ರೋದಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.

15022031a ಸಾ ಪುತ್ರಾನ್ರುದತಃ ಸರ್ವಾನ್ಮುಹುರ್ಮುಹುರವೇಕ್ಷತೀ|

15022031c ಜಗಾಮೈವ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಾ ವನಾಯ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಾ||

ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ

ಆ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೆ ಕುಂತಿಯು ವನವಾಸದ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು
ಮಾಡಿದವಳಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.

15022032a ಅನ್ವಯಃ ಪಾಂಡವಾಸ್ತಾಂ ತು ಸಭೃತ್ಯಾಂತಃಪುರಾಸ್ತದಾ|

15022032c ತತಃ ಪ್ರಮೃಜ್ಯ ಸಾಶ್ರೂಣಿ ಪುತ್ರಾನ್ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಪಾಂಡವರಾದರೋ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ಸೇವಕರೊಂದಿಗೆ
ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಆಗ ಕುಂತಿಯು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು
ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಕುಂತೀವನಪ್ರಸ್ಥಾನೇ ದ್ವಾವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂತೀವನಪ್ರಸ್ಥಾನ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೇ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೩

ಕುಂತಿಯ ಮಾತು (೧-೨೧).

15023001 ಕುಂತ್ಯುವಾಚ|

15023001a ಏವಮೇತನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಯಥಾ ವದಸಿ ಪಾಂಡವ|

15023001c ಕೃತಮುದ್ಧರ್ಷಣಂ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ವಃ ಸೀದತಾಂ ನೃಪ||

ಕುಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: “ಪಾಂಡವ! ನೃಪ! ಮಹಾಬಾಹೋ! ನೀನು

ಹೇಳಿದುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ! ಹಿಂದೆ ನೀವು ಎದೆಗುಂದಿದ್ದಾಗ
ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದೆನು.

15023002a ದ್ಯೂತಾಪಹೃತರಾಜ್ಯಾನಾಂ ಪತಿತಾನಾಂ ಸುಖಾದಪಿ|

15023002c ಜ್ಞಾತಿಭಿಃ ಪರಿಭೂತಾನಾಂ ಕೃತಮುದ್ಧರ್ಷಣಂ ಮಯಾ||

ದ್ಯೂತದಿಂದ ರಾಜ್ಯ-ಸುಖಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನೀವು
ಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವರಿಂದಲೂ ತಿರಸ್ಕೃತರಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದೆನು.

15023003a ಕಥಂ ಪಾಂಡೋರ್ನ ನಶ್ಯೇತ ಸಂತತಿಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ|

15023003c ಯಶಶ್ಚ ವೋ ನ ನಶ್ಯೇತ ಇತಿ ಚೋದ್ಧರ್ಷಣಂ ಕೃತಮ್||

ಪುರುಷರ್ಷಭರೇ! ಪಾಂಡುವಿನ ಸಂತತಿಯು ನಾಶವಾಗದೇ
ಇರುವುದು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸು ಕುಂದದೇ ಇರುವುದು ಹೇಗೆ
ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದೆನು.

15023004a ಯೂಯಮಿಂದ್ರಸಮಾಃ ಸರ್ವೇ ದೇವತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾಃ|

15023004c ಮಾ ಪರೇಷಾಂ ಮುಖಪ್ರೇಕ್ಷಾಃ ಸ್ಥೇತ್ಯೇವಂ ತತ್ಕೃತಂ ಮಯಾ||

ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರನ ಸಮನಾದವರು. ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ
ಸಮಾನರು. ನೀವು ಜೀವಿಕೆಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮುಖನೋಡಬಾರದು
ಎಂದು ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆನು.

15023005a ಕಥಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ರಾಜಾ ತ್ವಂ ವಾಸವೋಪಮಃ|

15023005c ಪುನರ್ವನೇ ನ ದುಃಖೀ ಸ್ಯಾ ಇತಿ ಚೋದ್ಧರ್ಷಣಂ ಕೃತಮ್||

ರಾಜಾ ! ಧರ್ಮಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನ ಸಮನಾಗಿರುವ
ನೀನು ಹೇಗೆ ಪುನಃ ವನದಲ್ಲಿ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುವೆ ಎಂದು ನಾನು
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದೆನು.

15023006a ನಾಗಾಯುತಸಮಪ್ರಾಣಃ ಖ್ಯಾತವಿಕ್ರಮಪೌರುಷಃ|

15023006c ನಾಯಂ ಭೀಮೋಽತ್ಯಯಂ ಗಚ್ಛೇದಿತಿ ಚೋದ್ಧರ್ಷಣಂ ಕೃತಮ್||

ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವುಳ್ಳ, ವಿಕ್ರಮ-ಪೌರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತನಾದ ಈ
ಭೀಮನು ನಾಶನಾಗಬಾರದೆಂದು ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದೆನು.

15023007a ಭೀಮಸೇನಾದವರಜಸ್ತಥಾಯಂ ವಾಸವೋಪಮಃ|

15023007c ವಿಜಯೋ ನಾವಸೀದೇತ ಇತಿ ಚೋದ್ಧರ್ಷಣಂ ಕೃತಮ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಭೀಮಸೇನನ ಅನುಜನಾದ, ವಾಸವನಂತಿರುವ ಈ
ವಿಜಯ ಅರ್ಜುನನೂ ಎದೆಗುಂದಬಾರದೆಂದು ನಾನು
ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದೆನು.

15023008a ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ತಥೇಮೌ ಗುರುವರ್ತಿನೌ|

15023008c ಕ್ಷುಧಾ ಕಥಂ ನ ಸೀದೇತಾಮಿತಿ ಚೋದ್ಧರ್ಷಣಂ ಕೃತಮ್||

ಗುರುಸೇವೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದಿರುವ ಈ ನಕುಲ-
ಸಹದೇವರೂ ಕೂಡ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಎದೆಗುಂದಬಾರದೆಂದು ನಾನು
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದೆನು.

15023009a ಇಯಂ ಚ ಬೃಹತೀ ಶ್ಯಾಮಾ ಶ್ರೀಮತ್ಯಾಯತಲೋಚನಾ|

15023009c ವೃಥಾ ಸಭಾತಲೇ ಕ್ಲಿಷ್ಟಾ ಮಾ ಭೂದಿತಿ ಚ ತತ್ಕೃತಮ್||

ಎತ್ತರ ದೇಹವುಳ್ಳ ಈ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣೆ, ಆಯತಲೋಚನೆ ಶ್ರೀಮತಿ
ದ್ರೌಪದಿಯು ಪುನಃ ಸಭಾತಲದಲ್ಲಿ ವೃಥಾ
ಕಷ್ಟವನ್ನನುಭವಿಸಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆನು.

15023010a ಪ್ರೇಕ್ಷಂತ್ಯಾ ಮೇ ತದಾ ಹೀಮಾಂ ವೇಪಂತೀಂ ಕದಲೀಮಿವ|

15023010c ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಿಣೀಮನಿಂದ್ಯಾಂಗೀಂ ತಥಾ ದ್ಯೂತಪರಾಜಿತಾಮ್||

15023011a ದುಃಶಾಸನೋ ಯದಾ ಮೌಢ್ಯಾದ್ಧಾಸೀವತ್ಪರ್ಯಕರ್ಷತ|

15023011c ತದೈವ ವಿದಿತಂ ಮಹ್ಯಂ ಪರಾಭೂತಮಿದಂ ಕುಲಮ್||

ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬಾಳೆಯ ಮರದಂತೆ ತರತರನೆ
ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಶುಭಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದ, ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ
ಪಣವಾಗಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಾಜಿತಳಾಗಿದ್ದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗ
ದುಃಶಾಸನನು ಮೌಢ್ಯದಿಂದ ದಾಸಿಯಂತೆ ತುಂಬಿದ ಸಭೆಗೆ ಎಳೆದು
ತಂದನೋ - ಆಗಲೇ ನನಗೆ ಈ ವಂಶವು ವಿನಾಶವಾಗುವುದೆಂದು
ತಿಳಿದಿತ್ತು.

15023012a ವಿಷಣ್ಣಾಃ ಕುರವಶ್ಚೈವ ತದಾ ಮೇ ಶ್ವಶುರಾದಯಃ|

15023012c ಯದೈಷಾ ನಾಥಮಿಚ್ಛಂತೀ ವ್ಯಲಪತ್ಕುರರೀ ಯಥಾ||

ನನ್ನ ಮಾವನೇ ಮೊದಲಾದ ಕುರುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಆದರೆ
ಅವಯಾರೂ ಅವಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬರದಿದ್ದಾಗ ಅವಳು ಹೆಣ್ಣು

ಕಡಲಹದ್ದಿನಂತೆ ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

15023013a ಕೇಶಪಕ್ಷೇ ಪರಾಮೃಷ್ಟಾ ಪಾಪೇನ ಹತಬುದ್ಧಿನಾ|

15023013c ಯದಾ ದುಃಶಾಸನೇನೈಷಾ ತದಾ ಮುಹ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಬುದ್ಧಿಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ಪಾಪಿಷ್ಠ ದುಃಶಾಸನನು ಯಾವಾಗ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ತಂದನೋ ಆಗ ನಾನು ದುಃಖದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿದ್ದೆ!

15023014a ಯುಷ್ಮತ್ತೇಜೋವಿವೃದ್ಧ್ಯ ಧೃಂ ಮಯಾ ಹ್ಯುದ್ಧರ್ಷಣಂ ಕೃತಮ್|

15023014c ತದಾನೀಂ ವಿದುರಾವಾಕ್ಶ್ವಿರಿತಿ ತದ್ವಿತ್ತ ಪುತ್ರಕಾಃ||

ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು ನಾನು ವಿದುಲೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದೆನು. ಮಕ್ಕಳೇ! ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ!

15023015a ಕಥಂ ನ ರಾಜವಂಶೋಽಯಂ ನಶ್ಯೇತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸುತಾನ್ಮಮ|

15023015c ಪಾಂಡೋರಿತಿ ಮಯಾ ಪುತ್ರ ತಸ್ಮಾದುದ್ಧರ್ಷಣಂ ಕೃತಮ್||

ನಿಮ್ಮಂಥಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದೂ ಪಾಂಡುವಿನ ಈ ರಾಜವಂಶವು ನಾಶವಾಗಬಾರದೆಂದು ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದೆನು.

15023016a ನ ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಪೌತ್ರೌ ವಾ ಕುತ ಏವ ಸ ಪಾರ್ಥಿವ|

15023016c ಲಭತೇ ಸುಕೃತಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ಯಸ್ಮಾದ್ವಂಶಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಯಾರಿಂದ ವಂಶವು ನಾಶವಾಗುವುದೋ ಅವನ ಪುತ್ರ-
ಪೌತ್ರರು ಯಾರೂ ಪುಣ್ಯಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

15023017a ಭುಕ್ತಂ ರಾಜ್ಯಫಲಂ ಪುತ್ರಾ ಭರ್ತುರ್ಮೇ ವಿಪುಲಂ ಪುರಾ|

15023017c ಮಹಾದಾನಾನಿ ದತ್ತಾನಿ ಪೀತಃ ಸೋಮೋ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಮಕ್ಕಳೇ! ಹಿಂದೆ ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಯ ರಾಜ್ಯಫಲವನ್ನು ವಿಪುಲವಾಗಿ
ಭೋಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೆ
ಮತ್ತು ಸೋಮವನ್ನೂ ಕುಡಿದಿದ್ದೇನೆ.

15023018a ಸಾಹಂ ನಾತ್ಮಫಲಾರ್ಥಂ ವೈ ವಾಸುದೇವಮಚೂಚುದಮ್|

15023018c ವಿದುರಾಯಾಃ ಪ್ರಲಾಪೈಸ್ತೈಃ ಪ್ಲಾವನಾರ್ಥಂ ತು ತತ್ಕೃತಮ್||

ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಫಲಕ್ಕಾಗಿ ವಾಸುದೇವನ ಮೂಲಕ ವಿದುಲಿಯ ಆ
ಪ್ರಲಾಪದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆ
ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆನು.

15023019a ನಾಹಂ ರಾಜ್ಯಫಲಂ ಪುತ್ರ ಕಾಮಯೇ ಪುತ್ರನಿರ್ಜಿತಮ್|

15023019c ಪತಿಲೋಕಾನಹಂ ಪುಣ್ಯಾನ್ಕಾಮಯೇ ತಪಸಾ ವಿಭೋ||

ಮಗನೇ! ನಾನು ಮಕ್ಕಳು ಗೆದ್ದ ರಾಜ್ಯಫಲವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.
ವಿಭೋ! ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಯು ಸೇರಿದ
ಪುಣ್ಯಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

15023020a ಶ್ವಶ್ರುಶ್ವಶುರಯೋಃ ಕೃತ್ವಾ ಶುಶ್ರುಷಾಂ ವನವಾಸಿನೋಃ|

15023020c ತಪಸಾ ಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಕಲೇವರಮ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ವನವಾಸೀ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರ ಶುಶ್ರುಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ
ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

15023021a ನಿವರ್ತಸ್ವ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮಸೇನಾದಿಭಿಃ ಸಹ|

15023021c ಧರ್ಮೇ ತೇ ಧೀಯತಾಂ ಬುದ್ಧಿರ್ಮನಸ್ತೇ ಮಹದಸ್ತು ಚ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಭೀಮಸೇನಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗು! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು
ಯಾವಾಗಲೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು
ವಿಶಾಲವಾಗಿರಲಿ!”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಕುಂತೀವಾಕ್ಯೇ ತ್ರಯಾವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಂತೀವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೂರನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-ಗಾಂಧಾರಿಯರ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳದೇ ಕುಂತಿಯು ವನಕ್ಕೆ
ನಿರ್ಗಮಿಸಲು ಮುಂದುವರಿದುದು (೧-೧೧). ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ
ವನವಾಸದ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿ (೧೨-೨೪).

15024001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15024001a ಕುಂತ್ಯಾಸ್ತು ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪಾಂಡವಾ ರಾಜಸತ್ತಮ|

15024001c ವ್ರೀಡಿತಾಃ ಸಂನ್ಯವರ್ತಂತ ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಸಹಿತಾನಘಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುಂತಿಯ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಸತ್ತಮ ಪಾಂಡವನು ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು ಪಾಂಚಾಲೀ ಮತ್ತು ಅನಘ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

15024002a ತತಃ ಶಬ್ದೋ ಮಹಾನಾಸೀತ್ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಭಾರತ|

15024002c ಅಂತಃಪುರಾಣಾಂ ರುದತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುಂತೀಂ ತಥಾಗತಾಮ್||

ಭಾರತ! ಹಾಗೆ ಕುಂತಿಯು ಹೊರಟಾಗ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರ ಜೋರಾದ ರೋದನವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

15024003a ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಥಾವೃತ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಪಾಂಡವಾಸ್ತದಾ|

15024003c ಅಭಿವಾದ್ಯ ನ್ಯವರ್ತಂತ ಪೃಥಾಂ ತಾಮನಿವರ್ತ್ಯ ವೈ||

ಆಗ ಪಾಂಡವರು ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಪೃಥೆಯು ಮಾತ್ರ ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ.

15024004a ತತೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹಾರಾಜೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಂಬಿಕಾಸುತಃ|

15024004c ಗಾಂಧಾರೀಂ ವಿದುರಂ ಚೈವ ಸಮಾಭಾಷ್ಯ ನಿಗೃಹ್ಯ ಚ||

ಆಗ ಮಹಾರಾಜ ಅಂಬಿಕಾಸುತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಗಾಂಧಾರೀ ಮತ್ತು ವಿದುರರ ಕೈಹಿಡಿದು ಹೇಳಿದನು:

15024005a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ಜನನೀ ದೇವೀ ಸಾಧು ನಿವರ್ತ್ಯ ತಾಮ್|

15024005c ಯಥಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ಪ್ರಾಹ ತತ್ಸರ್ವಂ ಸತ್ಯಮೇವ ಹಿ||

“ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಜನನಿ ದೇವೀ ಸಾಧ್ವಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಲಿ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯವೇ ಸರಿ !

15024006a ಪುತ್ರೈಶ್ವರ್ಯಂ ಮಹದಿದಮಪಾಸ್ಯ ಚ ಮಹಾಫಲಮ್|

15024006c ಕಾ ನು ಗಚ್ಛೇದ್ವನಂ ದುರ್ಗಂ ಪುತ್ರಾನುತ್ಸೃಜ್ಯ ಮೂಢವತ್||

ಮಹಾಫಲವುಳ್ಳ ಈ ಮಹಾ ಪುತ್ರೈಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಪುತ್ರರನ್ನು ತೊರೆದು ಮೂಢರಂತೆ ಯಾರು ತಾನೇ ದುರ್ಗಮ ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ?

15024007a ರಾಜ್ಯಸ್ಥಯಾ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ದಾನಂ ದತ್ತಂ ವ್ರತಂ ಕೃತಮ್|

15024007c ಅನಯಾ ಶಕ್ಯಮದ್ಯೇಹ ಶ್ರುಯತಾಂ ಚ ವಚೋ ಮಮ||

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಬಹುದು, ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದು ಮತ್ತು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಇವಳಿಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

15024008a ಗಾಂಧಾರಿ ಪರಿತುಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ವಧ್ವಾಃ ಶುಶ್ರೂಷಣೇನ ವೈ|

15024008c ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮೇನಾಂ ಧರ್ಮಜ್ಞೇ ಸಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಗಾಂಧಾರೀ ! ಸೊಸೆ ಕುಂತಿಯ ಶುಶ್ರೂಷಣೆಯಿಂದ ನಾನು ಪರಿತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಧರ್ಮಜ್ಞೇ ! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಅವಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು !”

15024009a ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ಸೌಬಲೇಯೀ ತು ರಾಜ್ಞಾ ಕುಂತೀಮುವಾಚ ಹ|

15024009c ತತ್ಸರ್ವಂ ರಾಜವಚನಂ ಸ್ವಂ ಚ ವಾಕ್ಯಂ ವಿಶೇಷವತ್||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೌಬಲೇಯಿಯು ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕುಂತಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.
ರಾಜನ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತನ್ನ
ಮಾತನ್ನೂ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು.

15024010a ನ ಚ ಸಾ ವನವಾಸಾಯ ದೇವೀಂ ಕೃತಮತಿಂ ತದಾ|

15024010c ಶಕ್ನೋತ್ಯುಪಾವರ್ತಯಿತುಂ ಕುಂತೀಂ ಧರ್ಮಪರಾಂ ಸತೀಮ್||

ಆದರೆ ವನವಾಸದ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ಆ ದೇವೀ
ಧರ್ಮಪರ ಸತಿ ಕುಂತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಅವಳಿಗೂ
ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

15024011a ತಸ್ಯಾಸ್ತು ತಂ ಸ್ಥಿರಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವ್ಯವಸಾಯಂ ಕುರುಸ್ತ್ರಿಯಃ|

15024011c ನಿವೃತ್ತಾಂಶ್ಚ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರರುರುದುಸ್ತದಾ||

ಅವಳ ನಿಶ್ಚಯವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠರು
ನಿರಾಶರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕುರುಸ್ತ್ರೀಯರು
ರೋದಿಸಿದರು.

15024012a ಉಪಾವೃತ್ತೇಷು ಪಾರ್ಥೇಷು ಸರ್ವೇಷ್ವಂತಃಪುರೇಷು ಚ|

15024012c ಯಯೌ ರಾಜಾ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ವನಂ ತದಾ||

ಸರ್ವ ಪಾರ್ಥರೂ ಮತ್ತು ಅಂತಃಪುರದವರೂ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ
ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

15024013a ಪಾಂಡವಾ ಅಪಿ ದೀನಾಸ್ತೇ ದುಃಖಶೋಕಪರಾಯಣಾಃ|

15024013c ಯಾನ್ಯೈಃ ಸ್ತ್ರೀಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪುರಂ ಪ್ರವಿವಿಶುಸ್ತದಾ||

ಪಾಂಡವರೂ ಕೂಡ ದುಃಖಶೋಕಪರಾಯಣರಾಗಿ ದೀನರಾಗಿ
ಸ್ತ್ರೀಗಳೆಲ್ಲರ ಸಹಿತ ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

15024014a ತದಹೃಷ್ಟಮಿವಾಕೂಜಂ ಗತೋತ್ಸವಮಿವಾಭವತ್|

15024014c ನಗರಂ ಹಾಸ್ತಿನಪುರಂ ಸಸ್ತ್ರೀವೃದ್ಧಕುಮಾರಕಮ್||

ಹಸ್ತಿನಾಪುರ ನಗರದ ಸ್ತ್ರೀ-ವೃದ್ಧ-ಕುಮಾರಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹರ್ಷವೇ
ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಉತ್ಸವಾದಿಗಳು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

15024015a ಸರ್ವೇ ಚಾಸನ್ನಿರುತ್ಸಾಹಾಃ ಪಾಂಡವಾ ಚಾತಮನ್ಯವಃ|

15024015c ಕುಂತ್ಯಾ ಹೀನಾಃ ಸುದುಃಖಾರ್ತಾ ವತ್ಸಾ ಇವ ವಿನಾಕೃತಾಃ||

ಎಲ್ಲರೂ ನಿರುತ್ಸಾಹರಾಗಿದ್ದರು. ಕುಂತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಪಾಂಡವರು
ಹಸುವಿಲ್ಲದ ಕರುಗಳಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಾರ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

15024016a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ತು ತೇನಾಹ್ನಾ ಗತ್ವಾ ಸುಮಹದಂತರಮ್|

15024016c ತತೋ ಭಾಗೀರಥೀತೀರೇ ನಿವಾಸಮಕರೋತ್ ಪ್ರಭುಃ||

ಪ್ರಭು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾದರೋ ಆ ದಿನ ಬಹಳ ದೂರ ನಡೆದು
ಭಾಗೀರಥೀತೀರದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

15024017a ಪ್ರಾದುಷ್ಯ ತಾ ಯಥಾನ್ಯಾಯಮಗ್ನಯೋ ವೇದಪಾರಗೈಃ|

15024017c ವ್ಯರಾಜಂತ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠೈಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ತಪೋಧನೈಃ|

15024017e ಪ್ರಾದುಷ್ಯ ತಾಗ್ನಿರಭವತ್ ಸ ಚ ವೃದ್ಧೋ ನರಾಧಿಪಃ||

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ತಪೋಧನರು ಮತ್ತು ವೇದಪಾರಂಗತರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಗಳು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ವೃದ್ಧ ನರಾಧಿಪನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದನು.

15024018a ಸ ರಾಜಾಗ್ನಿಂವ್ಯಯುಫಪಾಸ್ಯ ಹತ್ವಾ ಚ ವಿಧಿವತ್ತದಾ|

15024018c ಸಂಧ್ಯಾಗತಂ ಸಹಸ್ರಾಂಶುಮುಪಾತಿಷ್ಠತ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ರಾಜನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದನು. ಸಂಧ್ಯಾಗತ ಸಹಸ್ರಾಂಶು ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಉಪಾಸಿಸಿದನು.

15024019a ವಿದುರಃ ಸಂಜಯಶ್ಚೈವ ರಾಜ್ಞಃ ಶಯ್ಯಾಂ ಕುಶೈಸ್ತತಃ|

15024019c ಚಕ್ರತುಃ ಕುರುವೀರಸ್ಯ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಶ್ಚಾ ವಿದೂರತಃ||

ವಿದುರ ಮತ್ತು ಸಂಜಯರು ಕುಶಗಳಿಂದ ರಾಜನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೂ ಕುರುವೀರನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು.

15024020a ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಃ ಸಂನಿಕರ್ಷೇ ತು ನಿಷಸಾದ ಕುಶೇಷ್ವಥ|

15024020c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ಜನನೀ ಕುಂತೀ ಸಾಧುವ್ರತೇ ಸ್ಥಿತಾ||

ಗಾಂಧಾರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಶದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಜನನಿ ಸಾಧುವ್ರತೇ ಕುಂತಿಯು ಮಲಗಿದಳು.

15024021a ತೇಷಾಂ ಸಂಶ್ರವಣೇ ಚಾಪಿ ನಿಷೇದುವಿದುರಾದಯಃ|

15024021c ಯಾಜಕಾಶ್ಚ ಯಥೋದ್ದೇಶಂ ದ್ವಿಜಾ ಯೇ ಚಾನುಯಾಯಿನಃ||

ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿದುರಾದಿಗಳು, ಯಾಜಕರು, ಮತ್ತು ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿ ಬಂದ ದ್ವಿಜರು ಸ್ಥಳವಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು.

15024022a ಪ್ರಾಧೀತದ್ವಿಜಮುಖ್ಯಾ ಸಾ ಸಂಪ್ರಜ್ವಾಲಿತಪಾವಕಾ|

15024022c ಬಭೂವ ತೇಷಾಂ ರಜನೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಿವ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನೀ||

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾವಕಗಳಿಂದ ಅ ರಜನಿಯು ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.

15024023a ತತೋ ರಾತ್ರಾಂ ವ್ಯತೀತಾಯಾಂ ಕೃತಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕಕ್ರಿಯಾಃ|

15024023c ಹುತ್ವಾಗ್ನಿಂ ವಿಧಿವತ್ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಯಯುಸ್ತೇ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್|

15024023e ಉದಜ್ಜುಖಾ ನಿರೀಕ್ಷಂತ ಉಪವಾಸಪರಾಯಣಾಃ||

ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆಯಲು ಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅಗ್ನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಉಪವಾಸವ್ರತನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟರು.

15024024a ಸ ತೇಷಾಮತಿದುಃಖೋಽಭೂನ್ನಿವಾಸಃ ಪ್ರಥಮೇಽಹನಿ|

15024024c ಶೋಚತಾಂ ಶೋಚ್ಯಮಾನಾನಾಂ ಪೌರಜಾನಪದ್ಯೈರ್ಜನೈಃ||

ಶೋಕ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಗರ-ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಅವರಿಗೆ ಆ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವು ಅತಿದುಃಖಕರವಾಗಿತ್ತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಚತುರ್ವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿಗಳು ಶತಯೂಪನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದುದು (೧-೧೮).

15025001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15025001a ತತೋ ಭಾಗೀರಥೀತೀರೇ ಮೇಧ್ಯೇ ಪುಣ್ಯಜನೋಚಿತೇ|

15025001c ನಿವಾಸಮಕರೋದ್ರಾಜಾ ವಿದುರಸ್ಯ ಮತೇ ಸ್ಥಿತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ವಿದುರನ
ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಭಾಗೀರಥೀ ತೀರದಲ್ಲಿ
ಪುಣ್ಯಜನರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ನಿವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

15025002a ತತ್ರೈನಂ ಪರ್ಯುಪಾತಿಷ್ಠನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಸಿನಃ|

15025002c ಕ್ಷತ್ರವಿಟ್ಕೂದ್ರಸಂಘಾಶ್ಚ ಬಹವೋ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕ್ಷತ್ರಿಯ-ವೈಶ್ಯ-ಶೂದ್ರ
ರಾಷ್ಟ್ರವಾಸೀ ಗಣಗಳು ಬಂದು ಸೇರಿದವು.

15025003a ಸ ತೈಃ ಪರಿವೃತೋ ರಾಜಾ ಕಥಾಭಿರಭಿನಂದ್ಯ ತಾನ್|

15025003c ಅನುಜಜ್ಞೇ ಸಶಿಷ್ಯಾನ್ವೈ ವಿಧಿವತ್ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ಚ||

ಅವರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿದ್ದ ರಾಜನು ಸಮಯೋಚಿತ
ಮಾತುಕಥೆಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ಪ್ರತಿಪೂಜೆಗೊಳಗೊಂಡು ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಅವರಿಗೆ
ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತನು.

15025004a ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಸ ಮಹೀಪಾಲಸ್ತತೋ ಗಂಗಾಮುಪೇತ್ಯ ಹ|

15025004c ಚಕಾರ ವಿಧಿವತ್ಪೌಚಂ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುತ್ತಲೇ ಮಹೀಪಾಲ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನೀ
ಗಾಂಧಾರಿಯರು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿದರು.

15025005a ತಥೈವಾನ್ಯೇ ಪೃಥಕ್ಸರ್ವೇ ತೀರ್ಥೇಷ್ವಾಪ್ಲುತ್ಯ ಭಾರತ|

15025005c ಚಕ್ರುಃ ಸರ್ವಾಃ ಕ್ರಿಯಾಸ್ತತ್ರ ಪುರುಷಾ ವಿದುರಾದಯಃ||

ಭಾರತ ! ಹಾಗೆಯೇ ವಿದುರಾದಿ ಅನ್ಯ ಪುರುಷರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ
ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸಂಧ್ಯಾಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರು.

15025006a ಕೃತಶೌಚಂ ತತೋ ವೃದ್ಧಂ ಶ್ವಶುರಂ ಕುಂತಿಭೋಜಜಾ|

15025006c ಗಾಂಧಾರೀಂ ಚ ಪೃಥಾ ರಾಜನ್ಗಂಗಾತೀರಮುಪಾನಯತ್||

ರಾಜನ್ ! ಶೌಚಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ವೃದ್ಧ ಮಾವ ಮತ್ತು

ಗಾಂಧಾರಿಯರನ್ನು ಕುಂತಿಭೋಜನ ಮಗಳು ಪೃಥೆಯು ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದಳು.

15025007a ರಾಜ್ಞಸ್ತು ಯಾಜಕೈಸ್ತತ್ರ ಕೃತೋ ವೇದೀಪರಿಸ್ತರಃ|

15025007c ಜುಹಾವ ತತ್ರ ವಹ್ನಿಂ ಸ ನೃಪತಿಃ ಸತ್ಯಸಂಗರಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಯಾಜಕರು ಮಾಡಿದ್ದ ವೇದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ ಸತ್ಯಸಂಗರ ನೃಪತಿಯು ಹೋಮಮಾಡಿದನು.

15025008a ತತೋ ಭಾಗೀರಥೀತೀರಾತ್ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಜಗಾಮ ಸಃ|

15025008c ಸಾನುಗೋ ನೃಪತಿರ್ವಿದ್ವಾನ್ನಿಯತಃ ಸಂಯತೇಂದ್ರಿಯಃ||

ಅನಂತರ ಆ ಸಂಯತೇಂದ್ರಿಯ ನೃಪತಿಯು ನಿಯಮಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಭಾಗೀರಥೀ ತೀರದಿಂದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

15025009a ತತ್ರಾಶ್ರಮಪದಂ ಧೀಮಾನಭಿಗಮ್ಯ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

15025009c ಆಸಸಾದಾಥ ರಾಜರ್ಷಿಃ ಶತಯೂಪಂ ಮನೀಷಿಣಮ್||

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಧೀಮಾನ್ ಪಾರ್ಥಿವನು ಮನೀಷೀ ರಾಜರ್ಷಿ ಶತಯೂಪನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತಲುಪಿದನು.

15025010a ಸ ಹಿ ರಾಜಾ ಮಹಾನಾಸೀತ್ಕೇಕಯೇಷು ಪರಂತಪಃ|

15025010c ಸ ಪುತ್ರಂ ಮನುಜೈಶ್ವರ್ವಯೇ ನಿವೇಶ್ಯ ವನಮಾವಿಶತ್||

ಆ ಪರಂತಪನು ಕೇಕಯರ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಮಗನಿಗೆ

ಮನುಜೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದನು.

15025011a ತೇನಾಸೌ ಸಹಿತೋ ರಾಜಾ ಯಯೌ ವ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಂ ತದಾ|

15025011c ತತ್ರೈನಂ ವಿಧಿವದ್ರಾಜನ್ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾತ್ಕುರೂದ್ವಹಮ್||

ಅವನೊಡನೆ ರಾಜನು ವ್ಯಾಸನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸನು ಕುರೂದ್ವಹನನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು.

15025012a ಸ ದೀಕ್ಷಾಂ ತತ್ರ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜಾ ಕೌರವನಂದನಃ|

15025012c ಶತಯೂಪಾಶ್ರಮೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಿವಾಸಮಕರೋತ್ತದಾ||

ರಾಜಾ ಕೌರವನಂದನನು ಅಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಶತಯೂಪನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡಿದನು.

15025013a ತಸ್ಮೈ ಸರ್ವಂ ವಿಧಿಂ ರಾಜನ್ರಾಜಾಚರ್ಯೌ ಮಹಾಮತಿಃ|

15025013c ಆರಣ್ಯಕಂ ಮಹಾರಾಜ ವ್ಯಾಸಸ್ಯಾನುಮತೇ ತದಾ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ವ್ಯಾಸನ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಮಹಾಮತಿ ಶತಯೂಪನು ರಾಜನಿಗೆ ಆರಣ್ಯಕದ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು.

15025014a ಏವಂ ಸ ತಪಸಾ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಮನಾಃ|

15025014c ಯೋಜಯಾಮಾಸ ಚಾತ್ಮಾನಂ ತಾಂಶ್ಚಾಪ್ಯನುಚರಾಂಸ್ತದಾ||

ಹೀಗೆ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಚರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು.

15025015a ತಥೈವ ದೇವೀ ಗಾಂಧಾರೀ ವಲ್ಕಲಾಜಿನವಾಸಿನೀ|

15025015c ಕುಂತ್ಯಾ ಸಹ ಮಹಾರಾಜ ಸಮಾನವ್ರತಚಾರಿಣೀ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹಾಗೆಯೇ ವಲ್ಕಲ-ಜಿನವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ದೇವೀ
ಗಾಂಧಾರಿಯು ಕುಂತಿಯೊಡನೆ ಸಮಾನವ್ರತಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

15025016a ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಚಕ್ಷುಷಾ ಚಾಪಿ ತೇ ನೃಪ|

15025016c ಸಂನಿಯಮ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಮಾಸ್ಥಿತಾಃ ಪರಮಂ ತಪಃ||

ನೃಪ ! ಕರ್ಮ-ಮನಸ್ಸು-ಮಾತು-ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು
ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಪರಮ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

15025017a ತ್ವಗಸ್ಥಿಭೂತಃ ಪರಿಶುಷ್ಕಮಾಂಸೋ

ಜಟಾಜಿನೀ ವಲ್ಕಲಸಂವೃತಾಂಗಃ|

15025017c ಸ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ತತ್ರ ತಪಶ್ಚ ಚಾರ

ಮಹರ್ಷಿವತ್ತೀವ್ರಮಪೇತದೋಷಃ||

ಮಾಂಸಗಳು ಒಣಗಿ ಕೇವಲ ಅಸ್ಥಿಭೂತನಾಗಿ, ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿ
ವಲ್ಕಲ-ಜಿನವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟು ಮಹರ್ಷಿಗಳಂತೆಯೇ ತೀವ್ರ
ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪಾರ್ಥಿವನು ದೋಷಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಕಳೆದುಕೊಂಡನು.

15025018a ಕ್ಷತ್ತಾ ಚ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಿದಗ್ರ್ಯಬುದ್ಧಿಃ

ಸಸಂಜಯಸ್ತಂ ನೃಪತಿಂ ಸದಾರಮ್|

15025018c ಉಪಾಚರದ್ ಘೋರತಪೋ ಜಿತಾತ್ಮಾ

ತದಾ ಕೃಶೋ ವಲ್ಕಲಚೀರವಾಸಾಃ||

ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಮಹಾಮತಿ ಘೋರತಪಸ್ವೀ ಜಿತಾತ್ಮ
ವಿದುರನೂ ಕೂಡ ಕೃಶನಾಗಿ, ವಲ್ಕಲ-ಚೀರವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟು,
ಸಂಜಯನೊಡನೆ ನೃಪತಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಶತಯೂಪಾಶ್ರಮನಿವಾಸೇ
ಪಂಚವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶತಯೂಪಾಶ್ರಮನಿವಾಸ ಎನ್ನುವ
ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬

ನಾರದನು ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವ ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿ,
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿಗಳೂ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವರೆಂದು
ಹೇಳಿದುದು (೧-೨೨).

15026001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15026001a ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಾ ರಾಜಾನಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಭ್ಯಯುಃ|

15026001c ನಾರದಃ ಪರ್ವತಶ್ಚೈವ ದೇವಲಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ||

15026002a ದ್ವೈಪಾಯನಃ ಸಶಿಷ್ಯಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಮನೀಷಿಣಃ|

15026002c ಶತಯೂಪಶ್ಚ ರಾಜರ್ಷಿರ್ವೃದ್ಧಃ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ರಾಜನನ್ನು ಕಾಣಲು
ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾರದ-ಪರ್ವತರೂ, ಮಹಾತಪಸ್ವೀ ದೇವಲನೂ,
ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ದ್ವೈಪಾಯನನೂ, ಅನ್ಯ ಮನೀಷೀ ಸಿದ್ಧರೂ, ಪರಮ
ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃದ್ಧ ರಾಜರ್ಷಿ ಶತಯೂಪನೂ ಆಗಮಿಸಿದರು.

15026003a ತೇಷಾಂ ಕುಂತೀ ಮಹಾರಾಜ ಪೂಜಾಂ ಚಕ್ರೇ ಯಥಾವಿಧಿ|

15026003c ತೇ ಚಾಪಿ ತುತುಷುಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತಾಪಸಾಃ ಪರಿಚರ್ಯಯಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಕುಂತಿಯು ಅವರನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದಳು.
ಆ ತಾಪಸರೂ ಕೂಡ ಅವಳ ಪರಿಚರ್ಯೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದರು.

15026004a ತತ್ರ ಧರ್ಮ್ಯಾಃ ಕಥಾಸ್ತಾತ ಚಕ್ರುಸ್ತೇ ಪರಮರ್ಷಯಃ|

15026004c ರಮಯಂತೋ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಜನಾಧಿಪಮ್||

ಮಗೂ ! ಅಲ್ಲಿ ಆ ಪರಮಯುಷಿಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು
ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಮಹಾತ್ಮ ಜನಾಧಿಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು
ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

15026005a ಕಥಾಂತರೇ ತು ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿ ದ್ವೇವರ್ಷಿರ್ನಾರದಸ್ತದಾ|

15026005c ಕಥಾಮಿಮಾಮಕಥಯತ್ಸರ್ವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿವಾನ್||

ಆ ಮಾತುಕಥೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲದರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿಯಾದ ದೇವರ್ಷಿ
ನಾರದನು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದನು:

15026006a ಪುರಾ ಪ್ರಜಾಪತಿಸಮೋ ರಾಜಾಸೀದಕುತೋಭಯಃ|

15026006c ಸಹಸ್ರಚಿತ್ಯ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಶತಯೂಪಪಿತಾಮಹಃ||

“ಹಿಂದೆ ಶತಯೂಪನ ಪಿತಾಮಹ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಂತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಭಯವೇನೆಂಬುದನ್ನೇ ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಚಿತ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನಿದ್ದನು.

15026007a ಸ ಪುತ್ರೇ ರಾಜ್ಯಮಾಸಜ್ಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕೇ|

15026007c ಸಹಸ್ರಚಿತ್ಯೋ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಿವೇಶ ವನಂ ನೃಪಃ||

ಧರ್ಮಾತ್ಮ ನೃಪ ಸಹಸ್ರಚಿತ್ಯನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

15026008a ಸ ಗತ್ವಾ ತಪಸಃ ಪಾರಂ ದೀಪ್ತಸ್ಯ ಸ ನರಾಧಿಪಃ|

15026008c ಪುರಂದರಸ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರತಿಪೇದೇ ಮಹಾಮನಾಃ||

ಆ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ನರಾಧಿಪನು ದೀಪ್ತ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಪುರಂದರನ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು.

15026009a ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಃ ಸ ಬಹುಶೋ ರಾಜನ್ಸಂಪತತಾ ಮಯಾ|

15026009c ಮಹೇಂದ್ರಸದನೇ ರಾಜಾ ತಪಸಾ ದಗ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷಃ||

ರಾಜನ್! ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಮಹೇಂದ್ರಸದನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

15026010a ತಥಾ ಶೈಲಾಲಯೋ ರಾಜಾ ಭಗದತ್ತಪಿತಾಮಹಃ|

15026010c ತಪೋಬಲೇನೈವ ನೃಪೋ ಮಹೇಂದ್ರಸದನಂ ಗತಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಭಗದತ್ತನ ಪಿತಾಮಹ ರಾಜಾ ಶೈಲಾಲಯ ನೃಪನು
ತಪೋಬಲದಿಂದಲೇ ಮಹೇಂದ್ರಸದನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

15026011a ತಥಾ ಪೃಷ್ಠೋ ನಾಮಾಸೀದ್ರಾಜಾ ವಜ್ರಧರೋಪಮಃ|

15026011c ಸ ಚಾಪಿ ತಪಸಾ ಲೇಭೇ ನಾಕಪೃಷ್ಠಮಿತೋ ನೃಪಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ವಜ್ರಧರನಿಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ಪೃಷ್ಠ ಎಂಬ ರಾಜ ನೃಪನೂ
ಕೂಡ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆದನು.

15026012a ಅಸ್ಮಿನ್ನರಣ್ಯೇ ನೃಪತೇ ಮಾಂಧಾತುರಪಿ ಚಾತ್ಮಜಃ|

15026012c ಪುರುಕುತ್ಸೋ ನೃಪಃ ಸಿದ್ಧಿಂ ಮಹತೀಂ ಸಮವಾಪ್ತವಾನ್||

ನೃಪತೇ! ಇದೇ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಂಧಾತನ ಮಗ ನೃಪ
ಪುರುಕುತ್ಸನೂ ಕೂಡ ಮಹಾ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

15026013a ಭಾರ್ಯಾ ಸಮಭವದ್ಯಸ್ಯ ನರ್ಮದಾ ಸರಿತಾಂ ವರಾ|

15026013c ಸೋಽಸ್ಮಿನ್ನರಣ್ಯೇ ನೃಪತಿಸ್ತಪಸ್ತಪ್ತ್ವಾ ದಿವಂ ಗತಃ||

ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ನರ್ಮದೆಯು ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆ
ನೃಪತಿಯು ಇದೇ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

15026014a ಶಶಲೋಮಾ ಚ ನಾಮಾಸೀದ್ರಾಜಾ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ|

15026014c ಸ ಚಾಪ್ಯಸ್ಮಿನ್ವನೇ ತಪ್ತ್ವಾ ತಪೋ ದಿವಮವಾಪ್ತವಾನ್||

ಶಶಲೋಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನೂ
ಕೂಡ ಇದೇ ವನದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು

ಪಡೆದುಕೊಂಡನು.

15026015a ದ್ವೈಪಾಯನಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ತ್ವಮಪೀದಂ ತಪೋವನಮ್|

15026015c ರಾಜನ್ನವಾಪ್ಯ ದುಷ್ಟಾಪಾಂ ಸಿದ್ಧಿಮಗ್ರಾಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ||

ರಾಜನ್! ದ್ವೈಪಾಯನನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನೀನೂ ಕೂಡ ಈ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆ. ನೀನು ಕಷ್ಟಕರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ!

15026016a ತ್ವಂ ಚಾಪಿ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ತಪಸೋಽಂತೇ ಶ್ರಿಯಾ ವೃತಃ|

15026016c ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತೋ ಗಂತಾ ಗತಿಂ ತೇಷಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಮ್||

ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ನೀನೂ ಕೂಡ ತಪಸ್ಸಿನ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಹಿತ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ಹೋದ ಗತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ.

15026017a ಪಾಂಡುಃ ಸ್ಮರತಿ ನಿತ್ಯಂ ಚ ಬಲಹಂತುಃ ಸಮೀಪತಃ|

15026017c ತ್ವಾಂ ಸದೈವ ಮಹೀಪಾಲ ಸ ತ್ವಾಂ ಶ್ರೇಯಸಿ ಯೋಕ್ಷ್ಯತಿ||

ಬಲಹಂತು ಇಂದ್ರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಂಡುವು ನಿತ್ಯವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಹೀಪಾಲ! ಅವನು ಸದೈವ ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ನಿರತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

15026018a ತವ ಶುಶ್ರೂಷಯಾ ಚೈವ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಶ್ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

15026018c ಭರ್ತುಃ ಸಲೋಕತಾಂ ಕುಂತೀ ಗಮಿಷ್ಯತಿ ವಧೂಸ್ತವ||

ನಿನ್ನ ಸೊಸೆ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಕುಂತಿಯು ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿಯರ
ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಲೋಕಕ್ಕೇ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

15026019a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ಜನನೀ ಸ ಹಿ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ|

15026019c ವಯಮೇತತ್ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮೋ ನೃಪತೇ ದಿವ್ಯಚಕ್ಷುಷಾ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಜನನಿಯು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಸನಾತನ
ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ನೃಪತೇ! ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಇದನ್ನು
ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ.

15026020a ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ವಿದುರಶ್ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮ್|

15026020c ಸಂಜಯಸ್ತ್ವ ದನುಧ್ಯಾನಾತ್ಪೂತಃ ಸ್ವರ್ಗಮವಾಪ್ಸ್ಯತಿ||

ವಿದುರನು ಮಹಾತ್ಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.
ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಂಜಯನು ಪವಿತ್ರ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.”

15026021a ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಕೌರವೇಂದ್ರೋ ಮಹಾತ್ಮಾ

ಸಹೈವ ಪತ್ನ್ಯಾ ಪ್ರೀತಿಮನ್ವತ್ಯಗೃಹ್ಣಾತ್|

15026021c ವಿದ್ವಾನ್ ವಾಕ್ಯಂ ನಾರದಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ಯ

ಚಕ್ರೇ ಪೂಜಾಂ ಚಾತುಲಾಂ ನಾರದಾಯ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಕೌರವೇಂದ್ರನು ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ
ಸುಪ್ರೀತನಾದನು. ನಾರದನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿದ್ವಾನ್
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ನಾರದನಿಗೆ ಅತುಲ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು.

15026022a ತಥಾ ಸರ್ವೇ ನಾರದಂ ವಿಪ್ರಸಂಘಾಃ

ಸಂಪೂಜಯಾಮಾಸುರತೀವ ರಾಜನ್|

15026022c ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ತೇ ವೈ

ಪುನಃ ಪುನಃ ಸಮಹೃಷ್ಯಾಸ್ತದಾನೀಮ್||

ರಾಜನ್ ! ಹಾಗೆಯೇ ವಿಪ್ರಸಂಘಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾರದನನ್ನು ಅತೀವವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದವು. ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೂ ಕೂಡ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಾರದನನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಶತಯೂಪಾಶ್ರಮನಿವಾಸೇ

ಷಡ್ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶತಯೂಪಾಶ್ರಮನಿವಾಸ ಎನ್ನುವ

ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೭

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಯಾವ ಲೋಕಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು

ಶತಯೂಪನು ನಾರದನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದುದು (೧-೬). ನಾರದನ ಉತ್ತರ

(೭-೧೬).

15027001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15027001a ನಾರದಸ್ಯ ತು ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರಶಶಂಸುದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ|

15027001c ಶತಯೂಪಸ್ತು ರಾಜರ್ಷಿರ್ನಾರದಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾರದನ ಆ ಮಾತನ್ನು
ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿರಲು ರಾಜರ್ಷಿ ಶತಯೂಪನಾದರೋ
ನಾರದನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

15027002a ಅಹೋ ಭಗವತಾ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕುರುರಾಜಸ್ಯ ವರ್ಧಿತಾ|

15027002c ಸರ್ವಸ್ಯ ಚ ಜನಸ್ಯಾಸ್ಯ ಮಮ ಚೈವ ಮಹಾದ್ಯುತೇ||

“ಆಹಾ! ಮಹಾದ್ಯುತೇ! ನೀನು ಕುರುರಾಜನ, ನನ್ನ ಮತ್ತು ಸರ್ವ
ಜನರ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ವರ್ಧಿಸಿರುವೆ!

15027003a ಅಸ್ತಿ ಕಾ ಚಿದ್ವಿವಕ್ಷಾ ತು ಮಮ ತಾಂ ಗದತಃ ಶೃಣು|

15027003c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಪ್ರತಿ ನೃಪಂ ದೇವರ್ಷೇ ಲೋಕಪೂಜಿತ||

ದೇವರ್ಷೇ! ಲೋಕಪೂಜಿತ! ನೃಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಕುರಿತು ನನ್ನ
ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

15027004a ಸರ್ವವೃತ್ತಾಂತತತ್ತ್ವಜ್ಞೋ ಭವಾನ್ದಿವ್ಯೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ|

15027004c ಯುಕ್ತಃ ಪಶ್ಯಸಿ ದೇವರ್ಷೇ ಗತೀರ್ವೈ ವಿವಿಧಾ ನೃಣಾಮ್||

ದೇವರ್ಷೇ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ವವೃತ್ತಾಂತಗಳ
ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವೆ! ಮನುಷ್ಯರು ಪಡೆಯುವ ವಿವಿಧ ಗತಿಗಳನ್ನು
ನೀನು ಕಂಡಿರುವೆ!

15027005a ಉಕ್ತವಾನ್ಘೃಪತೀನಾಂ ತ್ವಂ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಲೋಕತಾಮ್|

15027005c ನ ತ್ವಸ್ಯ ನೃಪತೇರ್ಲೋಕಾಃ ಕಥಿತಾಸ್ತೇ ಮಹಾಮುನೇ||

ಮಹಾಮುನೇ ! ಮಹೇಂದ್ರನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕದ ಯಾವ ಯಾವ ನೃಪತಿಗಳಿರುವರೆನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೀಯೆ !

15027006a ಸ್ಥಾನಮಸ್ಯ ಕ್ಷಿತಿಪತೇಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ವಿಭೋ|

15027006c ತ್ವತ್ತಃ ಕೀದೃಕ್ಕದಾ ವೇತಿ ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಪೃಚ್ಛತಃ||

ವಿಭೋ ! ಈ ಕ್ಷಿತಿಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಯಾವ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇವನಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಲೋಕಗಳು ಯಾವಾಗ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳುವ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.”

15027007a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ನಾರದಸ್ತೇನ ವಾಕ್ಯಂ ಸರ್ವಮನೋನುಗಮ್|

15027007c ವ್ಯಾಜಹಾರ ಸತಾಂ ಮಧ್ಯೇ ದಿವ್ಯದರ್ಶೀ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಹೀಗೆ ಕೇಳಲು ದಿವ್ಯದರ್ಶೀ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ನಾರದನು ಆ ಸತ್ತುರುಷರ ಮಧ್ಯೆ ಸರ್ವರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಹಿತವಾಗುವ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

15027008a ಯದೃಚ್ಛಯಾ ಶಕ್ರಸದೋ ಗತ್ವಾ ಶಕ್ರಂ ಶಚೀಪತಿಮ್|

15027008c ದೃಷ್ಟವಾನಸ್ಮಿ ರಾಜರ್ಷೇ ತತ್ರ ಪಾಂಡುಂ ನರಾಧಿಪಮ್||

“ರಾಜರ್ಷೇ ! ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಕ್ರಸದನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಶಚೀಪತಿ ಶಕ್ರನನ್ನೂ ನರಾಧಿಪ ಪಾಂಡುವನ್ನೂ ನಾನು

ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

15027009a ತತ್ರೇಯಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಕಥಾ ಸಮಭವನ್ನೃಪ|

15027009c ತಪಸೋ ದುಶ್ಚರಸ್ಯಾಸ್ಯ ಯದಯಂ ತಪ್ಯತೇ ನೃಪಃ||

ನೃಪ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಕುರಿತು ಮಾತುಕಥೆಗಳು ನಡೆದವು.
ಈ ನೃಪನು ತಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಶ್ಚರ ತಪಸ್ಸಿನ ವಿಷಯವೂ ಅಲ್ಲಿ
ಬಂದಿತ್ತು.

15027010a ತತ್ರಾಹಮಿದಮಶ್ರೌಷಂ ಶಕ್ರಸ್ಯ ವದತೋ ನೃಪ|

15027010c ವರ್ಷಾಣಿ ತ್ರೀಣಿ ಶಿಷ್ಟಾನಿ ರಾಜ್ಞೋಽಸ್ಯ ಪರಮಾಯುಷಃ||

ನೃಪ! ಅಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನು ಹೇಳಿದ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ಈ ರಾಜನ
ಪರಮಾಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿದಿದೆ.

15027011a ತತಃ ಕುಬೇರಭವನಂ ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತೋ ನೃಪಃ|

15027011c ವಿಹರ್ತಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಯಂ ರಾಜರಾಜಾಭಿಪೂಜಿತಃ||

ಅನಂತರ ಈ ರಾಜರಾಜರಿಂದ ಪೂಜಿತನಾದ ನೃಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಹಿತ ಕುಬೇರಭವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

15027012a ಕಾಮಗೇನ ವಿಮಾನೇನ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಃ|

15027012c ಋಷಿಪುತ್ರೋ ಮಹಾಭಾಗಸ್ತಪಸಾ ದಗ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷಃ||

ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ತನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಈ ಋಷಿಪುತ್ರನು
ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ಚಲಿಸಬಲ್ಲ

ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

15027013a ಸಂಚರಿಷ್ಯತಿ ಲೋಕಾಂಶ್ಚ ದೇವಗಂಧರ್ವರಕ್ಷಸಾಮ್|

15027013c ಸ್ವಚ್ಛಂದೇನೇತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಯನ್ಮಾಂ ತ್ವಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ||

ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ! ಇವನು ದೇವ-ಗಂಧರ್ವ-ರಾಕ್ಷಸರ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿದೆ.

15027014a ದೇವಗುಹ್ಯಮಿದಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಮಯಾ ವಃ ಕಥಿತಂ ಮಹತ್|

15027014c ಭವಂತೋ ಹಿ ಶ್ರುತಧನಾಸ್ತಪಸಾ ದಗ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷಾಃ||

ನೀವು ಶ್ರುತಧನರೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಸುಟ್ಟವರೂ ಆಗಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಮಹಾ ದೇವಗುಹ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

15027015a ಇತಿ ತೇ ತಸ್ಯ ತಚ್ಛ್ವಾ ದೇವರ್ಷೇರ್ಮಧುರಂ ವಚಃ|

15027015c ಸರ್ವೇ ಸುಮನಸಃ ಪ್ರೀತಾ ಬಭೂವುಃ ಸ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ದೇವರ್ಷಿಯ ಆ ಮಧುರ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸರ್ವ ಪಾರ್ಥಿವರೂ ಸುಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು.

15027016a ಏವಂ ಕಥಾಭಿರನ್ವಾಸ್ಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮನೀಷಿಣಃ|

15027016c ವಿಪ್ರಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಕಾಮಂ ತೇ ಸಿದ್ಧಗತಿಮಾಸ್ಥಿತಾಃ||

ಹೀಗೆ ಮನೀಷಿ ವಿಪ್ರರು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು

ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ ಅವನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಿದ್ಧರ ಗತಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಾಗಿ ಇಚ್ಛೆಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ನಾರದವಾಕ್ಯೇ ಸಪ್ತವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾರದವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮

ಪಾಂಡವರ ಶೋಕ (೧-೧೬).

15028001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15028001a ವನಂ ಗತೇ ಕೌರವೇಂದ್ರೇ ದುಃಖಶೋಕಸಮಾಹತಾಃ|

15028001c ಬಭೂವುಃ ಪಾಂಡವಾ ರಾಜನ್ಮಾತ್ಮಶೋಕೇನ ಚಾರ್ದಿತಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಕೌರವೇಂದ್ರನು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ನಂತರ ಪಾಂಡವರು ಮಾತ್ಮಶೋಕದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ದುಃಖಶೋಕಗಳಿಂದ ಪರಿತಪಿಸಿದರು.

15028002a ತಥಾ ಪೌರಜನಃ ಸರ್ವಃ ಶೋಚನ್ನಾಸ್ತೇ ಜನಾಧಿಪಮ್||

15028002c ಕುರ್ವಾಣಾಶ್ಚ ಕಥಾಸ್ತತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನೃಪತಿಂ ಪ್ರತಿ||

ಹಾಗೆಯೇ ಪೌರಜನರೆಲ್ಲರೂ ಜನಾಧಿಪನ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜನ ಕುರಿತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ

ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು:

15028003a ಕಥಂ ನು ರಾಜಾ ವೃದ್ಧಃ ಸ ವನೇ ವಸತಿ ನಿರ್ಜನೇ|

15028003c ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ಸಾ ಚ ಕುಂತೀ ಪೃಥಾ ಕಥಮ್||

“ವೃದ್ಧ ರಾಜನು ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ?

ಮಹಾಭಾಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಪೃಥೆ ಕುಂತಿಯೂ ಹೇಗೆ

ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?

15028004a ಸುಖಾರ್ಹಃ ಸ ಹಿ ರಾಜರ್ಷಿರ್ನ ಸುಖಂ ತನ್ಮಹಾವನಮ್|

15028004c ಕಿಮವಸ್ಥಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುರ್ಹತಾತ್ಮಜಃ||

ಸುಖಾರ್ಹನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನೂ ಆದ ಆ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷು

ರಾಜರ್ಷಿಯು ಆ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲದೇ ಯಾವ

ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು?

15028005a ಸುದುಷ್ಕರಂ ಕೃತವತೀ ಕುಂತೀ ಪುತ್ರಾನಪಶ್ಯತೀ|

15028005c ರಾಜ್ಯಶ್ರಿಯಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ವನವಾಸಮರೋಚಯತ್||

ರಾಜ್ಯಶ್ರಿಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಕುಂತಿಯು ಪುತ್ರರನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗದ

ವನವಾಸವನ್ನು ಬಯಸಿ ದುಷ್ಕರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಎಸಗಿದ್ದಾಳೆ!

15028006a ವಿದುರಃ ಕಿಮವಸ್ಥಶ್ಚ ಭ್ರಾತುಃ ಶುಶ್ರೂಷುರಾತ್ಮವಾನ್|

15028006c ಸ ಚ ಗಾವಲ್ಗಣಿರ್ಧೀಮಾನ್ಭರ್ತೃಪಿಂಡಾನುಪಾಲಕಃ||

ಅಣ್ಣನ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮವಾನ್ ವಿದುರ ಮತ್ತು
ಅನ್ನವನ್ನಿತ್ತ ಒಡೆಯನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಧೀಮಾನ್ ಗಾವಲ್ಲಣಿ
ಸಂಜಯರು ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು?”

15028007a ಆಕುಮಾರಂ ಚ ಪೌರಾಸ್ತೇ ಚಿಂತಾಶೋಕಸಮಾಹತಾಃ|

15028007c ತತ್ರ ತತ್ರ ಕಥಾಶ್ಚಕೃಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಸ್ಪರಮ್||

ಹೀಗೆ ಬಾಲಕರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುದುಕರವರೆಗಿನ ಪೌರರು ಚಿಂತೆ
ಶೋಕಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ
ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

15028008a ಪಾಂಡವಾಶ್ಚೈವ ತೇ ಸರ್ವೇ ಭೃಶಂ ಶೋಕಪರಾಯಣಾಃ|

15028008c ಶೋಚಂತೋ ಮಾತರಂ ವೃದ್ಧಾಮೂಷುರ್ನಾತಿಚಿರಂ ಪುರೇ||

15028009a ತಥೈವ ಪಿತರಂ ವೃದ್ಧಂ ಹತಪುತ್ರಂ ಜನೇಶ್ವರಮ್|

15028009c ಗಾಂಧಾರೀಂ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾಂ ವಿದುರಂ ಚ ಮಹಾಮತಿಮ್||

ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರು ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಕಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದರು. ವೃದ್ಧ
ತಾಯಿಯ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ತಾಯಿಯನ್ನು, ಹಾಗೆಯೇ
ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವೃದ್ಧ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನನ್ನು, ಮಹಾಭಾಗೆ
ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮಹಾಮತಿ ವಿದುರನನ್ನು ಕಾಣದೇ
ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಮಯ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

15028010a ನೈಷಾಂ ಬಭೂವ ಸಂಪ್ರೀತಿಸ್ತಾನ್ವಿಚಿಂತಯತಾಂ ತದಾ|

15028010c ನ ರಾಜ್ಯೇ ನ ಚ ನಾರೀಷು ನ ವೇದಾಧ್ಯಯನೇ ತಥಾ||

ಬಹಳ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಅವರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ,
ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಾಗಲೀ ಮತ್ತು ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಾಗಲೀ
ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

15028011a ಪರಂ ನಿರ್ವೇದಮಗಮಂಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ನರಾಧಿಪಮ್|

15028011c ತಚ್ಚ ಜ್ಞಾತಿವಧಂ ಘೋರಂ ಸಂಸ್ಕರಂತಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಘೋರ ಜ್ಞಾತಿವಧೆಯಿಂದಾಗಿ ಪರಮ ವೇದನೆಯನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ನರಾಧಿಪನನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ
ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

15028012a ಅಭಿಮನ್ಯೋಶ್ಚ ಬಾಲಸ್ಯ ವಿನಾಶಂ ರಣಮೂರ್ಧನಿ|

15028012c ಕರ್ಣಸ್ಯ ಚ ಮಹಾಬಾಹೋಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ಟಪಲಾಯಿನಃ||

15028013a ತಥೈವ ದ್ರೌಪದೇಯಾನಾಮನ್ಯೇಷಾಂ ಸುಹೃದಾಮಪಿ|

15028013c ವಧಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ತೇ ವೀರಾ ನಾತಿಪ್ರಮನಸೋಽಭವನ್||

ಹಾಗೆಯೇ ರಣಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ವಿನಾಶ,
ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡದಿದ್ದ ಮಹಾಬಾಹು ಕರ್ಣನ
ವಿನಾಶ, ದ್ರೌಪದೇಯರು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಸುಹೃದಯರ ವಧೆ ಇವುಗಳನ್ನು
ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ವೀರರ ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷದಿಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

15028014a ಹತಪ್ರವೀರಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಹತರತ್ನಾಂ ಚ ಭಾರತ|

15028014c ಸದೈವ ಚಿಂತಯಂತಸ್ತೇ ನ ನಿದ್ರಾಮುಪಲೇಭಿರೇ||

ಭಾರತ! ಭೂಮಿಯ ಪ್ರವೀರರು ಹತರಾದುದುದರ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು

ನಾಶವಾದುದರ ಕುರಿತು ಸದೈವ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

15028015a ದ್ರೌಪದೀ ಹತಪುತ್ರಾ ಚ ಸುಭದ್ರಾ ಚೈವ ಭಾಮಿನೀ|

15028015c ನಾತಿಪ್ರೀತಿಯುತೇ ದೇವ್ಯೌ ತದಾಸ್ತಾಮಪ್ರಹೃಷ್ಟವತ್||

ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ದ್ರೌಪದೀ ಮತ್ತು ಭಾಮಿನಿ ಸುಭದ್ರಾ ದೇವಿಯರು ಕೂಡ ಅಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಹರ್ಷಶೂನ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

15028016a ವೈರಾಟ್ಯಾಸ್ತು ಸುತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಿತರಂ ತೇ ಪರಿಕ್ಷಿತಮ್|

15028016c ಧಾರಯಂತಿ ಸ್ಮ ತೇ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತವ ಪೂರ್ವ ಪಿತಾಮಹಾಃ||

ಆಗ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವ ಪಿತಾಮಹರು ವೈರಾಟಿ ಉತ್ತರೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಪರಿಕ್ಷಿತನನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಅಷ್ಟವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೯

ಪಾಂಡವರ ಶೋಕ (೧-೮). ಪಾಂಡವರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದುದು (೯-೨೬).

15029001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15029001a ಏವಂ ತೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಪಾಂಡವಾ ಮಾತೃನಂದನಾಃ|

15029001c ಸ್ಮರಂತೋ ಮಾತರಂ ವೀರಾ ಬಭೂವುರ್ಭೃಶದುಃಖಿತಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಆ ಮಾತೃನಂದನ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ವೀರ ಪಾಂಡವರು ತಾಯಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ದುಃಖಿತರಾದರು.

15029002a ಯೇ ರಾಜಕಾರ್ಯೇಷು ಪುರಾ ವ್ಯಾಸಕ್ತಾ ನಿತ್ಯಶೋಽಭವನ್|

15029002c ತೇ ರಾಜಕಾರ್ಯಾಣಿ ತದಾ ನಾಕಾರ್ಷುಃ ಸರ್ವತಃ ಪುರೇ||

ಹಿಂದೆ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

15029003a ಆವಿಷ್ಟಾ ಇವ ಶೋಕೇನ ನಾಭ್ಯನಂದಂತ ಕಿಂ ಚನ|

15029003c ಸಂಭಾಷ್ಯಮಾಣಾ ಅಪಿ ತೇ ನ ಕಿಂ ಚಿತ್ರತ್ಯಪೂಜಯನ್||

ಶೋಕದಿಂದ ಆವಿಷ್ಟರಾಗಿರುವರೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಅವರು ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇತರರನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

15029004a ತೇ ಸ್ಮ ವೀರಾ ದುರಾಧರ್ಷಾ ಗಾಂಭೀರ್ಯೇ ಸಾಗರೋಪಮಾಃ|

15029004c ಶೋಕೋಪಹತವಿಜ್ಞಾನಾ ನಷ್ಟಸಂಜ್ಞಾ ಇವಾಭವನ್||

ದುರ್ಧರ್ಷರೂ ಸಾಗರದಂತೆ ಗಂಭೀರರೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ವೀರರು

ಶೋಕದಿಂದ ಫೀಡಿತರಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವರೋ
ಎನ್ನುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು.

15029005a ಅನುಸ್ಮರಂತೋ ಜನನೀಂ ತತಸ್ತೇ ಕುರುನಂದನಾಃ|

15029005c ಕಥಂ ನು ವೃದ್ಧಮಿಥುನಂ ವಹತ್ಯದ್ಯ ಪೃಥಾ ಕೃಶಾ||

ಜನನಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆ ಕುರುನಂದನರು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು:
“ಕೃಶಳಾದ ಪೃಥೆಯು ಆ ವೃದ್ಧ ದಂಪತಿಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ
ತಾನೇ ಮಾಡಬಲ್ಲಳು?

15029006a ಕಥಂ ಚ ಸ ಮಹೀಪಾಲೋ ಹತಪುತ್ರೋ ನಿರಾಶ್ರಯಃ|

15029006c ಪತ್ನ್ಯಾ ಸಹ ವಸತ್ಯೇಕೋ ವನೇ ಶ್ವಾಪದಸೇವಿತೇ||

ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರಾಶ್ರಯನಾದ ಆ ಮಹೀಪಾಲನು
ಪತ್ನಿಯ ಸಹಿತ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಆ ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳಿರುವ ವನದಲ್ಲಿ
ಹೇಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ?

15029007a ಸಾ ಚ ದೇವೀ ಮಹಾಭಾಗಾ ಗಾಂಧಾರೀ ಹತಬಾಂಧವಾ|

15029007c ಪತಿಮಂಧಂ ಕಥಂ ವೃದ್ಧಮನ್ವೇತಿ ವಿಜನೇ ವನೇ||

ಬಾಂಧವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ದೇವೀ ಮಹಾಭಾಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ
ಕೂಡ ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಆ ವೃದ್ಧ ಪತಿಯನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ?”

15029008a ಏವಂ ತೇಷಾಂ ಕಥಯತಾಮೌತ್ಸುಕ್ಯಮಭವತ್ತದಾ|

15029008c ಗಮನೇ ಚಾಭವದ್ ಬುದ್ಧಿಧೃತರಾಷ್ಟ್ರದಿದೃಕ್ಷಯಾ||

ಹೀಗೆ ಅವರ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದರು.

15029009a ಸಹದೇವಸ್ತು ರಾಜಾನಂ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್|

15029009c ಅಹೋ ಮೇ ಭವತೋ ದೃಷ್ಟಂ ಹೃದಯಂ ಗಮನಂ ಪ್ರತಿ||

ಸಹದೇವನಾದರೋ ರಾಜನಿಗೆ ಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

“ಅಯ್ಯಾ! ನೀನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ
ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ.

15029010a ನ ಹಿ ತ್ವಾ ಗೌರವೇಣಾಹಮಶಕಂ ವಕ್ತುಮಾತ್ಮನಾ|

15029010c ಗಮನಂ ಪ್ರತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ತದಿದಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಮ್||

ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಗೌರವದಿಂದಾಗಿ ನಾನೇ ಇದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು
ಶಕ್ಯನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ವನಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೀನೇ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿರುವೆ!

15029011a ದಿಷ್ಟ್ವಾ ದೃಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಾಂ ಕುಂತೀಂ ವರ್ತಯಂತೀಂ ತಪಸ್ವಿನೀಮ್|

15029011c ಜಟಿಲಾಂ ತಾಪಸೀಂ ವೃದ್ಧಾಂ ಕುಶಕಾಶಪರಿಕ್ಷತಾಮ್||

ತಪಸ್ವಿನಿಯಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ, ಜಟಾಧಾರಿ, ತಾಪಸೀ, ಕುಶ-ಕಾಶಗಳ
ಆಸನ-ಹಾಸಿಗೆಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡಿರುವ ಆ ವೃದ್ಧ ಕುಂತಿಯನ್ನು
ನಾನು ನೋಡಬಲ್ಲೆನೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ಅದೃಷ್ಟವೇ ಸರಿ!

15029012a ಪ್ರಾಸಾದಹರ್ಮ್ಯ ಸಂವೃದ್ಧಾಮತ್ಯಂತಸುಖಭಾಗಿನೀಮ್|

15029012c ಕದಾ ನು ಜನನೀಂ ಶ್ರಾಂತಾಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭೃಶದುಃಖಿತಾಮ್||

ಪ್ರಾಸಾದ-ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಭಾಗಿನಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಈಗ ಬಳಲಿರುವ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತಳಾಗಿರುವ ಆ ಜನನಿಯನ್ನು ನಾನು ಯಾವಾಗ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ?

15029013a ಅನಿತ್ಯಾಃ ಖಿಲು ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ಗತಯೋ ಭರತರ್ಷಭ|

15029013c ಕುಂತೀ ರಾಜಸುತಾ ಯತ್ರ ವಸತ್ಯಸುಖಿನೀ ವನೇ||

ಭರತರ್ಷಭ! ರಾಜಸುತೆ ಕುಂತಿಯು ಅಸುಖಿಯಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಅನಿತ್ಯವಾದವುಗಳು ಎಂದಲ್ಲವೇ?”

15029014a ಸಹದೇವವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ದ್ರೌಪದೀ ಯೋಷಿತಾಂ ವರಾ|

15029014c ಉವಾಚ ದೇವೀ ರಾಜಾನಮಭಿಪೂಜ್ಯಾಭಿನಂದ್ಯ ಚ||

ಸಹದೇವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ದೇವೀ ದ್ರೌಪದಿಯು ರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು:

15029015a ಕದಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಾಂ ದೇವೀಂ ಯದಿ ಜೀವತಿ ಸಾ ಪೃಥಾ|

15029015c ಜೀವಂತ್ಯಾ ಹ್ಯದ್ಯ ನಃ ಪ್ರೀತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ನರಾಧಿಪ||

“ನರಾಧಿಪ! ಆ ದೇವೀ ಪೃಥೆಯನ್ನು ಎಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ? ಅವಳು ಜೀವಿತಳಾಗಿರುವಳಲ್ಲವೇ? ಅವಳು ಜೀವಂತಳಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.

15029016a ಏಷಾ ತೇಽಸ್ತು ಮತಿನಿತ್ಯಂ ಧರ್ಮೇ ತೇ ರಮತಾಂ ಮನಃ|

15029016c ಯೋಽದ್ಯ ತ್ವಮಸ್ಮಾನ್ರಾಜೇಂದ್ರ ಶ್ರೇಯಸಾ ಯೋಜಯಿಷ್ಯಸಿ||

ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಲಿ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು
ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಮಿಸಲಿ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಇಂದು ನೀನು ನಮಗೆ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ!

15029017a ಅಗ್ರಪಾದಸ್ಥಿತಂ ಚೇಮಂ ವಿದ್ಧಿ ರಾಜನ್ವಧೂಜನಮ್|

15029017c ಕಾಂಕ್ಷಂತಂ ದರ್ಶನಂ ಕುಂತ್ಯಾ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಃ ಶ್ವಶುರಸ್ಯ ಚ||

ರಾಜನ್! ಕುಂತಿ, ಗಾಂಧಾರಿ ಮತ್ತು ಮಾವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಕಾತರರಾಗಿ
ಈ ಎಲ್ಲ ಸೊಸೆಯಂದಿರೂ ತುದಿಗಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿ!”

15029018a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ನೃಪೋ ದೇವ್ಯಾ ಪಾಂಚಾಲ್ಯಾ ಭರತರ್ಷಭ|

15029018c ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷಾನ್ಸಮಾನಾಯ್ಯ ಸರ್ವಾನಿದಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಭರತರ್ಷಭ! ದೇವೀ ಪಾಂಚಾಲಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ನೃಪನು
ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

15029019a ನಿಯಾತಯತ ಮೇ ಸೇನಾಂ ಪ್ರಭೂತರಥಕುಂಜರಾಮ್|

15029019c ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾ ಮಿ ವನಸಂಸ್ಥಂ ಚ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮಹೀಪತಿಮ್||

“ರಥ-ಕುಂಜರಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ನನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ!
ವನದಲ್ಲಿರುವ ಮಹೀಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ನೋಡಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ!”

15029020a ಸ್ತ್ರೀಧ್ಯಕ್ಷಾಂಶ್ಚಾಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ ಯಾನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಮೇ|

15029020c ಸಜ್ಜೀಕ್ರಿಯಂತಾಂ ಸರ್ವಾಣಿ ಶಿಬಿಕಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಸ್ತ್ರೀ-ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಹಸ್ರಾರು ವಿವಿಧ
ವಾಹನಗಳನ್ನೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿರಿ !

15029021a ಶಕಟಾಪಣವೇಶಾಶ್ಚ ಕೋಶಶಿಲ್ಪಿನ ಏವ ಚ|

15029021c ನಿಯಾಂತು ಕೋಶಪಾಲಾಶ್ಚ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||

ಬಂಡಿಗಳು, ಅಂಗಡಿಗಳು, ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಶಪಾಲರು
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲಿ !

15029022a ಯಶ್ಚ ಪೌರಜನಃ ಕಶ್ಚಿದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ಪಾರ್ಥಿವಮ್|

15029022c ಅನಾವೃತಃ ಸುವಿಹಿತಃ ಸ ಚ ಯಾತು ಸುರಕ್ಷಿತಃ||

ಪಾರ್ಥಿವನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸುವ ಪೌರಜನರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ
ಸುವಿಧಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಹೊರಡಲಿ !

15029023a ಸೂದಾಃ ಪೌರೋಗವಾಶ್ಚೈವ ಸರ್ವಂ ಚೈವ ಮಹಾನಸಮ್|

15029023c ವಿವಿಧಂ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಂ ಚ ಶಕಟೈರುಹ್ಯತಾಂ ಮಮ||

ಅಡಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಭಕ್ಷ್ಯ -
ಭೋಜ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನ್ನ ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅಡುಗೆ
ಮಾಡುವವರೂ ಹೊರಡಿರಿ !

15029024a ಪ್ರಯಾಣಂ ಘುಷ್ಯತಾಂ ಚೈವ ಶ್ವೋಭೂತ ಇತಿ ಮಾ ಚಿರಮ್|

15029024c ಕ್ರಿಯಂತಾಂ ಪಥಿ ಚಾಪ್ಯದ್ಯ ವೇಶ್ಮಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

ತಡೆಮಾಡದೇ ನಾಳೆಯೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೊರಡುವಂತೆ ಘೋಷಿಸಿರಿ !
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನೂ ಇಂದೇ ನಿರ್ಮಿಸಿರಿ !”

15029025a ಏವಮಾಜ್ಞಾಪ್ಯ ರಾಜಾ ಸ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ ಪಾಂಡವಃ|

15029025c ಶ್ವೋಭೂತೇ ನಿಯಂ ಯೌ ರಾಜಾ ಸಸ್ತ್ರೀಬಾಲಪುರಸ್ಕೃತಃ||

ಹೀಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ರಾಜಾ ಪಾಂಡವನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗಾಗುತ್ತಲೇ
ಹೊರಟನು.

15029026a ಸ ಬಹಿದಿವಸಾನೇವಂ ಜನೌಘಂ ಪರಿಪಾಲಯನ್|

15029026c ನೃವಸನ್ಘಪತಿಃ ಪಂಚ ತತೋಽಗಚ್ಚ ದ್ವನಂ ಪ್ರತಿ||

ಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ಐದು ದಿನಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದು ಎಲ್ಲರೂ
ಬಂದು ಸೇರಿದನಂತರ ನೃಪತಿಯು ವನದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಬೆಳೆಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಯಾತ್ರಾಯಾಂ

ಏಕೋನತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಶ್ರಮದತ್ತ ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಯಾಣ (೧-೧೮).

15030001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15030001a ಆಜ್ಞಾಪಯಾಮಾಸ ತತಃ ಸೇನಾಂ ಭರತಸತ್ತಮಃ|

15030001c ಅರ್ಜುನಪ್ರಮುಖೈರ್ಗುಪ್ತಾಂ ಲೋಕಪಾಲೋಪಮೈರ್ನರೈಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಭರತಸತ್ತಮನು ಲೋಕಪಾಲರ ಸಮನಾದ ಅರ್ಜುಜಪ್ರಮುಖರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

15030002a ಯೋಗೋ ಯೋಗ ಇತಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ತತಃ ಶಬ್ದೋ ಮಹಾನಭೂತ್|

15030002c ಕ್ರೋಶತಾಂ ಸಾದಿನಾಂ ತತ್ರ ಯುಜ್ಯತಾಂ ಯುಜ್ಯತಾಮಿತಿ||

“ರಥಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ! ಹೂಡಿ!” ಎಂಬ ಸಂತೋಷದ ಕೂಗುಗಳೂ, ಕುದುರೆ ಸವಾರರ “ಸಿದ್ಧರಾಗಿ! ಸಿದ್ಧರಾಗಿ!” ಎನ್ನುವ ಕೂಗೂ ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

15030003a ಕೇ ಚಿದ್ಯಾನೈರ್ನರಾ ಜಗ್ಮುಃ ಕೇ ಚಿದಶ್ವೈರ್ಮನೋಜಪೈಃ|

15030003c ರಥೈಶ್ಚ ನಗರಾಕಾರೈಃ ಪ್ರದೀಪ್ತಜ್ವಲನೋಪಮೈಃ||

ಕೆಲವರು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಟರೆ ಕೆಲವರು ಮನೋವೇಗದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನಗರಾಕಾರದ, ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

15030004a ಗಜೇಂದ್ರೈಶ್ಚ ತಥೈವಾನ್ಯೇ ಕೇ ಚಿದುಷ್ಟೈರ್ನರಾಧಿಪ|

15030004c ಪದಾತಿನಸ್ತಥೈವಾನ್ಯೇ ನಖಿರಪ್ರಾಸಯೋಧಿನಃ||

ನರಾಧಿಪ! ಅನ್ಯರು ಆನೆಗಳನ್ನು ಸವಾರಿಮಾಡಿದರೆ, ಉಗುರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಯೋಧರು ಪದಾತಿಗಳಾಗಿ ಹೊರಟರು.

15030005a ಪೌರಜಾನಪದಾಶ್ಚೈವ ಯಾನ್ಯೈರ್ಬಹುವಿಧೈಸ್ತಥಾ|

15030005c ಅನ್ವಯಃ ಕುರುರಾಜಾನಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದಿದೃಕ್ಷಯಾ||

ಕುರುರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಯಸಿದ ಪುರ-ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರಜೆಗಳು ಬಹುವಿಧದ ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

15030006a ಸ ಚಾಪಿ ರಾಜವಚನಾದಾಚಾರ್ಯೋ ಗೌತಮಃ ಕೃಪಃ|

15030006c ಸೇನಾಮಾದಾಯ ಸೇನಾನೀ ಪ್ರಯಯಾವಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||

ರಾಜನ ವಚನದಂತೆ ಆಚಾರ್ಯ ಸೇನಾನೀ ಗೌತಮ ಕೃಪನೂ ಸೇನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

15030007a ತತೋ ದ್ವಿಜೈರ್ವೃತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಕುರುರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15030007c ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನೋ ಬಹುಭಿಃ ಸೂತಮಾಗಧಬಂದಿಭಿಃ||

15030008a ಪಾಂಡುರೇಣಾತಪತ್ರೇಣ ದ್ವಿಯಮಾಣೇನ ಮೂರ್ಧನಿ|

15030008c ರಥಾನೀಕೇನ ಮಹತಾ ನಿಯಯೌ ಕುರುನಂದನಃ||

ಆಗ ಕುರುನಂದನ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕುರುರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ವಿಜರಿಂದ
 ಆವೃತನಾಗಿ, ಅನೇಕ ಸೂತ-ಮಾಗಧ-ವಂದಿಗಳ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ,
 ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಛತ್ರದಡಿಯಲ್ಲಿ, ಮಹಾ
 ರಥಸೇನೆಯೊಡನೆ ಹೊರಟನು.

15030009a ಗಜೈಶ್ಚಾ ಚಲಸಂಕಾಶೈರ್ಭೀಮಕರ್ಮಾ ವೃಕೋದರಃ|

15030009c ಸಜ್ಜಯಂತ್ರಾಯುಧೋಪೇತ್ಯೈಃ ಪ್ರಯಯೌ ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ||

ಮಾರುತಾತ್ಮಜ ಭೀಮಕರ್ಮಿ ವೃಕೋದರನು ಯಂತ್ರಾಯುಧಗಳಿಂದ
 ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದ ಪರ್ವತೋಪಮ ಗಜಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟನು.

15030010a ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಾವಪಿ ತಥಾ ಹಯಾರೋಹೈಃ ಸುಸಂವೃತೌ|

15030010c ಜಗ್ಮತುಃ ಪ್ರೀತಿಜನನೌ ಸನ್ನದ್ಧಕವಚಧ್ವಜೌ||

ತಾಯಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರೂ ಕೂಡ ಕವಚ-ಧ್ವಜಗಳಿಂದ
 ಸನ್ನದ್ಧ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟರು.

15030011a ಅರ್ಜುನಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಾ|

15030011c ವಶೀ ಶ್ವೇತೈರ್ಹಯೈರ್ದಿವ್ಯೈರ್ಯುಕ್ತೇನಾನ್ವಗಮನ್ಘ್ರಪಮೌ||

ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಅರ್ಜುನನು ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ
 ಆದಿತ್ಯವರ್ಚಸ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೃಪ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು
 ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು.

15030012a ದ್ರೌಪದೀಪ್ರಮುಖಾಶ್ಚಾಪಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂಘಾಃ ಶಿಬಿಕಾಗತಾಃ|

15030012c ಸ್ತ್ರೀ ಧ್ಯಕ್ಷಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರಯಯುರ್ವಿಸೃಜಂತೋಽಮಿತಂ ವಸು||

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ದ್ರೌಪದಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಗಣಗಳೂ, ಸ್ತ್ರೀ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ, ಅಮಿತ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಟರು.

15030013a ಸಮೃದ್ಧನರನಾಗಾಶ್ವಂ ವೇಣುವೀಣಾನಿನಾದಿತಮ್|

15030013c ಶುಶುಭೇ ಪಾಂಡವಂ ಸೈನ್ಯಂ ತತ್ತದಾ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಮನುಷ್ಯರು, ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ವೇಣುವೀಣಾನಿನಾದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

15030014a ನದೀತೀರೇಷು ರಮ್ಯೇಷು ಸರತ್ಸು ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

15030014c ವಾಸಾನ್ಯತ್ವಾ ಕ್ರಮೇಣಾಥ ಜಗ್ಮುಸ್ತೇ ಕುರುಪುಂಗವಾಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ರಮ್ಯ ನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತಾ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಆ ಕುರುಪುಂಗವರು ಪ್ರಯಾಣಬೆಳೆಸಿದರು.

15030015a ಯುಯುತ್ಸುಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ಧೌಮ್ಯಶ್ಚೈವ ಪುರೋಹಿತಃ|

15030015c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ವಚನಾತ್ ಪುರಗುಪ್ತಿಂ ಪ್ರಚಕ್ರತುಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ವಚನದಂತೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಯುಯುತ್ಸು ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತ ಧೌಮ್ಯರು ರಾಜಧಾನಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು.

15030016a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮವಾತರತ್|

15030016c ಕ್ರಮೇಣೋತ್ತೀರ್ಯ ಯಮುನಾಂ ನದೀಂ ಪರಮಪಾವನೀಮ್||

ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಪರಮಪಾವನೀ ಯಮುನಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತಲುಪಿದನು.

15030017a ಸ ದದರ್ಶಾಶ್ರಮಂ ದೂರಾದ್ರಾಜರ್ಷೇಸ್ತಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

15030017c ಶತಯೂಪಸ್ಯ ಕೌರವ್ಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಚೈವ ಹ||

ದೂರದಿಂದಲೇ ಅವನು ಧೀಮಂತ ರಾಜರ್ಷಿ ಶತಯೂಪನ ಮತ್ತು ಕೌರವ್ಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡನು.

15030018a ತತಃ ಪ್ರಮುದಿತಃ ಸರ್ವೋ ಜನಸ್ತದ್ವನಮಂಜಸಾ|

15030018c ವಿವೇಶ ಸುಮಹಾನಾದೈರಾಪೂರ್ಯ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಆಗ ಆ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಮಹಾನಾದಗೈಯುತ್ತಾ ಆಶ್ರಮಪದವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾಶ್ರಮಗಮನೇ ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾಶ್ರಮಗಮನ ಎನ್ನುವ

ಮೂವತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೧

ಪಾಂಡವರ ಮತ್ತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾಡಿಗಳ ಮಿಲನ (೧-೨೦).

15031001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15031001a ತತಸ್ತೇ ಪಾಂಡವಾ ದೂರಾದವತೀರ್ಯ ಪದಾತಯಃ|

15031001c ಅಭಿಜಗ್ಮುರ್ನರಪತೇರಾಶ್ರಮಂ ವಿನಯಾನತಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಪಾಂಡವರು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿದು ವಿನಯದಿಂದ ಕಾಲ್ಮಡುಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನರಪತಿಯ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ನಡೆದರು.

15031002a ಸ ಚ ಪೌರಜನಃ ಸರ್ವೋ ಯೇ ಚ ರಾಷ್ಟ್ರನಿವಾಸಿನಃ|

15031002c ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ಕುರುಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಪದ್ಭಿರೇವಾನ್ವಯುಸ್ತದಾ||

ಸರ್ವ ಪೌರಜನರೂ, ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿವಾಸಿಗಳೂ, ಕುರುಮುಖ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಕೂಡ ಪದಾತಿಗಳಾಗಿಯೇ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

15031003a ಆಶ್ರಮಂ ತೇ ತತೋ ಜಗ್ಮುರ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪಾಂಡವಾಃ|

15031003c ಶೂನ್ಯಂ ಮೃಗಗಣಾಕೀರ್ಣಂ ಕದಲೀವನಶೋಭಿತಮ್||

ಅನಂತರ ಆ ಪಾಂಡವರು ನಿರ್ಜನವಾಗಿದ್ದ, ಮೃಗಗಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ, ಬಾಳೆಯ ತೋಟದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

15031004a ತತಸ್ತತ್ರ ಸಮಾಜಗ್ಮುಸ್ತಾಪಸಾ ವಿವಿಧವ್ರತಾಃ|

15031004c ಪಾಂಡವಾನಾಗತಾನ್ದ್ರಷ್ಟುಂ ಕೌತೂಹಲಸಮನ್ವಿತಾಃ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡಲು ಕುತೂಹಲದಿಂದ

ಕೂಡಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಪ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದ ತಾಪಸರು ಬಂದು
ಸೇರಿದರು.

15031005a ತಾನಪೃಚ್ಛತ್ತತೋ ರಾಜಾ ಕ್ವಾಸೌ ಕೌರವವಂಶಭೃತ್|

15031005c ಪಿತಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಗತೋಽಸ್ಮಾಕಮಿತಿ ಬಾಷ್ಟಪರಿಪ್ಲುತಃ||

ಅವರನ್ನು ಕೌರವವಂಶಧಾರಕನಾದ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಕಂಬನಿದುಂಬಿದವನಾಗಿ - “ನಮ್ಮ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪಿತನು ಎಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

15031006a ತಮೂಚುಸ್ತೇ ತತೋ ವಾಕ್ಯಂ ಯಮುನಾಮವಗಾಹಿತುಮ್|

15031006c ಪುಷ್ಪಾಣಾಮುದಕುಂಭಸ್ಯ ಚಾರ್ಥೇ ಗತ ಇತಿ ಪ್ರಭೋ||

ಹಾಗೆ ಕೇಳಲು ಅವರು “ಪ್ರಭೋ! ಅವನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು, ಮತ್ತು
ಹೂವು-ನೀರನ್ನು ತರಲು ಯಮುನಾ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದರು.

15031007a ತೈರಾಖ್ಯಾತೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ತತಸ್ತೇ ಪ್ರಯಯುಸ್ತದಾ|

15031007c ದದೃಶುಶ್ಚಾವಿದೂರೇ ತಾನ್ಸರ್ವಾನಥ ಪದಾತಯಃ||

ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಪಾಂಡವರು
ಅನತಿದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲ್ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿ
ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಂಡರು.

15031008a ತತಸ್ತೇ ಸತ್ವರಾ ಜಗ್ಮುಃ ಪಿತುರ್ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ|

15031008c ಸಹದೇವಸ್ತು ವೇಗೇನ ಪ್ರಾಧಾವದ್ಯೇನ ಸಾ ಪೃಥಾ||

15031009a ಸಸ್ವನಂ ಪ್ರರುದ್ಧೋಮಾನ್ಮಾತುಃ ಪಾದಾವುಪಸ್ಪೃಶನ್|

15031009c ಸಾ ಚ ಬಾಷ್ಪಾವಿಲಮುಖೀ ಪ್ರದದರ್ಶ ಪ್ರಿಯಂ ಸುತಮ್||

ತಂದೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಅವರು ಬಹಳ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದರು. ಸಹದೇವನಾದರೋ ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಪೃಥೆಯ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜೋರಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಕುಂತಿಯೂ ಕೂಡ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸುತನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

15031010a ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಸಂಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಸಮುನ್ನಾಮ್ಯ ಚ ಪುತ್ರಕಮ್|

15031010c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಃ ಕಥಯಾಮಾಸ ಸಹದೇವಮುಪಸ್ಥಿತಮ್||

ಮಗನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಕುಂತಿಯು ಸಹದೇವನು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಾಂಧಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿದಳು.

15031011a ಅನಂತರಂ ಚ ರಾಜಾನಂ ಭೀಮಸೇನಮಥಾರ್ಜುನಮ್|

15031011c ನಕುಲಂ ಚ ಪೃಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವರಮಾಣೋಪಚಕ್ರಮೇ||

ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಭೀಮಸೇನ, ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ನಕುಲರನ್ನು ನೋಡಿ ಪೃಥೆಯು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಮುಂದೆಬಂದಳು.

15031012a ಸಾ ಹ್ಯಗ್ರೇಽಗಚ್ಚತ ತಯೋರ್ದಂಪತ್ಯೋರ್ಹತಪುತ್ರಯೋಃ|

15031012c ಕರ್ಷಂತೀ ತೌ ತತಸ್ತೇ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂನ್ಯಪತನ್ಭುವಿ||

ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ

ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಡವರು ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲೆಯೇ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದರು.

15031013a ತಾನ್ವಾಚಾ ಸ್ವರಯೋಗೇನ ಸ್ಪರ್ಶೇನ ಚ ಮಹಾಮನಾಃ|

15031013c ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾಯ ಮೇಧಾವೀ ಸಮಾಶ್ವಾಸಯತ ಪ್ರಭುಃ||

ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ಮೇಧಾವೀ ಪ್ರಭು ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸ್ವರಗಳಿಂದ
ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿ
ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದನು.

15031014a ತತಸ್ತೇ ಬಾಷ್ಟಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತಂ ನೃಪಮ್|

15031014c ಉಪತಸ್ಥುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಮಾತರಂ ಚ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಗಾಂಧಾರೀ ಸಹಿತನಾದ
ನೃಪನಿಗೂ ಮತ್ತು ತಾಯಿಗೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

15031015a ಸರ್ವೇಷಾಂ ತೋಯಕಲಶಾನ್ವಗೃಹುಸ್ತೇ ಸ್ವಯಂ ತದಾ|

15031015c ಪಾಂಡವಾ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞಾಸ್ತೇ ಮಾತ್ರಾ ಚಾಶ್ವಾಸಿತಾಃ ಪುನಃ||

ತಾಯಿಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಂಡವರು ಪುನಃ
ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ನೀರಿನ ಎಲ್ಲ ಕೊಡಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಯಂ ತಾವೇ
ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು.

15031016a ತತೋ ನಾರ್ಯೋ ನೃಸಿಂಹಾನಾಂ ಸ ಚ ಯೋಧಜನಸ್ತದಾ|

15031016c ಪೌರಜಾನಪದಾಶ್ಚೈವ ದದೃಶುಸ್ತಂ ನರಾಧಿಪಮ್||

ಅನಂತರ ನರಸಿಂಹರ ನಾರಿಯರು, ಯೋಧಜನರು, ಪೌರ-ಜಾನಪದ
ಜನರು ನರಾಧಿಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು.

15031017a ನಿವೇದಯಾಮಾಸ ತದಾ ಜನಂ ತಂ ನಾಮಗೋತ್ರತಃ|

15031017c ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ನರಪತಿಃ ಸ ಚೈನಾನ್ವತ್ಯಪೂಜಯತ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾಮ-ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪರಿಚಯ
ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ನರಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅವರನ್ನು
ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು.

15031018a ಸ ತೈಃ ಪರಿವೃತೋ ಮೇನೇ ಹರ್ಷಬಾಷ್ಪಾವಿಲೇಕ್ಷಣಃ|

15031018c ರಾಜಾತ್ಮಾನಂ ಗೃಹಗತಂ ಪುರೇವ ಗಜಸಾಹ್ವಯೇ||

ಪುರಜನರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ರಾಜನು ಆನಂದ ಭಾಷ್ಪಗಳನ್ನು
ಸುರಿಸುತ್ತಾ ತಾನು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ
ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವನೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದನು.

15031019a ಅಭಿವಾದಿತೋ ವಧೂಭಿಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಾದ್ಯಾಭಿಃ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

15031019c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಸಹಿತೋ ಧೀಮಾನ್ಕುಂತ್ಯಾ ಚ ಪ್ರತ್ಯನಂದತ||

ಕೃಷ್ಣೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸೊಸೆಯಂದಿರೂ ಕೂಡ ಕುಂತಿ-ಗಾಂಧಾರಿಯರ
ಸಹಿತ ಪಾರ್ಥಿವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವನೂ ಅವರನ್ನು
ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು.

15031020a ತತಶ್ಚಾಶ್ರಮಮಾಗಚ್ಚತ್ಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತಮ್|

15031020c ದಿದ್ಯಕ್ಷುಭಿಃ ಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ನಭಸ್ತಾರಾಗಣೈರಿವ||

ಅನಂತರ ಅವನು ಸಿದ್ಧ-ಚಾರಣರಿಂದ ಸಂಸೇವಿತವಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಆಶ್ರಮವು ಆಗ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆಕಾಶದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸಮಾಗಮೇ
ಏಕತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸಮಾಗಮ
ಎನ್ನುವ ಮೂವತ್ತೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೨

ಪಾಂಡವವರ್ಣನ

ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಸಂಜಯನು ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ಕುರುಸ್ತ್ರೀಯರ
ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು (೧-೧೮).

15032001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15032001a ಸ ತೈಃ ಸಹ ನರವ್ಯಾಪೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿರ್ಭರತರ್ಷಭ|

15032001c ರಾಜಾ ರುಚಿರಪದ್ಮಾಕ್ಷೈರಾಸಾಂ ಚಕ್ರೇ ತದಾಶ್ರಮೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ
ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸುಂದರ ಕಮಲಗಳಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ
ನರವ್ಯಾಪ್ತ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

15032002a ತಾಪಸೈಶ್ವ ಮಹಾಭಾಗ್ಯೋರ್ನಾನಾದೇಶಸಮಾಗತೈಃ|

15032002c ದ್ರಷ್ಟುಂ ಕುರುಪತೇಃ ಪುತ್ರಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ಪುಥುವಕ್ಷಸಃ||

ಮಹಾಭಾಗ ತಾಪಸರು ಕೂಡ ಪೃಥುವಕ್ಷಸ ಕುರುಪತಿಯ ಪುತ್ರರಾದ
ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡಲು ನಾನಾದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದರು.

15032003a ತೇಽಬ್ರುವನ್ ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಃ ಕತಮೋಽತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15032003c ಭೀಮಾರ್ಜುನಯಮಾಶ್ಚೈವ ದ್ರೌಪದೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಅವರು - “ಇವರಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಯಾರು? ಭೀಮಾರ್ಜುನ-
ಯಮಳರು ಯಾರು ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನೀ ದ್ರೌಪದಿಯು ಯಾರು ಎಂದು
ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ” - ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

15032004a ತಾನಾಚಖ್ಯೌ ತದಾ ಸೂತಃ ಸರ್ವಾನ್ನಾಮಾಭಿನಾಮತಃ|

15032004c ಸಂಜಯೋ ದ್ರೌಪದೀಂ ಚೈವ ಸರ್ವಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಃ ಕುರುಸ್ತ್ರಿಯಃ||

ಆಗ ಸೂತ ಸಂಜಯನು ಅವರಿಗೆ ದ್ರೌಪದಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವ
ಕುರುಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಎಲ್ಲರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪರಿಚಯ
ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

15032005a ಯ ಏಷ ಜಾಂಬೂನದಶುದ್ಧಗೌರ

ತನುರ್ಮಹಾಸಿಂಹ ಇವ ಪ್ರವೃದ್ಧಿಃ|

15032005c ಪ್ರಚಂಡಘೋಣಃ ಪೃಥುದೀರ್ಘನೇತ್ರಸ್

ತಾಮ್ರಾಯತಾಸ್ಯಃ ಕುರುರಾಜ ಏಷಃ||

“ಶುದ್ಧ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಗೌರಾಂಗನಾಗಿರುವ, ಮಹಾಸಿಂಹದಂತೆ ಬೆಳೆದ ಶರೀರವುಳ್ಳ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಮೂಗಿರುವ, ವಿಶಾಲವಾಗಿಯೂ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಇವನೇ ಕುರುರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು !

15032006a ಅಯಂ ಪುನರ್ಮತ್ತಗಜೇಂದ್ರಗಾಮೀ

ಪ್ರತಪ್ತಚಾಮೀಕರಶುದ್ಧಗೌರಃ|

15032006c ಪೃಥ್ವಾಯತಾಂಸಃ ಪೃಥುದೀರ್ಘಬಾಹುರ್

ವೃಕೋದರಃ ಪಶ್ಯತ ಪಶ್ಯತೈನಮ್||

ಮದಿಸಿದ ಗಜರಾಜನ ನಡುಗೆಯುಳ್ಳ, ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಶುದ್ಧ ಗೌರವರ್ಣದ, ವಿಶಾಲವಾದ ಮತ್ತು ದಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾದ ಹೆಗಲುಗಳುಳ್ಳ, ದಪ್ಪವಾಗಿಯೂ ನೀಳವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳ ಇವನೇ ವೃಕೋದರನು. ಇವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿರಿ !

15032007a ಯಸ್ವೇಷ ಪಾರ್ಶ್ವೇಽಸ್ಯ ಮಹಾಧನುಷ್ಮಾನ್

ಶ್ಯಾಮೋ ಯುವಾ ವಾರಣಯೂಥಪಾಭಃ|

15032007c ಸಿಂಹೋನ್ನತಾಂಸೋ ಗಜಖೇಲಗಾಮೀ

ಪದ್ಮಾಯತಾಕ್ಷೋಽರ್ಜುನ ಏಷ ವೀರಃ||

ಇವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಶ್ಯಾಮಲ ವರ್ಣದ, ಯುವಕ,
 ಗಜಗಣಗಳ ಪತಿ ಸಲಗದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ, ಸಿಂಹದ ಹೆಗಲಿನಂತೆ
 ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹೆಗಲುಳ್ಳ, ಗಜಕ್ರೀಡೆಯಂಥಹ ನಡುಗೆಯುಳ್ಳ,
 ಕಮಲದಂತೆ ವಿಶಾಲ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಧನುಷ್ಮಂತನಾದ ಇವನೇ
 ವೀರ ಅರ್ಜುನ!

15032008a ಕುಂತೀಸಮೀಪೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮೌ ತು
 ಯಮಾವಿಮೌ ವಿಷ್ಣುಮಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪೌ|

15032008c ಮನುಷ್ಯಲೋಕೇ ಸಕಲೇ ಸಮೋಽಸ್ತಿ
 ಯಯೋರ್ನ ರೂಪೇ ನ ಬಲೇ ನ ಶೀಲೇ||

ಕುಂತಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ, ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಂದ್ರ ಸದೃಶರಾದ,
 ಪುರುಷೋತ್ತಮರಿವರು, ಅವಳೀ ಮಕ್ಕಳಾದ ಇವರೇ ನಕುಲ
 ಸಹದೇವರು. ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ರೂಪದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಬಲದಲ್ಲಾಗಲೀ
 ಅಥವಾ ಶೀಲದಲ್ಲಾಗಲೀ ಇವರಿಗೆ ಸಮನಾದವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ
 ಇಲ್ಲ!

15032009a ಇಯಂ ಪುನಃ ಪದ್ಮದಲಾಯತಾಕ್ಷೀ
 ಮಧ್ಯಂ ವಯಃ ಕಿಂ ಚಿದಿವ ಸ್ಪೃಶಂತೀ|

15032009c ನೀಲೋತ್ಪಲಾಭಾ ಪುರದೇವತೇವ
 ಕೃಷ್ಣಾ ಸ್ಥಿತಾ ಮೂರ್ತಿಮತೀವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ||

ಮಧ್ಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಈ ಪದ್ಮದಳಾಯತಾಕ್ಷೀ, ನೀಲಕಮಲದ

ಕಾಂತಿಯಂಥ ಶ್ಯಾಮಲ ವರ್ಣದವಳು, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ
ದೇವಿಯಂತಿರುವ, ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ
ನಿಂತಿರುವ ಇವಳೇ ಕೃಷ್ಣೆ ದ್ರೌಪದೀ.

15032010a ಅಸ್ಯಾಸ್ತು ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಕನಕೋತ್ತಮಾಭಾ
ಯೈಷಾ ಪ್ರಭಾ ಮೂರ್ತಿಮತೀವ ಗೌರೀ|

15032010c ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೈಷಾ ಭಗಿನೀ ದ್ವಿಜಾಗ್ರಾ
ಚಕ್ರಾಯುಧಸ್ಯಾಪ್ರತಿಮಸ್ಯ ತಸ್ಯ||

ದ್ವಿಜಾಗ್ರರೇ! ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ,
ಚಿನ್ನಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿರುವ
ಗೌರಿಯಂತೆಯೇ ಇರುವ, ಅವಳೇ ಅಪ್ರತಿಮ ಚಕ್ರಾಯುಧ ಕೃಷ್ಣನ
ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರೆ.

°15032011a ಇಯಂ ಸ್ವಸಾ ರಾಜಚಮೂಪತೇಸ್ತು
ಪ್ರವೃದ್ಧನೀಲೋತ್ಪಲದಾಮವರ್ಣಾ|

15032011c ಪಸ್ಪರ್ಧ ಕೃಷ್ಣೇನ ನೃಪಃ ಸದಾ ಯೋ

° ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಭಾರತದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ: ಇಯಂ ಚ
ಚಾಂಬೂನದಶುದ್ಧಗೌರೀ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಭುಜಗೇಂದ್ರಕನ್ಯಾ| ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ
ಚೈವ ನರೇಂದ್ರಕನ್ಯಾ ಯೈಷಾ ಸವರ್ಣಾದ್ರಮಧೂಕಪುಷ್ಪಃ|| ಅರ್ಥಾತ್ ವಿಶುದ್ಧ
ಚಿನ್ನದಂತೆ ಗೌರಾಂಗಲಾಗಿರುವ, ಭುಜಗೇಂದ್ರನ ಮಗಳು ಅರ್ಜುನನ ಭಾರ್ಯೆ
ಇವಳೇ ಉಲೂಪಿಯು. ಅರಳಿದ ಹಿಪ್ಪೇ ಹೂಗಳ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವರ್ಣವುಳ್ಳ
ರಾಜಕುಮಾರಿ ಇವಳೇ ಅರ್ಜುನನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪತ್ನಿ ಚಿತ್ರಾಂಗದೆಯು.

ವೃಕೋದರಸ್ಯೈಷ ಪರಿಗ್ರಹೋಽಗ್ರ್ಯಃ||

ಬೆಳೆದ ನೀಲಕಮಲದ ಹಾರದ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣವುಳ್ಳ
ಇವಳು - ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸಾರಥ್ಯದ ಕೌಶಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ
ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೇನಾ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ಶಲ್ಯನ
ತಂಗಿ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾರ್ಯೆಯು.

15032012a ಇಯಂ ಚ ರಾಜ್ಞೋ ಮಗಧಾಧಿಪಸ್ಯ
ಸುತಾ ಜರಾಸಂಧ ಇತಿ ಶ್ರುತಸ್ಯ|

15032012c ಯವೀಯಸೋ ಮಾದ್ರವತೀಸುತಸ್ಯ
ಭಾರ್ಯಾ ಮತಾ ಚಂಪಕದಾಮಗೌರೀ||

ಸಂಪಿಗೆ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯಂತೆ ಗೌರವರ್ಣವುಳ್ಳ, ಮಗಧಾಧಿಪನೆಂದು
ಖ್ಯಾತನಾದ ಜರಾಸಂಧನ ಮಗಳು ಇವಳು ಮಾದ್ರಿಯ ಕಡೆಯ ಮಗ
ಸಹದೇವನ ಭಾರ್ಯೆ.

15032013a ಇಂದೀವರಶ್ಯಾಮತನುಃ ಸ್ಥಿತಾ ತು
ಯೈಷಾಪರಾಸನ್ನಮಹೀತಲೇ ಚ|

15032013c ಭಾರ್ಯಾ ಮತಾ ಮಾದ್ರವತೀಸುತಸ್ಯ
ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ ಸೇಯಂ ಕಮಲಾಯತಾಕ್ಷೀ||

ಅವಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ,
ಇಂದೀವರದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲ ವರ್ಣದ ಶರೀರವುಳ್ಳ,
ಕಮಲಾಯತಾಕ್ಷಿಯು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾದ್ರೀ ಸುತ ನಕುಲನ ಭಾರ್ಯೆಯು.

15032014a ಇಯಂ ತು ನಿಷ್ಪಪ್ತಸುವರ್ಣಗೌರೀ

ರಾಜ್ಞೋ ವಿರಾಟಸ್ಯ ಸುತಾ ಸಪುತ್ರಾ|

15032014c ಭಾರ್ಯಾಭಿಮನ್ಯೋರ್ನಿಹತೋ ರಣೇ ಯೋ

ದ್ರೋಣಾದಿಭಿಸ್ತೈರ್ವಿರಥೋ ರಥಸ್ಥೈಃ||

ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಗೌರವಣವುಳ್ಳ, ಮಗನೊಂದಿಗಿರುವ ಇವಳು ರಾಜ ವಿರಾಟನ ಮಗಳು ಮತ್ತು ವಿರಥನಾಗಿದ್ದಾಗ ರಥಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ದ್ರೋಣಾದಿಗಳು ರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದ ಆ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಭಾರ್ಯೆಯು.

15032015a ಏತಾಸ್ತು ಸೀಮಂತಶಿರೋರುಹಾ ಯಾಃ

ಶುಕ್ಲೋತ್ತರೀಯಾ ನರರಾಜಪತ್ನೈಃ|

15032015c ರಾಜ್ಞೋಽಸ್ಯ ವೃದ್ಧಸ್ಯ ಪರಂಶತಾಖ್ಯಾಃ

ಸ್ನುಷಾ ವಿವೀರಾ ಹತಪುತ್ರನಾಥಾಃ||

ಬಿಳಿಯ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಹೊದೆದಿರುವ ಮತ್ತು ಬೈತಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮಗಳಿಲ್ಲದಿರುವ ಇವರು ನರರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮತ್ತು ಅವನ ತಮ್ಮಂದಿರ ಪತ್ನಿಯರು. ವೃದ್ಧ ರಾಜನ ನೂರಕ್ಕು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಈ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ನರವೀರರಾದ ಪತಿ-ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

15032016a ಏತಾ ಯಥಾಮುಖ್ಯಮುದಾಹೃತಾ ವೋ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಭಾವಾದ್ಯಜುಬುದ್ಧಿಸತ್ತ್ವಾಃ|

15032016c ಸರ್ವಾ ಭವದ್ಭಿಃ ಪರಿಪೃಚ್ಛ್ಯ ಮಾನಾ
ನರೇಂದ್ರಪತ್ನ್ಯಃ ಸುವಿಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಾಃ||

ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸರಳತೆಯನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ನೀವುಗಳೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಮುಖ್ಯರಾದವರ
ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ನರೇಂದ್ರಪತ್ನಿಯರೂ
ವಿಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವರು.”

15032017a ಏವಂ ಸ ರಾಜಾ ಕುರುವೃದ್ಧವರ್ಯಃ
ಸಮಾಗತಸ್ತೈರ್ನರದೇವಪುತ್ರೈಃ|

15032017c ಪಪ್ರಚ್ಛ ಸರ್ವಾನ್ಕುಶಲಂ ತದಾನೀಂ
ಗತೇಷು ಸರ್ವೇಷ್ಟಥ ತಾಪಸೇಷು||

ಸರ್ವ ತಾಪಸರು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಕುರುವೃದ್ಧವರ್ಯ
ರಾಜನು ಸೇರಿರುವ ನರದೇವಪುತ್ರರೆಲ್ಲರ ಕುಶಲವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

15032018a ಯೋಧೇಷು ಚಾಪ್ಯಾಶ್ರಮಮಂಡಲಂ ತಂ
ಮುಕ್ತ್ವಾ ನಿವಿಷ್ಟೇಷು ವಿಮುಚ್ಯ ಪತ್ರಮ್|

15032018c ಸ್ತ್ರೀವೃದ್ಧಬಾಲೇ ಚ ಸುಸಂನಿವಿಷ್ಟೇ
ಯಥಾರ್ಹತಃ ಕುಶಲಂ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್||

ಯೋಧರು ಆಶ್ರಮಮಂಡಲದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀ-ವೃದ್ಧ-ಬಾಲಕರಿಗೆ ಉಳಿಯಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಿದರು. ಆಗ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಯಥಾರ್ಹತವಾಗಿ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ಋಷೀನ್ ಪ್ರತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಕಥನೇ

ದ್ವಿತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಋಷೀನ್ ಪ್ರತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಕಥನ ಎನ್ನುವ
ಮೂವತ್ತೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೩

ವಿದುರಸಾಯುಜ್ಯ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದುದು (೧-೯).
ವಿದುರನ ಕುರಿತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ-ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರ ಸಂವಾದ (೧೦-೧೬).
ವಿದುರನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಶರೀರವನ್ನು ವಿದುರನ
ಪ್ರಾಣವು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು; ವಿದುರನ ಸಾಯುಜ್ಯ (೧೭-೩೨).
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಾತ್ರಿ
ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗಿದುದು (೩೩-೩೭).

15033001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ|

15033001a ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕಚ್ಚಿ ತ್ವಾತ ಕುಶಲ್ಯಸಿ|

15033001c ಸಹಿತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸರ್ವೈಃ ಪೌರಜಾನಪದೈಸ್ತಥಾ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಬಾಹೋ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಮಗೂ!

ಪುರಜನಪದರೊಡನೆಯೂ, ಎಲ್ಲ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆಯೂ ನೀನು
ಕುಶಲನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ತಾನೇ?

15033002a ಯೇ ಚ ತ್ವಾಮುಪಜೀವಂತಿ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇಽಪಿ ನಿರಾಮಯಾಃ|

15033002c ಸಚಿವಾ ಭೃತ್ಯವರ್ಗಾಶ್ಚ ಗುರವಶ್ಚೈವ ತೇ ವಿಭೋ||

ವಿಭೋ! ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಸಚಿವರೂ, ಸೇವಕ ವರ್ಗದವರೂ,
ಗುರುಗಳೂ ನಿರಾಮಯರಾಗಿರುವರು ತಾನೇ?

15033003a ಕಚ್ಚಿ ದ್ವರ್ತಸಿ ಪೌರಾಣೀಂ ವೃತ್ತಿಂ ರಾಜರ್ಷಿಸೇವಿತಾಮ್|

15033003c ಕಚ್ಚಿ ದ್ವಾಯಾನನುಚ್ಚಿದ್ಯ ಕೋಶಸ್ತೇಽಭಿಪ್ರಪೂರ್ಯತೇ||

ರಾಜರ್ಷಿಗಳು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪುರಾತನ
ವೃತ್ತಿಯಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ತಾನೆ? ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗವನ್ನು
ಉಲ್ಲಂಘಿಸದೇ ನಿನ್ನ ಕೋಶವು ತುಂಬುತ್ತಿದೆ ತಾನೇ?

15033004a ಅರಿಮಧ್ಯಸ್ಥಮಿತ್ರೇಷು ವರ್ತಸೇ ಚಾನುರೂಪತಃ|

15033004c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಗ್ರಹಾರ್ಯೈರ್ವಾ ಯಥಾವದನುಪಶ್ಯಸಿ||

ಶತ್ರುಗಳು, ಮಿತ್ರರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಸ್ಥರೊಡನೆ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ
ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುವೆ ತಾನೇ? ಅಗ್ರಹಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು
ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ ತಾನೇ?

15033005a ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ಪರಿತುಷ್ಯಂತಿ ಶೀಲೇನ ಭರತರ್ಷಭ|

15033005c ಶತ್ರುವೋ ಗುರವಃ ಪೌರಾ ಭೃತ್ಯಾ ವಾ ಸ್ವಜನೋಽಪಿ ವಾ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನಿನ್ನ ಶೀಲದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳು, ಗುರುಗಳು, ಪೌರರು,
ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಸ್ವಜನರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದಿರುವರು ತಾನೇ?

15033006a ಕಚ್ಚಿದ್ಯಜಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ವಿತೃದೇವತಾಃ|

15033006c ಅತಿಥೀಂಶ್ಚಾನ್ನಪಾನೇನ ಕಚ್ಚಿದರ್ಚಸಿ ಭಾರತ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಭಾರತ! ಶ್ರದ್ಧಾವಂತನಾಗಿ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳನ್ನು
ಯಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ತಾನೇ? ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಅನ್ನ-ಪಾನಗಳಿಂದ
ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ತಾನೇ?

15033007a ಕಚ್ಚಿಚ್ಚ ವಿಷಯೇ ವಿಪ್ರಾಃ ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತಾಸ್ತವ|

15033007c ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ವೈಶ್ಯವರ್ಗಾ ವಾ ಶೂದ್ರಾ ವಾಪಿ ಕುಟುಂಬಿನಃ||

ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ, ವೈಶ್ಯವರ್ಗದವರೂ,
ಶೂದ್ರರೂ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ
ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ತಾನೇ?

15033008a ಕಚ್ಚಿತ್ ಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧಂ ತೇ ನ ಶೋಚತಿ ನ ಯಾಚತೇ|

15033008c ಜಾಮಯಃ ಪೂಜಿತಾಃ ಕಚ್ಚಿತ್ತವ ಗೇಹೇ ನರರ್ಷಭ||

ನರರ್ಷಭ! ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಬಾಲಕರು, ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರು
ಶೋಕಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬೇಡಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾನೇ? ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಸೊಸೆ, ಪತ್ನೀ, ತಂಗಿ, ಮಗಳು - ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ತಾನೇ¹⁰ ?

15033009a ಕಚ್ಚಿದ್ರಾಜರ್ಷಿವಂಶೋಽಯಂ ತ್ವಾಮಾಸಾದ್ಯ ಮಹೀಪತಿಮ್|

15033009c ಯಥೋಚಿತಂ ಮಹಾರಾಜ ಯಶಸಾ ನಾವಸೀದತಿ||

ಮಹಾರಾಜ ! ನಮ್ಮ ಈ ರಾಜರ್ಷಿವಂಶವು ನಿನ್ನನ್ನು
ಮಹೀಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾನೇ?”

15033010 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15033010a ಇತ್ಯೇವಂವಾದಿನಂ ತಂ ಸ ನ್ಯಾಯವಿತ್ಪತ್ಯಭಾಷತ|

15033010c ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಸಂಯುಕ್ತಂ ಕುಶಲೋ ವಾಕ್ಯಕರ್ಮಣಿ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಸಂಯುಕ್ತವಾದ ಕುಶಲ
ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯವಿದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

15033011a ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ವರ್ಧತೇ ರಾಜಂಸ್ತುಪೋ ಮಂದಶ್ರಮಸ್ಯ ತೇ|

¹⁰ ಜಾಮಯಃ ಭಗಿನೀ ಪತ್ನೀ ದುಹಿತ್ಯಸ್ತುಷಾದ್ಯಾಃ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ, ಮಗಳು, ಸೊಸೆ, ಪತ್ನಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಜಾಮಯಃ ಎನ್ನಬಹುದು. ಜಾಮಯೋ ಯತ್ರ ಶೋಚಂತಿ ವಿನಶ್ಯಂತಾಶು ತತ್ಕುಲಮ್| ನ ಶೋಚಂತಿ ತು ಯತ್ಯೇತಾ ವರ್ಧತೇ ತದ್ಧಿ ಸರ್ವದಾ|| ಅರ್ಥಾತ್ - ಈ ಜಾಮಯರು ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತಾರೋ ಆ ಮನೆಯವರ ಕುಲವೇ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಇವರುಗಳು ಎಲ್ಲಿ ದುಃಖಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆ ಮನೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ (ಮನುಸ್ಮೃತಿ).

15033011c ಅಪಿ ಮೇ ಜನನೀ ಚೇಯಂ ಶುಶ್ರೂಷುರ್ವಿಗತಕ್ಲಮಾ|

15033011e ಅಪ್ಯಸ್ಯಾಃ ಸಫಲೋ ರಾಜನ್ವನವಾಸೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

“ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ? ನಿನಗೆ ಬೇಗನೇ ಆಯಾಸವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾನೇ? ನಮ್ಮ ಜನನಿಯು ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೇ ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ತಾನೇ? ರಾಜನ್! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳ ವನವಾಸವು ಸಫಲವಾದಂತೆ.

15033012a ಇಯಂ ಚ ಮಾತಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಮೇ ವೀತವಾತಾಧ್ವಕರ್ಶಿತಾ|

15033012c ಘೋರೇಣ ತಪಸಾ ಯುಕ್ತಾ ದೇವೀ ಕಚ್ಚಿನ್ನ ಶೋಚತಿ||

ಘೋರತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿರುವ ಈ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ದೇವೀ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಭಳಿಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ, ನಡೆದ ಆಯಾಸದಿಂದಲೂ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

15033013a ಹತಾನ್ಪುತ್ರಾನ್ಮಹಾವೀರ್ಯಾನ್ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಪರಾಯಣಾನ್|

15033013c ನಾಪಧ್ಯಾಯತಿ ವಾ ಕಚ್ಚಿದಸ್ಮಾನ್ಪಾಪಕೃತಃ ಸದಾ||

ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿ ಹತರಾದ ಮಹಾವೀರ್ಯ ಪುತ್ರರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪರಾಧಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

15033014a ಕ್ವ ಚಾಸೌ ವಿದುರೋ ರಾಜನ್ವೈನಂ ಪಶ್ಯಾಮಹೇ ವಯಮ್|

15033014c ಸಂಜಯಃ ಕುಶಲೀ ಚಾಯಂ ಕಚ್ಚಿನ್ನು ತಪಸಿ ಸ್ಥಿತಃ||

ರಾಜನ್! ವಿದುರನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಅವನನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ
ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಈ ಸಂಜಯನು ಕುಶಲಿಯಾಗಿ
ತಪೋನಿರತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ತಾನೇ?”

15033015a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಜನಾಧಿಪಮ್|

15033015c ಕುಶಲೀ ವಿದುರಃ ಪುತ್ರ ತಪೋ ಘೋರಂ ಸಮಾಸ್ಥಿತಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಜನಾಧಿಪ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ
ಉತ್ತರಿಸಿದನು: “ಪುತ್ರ! ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವ
ವಿದುರನು ಕುಶಲಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

15033016a ವಾಯುಭಕ್ಷೋ ನಿರಾಹಾರಃ ಕೃಶೋ ಧಮನಿಸಂತತಃ|

15033016c ಕದಾ ಚಿದ್ಧೃಶ್ಯತೇ ವಿಪ್ರೈಃ ಶೂನ್ಯೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕಾನನೇ ಕ್ವ ಚಿತ್||

ನಿರಾಹಾರನಾಗಿ, ಕೇವಲ ಗಾಳಿಯನ್ನೇ ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಅವನು
ಕೃಶನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ನರ-ನಾಡಿಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಈ ಶೂನ್ಯ
ಕಾನನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವು ವಿಪ್ರರಿಗೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.”

15033017a ಇತ್ಯೇವಂ ವದತಸ್ತಸ್ಯ ಜಟೀ ವೀಟಾಮುಖಿಃ ಕೃಶಃ|

15033017c ದಿಗ್ವಾಸಾ ಮಲದಿಗ್ಧಾಂಗೋ ವನರೇಣುಸಮುಕ್ಷಿತಃ||

15033018a ದೂರಾದಾಲಕ್ಷಿತಃ ಕ್ಷತ್ತಾ ತತ್ರಾಖ್ಯಾತೋ ಮಹೀಪತೇಃ|

15033018c ನಿವರ್ತಮಾನಃ ಸಹಸಾ ಜನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||

ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದ, ಮುಖವು

ಸುಕ್ಕಿಹೋಗಿದ್ದ, ಕೃಶನಾಗಿದ್ದ, ದಿಗಂಬರನಾಗಿದ್ದ, ಕೊಳಕಾದ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಕ್ಷತ್ರ ವಿದುರನು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಮಹಿಷತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ವಿದುರನು ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಒಡನೆಯೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು.

15033019a ತಮನ್ವಧಾವನ್ವಪತಿರೇಕ ಏವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15033019c ಪ್ರವಿಶಂತಂ ವನಂ ಘೋರಂ ಲಕ್ಷ್ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಕ್ವ ಚಿತ್ಕೃಚಿತ್||

ಕೂಡಲೇ ನೃಪತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದನು. ಘೋರ ವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದ್ದ ವಿದುರನು ಅವನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

15033020a ಭೋ ಭೋ ವಿದುರ ರಾಜಾಹಂ ದಯಿತಸ್ತೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15033020c ಇತಿ ಬ್ರುವನ್ನರಪತಿಸ್ತಂ ಯತ್ನಾದಭ್ಯಧಾವತ||

“ಭೋ ಭೋ ವಿದುರ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ!” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಆ ನರಪತಿಯು ವಿದುರನ ಹಿಂದೆ ಓಡಿದನು.

15033021a ತತೋ ವಿವಿಕ್ತ ಏಕಾಂತೇ ತಸ್ಥೌ ಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ವರಃ|

15033021c ವಿದುರೋ ವೃಕ್ಷಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಕಂ ಚಿತ್ತತ್ರ ವನಾಂತರೇ||

ಹೀಗೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿವಂತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದುರನು ಕಾಡಿನ ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳವೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರಕ್ಕೆ ಒರಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

15033022a ತಂ ರಾಜಾ ಕ್ಷೀಣಭೂಯಿಷ್ಠಮಾಕೃತೀಮಾತ್ರಸೂಚಿತಮ್|

15033022c ಅಭಿಜಜ್ಞೇ ಮಹಾಬುದ್ಧಿಂ ಮಹಾಬುದ್ಧಿಯುರ್ಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷೀಣನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ, ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿದುರನಂತಿದ್ದ
ಆ ಮಹಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಹಾಬುದ್ಧಿ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಗುರುತಿಸಿದನು.

15033023a ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋಽಹಮಸ್ಮಿತಿ ವಾಕ್ಯಮುಕ್ತ್ವಾಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಃ|

15033023c ವಿದುರಸ್ಯಾಶ್ರವೇ ರಾಜಾ ಸ ಚ ಪ್ರತ್ಯಾಹ ಸಂಜ್ಞಯಾ||

ವಿದುರನಿಗೆ ಕೇಳುವಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಎದುರಿಗೇ ನಿಂತು ರಾಜನು
ಸಂಜ್ಞೆಮಾಡುತ್ತಾ “ನಾನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

15033024a ತತಃ ಸೋಽನಿಮಿಷೋ ಭೂತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಸಮುದ್ಯೈಕ್ಷತ|

15033024c ಸಂಯೋಜ್ಯ ವಿದುರಸ್ತಸ್ಮಿನ್ದೃಷ್ಟಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮಾಹಿತಃ||

ಅನಂತರ ವಿದುರನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೇ ರಾಜನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವನ
ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದನು.

15033025a ವಿವೇಶ ವಿದುರೋ ಧೀಮಾನ್ಗಾತ್ರೈರ್ಗಾತ್ರಾಣಿ ಚೈವ ಹ|

15033025c ಪ್ರಾಣಾನ್ಪ್ರಾಣೇಷು ಚ ದಧದಿಂದ್ರಿಯಾಣೀಂದ್ರಿಯೇಷು ಚ||

ಧೀಮಾನ್ ವಿದುರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು,
ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

15033026a ಸ ಯೋಗಬಲಮಾಸ್ಥಾಯ ವಿವೇಶ ನೃಪತೇಸ್ತನುಮ್|

15033026c ವಿದುರೋ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ತೇಜಸಾ ಪ್ರಜ್ವಲನ್ನಿವ||

ವಿದುರನು ಯೋಗಬಲವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಜನ ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ನೃಪತಿಯ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

15033027a ವಿದುರಸ್ಯ ಶರೀರಂ ತತ್ತಥೈವ ಸ್ತಬ್ಧಲೋಚನಮ್|

15033027c ವೃಕ್ಷಾಶ್ರಿತಂ ತದಾ ರಾಜಾ ದದರ್ಶ ಗತಚೇತನಮ್||

ವಿದುರನ ಶರೀರವು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮರವನ್ನು ಎರಗಿ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು, ಕಣ್ಣುಗಳು ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಆದರೆ ಚೇತನವು ಹೊರಟುಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ರಾಜನು ನೋಡಿದನು.

15033028a ಬಲವಂತಂ ತಥಾತ್ಮಾನಂ ಮೇನೇ ಬಹುಗುಣಂ ತದಾ|

15033028c ಧರ್ಮರಾಜೋ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಚ್ಚ ಸಸ್ಮಾರ ಪಾಂಡವಃ||

15033029a ಪೌರಾಣಮಾತ್ಮನಃ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಾವಾನ್ ಸ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

15033029c ಯೋಗಧರ್ಮಂ ಮಹಾತೇಜಾ ವ್ಯಾಸೇನ ಕಥಿತಂ ಯಥಾ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆಗ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಅಧಿಕ ಬಲವಂತನಾದಂತೆಯೂ ಬಹುಗುಣವಂತನಾದಂತೆಯೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡನು. ವಿದ್ಯಾವಾನ್ ಪಾಂಡವ ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ಪುರಾತನ ಆತ್ಮವನ್ನೂ, ಮಹಾತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ, ಯೋಗಧರ್ಮವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದುದನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡನು.

15033030a ಧರ್ಮರಾಜಸ್ತು ತತ್ರೈನಂ ಸಂಚಸ್ಕಾರಯಿಷುಸ್ತದಾ|

15033030c ದಗ್ಧಕಾಮೋಽಭವದ್ವಿದ್ವಾನಥ ವೈ ವಾಗಭಾಷತ||

ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನಾದರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ದಹನ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಶರೀರ ವಾಣಿಯೊಂದು ನುಡಿಯಿತು:

15033031a ಭೋ ಭೋ ರಾಜನ್ನ ದಗ್ಧವ್ಯಮೇತದ್ವಿದುರಸಂಜ್ಞಕಮ್|

15033031c ಕಲೇವರಮಿಹೈತತ್ತೇ ಧರ್ಮ ಏಷ ಸನಾತನಃ||

15033032a ಲೋಕಾಃ ಸಂತಾನಕಾ ನಾಮ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ|

15033032c ಯತಿಧರ್ಮಮವಾಪ್ನೋಽಸೌ ನೈವ ಶೋಚ್ಯಃ ಪರಂತಪ||

“ಭೋ ಭೋ ರಾಜನ್! ವಿದುರನ ಶರೀರವನ್ನು ಸುಡಬೇಡ! ಪಾರ್ಥಿವ! ಯತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವನ ಕಲೇವರವನ್ನು ಸುಡದಿರುವುದು ಸನಾತನ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವನು ಸಂತಾನಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಪರಂತಪ! ಇವನಿಗಾಗಿ ಶೋಕಿಸಲೂ ಕೂಡದು!”

15033033a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಧರ್ಮರಾಜಃ ಸ ವಿನಿವೃತ್ಯ ತತಃ ಪುನಃ|

15033033c ರಾಜ್ಞೋ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯಸ್ಯ ತತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ರಾಜ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಿಗೆ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿವೇದಿಸಿದನು.

15033034a ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ಸ ಚ ಸರ್ವೋ ಜನಸ್ತದಾ||

15033034c ಭೀಮಸೇನಾದಯಶ್ಚೈವ ಪರಂ ವಿಸ್ಮಯಮಾಗತಾಃ|

ಆಗ ರಾಜ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಸರ್ವ ಜನರೂ,
ಭೀಮಸೇನಾದಿಗಳೂ ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

15033035a ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ಪ್ರೀತಿಮಾನ್ರಾಜಾ ಭೂತ್ವಾ ಧರ್ಮಜಮಬ್ರವೀತ್|

15033035c ಆಪೋ ಮೂಲಂ ಫಲಂ ಚೈವ ಮಮೇದಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್||

15033036a ಯದನ್ನೋ ಹಿ ನರೋ ರಾಜಂಸ್ತದನ್ನೋಽಸ್ಯಾತಿಥಿಃ ಸ್ಮೃತಃ|

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರೀತನಾದ ರಾಜನು ಧರ್ಮಜನಿಗೆ “ಜಲ-ಮೂಲ-
ಫಲಗಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ! ರಾಜನ್ ! ತಾನು ಏನನ್ನು
ತಿನ್ನುತ್ತಾನೋ ಅದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕು
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

15033036c ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ತಥೇತ್ಯೇವ ಪ್ರಾಹ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜೋ ನೃಪಮ್|

15033036e ಫಲಂ ಮೂಲಂ ಚ ಬುಭುಜೇ ರಾಜ್ಞಾ ದತ್ತಂ ಸಹಾನುಜಃ||

ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ನೃಪನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜನು
ರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಅನುಜರೊಂದಿಗೆ ಭುಂಜಿಸಿದನು.

15033037a ತತಸ್ತೇ ವೃಕ್ಷಮೂಲೇಷು ಕೃತವಾಸಪರಿಗ್ರಹಾಃ|

15033037c ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ನೃವಸನ್ಸರ್ವೇ ಫಲಮೂಲಜಲಾಶನಾಃ||

ಫಲ-ಮೂಲ-ಜಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಅವರು ಎಲ್ಲರೂ ಮರದ
ಬುಡದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ವಿದುರನಿಯಾಣೇ ತ್ರಿಸ್ತಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿದುರನಿಯಾಣ ಎನ್ನುವ ಮೂವತ್ತೂರನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೪

ವ್ಯಾಸಾಗಮನ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತಾಪಸರಿಗೆ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತಿದ್ದುದು (೧-೧೫). ವ್ಯಾಸನ
ಆಗಮನ (೧೬-೨೬).

15034001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15034001a ಏವಂ ಸಾ ರಜನೀ ತೇಷಾಮಾಶ್ರಮೇ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಮ್|

15034001c ಶಿವಾ ನಕ್ಷತ್ರಸಂಪನ್ನಾ ಸಾ ವ್ಯತೀಯಾಯ ಭಾರತ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಹೀಗೆ ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ
ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಿಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಸಂಪನ್ನವಾದ ಮಂಗಳಕರ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು
ಸುಖವಾಗಿ ಕಳೆದರು.

15034002a ತತ್ರ ತತ್ರ ಕಥಾಶ್ಚಾಸಂಸ್ತೇಷಾಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಲಕ್ಷಣಾಃ|

15034002c ವಿಚಿತ್ರಪದಸಂಚಾರಾ ನಾನಾಶ್ರುತಿಭಿರನ್ವಿತಾಃ||

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವರ ನಡುವೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವಾದ, ವಿಚಿತ್ರ
ಪದಸಂಚಾರಗಳುಳ್ಳ, ನಾನಾ ಶ್ರುತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು

ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

15034003a ಪಾಂಡವಾಸ್ತ್ವ ಭಿತೋ ಮಾತುರ್ಧರಣ್ಯಾಂ ಸುಷುಪುಸ್ತದಾ|

15034003c ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಸುಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ಶಯನಾನಿ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಪಾಂಡವರಾದರೋ ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು
ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು.

15034004a ಯದಾಹಾರೋಽಭವದ್ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಮನಾಃ|

15034004c ತದಾಹಾರಾ ನೃವೀರಾಸ್ತೇ ನೃವಸಂಸ್ತಾಂ ನಿಶಾಂ ತದಾ||

ಮಹಾಮನಸ್ವೀ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಯಾವ ಆಹಾರವನ್ನು
ಉಂಡನೋ ಅದನ್ನೇ ಪಾಂಡವರೂ ಸೇವಿಸಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರು.

15034005a ವ್ಯತೀತಾಯಾಂ ತು ಶರ್ವರ್ಯಾಂ ಕೃತಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕಕ್ರಿಯಃ|

15034005c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ ಕೌಂತೇಯೋ ದದರ್ಶಾಶ್ರಮಮಂಡಲಮ್||

15034006a ಸಾಂತಃಪುರಪರೀವಾರಃ ಸಭೃತ್ಯಃ ಸಪುರೋಹಿತಃ|

15034006c ಯಥಾಸುಖಂ ಯಥೋದ್ದೇಶಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾ ಭ್ಯನುಜ್ಞಯಾ||

ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದು, ಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಕೌಂತೇಯ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು,
ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ, ಅಂತಃಪುರದ ಪರಿವಾರದವರೊಡನೆ, ಸೇವಕರು
ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದ ಆಶ್ರಮ
ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.

15034007a ದದರ್ಶ ತತ್ರ ವೇದೀಶ್ಚ ಸಂಪ್ರಜ್ವಲಿತಪಾವಕಾಃ|

15034007c ಕೃತಾಭಿಷೇಕೈರ್ಮುನಿಭಿರ್ಹುತಾಗ್ನಿಭಿರುಪಸ್ಥಿತಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಗ್ನಿಗಳು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೇದಿಗಳನ್ನೂ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುನಿಗಳನ್ನೂ, ನೋಡಿದರು.

15034008a ವಾನೇಯಪುಷ್ಪನಿಕರೈರಾಜ್ಯಧೂಮೋದ್ಗಮೈರಪಿ|

15034008c ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಪುಷಾ ಯುಕ್ತಾ ಯುಕ್ತಾ ಮುನಿಗಣೈಶ್ಚ ತಾಃ||

ವನ್ಯಪುಷ್ಪಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದಲೂ, ತುಪ್ಪದ ಆಹುತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದ ಹೋಮಧೂಮಗಳಿಂದಲೂ, ಮುನಿಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದ ಅವುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವು.

15034009a ಮೃಗಯೂಥೈರನುದ್ವಿಗ್ಭೈಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಸಮಾಶ್ರಿತೈಃ|

15034009c ಅಶಂಕಿತೈಃ ಪಕ್ಷಿಗಣೈಃ ಪ್ರಗೀತೈರಿವ ಚ ಪ್ರಭೋ||

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಯಾವುದೇ ಉದ್ವಿಗ್ಭತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಪ್ರಭೋ! ಪಕ್ಷಿಗಣಗಳು ಶಂಕೆಗಳಿಲ್ಲದೇ ಕಲಕಲನಿನಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

15034010a ಕೇಕಾಭಿನೀಲಕಂಠಾನಾಂ ದಾತ್ಯೂಹಾನಾಂ ಚ ಕೂಜಿತೈಃ|

15034010c ಕೋಕಿಲಾನಾಂ ಚ ಕುಹರೈಃ ಶುಭೈಃ ಶ್ರುತಿಮನೋಹರೈಃ||

15034011a ಪ್ರಾಧೀತದ್ವಿಜಘೋಷೈಶ್ಚ ಕ್ವ ಚಿತ್ಕ್ವ ಚಿದಲಂಕೃತಮ್|

15034011c ಫಲಮೂಲಸಮುದ್ವಾಹೈರ್ಮಹದ್ಭಿಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಮ್||

ನವಿಲುಗಳ ಕೇಕಾರವಗಳಿಂದಲೂ, ಜಾತಕಪಕ್ಷಿಗಳ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಧುರ
 ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಇಂಪಾದ ಶುಭಕರ ಕೂಗುಗಳಿಂದಲೂ,
 ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ದ್ವಿಜರ ವೇದಘೋಷಗಳಿಂದಲೂ ಆ
 ಆಶ್ರಮಮಂಡಲವು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಫಲಮೂಲಗಳನ್ನೇ
 ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಮಹಾಪುರುಷರಿಂದ ಅದು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

15034012a ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ಪ್ರದದೌ ತಾಪಸಾರ್ಥಮುಪಾಹೃತಾನ್|

15034012c ಕಲಶಾನ್ಕಾಂಚನಾನ್ರಾಜಂಸ್ತಥೈವೌದುಂಬರಾನಪಿ||

15034013a ಅಜಿನಾನಿ ಪ್ರವೇಣೀಶ್ಚ ಸ್ತುಕ್ಸುವಂ ಚ ಮಹೀಪತಿಃ|

15034013c ಕಮಂಡಲೂಂಸ್ತಥಾ ಸ್ಥಾಲೀಃ ಪಿಠರಾಣಿ ಚ ಭಾರತ||

15034014a ಭಾಜನಾನಿ ಚ ಲೌಹಾನಿ ಪಾತ್ರಿಶ್ಚ ವಿವಿಧಾ ನೃಪ|

15034014c ಯದ್ಯದಿಚ್ಛತಿ ಯಾವಚ್ಛ ಯದನ್ಯದಪಿ ಕಾಂಕ್ಷಿತಮ್||

ರಾಜನ್! ನೃಪ! ಅನಂತರ ಮಹೀಪತೀ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
 ತಾಪಸರಿಗಾಗಿ ತಂದಿದ್ದ ಕಾಂಚನ ಕಲಶಗಳನ್ನೂ, ತಾಮ್ರದ
 ಕಲಶಗಳನ್ನೂ, ಮೃಗಚರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನೂ, ಸ್ತುಕ್-
 ಸ್ತುವಗಳನ್ನೂ, ಕಮಂಡಲುಗಳನ್ನೂ, ಸ್ಥಾಲಿಗಳನ್ನೂ, ಮಣ್ಣಿನ
 ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಯಾವುದು ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೂ
 ಅವುಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

15034015a ಏವಂ ಸ ರಾಜಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪರೀತ್ಯಾಶ್ರಮಮಂಡಲಮ್|

15034015c ವಸು ವಿಶ್ರಾಣ್ಯ ತತ್ಸರ್ವಂ ಪುನರಾಯಾನ್ಮಹೀಪತಿಃ||

ಹೀಗೆ ರಾಜಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಮಹೀಪತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಆಶ್ರಮಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಆ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಧನವನ್ನೂ
ಹಂಚಿ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

15034016a ಕೃತಾಹ್ನಿಕಂ ಚ ರಾಜಾನಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮನೀಷಿಣಮ್|

15034016c ದದರ್ಶಾಸೀನಮವ್ಯಗ್ರಂ ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತಂ ತದಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಆಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಗಾಂಧಾರಿಯೊಡನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವ್ಯಗ್ರ
ರಾಜಾ ಮನೀಷೀ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಕಂಡನು.

15034017a ಮಾತರಂ ಚಾವಿದೂರಸ್ಥಾಂ ಶಿಷ್ಯವತ್ಪುಣತಾಂ ಸ್ಥಿತಾಮ್|

15034017c ಕುಂತೀಂ ದದರ್ಶ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸತತಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಮ್||

ಅನತಿದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಷ್ಯೆಯಂತೆ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಸತತ
ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ತಾಯಿ ಕುಂತಿಯನ್ನೂ ಅವನು ನೋಡಿದನು.

15034018a ಸ ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ರಾಜಾನಂ ನಾಮ ಸಂಶ್ರಾವ್ಯ ಚಾತ್ಮನಃ|

15034018c ನಿಷೀದೇತ್ಯಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ಬೃಸ್ಯಾಮುಪವಿವೇಶ ಹ||

ರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕುಳಿತುಕೋ ಎಂದು
ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತನಂತರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

15034019a ಭೀಮಸೇನಾದಯಶ್ಚೈವ ಪಾಂಡವಾಃ ಕೌರವರ್ಷಭಮ್|

15034019c ಅಭಿವಾದ್ಯೋಪಸಂಗೃಹ್ಯ ನಿಷೇದುಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಜ್ಞಯಾ||

ಭೀಮಸೇನಾದಿ ಪಾಂಡವರೂ ಕೂಡ ಆ ಕೌರವರ್ಷಭನನ್ನು ವಂದಿಸಿ,
ಪಾರ್ಥವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

15034020a ಸ ತ್ಯೈಃ ಪರಿವೃತೋ ರಾಜಾ ಶುಶುಭೇಽತೀವ ಕೌರವಃ|

15034020c ಬಿಭ್ರದ್ಭ್ರಾಹ್ಮಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ದೀಪ್ತಾಂ ದೇವೈರಿವ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ||

ಹೀಗೆ ಅವರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ರಾಜ ಕೌರವನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ
ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ
ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

15034021a ತಥಾ ತೇಷೂಪವಿಷ್ಟೇಷು ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ಮಹರ್ಷಯಃ|

15034021c ಶತಯೂಪಪ್ರಭೃತಯಃ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರನಿವಾಸಿನಃ||

ಹೀಗೆ ಅವರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ
ಶತಯೂಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

15034022a ವ್ಯಾಸಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ವಿಪ್ರೋ ದೇವರ್ಷಿಗಣಪೂಜಿತಃ|

15034022c ವೃತಃ ಶಿಷ್ಯೈರ್ಮಹಾತೇಜಾ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ತಂ ನೃಪಮ್||

ದೇವರ್ಷಿಗಣ ಪೂಜಿತನಾದ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ವಿಪ್ರ ಭಗವಾನ್
ವ್ಯಾಸನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ನೃಪನಿಗೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

15034023a ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ಕೌರವ್ಯಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|

15034023c ಭೀಮಸೇನಾದಯಶ್ಚೈವ ಸಮುತ್ಥಾಯಾಭ್ಯಪೂಜಯನ್||

ಆಗ ರಾಜಾ ಕೌರವ್ಯ, ವೀರ್ಯವಾನ್ ಕುಂತೀಪುತ್ರ, ಮತ್ತು
ಭೀಮಸೇನಾದಿಗಳು ಮೇಲೆದ್ದು ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು.

15034024a ಸಮಾಗತಸ್ತತೋ ವ್ಯಾಸಃ ಶತಯೂಪಾದಿಭಿರ್ವೃತಃ|

15034024c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮಹೀಪಾಲಮಾಸ್ಯತಾಮಿತ್ಯಭಾಷತ||

ಶತಯೂಪಾದಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಆಗಮಿಸಿದ ವ್ಯಾಸನು
ಮಹೀಪಾಲ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದನು.

15034025a ನವಂ ತು ವಿಷ್ವರಂ ಕೌಶ್ಯಂ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಕುಶೋತ್ತರಮ್|

15034025c ಪ್ರತಿಪೇದೇ ತದಾ ವ್ಯಾಸಸ್ತದರ್ಥಮುಪಕಲ್ಪಿತಮ್||

ಅನಂತರ ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಹೊದಿಸಿ,
ತನಗಾಗಿಯೇ ಹೊಸದಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಶಾಸನದಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಸನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

15034026a ತೇ ಚ ಸರ್ವೇ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾ ವಿಷ್ವರೇಷು ಸಮಂತತಃ|

15034026c ದ್ವೈಪಾಯನಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ನಿಷೇದುವಿಪುಲೌಜಸಃ||

ವಿಪುಲ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಆ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರೂ ದ್ವೈಪಾಯನನ
ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ವ್ಯಾಸಾಗಮನೇ ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಾಗಮನ ಏನ್ನುವ ಮೂವತ್ತಾಲ್ಕನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೫

ವ್ಯಾಸವಾಕ್ಯ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ವ್ಯಾಸನು ವಿದುರನು ಧರ್ಮನೆಂದೂ,
ಅದೇ ವಿದುರನೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದುದು (೧-೨೨).
“ಅಮಾನುಷವಾದ ಏನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ? ಅಥವಾ
ಏನನ್ನು ನೋಡಲು, ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಮತ್ತು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ?”
ಎಂದು ವ್ಯಾಸನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಕೇಳಿದುದು (೨೩-೨೫).

15035001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15035001a ತಥಾ ಸಮುಪವಿಷ್ಟೇಷು ಪಾಂಡವೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

15035001c ವ್ಯಾಸಃ ಸತ್ಯವತೀಪುತ್ರಃ ಪ್ರೋವಾಚಾಮಂತ್ರ ಪಾರ್ಥಿವಮ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸತ್ಯವತೀ ಪುತ್ರ ವ್ಯಾಸನು ಪಾರ್ಥಿವನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ
ಹೇಳಿದನು:

15035002a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ವರ್ಧತೇ ತಪಃ|

15035002c ಕಚ್ಚಿನ್ನನಸ್ತೇ ಪ್ರೀಣಾತಿ ವನವಾಸೇ ನರಾಧಿಪ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ! ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ! ನರಾಧಿಪ! ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು

ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿದೆ ತಾನೆ? ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು
ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದೆ ತಾನೆ?

15035003a ಕಚ್ಚಿದ್ಧದಿ ನ ತೇ ಶೋಕೋ ರಾಜನ್ಪುತ್ರವಿನಾಶಜಃ|

15035003c ಕಚ್ಚಿಜ್ಞಾನಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪ್ರಸನ್ನಾನಿ ತವಾನಘ||

ರಾಜನ್! ಪುತ್ರವಿನಾಶದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶೋಕವು ನಿನ್ನ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ತಾನೇ? ಅನಘ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವ
ಜ್ಞಾನಗಳೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ ತಾನೇ?

15035004a ಕಚ್ಚಿದ್ಬುದ್ಧಿಂ ದೃಢಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಚರಸ್ಯಾರಣ್ಯಕಂ ವಿಧಿಮ್|

15035004c ಕಚ್ಚಿದ್ವದ್ವಾಶ್ಚ ಗಾಂಧಾರೀ ನ ಶೋಕೇನಾಭಿಭೂಯತೇ||

ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ದೃಢವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅರಣ್ಯವಾಸದ ವಿಧಿಯನ್ನು
ಪೂರೈಸುತ್ತಿರುವೆ ತಾನೆ? ಸೊಸೆ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಶೋಕವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾನೆ?

15035005a ಮಹಾಪ್ರಜ್ಞಾ ಬುದ್ಧಿಮತೀ ದೇವೀ ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿನೀ|

15035005c ಆಗಮಾಪಾಯತತ್ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕಚ್ಚಿದೇಷಾ ನ ಶೋಚತಿ||

ಮಹಾಪ್ರಜ್ಞೆ, ಬುದ್ಧಿಮತೀ, ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿನೀ, ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ
ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಆ ದೇವಿಯು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

15035006a ಕಚ್ಚಿತ್ಯಂತೀ ಚ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಾಂ ಶುಶ್ರೂಷುರನಹಂಕೃತಾ|

15035006c ಯಾ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಸ್ವಂ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣೇ ರತಾ||

ರಾಜನ್ ! ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ತನ್ನ
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿರುವ ಕುಂತಿಯು ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದೇ ನಿನ್ನ
ಶುಶ್ರೂಷೆಗೈಯುತ್ತಿರುವಳು ತಾನೇ?

15035007a ಕಚ್ಚಿದ್ಧರ್ಮಸುತೋ ರಾಜಾ ತ್ವಯಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾಭಿನಂದಿತಃ|

15035007c ಭೀಮಾರ್ಜುನಯಮಾಶ್ಚೈವ ಕಚ್ಚಿದೇತೇಽಪಿ ಸಾಂತ್ವಿತಾಃ||

ರಾಜಾ ಧರ್ಮಸುತನನ್ನು ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೀಯೆ
ತಾನೇ? ಭೀಮ-ಅರ್ಜುನ-ಯಮಳರನ್ನು ಕೂಡ ನೀನು
ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿದ್ದೀಯೆ ತಾನೇ?

15035008a ಕಚ್ಚಿನ್ನಂದಸಿ ದೃಷ್ಟ್ವೈತಾನ್ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ನಿರ್ಮಲಂ ಮನಃ|

15035008c ಕಚ್ಚಿದ್ವಿಶುದ್ಧಭಾವೋಽಸಿ ಜಾತಜ್ಞಾನೋ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ತಾನೇ?
ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲಗೊಂಡಿದೆ ತಾನೆ? ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ನೀನು
ಶುದ್ಧಭಾವನಾಗಿರುವೆ ತಾನೇ?

15035009a ಏತದ್ಧಿ ತ್ರಿತಯಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಭಾರತ|

15035009c ನಿರ್ವೈರತಾ ಮಹಾರಾಜ ಸತ್ಯಮದ್ರೋಹ ಏವ ಚ||

ಭಾರತ! ಮಹಾರಾಜ! ನಿರ್ವೈರ್ಯತೆ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು
ದ್ರೋಹಬಗೆಯದೇ ಇರುವುದು ಈ ಮೂರು ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ
ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ!

15035010a ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ನಾನುತಾಪೋಽಸ್ತಿ ವನವಾಸೇನ ಭಾರತ|

15035010c ಸ್ವದತೇ ವನ್ಯಮನ್ನಂ ವಾ ಮುನಿವಾಸಾಂಸಿ ವಾ ವಿಭೋ||

ಭಾರತ ! ವನದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಅಥವಾ
ಮುನಿಗಳಂತೆ ಜೀವಿಸುವ ಈ ವನವಾಸದಿಂದ ನೀನು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ
ತಾನೇ?

15035011a ವಿದಿತಂ ಚಾಪಿ ಮೇ ರಾಜನ್ವಿದುರಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

15035011c ಗಮನಂ ವಿಧಿನಾ ಯೇನ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸುಮಹಾತ್ಮನಃ||

ರಾಜನ್ ! ಮಹಾತ್ಮ ವಿದುರನು ಯಾವ ಮಹಾ ಧರ್ಮದ ವಿಧಿಯಿಂದ
ಹೊರಟುಹೋದನೆನ್ನುವುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

15035012a ಮಾಂಡವ್ಯಶಾಪಾದ್ಧಿ ಸ ವೈ ಧರ್ಮೋ ವಿದುರತಾಂ ಗತಃ|

15035012c ಮಹಾಬುದ್ಧಿರ್ಮಹಾಯೋಗೀ ಮಹಾತ್ಮಾ ಸುಮಹಾಮನಾಃ||

ಮಾಂಡವ್ಯನ ಶಾಪದಿಂದಾಗಿ ಧರ್ಮನೇ ಆ ಮಹಾಬುದ್ಧಿ,
ಮಹಾಯೋಗೀ, ಮಹಾತ್ಮ, ಮಹಾಮನ ವಿದುರನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿ.

15035013a ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ವಾ ದೇವೇಷು ಶುಕ್ರೋ ವಾಪ್ಯಸುರೇಷು ಯಃ|

15035013c ನ ತಥಾ ಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನೋ ಯಥಾ ಸ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ||

ದೇವತೆಗಳ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅಸುರರ ಶುಕ್ರನಾಗಲೀ ಆ
ಪುರುಷರ್ಷಭ ವಿದುರನಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನರಾಗಿಲ್ಲ.

15035014a ತಪೋಬಲವ್ಯಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಸುಮಹಚ್ಚಿರಸಂಭೃತಮ್|

15035014c ಮಾಂಡವ್ಯೇನರ್ಷಿಣಾ ಧರ್ಮೋ ಹ್ಯಭಿಭೂತಃ ಸನಾತನಃ||

ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ತಪೋಬಲವನ್ನು
ವ್ಯಯಿಸಿ ಋಷಿಮಾಂಡವ್ಯನು ಸನಾತನ ಧರ್ಮನಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತು
ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ್ದನು.

15035015a ನಿಯೋಗಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಸ್ವೇನ ಬಲೇನ ಚ|

15035015c ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯಕೇ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಜಾತಃ ಸ ಸುಮಹಾಮತಿಃ||

ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ನಿಯೋಗದಿಂದ ಮತ್ತು ತನ್ನದೇ ಬಲದಿಂದ ಆ
ಸುಮಹಾಮತಿ ಧರ್ಮನು ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ
ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು.

15035016a ಭ್ರಾತಾ ತವ ಮಹಾರಾಜ ದೇವದೇವಃ ಸನಾತನಃ|

15035016c ಧಾರಣಾಚ್ಛ್ರೇಯಸೋ ಧ್ಯಾನಾದ್ಯಂ ಧರ್ಮಂ ಕವಯೋ ವಿದುಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನು ಸನಾತನ ದೇವದೇವ ಧರ್ಮನಾಗಿದ್ದನು.
ಧರ್ಮವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಧರ್ಮದ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು
ಧರ್ಮನೆಂದೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರು.

15035017a ಸತ್ಯೇನ ಸಂವರ್ಧಯತಿ ದಮೇನ ನಿಯಮೇನ ಚ|

15035017c ಅಹಿಂಸಯಾ ಚ ದಾನೇನ ತಪಸಾ ಚ ಸನಾತನಃ||

ಆ ಸನಾತನ ಧರ್ಮನು ಸತ್ಯ, ದಮ, ನಿಯಮ, ಅಹಿಂಸೆ, ದಾನ ಮತ್ತು

ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಸುತ್ತಾನೆ.

15035018a ಯೇನ ಯೋಗಬಲಾಜ್ಞಾತಃ ಕುರುರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15035018c ಧರ್ಮ ಇತ್ಯೇಷ ನೃಪತೇ ಪ್ರಾಜ್ಞೇನಾಮಿತಬುದ್ಧಿನಾ||

ನೃಪತೇ! ಯಾರ ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಕುರುರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಹುಟ್ಟಿದನೋ ಅವನೇ ಆ ಅಮಿತಬುದ್ಧಿ ಧರ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

15035019a ಯಥಾ ಹ್ಯಗ್ನಿಯಥಾ ವಾಯುರ್ಯಥಾಪಃ ಪೃಥಿವೀ ಯಥಾ|

15035019c ಯಥಾಕಾಶಂ ತಥಾ ಧರ್ಮ ಇಹ ಚಾಮುತ್ರ ಚ ಸ್ಥಿತಃ||

ಹೇಗೆ ಅಗ್ನಿ-ವಾಯು-ಜಲ-ಪೃಥ್ವೀ-ಆಕಾಶಗಳು ಇಹ-
ಪರಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮನು ಎರಡೂ
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

15035020a ಸರ್ವಗಶ್ಚೈವ ಕೌರವ್ಯ ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ಯ ಚರಾಚರಮ್|

15035020c ದೃಶ್ಯತೇ ದೇವದೇವಃ ಸ ಸಿದ್ಧೈರ್ನಿರ್ದಗ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷೈಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ಎಲ್ಲಕಡೆ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಚರಾಚರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಆ ದೇವದೇವ ಧರ್ಮನು ಪಾಪಗಳು ಸುಟ್ಟುಹೋದ
ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

15035021a ಯೋ ಹಿ ಧರ್ಮಃ ಸ ವಿದುರೋ ವಿದುರೋ ಯಃ ಸ ಪಾಂಡವಃ|

15035021c ಸ ಏಷ ರಾಜನ್ವಶ್ಯಸ್ಮೇ ಪಾಂಡವಃ ಪ್ರೇಷ್ಯವತ್ ಸ್ಥಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಧರ್ಮನೇ ವಿದುರನು. ವಿದುರನೇ ಈ ಪಾಂಡವನು. ನಿನ್ನ

ಮುಂದೆ ಸೇವಕನಂತೆ ನಿಂತಿರುವ ಈ ಪಾಂಡವನೇ ಅವನು.

15035022a ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಸ ಸ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ಭ್ರಾತಾ ತೇ ಬುದ್ಧಿಸತ್ತಮಃ|

15035022c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಮಹಾತ್ಮಾ ಕೌಂತೇಯಂ ಮಹಾಯೋಗಬಲಾನ್ವಿತಃ||

ಮಹಾಯೋಗಬಲಾನ್ವಿತನಾದ ನಿನ್ನ ಆ ಬುದ್ಧಿಸತ್ತಮ ತಮ್ಮನು ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಈ ಮಹಾತ್ಮ ಕೌಂತೇಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಾನೆ.

15035023a ತ್ವಾಂ ಚಾಪಿ ಶ್ರೇಯಸಾ ಯೋಕ್ಷ್ಯೇ ನಚಿರಾದ್ಭರತರ್ಷಭ|

15035023c ಸಂಶಯಚ್ಛೇದನಾರ್ಥಂ ಹಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಪುತ್ರಕ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಪುತ್ರಕ! ನಿನಗೂ ಕೂಡ ಬೇಗನೇ

ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಲೆಂದೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿ.

15035024a ನ ಕೃತಂ ಯತ್ಪುರಾ ಕೃಶ್ಚಿತ್ಕರ್ಮ ಲೋಕೇ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ|

15035024c ಆಶ್ಚರ್ಯಭೂತಂ ತಪಸಃ ಫಲಂ ಸಂದರ್ಶಯಾಮಿ ವಃ||

ಲೋಕದ ಯಾವ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿರದಂತಹ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲಿದ್ದೇನೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಭೂತವಾದ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

15035025a ಕಿಮಿಚ್ಛಸಿ ಮಹೀಪಾಲ ಮತ್ತಃ ಪ್ರಾಪ್ತುಮಮಾನುಷಮ್|

15035025c ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸ್ಪಷ್ಟುಮಥ ಶ್ರೋತುಂ ವದ ಕರ್ತಾಸ್ಮಿ ತತ್ತಥಾ||

ಮಹೀಪಾಲ ! ಅಮಾನುಷವಾದ ಏನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ ?
ಅಥವಾ ಏನನ್ನು ನೋಡಲು, ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಮತ್ತು ಕೇಳಲು
ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ ? ಹೇಳು. ಅದನ್ನೇ ನಾನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ !”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವಣಿ ವ್ಯಾಸವಾಕ್ಯೇ ಪಂಚತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ಮೂವತ್ತೈದನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವಣಿ ಆಶ್ರಮವಾಸ
ಪರ್ವಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಪರ್ವವು|

ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು - ೧೪/೧೮,
ಉಪಪರ್ವಗಳು-೯೦/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೧೯೬೬/೧೯೯೫,
ಶ್ಲೋಕಗಳು-೨೨೮೮೬/೨೩೨೮೪

ಪುತ್ರದರ್ಶನ ಪರ್ವ

೩೬

“ನಿನ್ನ ಯಾವ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಡಲಿ? ನಾನೀಗ ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಬಲವನ್ನು ನೋಡು!”

ಎಂದು ವ್ಯಾಸನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೧-೨೧).

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ತನ್ನ ಸಂಶಯ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದುದು (೨೨-೩೩).

15036001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

15036001a ವನವಾಸಂ ಗತೇ ವಿಪ್ರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೇ ಮಹೀಪತೌ|

15036001c ಸಭಾರ್ಯೇ ನೃಪಶಾರ್ದೂಲೇ ವಧ್ವಾ ಕುಂತ್ಯಾ ಸಮನ್ವಿತೇ||

15036002a ವಿದುರೇ ಚಾಪಿ ಸಂಸಿದ್ಧೇ ಧರ್ಮರಾಜಂ ವ್ಯಪಾಶ್ರಿತೇ|

15036002c ವಸತ್ಸು ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಷು ಸರ್ವೇಷ್ವಾಶ್ರಮಮಂಡಲೇ||

15036003a ಯತ್ತದಾಶ್ಚ ಯಮಿತಿ ವೈ ಕರಿಷ್ಯಾಮೀತ್ಯುವಾಚ ಹ|

15036003c ವ್ಯಾಸಃ ಪರಮತೇಜಸ್ವೀ ಮಹರ್ಷಿಸ್ತದ್ವದಸ್ವ ಮೇ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: "ವಿಪ್ರ! ನೃಪಶಾರ್ದೂಲ ಮಹೀಪತಿ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಭಾರ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸೊಸೆ ಕೊಂತಿಯೊಡನೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ

ಹೋದಾಗ, ವಿದುರನೂ ಕೂಡ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಧರ್ಮರಾಜನಲ್ಲಿ

ಸೇರಿಕೊಂಡ ನಂತರ, ಪಾಂಡುಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಆಶ್ರಮ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ
 ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಹರ್ಷಿ ಪರಮ ತೇಜಸ್ವಿ ವ್ಯಾಸನು
 ಆಶ್ರಯವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದುದರ
 ಕುರಿತು ನನಗೆ ಹೇಳು.

15036004a ವನವಾಸೇ ಚ ಕೌರವ್ಯಃ ಕಿಯಂತಂ ಕಾಲಮಚ್ಯುತಃ|

15036004c ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ನರಪತೀರ್ನ್ಯವಸತ್ಸಜನೋ ದ್ವಿಜ||

ದ್ವಿಜ! ಅಚ್ಯುತ ಕೌರವ್ಯ ನರಪತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಜನರೊಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟು
 ಸಮಯ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು?

15036005a ಕಿಮಾಹಾರಾಶ್ಚ ತೇ ತತ್ರ ಸಸೈನ್ಯಾ ನ್ಯವಸನ್ತಭೋ|

15036005c ಸಾಂತಃಪುರಾ ಮಹಾತ್ಮಾನ ಇತಿ ತದ್ಭೂಹಿ ಮೇಽನಘ||

ಪ್ರಭೋ! ಅನಘ! ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮ
 ಮತ್ತು ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು?
 ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು."

15036006 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15036006a ತೇಽನುಚ್ಛಾತಾಸ್ತದಾ ರಾಜನ್ಕುರುರಾಜೇನ ಪಾಂಡವಾಃ|

15036006c ವಿವಿಧಾನ್ಯನ್ನಪಾನಾನಿ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯಾನುಭವಂತಿ ತೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: "ರಾಜನ್! ಕುರುರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ
 ಅನುಚ್ಛೇ ಪಡೆದು ಪಾಂಡವರು ವಿವಿಧ ಅನ್ನ-ಪಾನಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ
 ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

15036007a ಮಾಸಮೇಕಂ ವಿಜಹ್ಯುಸ್ತೇ ಸಸೈನ್ಯಾಂತಃಪುರಾ ವನೇ|

15036007c ಅಥ ತತ್ರಾಗಮದ್ವಾ ಸೋ ಯಥೋಕ್ತಂ ತೇ ಮಯಾನಘ||

ಅನಘ ! ಹೀಗೆ ಅವರು ವನದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯ-ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ವ್ಯಾಸನು ಆಗಮಿಸಿದನು.

15036008a ತಥಾ ತು ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕಥಾಭಿರ್ನೃಪಸಂನಿಧೌ|

15036008c ವ್ಯಾಸಮನ್ವಾಸತಾಂ ರಾಜನ್ನಾಜಗ್ಮುರ್ಮುನಯೋಽಪರೇ||

15036009a ನಾರದಃ ಪರ್ವತಶ್ಚೈವ ದೇವಲಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ|

15036009c ವಿಶ್ವಾವಸುಸ್ತುಂಬುರುಶ್ಚ ಚಿತ್ರಸೇನಶ್ಚ ಭಾರತ||

ರಾಜನ್ ! ನೃಪನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವ್ಯಾಸನನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು ಇತರ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಮುನಿಗಳಾದ ನಾರದ, ಪರ್ವತ, ದೇವಲ, ವಿಶ್ವಾವಸು, ತುಂಬುರು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಸೇನರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

15036010a ತೇಷಾಮಪಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಪೂಜಾಂ ಚಕ್ರೇ ಮಹಾಮನಾಃ|

15036010c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಃ ಕುರುರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಂದ ಅನುಜ್ಞಾತನಾದ ಕುರುರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮಹಾಮನಸ್ಕರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು.

15036011a ನಿಷೇದುಸ್ತೇ ತತಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾತ್|

15036011c ಆಸನೇಷ್ಟಥ ಪುಣ್ಯೇಷು ಬರ್ಹಿಷ್ಯೇಷು ವರೇಷು ಚ||

ಯುಧಿಷ್ಟಿರನಿಂದ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ನವಿಲುಗರಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಣ್ಯ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

15036012a ತೇಷು ತತ್ರೋಪವಿಷ್ಟೇಷು ಸ ತು ರಾಜಾ ಮಹಾಮತಿಃ|

15036012c ಪಾಂಡುಪುತ್ರೈಃ ಪರಿವೃತೋ ನಿಷಸಾದ ಕುರೂದ್ವಹಃ||

ಹಾಗೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮಹಾಮತಿ ರಾಜಾ ಕುರೂದ್ವಹ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

15036013a ಗಾಂಧಾರೀ ಚೈವ ಕುಂತೀ ಚ ದ್ರೌಪದೀ ಸಾತ್ವತೀ ತಥಾ|

15036013c ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚಾನ್ಯಾಸ್ತಥಾನ್ಯಾಭಿಃ ಸಹೋಪವಿವಿಶುಸ್ತತಃ||

ಗಾಂಧಾರೀ, ಕುಂತೀ, ದ್ರೌಪದೀ, ಸಾತ್ವತೀ ಸುಭದ್ರೆ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯ
ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಕೂಡ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

15036014a ತೇಷಾಂ ತತ್ರ ಕಥಾ ದಿವ್ಯಾ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಾಶ್ಚಾಭವನ್ಭವಪ|

15036014c ಋಷೀಣಾಂ ಚ ಪುರಾಣಾನಾಂ ದೇವಾಸುರವಿಮಿಶ್ರಿತಾಃ||

ನೃಪ! ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾದ ಋಷಿಗಳ ಮತ್ತು ದೇವಾಸುರರ ಮಿಶ್ರಿತ
ಪುರಾಣಕಥೆಗಳು ನಡೆದವು.

15036015a ತತಃ ಕಥಾಂತೇ ವ್ಯಾಸಸ್ತಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುಷಮೀಶ್ವರಮ್|

15036015c ಪ್ರೋವಾಚ ವದತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪುನರೇವ ಸ ತದ್ವಚಃ|

15036015e ಪ್ರೀಯಮಾಣೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಸರ್ವವೇದವಿದಾಂ ವರಃ||

ಆಗ ಕಥೆಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ
ಸರ್ವವೇದವಿದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಾಸನು ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷು ರಾಜಾ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಪುನಃ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಅದೇ ಮಾತನಾಡಿದನು:

15036016a ವಿದಿತಂ ಮಮ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯತ್ತೇ ಹೃದಿ ವಿವಕ್ಷಿತಮ್|

15036016c ದಹ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಶೋಕೇನ ತವ ಪುತ್ರಕೃತೇನ ವೈ||

“ರಾಜೇಂದ್ರ! ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರ ಕರ್ಮಗಳ ಕುರಿತಾದ ಶೋಕಿಸಿ
ಸುಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನಾನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

15036017a ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಶ್ಚೈವ ಯದ್ಧುಃಖಂ ಹೃದಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಪಾರ್ಥಿವ|

15036017c ಕುಂತ್ಯಾಶ್ಚ ಯನ್ಮಹಾರಾಜ ದ್ರೌಪದ್ಯಾಶ್ಚ ಹೃದಿ ಸ್ಥಿತಮ್||

15036018a ಯಚ್ಚ ಧಾರಯತೇ ತೀವ್ರಂ ದುಃಖಂ ಪುತ್ರವಿನಾಶಜಮ್|

15036018c ಸುಭದ್ರಾ ಕೃಷ್ಣಭಗಿನೀ ತಚ್ಚಾಪಿ ವಿದಿತಂ ಮಮ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಮಹಾರಾಜ! ಹಾಗೆಯೇ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ನೆಲೆಸಿರುವ ದುಃಖವೇನಿದೆಯೋ, ಕುಂತಿ ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯರ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ದುಃಖವನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರೆಯು
ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪುತ್ರವಿನಾಶದಿಂದಂಟಾದ ತೀವ್ರ ದುಃಖವನ್ನೂ
ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆನು.

15036019a ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಮಾಗಮಮಿಮಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ವಸ್ತುತೋ ನೃಪ|

15036019c ಸಂಶಯಚ್ಛೇದನಾಯಾಹಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕೌರವನಂದನ||

ನೃಪ! ಕೌರವನಂದನ! ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು
ಸೇರಿರುವರೆಂದೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ
ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

15036020a ಇಮೇ ಚ ದೇವಗಂಧರ್ವಾಃ ಸರ್ವೇ ಚೈವ ಮಹರ್ಷಯಃ|

15036020c ಪಶ್ಯಂತು ತಪಸೋ ವೀರ್ಯಮದ್ಯ ಮೇ ಚಿರಸಂಭೃತಮ್||

ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ
ವೀರ್ಯವನ್ನು ಇಂದು ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವಗಂಧರ್ವರೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ
ನೋಡಲಿ!

15036021a ತದುಚ್ಯತಾಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕಂ ಕಾಮಂ ಪ್ರದಿಶಾಮಿ ತೇ|

15036021c ಪ್ರವಣೋಽಸ್ಮಿ ವರಂ ದಾತುಂ ಪಶ್ಯ ಮೇ ತಪಸೋ ಬಲಮ್||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ಹೇಳು! ನಿನ್ನ ಯಾವ ಕಾಮನೆಯನ್ನು
ನಡೆಯಿಸಿಕೊಡಲಿ? ನಾನೀಗ ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಬಲವನ್ನು ನೋಡು!"

15036022a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ರಾಜೇಂದ್ರೋ ವ್ಯಾಸೇನಾಮಿತಬುದ್ಧಿನಾ|

15036022c ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ವಚನಾಯೋಪಚಕ್ರಮೇ||

ಅಮಿತಬುದ್ಧಿ ವ್ಯಾಸನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜೇಂದ್ರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯೋಚಿಸಿ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು:

15036023a ಧನ್ಯೋಽಸ್ಮ್ಯ ನುಗೃಹೀತೋಽಸ್ಮಿ ಸಫಲಂ ಜೀವಿತಂ ಚ ಮೇ|

15036023c ಯನ್ಮೇ ಸಮಾಗಮೋಽದ್ಯೇಹ ಭವದ್ಭಿಃ ಸಹ ಸಾಧುಭಿಃ||

"ನಿಮ್ಮಂಥಹ ಸಾಧುಗಳೊಡನೆ ನನ್ನ ಸಮಾಗಮವಾಯಿತೆಂದರೆ ನನ್ನ ಜೀವಿತವು ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದೇ! ಧನ್ಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅನುಗೃಹೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ!

15036024a ಅದ್ಯ ಚಾಪ್ಯವಗಚ್ಚಾಮಿ ಗತಿಮಿಷ್ಟಾಮಿಹಾತ್ಮನಃ|

15036024c ಭವದ್ಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪೈರ್ಯತ್ಸಮೇತೋಽಹಂ ತಪೋಧನಾಃ||

ತಪೋಧನರೇ! ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪರಾದ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಸಮಾಗಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.

15036025a ದರ್ಶನಾದೇವ ಭವತಾಂ ಪೂತೋಽಹಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ|

15036025c ವಿದ್ಯತೇ ನ ಭಯಂ ಚಾಪಿ ಪರಲೋಕಾನ್ಮಮಾನಘಾಃ||

ಅನಘರೇ! ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಾನು ಪವಿತ್ರನಾಗಿರುವೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಪರಲೋಕದ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

15036026a ಕಿಂ ತು ತಸ್ಯ ಸುದುರ್ಬುದ್ಧೇರ್ಮಂದಸ್ಯಾಪನಯೈರ್ಭೃಶಮ್|

15036026c ದೂಯತೇ ಮೇ ಮನೋ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ಮರತಃ ಪುತ್ರಗೃಹ್ಣಿನಃ||

ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದ, ಮೂಢ ದುರ್ಯೋಧನನ

ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳೂ ಹತರಾದರೆನ್ನುವುದನ್ನು
ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನೋಯುತ್ತದೆ.

15036027a ಅಪಾಪಾಃ ಪಾಂಡವಾ ಯೇನ ನಿಕ್ಯತಾಃ ಪಾಪಬುದ್ಧಿನಾ|

15036027c ಘಾತಿತಾ ಪೃಥಿವೀ ಚೇಯಂ ಸಹಸಾ ಸನರದ್ವಿಪಾ||

ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯ ಅವನು ಪಾಪಿಗಳಲ್ಲದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ,
ಬಹುಬೇಗ ಸೈನಿಕರು-ವಾಹನಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೇ
ನಾಶಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

15036028a ರಾಜಾನಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ನಾನಾಜನಪದೇಶ್ವರಾಃ|

15036028c ಆಗಮ್ಯ ಮಮ ಪುತ್ರಾರ್ಥೇ ಸರ್ವೇ ಮೃತ್ಯುವಶಂ ಗತಾಃ||

ನಾನಾ ಜನಪದಗಳ ಒಡೆಯರು ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜರು ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ
ಮಗನಿಗಾಗಿ ಬಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮೃತ್ಯುವಶರಾದರು.

15036029a ಯೇ ತೇ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ದಾರಾಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾಂಶ್ಚ ಮನಸಃ ಪ್ರಿಯಾನ್|

15036029c ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಗತಾಃ ಶೂರಾಃ ಪ್ರೇತರಾಜನಿವೇಶನಮ್||

ಆ ಶೂರರು ಪುತ್ರರನ್ನು, ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರಿಯವಾದ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದು ಪ್ರೇತರಾಜನ ನಿವೇಶನವನ್ನು
ಸೇರಿಬಿಟ್ಟರು.

15036030a ಕಾ ನು ತೇಷಾಂ ಗತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ಮಿತ್ರಾರ್ಥೇ ಯೇ ಹತಾ ಮೃಧೇ|

15036030c ತಥೈವ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಣಾಂ ಮಮ ಯೇ ನಿಹತಾ ಯುಧಿ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಮಿತ್ರನಿಗಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತರಾದ ಅವರ
ಗತಿಯೇನಾಗಿರಬಹುದು? ಹಾಗೆಯೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತರಾದ ನನ್ನ
ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರರ ಗತಿಯೇನಾಗಿರಬಹುದು?

15036031a ದೂಯತೇ ಮೇ ಮನೋಽಭೀಕ್ಷಂ ಘಾತಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಬಲಮ್|

15036031c ಭೀಷ್ಮಂ ಶಾಂತನವಂ ವೃದ್ಧಂ ದ್ರೋಣಂ ಚ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಮ್||

ಮಹಾಬಲ ಶಾಂತನವ ಬೀಷ್ಮ ಮತ್ತು ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ವೃದ್ಧ
ದ್ರೋಣರನ್ನು ಸಾವಿಗೀಡುಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸತತವೂ
ನೋವಾಗುತ್ತಿದೆ.

15036032a ಮಮ ಪುತ್ರೇಣ ಮೂಢೇನ ಪಾಪೇನ ಸುಹೃದದ್ವಿಷಾ|

15036032c ಕ್ಷಯಂ ನೀತಂ ಕುಲಂ ದೀಪ್ತಂ ಪೃಥಿವೀರಾಜ್ಯಮಿಚ್ಛತಾ||

ಭೂಮಿ-ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದ ನನ್ನ ಮೂಢ ಪುತ್ರನ ಪಾಪದಿಂದಾಗಿ
ಸುಹೃದಯರೊಂದಿಗೆ ದ್ವೇಷಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕುಲವು
ನಾಶವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು.

15036033a ಏತತ್ಸರ್ವಮನುಸ್ಮೃತ್ಯ ದಹ್ಯಮಾನೋ ದಿವಾನಿಶಮ್|

15036033c ನ ಶಾಂತಿಮಧಿಗಚ್ಛಾಮಿ ದುಃಖಶೋಕಸಮಾಹತಃ|

15036033e ಇತಿ ಮೇ ಚಿಂತಯಾನಸ್ಯ ಪಿತಃ ಶರ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ||

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಚಿಂತಾಗ್ನಿಯಿಂದ
ಬೆಂದುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದುಃಖಶೋಕಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿರುವ ನನಗೆ
ಶಾಂತಿಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ತಂದೆಯೇ! ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ

ನೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ !""

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿ ಕೃತಪ್ರಾರ್ಥನೇ
ಷಟ್ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿ ಕೃತಪ್ರಾರ್ಥನ ಎನ್ನುವ
ಮೂವತ್ತಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೨

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೃತರಾದವರನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಗಾಂಧಾರಿಯು
ವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದುದು (೧-೧೪). ಗಾಂಧರಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಕೇಳಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ದುಃಖಿತಳಾದ ಕುಂತಿಗೆ "ನಿನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಹೇಳು !" ಎಂದು ವ್ಯಾಸನು
ಕೇಳಿದುದು (೧೫-೧೮).

15037001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15037001a ತಚ್ಛೃತ್ವಾ ವಿವಿಧಂ ತಸ್ಯ ರಾಜರ್ಷೇಃ ಪರಿದೇವಿತಮ್|

15037001c ಪುನರ್ನ ವೀಕೃತಃ ಶೋಕೋ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಜನಮೇಜಯ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: "ಜನಮೇಜಯ ! ರಾಜರ್ಷಿಯ
ವಿಧವಿಧವಾದ ಆ ಪರಿವೇದನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಶೋಕವೂ

ನವೀಕೃತವಾಯಿತು.

15037002a ಕುಂತ್ಯಾ ದ್ರುಪದಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಸುಭದ್ರಾಯಾಸ್ತಥೈವ ಚ|

15037002c ತಾಸಾಂ ಚ ವರನಾರೀಣಾಂ ವಧೂನಾಂ ಕೌರವಸ್ಯ ಹ||

ಹಾಗೆಯೇ ಕುಂತಿ, ದ್ರುಪದಪುತ್ರಿ, ಸುಭದ್ರೆ, ಮತ್ತು ಕೌರವನ ಸುಂದರ ಸೊಸೆಯಂದಿರ ದುಃಖವೂ ನವೀಕೃತವಾಯಿತು.

15037003a ಪುತ್ರಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಾ ಗಾಂಧಾರೀ ತ್ವಿದಮಬ್ರವೀತ್|

15037003c ಶ್ವಶುರಂ ಬದ್ಧನಯನಾ ದೇವೀ ಪ್ರಾಂಜಲಿರುತ್ಥಿತಾ||

ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದೇವೀ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಪುತ್ರಶೋಕದ ಆವೇಶದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದು ತನ್ನ ಮಾವ ವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

15037004a ಷೋಡಶೇಮಾನಿ ವರ್ಷಾಣಿ ಗತಾನಿ ಮುನಿಪುಂಗವ|

15037004c ಅಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ಹತಾನ್ಪುತ್ರಾನ್ಮೋಚತೋ ನ ಶಮೋ ವಿಭೋ||

"ವಿಭೋ! ಮುನಿಪುಂಗವ! ಈ ರಾಜನು ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶೋಕಿಸುತ್ತಾ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋದವು. ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ.

15037005a ಪುತ್ರಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟೋ ನಿಃಶ್ವಸನ್ ಹೈಷ ಭೂಮಿಪಃ|

15037005c ನ ಶೇತೇ ವಸತಿಃ ಸರ್ವಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಮುನೇ||

ಮಹಾಮುನೇ! ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಸಮಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿಪ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.
ನಿದ್ರೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

15037006a ಲೋಕಾನನ್ಯಾನ್ಯಮರ್ಥೋಽಸಿ ಸೃಷ್ಟುಂ ಸರ್ವಾಂಸ್ತಪೋಬಲಾತ್|

15037006c ಕಿಮು ಲೋಕಾಂತರಗತಾನ್ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ದರ್ಶಯಿತುಂ ಸುತಾನ್||

ನಿನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಅನ್ಯ ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು
ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆ. ಇನ್ನು ಬೇರೆಯೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದು ಯಾವ ಮಹಾ ದೊಡ್ಡ
ವಿಷಯ?

15037007a ಇಯಂ ಚ ದ್ರೌಪದೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಹತಜ್ಞಾತಿಸುತಾ ಭೃಶಮ್|

15037007c ಶೋಚತ್ಯತೀವ ಸಾಧ್ವೀ ತೇ ಸ್ನುಷಾಣಾಂ ದಯಿತಾ ಸ್ನುಷಾ||

ಸೊಸೆಯಂದಿರಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯಸೊಸೆಯಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ವೀ
ದ್ರೌಪದೀ ಕೃಷ್ಣೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು-ಬಾಂಧವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಅತೀವವಾಗಿ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

15037008a ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಭಗಿನೀ ಸುಭದ್ರಾ ಭದ್ರಭಾಷಿಣೀ|

15037008c ಸೌಭದ್ರವಧಸಂತಪ್ತಾ ಭೃಶಂ ಶೋಚತಿ ಭಾಮಿನೀ||

ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿ, ಭದ್ರಭಾಷಿಣೀ ಭಾಮಿನೀ ಸುಭದ್ರೆಯೂ
ಕೂಡ ಸೌಭದ್ರನ ವಧೆಯಿಂದ ಸಂತಪ್ತಳಾಗಿ ತುಂಬಾ
ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

15037009a ಇಯಂ ಚ ಭೂರಿಶ್ರವಸೋ ಭಾರ್ಯಾ ಪರಮದುಃಖಿತಾ|

15037009c ಭರ್ತ್ಯವ್ಯಸನಶೋಕಾರ್ತಾ ನ ಶೇತೇ ವಸತೀಃ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ ! ಪರಮದುಃಖಿತಳಾಗಿರುವ ಭೂರಿಶ್ರವಸನ ಈ ಭಾರ್ಯೆಯೂ
ಕೂಡ ಪತಿಯ ವ್ಯಸನಶೋಕಾರ್ತಳಾಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ !

15037010a ಯಸ್ಯಾಸ್ತು ಶ್ವಶುರೋ ಧೀಮಾನ್ಬಾಹ್ಲೀಕಃ ಸ ಕುರೂದ್ವಹಃ|

15037010c ನಿಹತಃ ಸೋಮದತ್ತಶ್ಚ ಪಿತ್ರಾ ಸಹ ಮಹಾರಣೇ||

ಮಾವ ಧೀಮಾನ್ ಕುರೂದ್ವಹ ಬಾಹ್ಲೀಕನೂ ಮತ್ತು ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ
ಸೋಮದತ್ತನೂ ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ಹತರಾದರು.

15037011a ಶ್ರೀಮಚ್ಚಾಸ್ಯ ಮಹಾಬುದ್ಧೇಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ಟಪಲಾಯಿನಃ|

15037011c ಪುತ್ರಸ್ಯ ತೇ ಪುತ್ರಶತಂ ನಿಹತಂ ಯದ್ರಣಾಜಿರೇ||

ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ ನೂರು ಮಕ್ಕಳು - ಶ್ರೀಮಂತರೂ,
ಮಹಾಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ಪಲಾಯನಮಾಡದಿಲ್ಲದಿದ್ದವರೂ ಆಗಿದ್ದವರು - ಹತರಾದರು.

15037012a ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಶತಮಿದಂ ಪುತ್ರಶೋಕಸಮಾಹತಮ್|

15037012c ಪುನಃ ಪುನರ್ವರ್ಧಯಾನಂ ಶೋಕಂ ರಾಜ್ಞೋ ಮಮೈವ ಚ|

15037012e ತೇನಾರಂಭೇಣ ಮಹತಾ ಮಾಮುಪಾಸ್ತೇ ಮಹಾಮುನೇ||

ಶೋಕದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ, ಆ ನೂರು ಭಾರ್ಯೆಯರೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.
ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಮತ್ತು ರಾಜನ ದುಃಖವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ

ಹೆಚ್ಚಿ ಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಮುನೇ! ಮಹಾ ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಅವರು ನನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

15037013a ಯೇ ಚ ಶೂರಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಶ್ವಶುರಾ ಮೇ ಮಹಾರಥಾಃ|

15037013c ಸೋಮದತ್ತಪ್ರಭೃತಯಃ ಕಾ ನು ತೇಷಾಂ ಗತಿಃ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ! ಶೂರರೂ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಆಗಿದ್ದ ಸೋಮದತ್ತನೇ
ಮೊದಲಾದ ನನ್ನ ಮಾವಂದಿರು ಯಾವ ಗತಿಯನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ?

15037014a ತವ ಪ್ರಸಾದಾದ್ಭಗವನ್ವಿಶೋಕೋಽಯಂ ಮಹೀಪತಿಃ|

15037014c ಕುರ್ಯಾತ್ಕಾಲಮಹಂ ಚೈವ ಕುಂತೀ ಚೇಯಂ ವಧೂಸ್ತವ||

ಭಗವನ್! ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ಮಹೀಪತಿಯೂ, ನಾನೂ ಮತ್ತು
ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯಾದ ಈ ಕುಂತಿಯೂ ವಿಶೋಕರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು!"

15037015a ಇತ್ಯುಕ್ತವತ್ಯಾಂ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಂ ಕುಂತೀ ವ್ರತಕೃಶಾನನಾ|

15037015c ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಜಾತಂ ಪುತ್ರಂ ತಂ ಸಸ್ಮಾರಾದಿತ್ಯಸಂಭವಮ್||

ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ವ್ರತಗಳಿಂದ
ಕೃಶಳಾಗಿದ್ದ ಕುಂತಿಯು ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ತನ್ನ ಆ ಮಗನನ್ನು
ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಳು.

15037016a ತಾಮೃಷಿರ್ವರದೋ ವ್ಯಾಸೋ ದೂರಶ್ರವಣದರ್ಶನಃ|

15037016c ಅಪಶ್ಯದ್ಧ್ವಃಖಿತಾಂ ದೇವೀಂ ಮಾತರಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಃ||

ದೂರದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಲೂ ಮತ್ತು ನೋಡಲೂ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದ
ಆ ವರದ ಋಷಿ ವ್ಯಾಸನು ಸವ್ಯಸಾಚಿಯ ತಾಯಿ ಆ ದೇವಿಯು
ದುಃಖಿತಳಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದನು.

15037017a ತಾಮುವಾಚ ತತೋ ವ್ಯಾಸೋ ಯತ್ತೇ ಕಾರ್ಯಂ ವಿವಕ್ಷಿತಮ್|

15037017c ತದ್ಭ್ರೂಹಿ ತ್ವಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೇ ಯತ್ತೇ ಮನಸಿ ವರ್ತತೇ||

ಆಗ ವ್ಯಾಸನು ಅವಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು: "ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೆ! ನೀನು
ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಹೇಳು!"

15037018a ತತಃ ಕುಂತೀ ಶ್ವಶುರಯೋಃ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ತದಾ|

15037018c ಉವಾಚ ವಾಕ್ಯಂ ಸವೀಡಂ ವಿವೃಣ್ವಾನಾ ಪುರಾತನಮ್||

ಆಗ ಕುಂತಿಯು ತನ್ನ ಮಾವನಿಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ
ಮುಖಕುಂದಿದವಳಾಗಿ, ಹಿಂದೆ ನಡೆದುಹೋಗಿದ್ದುದರ ಕುರಿತು ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ವ್ಯಾಸಕುಂತೀಸಂವಾದೇ

ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಕುಂತೀಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ

ಮೂವತ್ತೆಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೮

ಕರ್ಣ ಜನ್ಮ ಕಥನ

ಕುಂತೀ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸರ ಸಂವಾದ (೧-೨೩).

15038001 ಕುಂತ್ಯುವಾಚ|

15038001a ಭಗವನ್ವ ಶುರೋ ಮೇಽಸಿ ದೈವತಸ್ಯಾಪಿ ದೈವತಮ್|

15038001c ಸ ಮೇ ದೇವಾತಿದೇವಸ್ವಂ ಶೃಣು ಸತ್ಯಾಂ ಗಿರಂ ಮಮ||

ಕುಂತಿಯು ಹೇಳಿದಳು: "ಭಗವನ್! ನೀನು ನನ್ನ ಮಾವ!

ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ

ದೇವಾತಿದೇವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನನ್ನ ಈ ಸತ್ಯದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು!

15038002a ತಪಸ್ವೀ ಕೋಪನೋ ವಿಶ್ರೋ ದುರ್ವಾಸಾ ನಾಮ ಮೇ ಪಿತುಃ|

15038002c ಭಿಕ್ಷಾಮುಪಾಗತೋ ಭೋಕ್ತುಂ ತಮಹಂ ಪರ್ಯತೋಷಯಮ್||

ತಪಸ್ವಿಯೂ ಕೋಪಿಷ್ಠನೂ ಆಗಿದ್ದ ದುರ್ವಾಸನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಿಪ್ರನು

ನನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾಗ ನಾನು

ಅವನನ್ನು ಸೇವೆಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದೆನು.

15038003a ಶೌಚೇನ ತ್ವಾಗಸಸ್ತಾಗೈಃ ಶುದ್ಧೇನ ಮನಸಾ ತಥಾ|

15038003c ಕೋಪಸ್ಥಾನೇಷ್ಟಪಿ ಮಹತ್ಸ್ವ ಕುಪ್ಯಂ ನ ಕದಾ ಚನ||

ಆಗ ನಾನು ಶೌಚಾಚಾರಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ, ಯಾವುದೇ

ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೂ ಎಸಗದೇ ಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬಂದರೂ ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೇ ಅವನ ಸೇವೆಗೈದನು.

15038004a ಸ ಮೇ ವರಮದಾತ್ಪ್ರೀತಃ ಕೃತಮಿತ್ಯಹಮಬ್ರುವಮ್|

15038004c ಅವಶ್ಯಂ ತೇ ಗ್ರಹೀತವ್ಯಮಿತಿ ಮಾಂ ಸೋಽಬ್ರವೀದ್ವಚಃ||

ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತನಾದ ಅವನು ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ "ನನ್ನಿಂದ ಇದನ್ನು ನೀನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು!" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

15038005a ತತಃ ಶಾಪಭಯಾದ್ವಿಪ್ರಮವೋಚಂ ಪುನರೇವ ತಮ್|

15038005c ಏವಮಸ್ತಿ ತಿ ಚ ಪ್ರಾಹ ಪುನರೇವ ಸ ಮಾಂ ದ್ವಿಜಃ||

ಆಗ ನಾನು ಶಾಪಭಯದಿಂದ ಆ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಪುನಃ ಹೇಳಿದೆನು. ಆ ದ್ವಿಜನು ಪುನಃ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು:

15038006a ಧರ್ಮಸ್ಯ ಜನನೀ ಭದ್ರೇ ಭವಿತ್ರೀ ತ್ವಂ ವರಾನನೇ|

15038006c ವಶೇ ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ತೇ ದೇವಾ ಯಾಂಸ್ತ್ವ ಮಾವಾಹಯಿಷ್ಯಸಿ||

"ಭದ್ರೇ! ವರಾನನೇ! ನೀನು ಧರ್ಮನಿಗೆ ಜನನಿಯಾಗುವೆ! ನೀನು ಯಾವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವೆಯೋ ಅವರು ನಿನ್ನ ವಶರಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ!"

15038007a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತರ್ಹಿತೋ ವಿಪ್ರಸ್ತತೋಽಹಂ ವಿಸ್ಮಿತಾಭವಮ್|

15038007c ನ ಚ ಸರ್ವಾಸ್ವಪಸ್ಥಾಸು ಸ್ಮೃತಿರ್ಮೇ ವಿಪ್ರಣಶ್ಯತಿ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ವಿಪ್ರನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಆಗ ನಾನು
ವಿಸ್ಮಿತಳಾದೆನು. ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಆ ಮಾತು ನನ್ನ
ನೆನಪಿನಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

15038008a ಅಥ ಹರ್ಮ್ಯತಲಸ್ಥಾಹಂ ರವಿಮುದ್ಯಂತಮೀಕ್ಷತೀ|

15038008c ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ತದ್ರೂಪೇರ್ವಾಕ್ಯಂ ಸ್ಪೃಹಯಂತೀ ದಿವಾಕರಮ್||

15038008e ಸ್ಥಿತಾಹಂ ಬಾಲಭಾವೇನ ತತ್ರ ದೋಷಮಬುದ್ಯತೀ||

ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಮಹಡಿಯ ಮೇಲಿದ್ದಾಗ ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ರವಿಯನ್ನೇ
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆಗ ಆ ಋಷಿಯ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು
ದಿವಾಕರನನ್ನು ಬಯಸಿದೆನು. ಆಗ ನಾನು ಇನ್ನೂ
ಬಾಲಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದೆನು. ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

15038009a ಅಥ ದೇವಃ ಸಹಸ್ರಾಂಶುರ್ಮತ್ಸಮೀಪಗತೋಽಭವತ್|

15038009c ದ್ವಿಧಾ ಕೃತ್ವಾತ್ಮನೋ ದೇಹಂ ಭೂಮೌ ಚ ಗಗನೇಽಪಿ ಚ|

15038009e ತತಾಪ ಲೋಕಾನೇಕೇನ ದ್ವಿತೀಯೇನಾಗಮಚ್ಚ ಮಾಮ್||

ಕೂಡಲೇ ಸಹಸ್ರಾಂಶು ದೇವನು ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದೇಬಿಟ್ಟನು.
ಅವನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಗಗನದಲ್ಲೊಂದು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲೊಂದು
ಹೀಗೆ ಎರಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಒಂದರಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನು
ಸುಡುತ್ತಿದ್ದವನು ತನ್ನ ಎರಡನೆಯ ರೂಪದಿಂದ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದನು.

15038010a ಸ ಮಾಮುವಾಚ ವೇಪಂತೀಂ ವರಂ ಮತ್ತೋ ವೃಣೀಷ್ವ ಹ|

15038010c ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ ತಂ ಚಾಹಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾವದಮ್||

ತರತರನೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಅವನು "ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ!"

ಎಂದನು. ಆದರೆ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ

"ಹೋಗಬೇಕು!" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆನು.

15038011a ಸ ಮಾಮುವಾಚ ತಿಗ್ಮಾಂಶುವ್ಯರ್ಥಾಹ್ವಾನಂ ನ ತೇ ಕ್ಷಮಮ್|

15038011c ಧಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಚ ವಿಪ್ರಂ ಚ ಯೇನ ದತ್ತೋ ವರಸ್ತವ||

ಆಗ ತಿಗ್ಮಾಂಶುವು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು: "ವೃಥಾ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನಾನು

ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ನಿನ್ನನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ಈ ವರವನ್ನಿತ್ತ ವಿಪ್ರನನ್ನೂ

ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ!"

15038012a ತಮಹಂ ರಕ್ಷತೀ ವಿಪ್ರಂ ಶಾಪಾದನಪರಾಧಿನಮ್|

15038012c ಪುತ್ರೋ ಮೇ ತ್ವತ್ಸಮೋ ದೇವ ಭವೇದಿತಿ ತತೋಽಬ್ರುವಮ್||

ಅನಪರಾಧಿಯಾದ ಆ ವಿಪ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲೋಸುಗ ನಾನು ಅವನಿಗೆ

"ದೇವ! ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಸಮನಾದ ಮಗನಾಗಲಿ!" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

15038013a ತತೋ ಮಾಂ ತೇಜಸಾವಿಶ್ಯ ಮೋಹಯಿತ್ವಾ ಚ ಭಾನುಮಾನ್|

15038013c ಉವಾಚ ಭವಿತಾ ಪುತ್ರಸ್ತವೇತ್ಯಭ್ಯಗಮದ್ಧಿವಮ್||

ಆಗ ಭಾನುಮಂತನು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು

ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. "ನಿನಗೊಬ್ಬ ಮಗನಾಗುವನು!" ಎಂದು ಹೇಳಿ

ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

15038014a ತತೋಽಹಮಂತರ್ಭವನೇ ಪಿತುರ್ವೃತ್ತಾಂತರಕ್ಷಣೀ|

15038014c ಗೂಢೋತ್ಪನ್ನಂ ಸುತಂ ಬಾಲಂ ಜಲೇ ಕರ್ಣಮವಾಸೃಜಮ್||

ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಂದೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲೋಸುಗ ನಾನು ಭವನದ ಒಳಗೇ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟೆನು. ಗುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನನ್ನ ಮಗ ಕರ್ಣ ಬಾಲಕನನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆನು.

15038015a ನೂನಂ ತಸ್ಮೈವ ದೇವಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪುನರೇವ ತು|

15038015c ಕನ್ಯಾಹಮಭವಂ ವಿಪ್ರ ಯಥಾ ಪ್ರಾಹ ಸ ಮಾಮೃಷಿಃ||

ವಿಪ್ರ! ಆ ಋಷಿಯು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆ ದೇವನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪುನಃ ನಾನು ಕನ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡೆನು.

15038016a ಸ ಮಯಾ ಮೂಢಯಾ ಪುತ್ರೋ ಜ್ಞಾಯಮಾನೋಽಪ್ಯುಪೇಕ್ಷಿತಃ|

15038016c ತನ್ಮಾಂ ದಹತಿ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಯಥಾ ಸುವಿದಿತಂ ತವ||

ಮೂರ್ಖಳಾದ ನಾನು ಕರ್ಣನು ನನ್ನ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನು. ವಿಪ್ರರ್ಷೇ! ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿದೆ. ನಿನಗೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದಿದೆ.

15038017a ಯದಿ ಪಾಪಮಪಾಪಂ ವಾ ತದೇತದ್ವಿವೃತಂ ಮಯಾ|

15038017c ತನ್ಮೈ ಭಯಂ ತ್ವಂ ಭಗವನ್ತ್ಯ ಪನೇತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ||

ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಪಾಪಕರವೋ-ಪುಣ್ಯಕರವೋ - ನಡೆದಹಾಗೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಭಗವನ್! ನನ್ನ ಈ ಭಯವನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕು!

15038018a ಯಚ್ಚಾಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ವಿದಿತಂ ಹೃದಿಸ್ಥಂ ಭವತೋಽನಘ|

15038018c ತಂ ಚಾಯಂ ಲಭತಾಂ ಕಾಮಮದ್ಭ್ರವ ಮುನಿಸತ್ತಮ||

ಅನಘ! ಮುನಿಸತ್ತಮ! ರಾಜನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೂ ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆ. ಅದೂ ಕೂಡ ಇಂದೇ ಈಡೇರುವಂತೆ ಮಾಡು!"

15038019a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂ ವ್ಯಾಸೋ ವೇದವಿದಾಂ ವರಃ|

15038019c ಸಾಧು ಸರ್ವಮಿದಂ ತಥ್ಯಮೇವಮೇವ ಯಥಾತ್ಮ ಮಾಮ್||

ಅವಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ವೇದವಿದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಾಸನು ಇಂತೆಂದನು:
"ಸಾಧು! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಇವು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತ್ತು.

15038020a ಅಪರಾಧಶ್ಚ ತೇ ನಾಸ್ತಿ ಕನ್ಯಾಭಾವಂ ಗತಾ ಹ್ಯಸಿ|

15038020c ದೇವಾಶ್ಚೈಶ್ವರ್ಯವಂತೋ ವೈ ಶರೀರಾಣ್ಯಾವಿಶಂತಿ ವೈ||

ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ನೀನು ಕನ್ಯಾಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ದೇವತೆಗಳು ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರು. ಇತರರ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಲ್ಲರು.

15038021a ಸಂತಿ ದೇವನಿಕಾಯಾಶ್ಚ ಸಂಕಲ್ಪಾಜ್ಜನಯಂತಿ ಯೇ|

15038021c ವಾಚಾ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತಥಾ ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಸಂಘರ್ಷೇಣೇತಿ ಪಂಚಧಾ||

ಸಂಕಲ್ಪ, ವಚನ, ದೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಪರ್ಷ ಮತ್ತು ಸಮಾಗಮ - ಈ ಐದು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ದೇವಸಂಘಗಳಿವೆ.

15038022a ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮೋ ದೈವೇನ ಧರ್ಮೇಣ ನ ಹಿ ಯುಜ್ಯತೇ|

15038022c ಇತಿ ಕುಂತಿ ವ್ಯಜಾನೀಹಿ ವ್ಯೇತು ತೇ ಮಾನಸೋ ಜ್ವರಃ||

ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮವು ದೇವಧರ್ಮದೊಡನೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಂತಿ !

ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮಾನಸಿಕ ಜ್ವರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೋ !

15038023a ಸರ್ವಂ ಬಲವತಾಂ ಪಥ್ಯಂ ಸರ್ವಂ ಬಲವತಾಂ ಶುಚಿ|

15038023c ಸರ್ವಂ ಬಲವತಾಂ ಧರ್ಮಃ ಸರ್ವಂ ಬಲವತಾಂ ಸ್ವಕಮ್||

ಬಲವಂತರ ಎಲ್ಲವೂ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ! ಬಲವಂತರ ಎಲ್ಲವೂ

ಶುಚಿಯಾದುದೇ ! ಬಲವಂತರು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮ ! ಮತ್ತು

ಎಲ್ಲವೂ ಬಲವಂತರದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ !"

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ವ್ಯಾಸಕುಂತೀಸಂವಾದೇ

ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಕುಂತೀಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ

ಮೂವತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೯

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದವರನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದುದು

(೧-೧೮). ಜನಸ್ತೋಮವು ಗಂಗಾತೀರವನ್ನು ಸೇರಿದುದು (೧೯-೨೪).

15039001 ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ|

15039001a ಭದ್ರೇ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಗಾಂಧಾರಿ ಪುತ್ರಾನ್ ಭ್ರಾತೃನ್ಸಖೀಂಸ್ತಥಾ|

15039001c ವಧೂಶ್ಚ ಪತಿಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ ನಿಶಿ ಸುಪ್ತೋತ್ತಿತಾ ಇವ||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು: "ಭದ್ರೇ ಗಾಂಧಾರೀ! ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ, ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೀಯೆ! ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯಂದಿರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಲಗಿ ಎದ್ದು ಬಂದವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

15039002a ಕರ್ಣಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿ ಕುಂತೀ ಚ ಸೌಭದ್ರಂ ಚಾಪಿ ಯಾದವೀ|

15039002c ದ್ರೌಪದೀ ಪಂಚ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ಪಿತೃನ್ ಭ್ರಾತೃಂಸ್ತಥೈವ ಚ||

ಕುಂತಿಯು ಕರ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಯಾದವೀ ಸುಭದ್ರೆಯು ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ದ್ರೌಪದಿಯು ಐವರು ಪುತ್ರರನ್ನೂ, ತಂದೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ.

15039003a ಪೂರ್ವಮೇವೈಷ ಹೃದಯೇ ವ್ಯವಸಾಯೋಽಭವನ್ನಮ|

15039003c ಯಥಾಸ್ಮಿ ಜೋದಿತೋ ರಾಜ್ಞಾ ಭವತ್ಯಾ ಪೃಥಯೈವ ಚ||

ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ನೀನು ಮತ್ತು ಪೃಥಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳುವ ಮೊದಲೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಿತ್ತು.

15039004a ನ ತೇ ಶೋಚ್ಯಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಸರ್ವ ಏವ ನರರ್ಷಭಾಃ|

15039004c ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಪರಾಃ ಸಂತಸ್ತಥಾ ಹಿ ನಿಧನಂ ಗತಾಃ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಕುರಿತಾಗಿ ನೀನು ಶೋಕಿಸಬಾರದು. ಆ ಎಲ್ಲ
ನರರ್ಷಭರೂ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ಅವರ
ಧರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದರು.

15039005a ಭವಿತವ್ಯಮವಶ್ಯಂ ತತ್ಸುರಕಾರ್ಯಮನಿಂದಿತೇ|

15039005c ಅವತೇರುಸ್ತತಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಭಾಗ್ಯೈರ್ಮಹೀತಲಮ್||

ಅನಿಂದಿತೇ! ಸುರರ ಕಾರ್ಯವಾದ ಅದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ
ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವತೆಗಳ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ
ಅವತರಿಸಿದ್ದರು.

15039006a ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಶ್ಚೈವ ಪಿಶಾಚಾ ಗುಹ್ಯರಾಕ್ಷಸಾಃ|

15039006c ತಥಾ ಪುಣ್ಯಜನಾಶ್ಚೈವ ಸಿದ್ಧಾ ದೇವರ್ಷಯೋಽಪಿ ಚ||

15039007a ದೇವಾಶ್ಚ ದಾನವಾಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯೋಽಮಲಾಃ|

15039007c ತ ಏತೇ ನಿಧನಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ರಣಾಜಿರೇ||

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ ಇವರು
ಗಂಧರ್ವರೂ, ಅಪ್ಸರೆಯರೂ, ಪಿಶಾಚರೂ, ಗುಹ್ಯರೂ, ರಾಕ್ಷಸರೂ,
ಹಾಗೆಯೇ ಪುಣ್ಯಜನರಾದ ಸಿದ್ಧರೂ, ದೇವರ್ಷಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ,
ದಾನವರೂ, ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಅಮಲ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು.

15039008a ಗಂಧರ್ವರಾಜೋ ಯೋ ಧೀಮಾನ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ|

15039008c ಸ ಏವ ಮಾನುಷೇ ಲೋಕೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಪತಿಸ್ತವ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿದ್ದ ಯಾವ ಧೀಮಾನ್

ಗಂಧರ್ವರಾಜನಿದ್ದನೋ ಅವನೇ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪತಿ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

15039009a ಪಾಂಡುಂ ಮರುದ್ಗಣಂ ವಿದ್ಧಿ ವಿಶಿಷ್ಟತಮಮಚ್ಯುತಮ್|

15039009c ಧರ್ಮಸ್ಯಾಂಶೋಽಭವತ್ಕ್ಷತ್ರಾ ರಾಜಾ ಚಾಯಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಪಾಂಡುವು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದ ಮರುದ್ಗಣವೆಂದು
ತಿಳಿ. ಕ್ಷತ್ರವಿದುರ ಮತ್ತು ಈ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಧರ್ಮನ
ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

15039010a ಕಲಿಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ವಿದ್ಧಿ ಶಕುನಿಂ ದ್ವಾಪರಂ ತಥಾ|

15039010c ದುಃಶಾಸನಾದೀನ್ವಿದ್ಧಿ ತ್ವಂ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಮುಭದರ್ಶನೇ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಕಲಿಯೆಂದೂ ಶಕುನಿಯು ದ್ವಾಪರನೆಂದೂ ತಿಳಿ.
ಶುಭದರ್ಶನೆಯೇ ! ದುಃಶಾಸನಾದಿಗಳು ರಾಕ್ಷಸರೆಂದು ತಿಳಿ.

15039011a ಮರುದ್ಗಣಾಧ್ಭೀಮಸೇನಂ ಬಲವಂತಮರಿಂದಮಮ್|

15039011c ವಿದ್ಧಿ ಚ ತ್ವಂ ನರಮೃಷಿಮಿಮಂ ಪಾರ್ಥಂ ಧನಂಜಯಮ್|

15039011e ನಾರಾಯಣಂ ಹೃಷೀಕೇಶಮಶ್ವಿನೌ ಯಮಜಾವೃಭೌ||

ಬಲವಂತ ಅರಿಂದಮ ಭೀಮಸೇನನು ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಂದ, ಈ ಪಾರ್ಥ
ಧನಂಜಯನು ಋಷಿ ನರನೆಂದೂ, ಹೃಷೀಕೇಶನು ನಾರಾಯಣನೆಂದೂ,
ಮತ್ತು ಈ ಇಬ್ಬರು ಅವಳಿಮಕ್ಕಳು ಅಶ್ವಿನಿಯರ ಅಂಶಜರೆಂದೂ ತಿಳಿ.

15039012a ದ್ವಿಧಾ ಕೃತ್ವಾತ್ಮನೋ ದೇಹಮಾದಿತ್ಯಂ ತಪತಾಂ ವರಮ್|

15039012c ಲೋಕಾಂಶ್ಚ ತಾಪಯಾನಂ ವೈ ವಿದ್ಧಿ ಕರ್ಣಂ ಚ ಶೋಭನೇ|

15039012e ಯಶ್ಚ ವೈರಾರ್ಥಮುದ್ಭೂತಃ ಸಂಘರ್ಷಜನನಸ್ತಥಾ||

ಶೋಭನೇ ! ವೈರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಮತ್ತು
ಸಂಘರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಜನಿಸಿದ್ದ ಕರ್ಣನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ
ಎರಡನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ, ಸುಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ, ಲೋಕಗಳನ್ನು
ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಆದಿತ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿ.

15039013a ಯಶ್ಚ ಪಾಂಡವದಾಯಾದೋ ಹತಃ ಷಡ್ಭಿರ್ಮಹಾರಥೈಃ|

15039013c ಸ ಸೋಮ ಇಹ ಸೌಭದ್ರೋ ಯೋಗಾದೇವಾಭವದ್ಧ್ವಿಧಾ||

ಷಡ್ಮಹಾರಥರಿಂದ ಹತನಾದ ಪಾಂಡವರ ಮಗ ಸೌಭದ್ರನು
ಯೋಗದಿಂದ ಎರಡಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಸೋಮನೆಂದು ತಿಳಿ.

15039014a ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ಸಹ ಸಂಭೂತಂ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಚ ಪಾವಕಾತ್|

15039014c ಅಗ್ನೇರ್ಭಾಗಂ ಶುಭಂ ವಿದ್ಧಿ ರಾಕ್ಷಸಂ ತು ಶಿಖಿಂಡಿನಮ್||

ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಅಗ್ನಿಯ
ಶುಭ ಅಂಶದವನು ಮತ್ತು ಶಿಖಿಂಡಿಯು ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿ.

15039015a ದ್ರೋಣಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇರ್ಭಾಗಂ ವಿದ್ಧಿ ದ್ರೋಣಿಂ ಚ ರುದ್ರಜಮ್|

15039015c ಭೀಷ್ಮಂ ಚ ವಿದ್ಧಿ ಗಾಂಗೇಯಂ ವಸುಂ ಮಾನುಷತಾಂ ಗತಮ್||

ದ್ರೋಣನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಅಂಶವೆಂದೂ ದ್ರೋಣಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು
ರುದ್ರಜನೆಂದೂ ತಿಳಿ. ಗಾಂಗೇಯ ಭೀಷ್ಮನು ಮಾನುಷತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ
ವಸುವೆಂದು ತಿಳಿ.

15039016a ಏವಮೇತೇ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೇ ದೇವಾ ಮಾನುಷ್ಯಮೇತ್ಯ ಹಿ|

15039016c ತತಃ ಪುನರ್ಗತಾಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಕೃತೇ ಕರ್ಮಣಿ ಶೋಭನೇ||

ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೇ! ಶೋಭನೇ! ಹೀಗೆ ಈ ದೇವತೆಗಳು ಮಾನುಷತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಗಿದನಂತರ ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದಾರೆ.

15039017a ಯಚ್ಚ ವೋ ಹೃದಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ದುಃಖಮೇನಚ್ಚಿರಂ ಸ್ಥಿತಮ್|

15039017c ತದದ್ಯ ವ್ಯಪನೇಷ್ಯಾಮಿ ಪರಲೋಕಕೃತಾದ್ಭಯಾತ್||

ಪರಲೋಕದ ಭಯದಿಂದಾಗಿ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ನೆಲೆಸಿರುವ ದುಃಖವನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

15039018a ಸರ್ವೇ ಭವಂತೋ ಗಚ್ಚಂತು ನದೀಂ ಭಾಗೀರಥೀಂ ಪ್ರತಿ|

15039018c ತತ್ರ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಥ ತಾನ್ಸರ್ವಾನೈ ಹತಾಸ್ಮಿನ್ರಣಾಜಿರೇ||

ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಭಾಗೀರಥೀ ನದಿಯ ಕಡೆ ಹೊರಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅನ್ಯರನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ." "

15039019 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15039019a ಇತಿ ವ್ಯಾಸಸ್ಯ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೋ ಜನಸ್ತದಾ|

15039019c ಮಹತಾ ಸಿಂಹನಾದೇನ ಗಂಗಾಮಭಿಮುಖೋ ಯಯೌ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: "ವ್ಯಾಸನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸರ್ವ ಜನಸ್ತೋಮವೂ ಮಹಾ ಸಿಂಹನಾದದೊಡನೆ ಗಂಗಾಭಿಮುಖವಾಗಿ

ಹೊರಟಿತು.

15039020a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಶ್ಚ ಸಾಮಾತ್ಯಃ ಪ್ರಯಯೌ ಸಹ ಪಾಂಡವೈಃ|

15039020c ಸಹಿತೋ ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲೈರ್ಗಂಧರ್ವೈಶ್ಚ ಸಮಾಗತೈಃ||

ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ, ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲರು ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು.

15039021a ತತೋ ಗಂಗಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕ್ರಮೇಣ ಸ ಜನಾರಣವಃ|

15039021c ನಿವಾಸಮಕರೋತ್ಸರ್ವೋ ಯಥಾಪ್ರೀತಿ ಯಥಾಸುಖಮ್||

ಕ್ರಮೇಣ ಆ ಜನಸಾಗರವು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಥಾಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಯಥಾಸುಖವಾಗಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿತು.

15039022a ರಾಜಾ ಚ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಾರ್ಥಮಿಷ್ಟೈ ದೇಶೇ ಸಹಾನುಗಃ|

15039022c ನಿವಾಸಮಕರೋದ್ಧೀಮಾನ್ಸಸ್ತ್ರೀವೃದ್ಧಪುರಃಸರಃ||

ಧೀಮಂತ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪಾಂಡವರೊಡನೆ, ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟನು.

15039023a ಜಗಾಮ ತದಹಶ್ಚಾಪಿ ತೇಷಾಂ ವರ್ಷಶತಂ ಯಥಾ|

15039023c ನಿಶಾಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣಾನಾಂ ದಿದೃಕ್ಷೂಣಾಂ ಮೃತಾನ್ಘಪಾನ್||

ಮೃತರಾಗಿದ್ದ ನೃಪರನ್ನು ನೋಡಲು ರಾತ್ರಿಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ

ಅವರಿಗೆ ಆ ಒಂದು ಹಗಲೂ ಕೂಡ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಂತೆ ಕಳೆದವು.

15039024a ಅಥ ಪುಣ್ಯಂ ಗಿರಿವರಮಸ್ತುಮಭ್ಯಗಮದ್ರವಿಃ|

15039024c ತತಃ ಕೃತಾಭಿಷೇಕಾಸ್ತೇ ನೈಶಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರಣ್||

ಬಳಿಕ ರವಿಯು ಪುಣ್ಯಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಸೇರಿದ ನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲರೂ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗಿದರು."

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಗಂಗಾತಿರಗಮನೇ

ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾತಿರಗಮನ ಎನ್ನುವ

ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೦

ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳ ದರ್ಶನ

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವ್ಯಾಸನು ತೋರಿಸಿದುದು (೧-೨೧).

15040001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15040001a ತತೋ ನಿಶಾಯಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಯಾಂ ಕೃತಸಾಯಾಹ್ನಿಕಕ್ರಿಯಾಃ|

15040001c ವ್ಯಾಸಮಭ್ಯಗಮನ್ಸರ್ವೇ ಯೇ ತತ್ರಾಸನ್ನಮಾಗತಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: "ರಾತ್ರಿಯಾಗಲು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ
ಎಲ್ಲರೂ ಆಹ್ನಿಕಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ವ್ಯಾಸನ ಬಳಿ ಹೋದರು.

15040002a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಹಿತಸ್ತದಾ|

15040002c ಶುಚಿರೇಕಮನಾಃ ಸಾರ್ಧಮೃಷಿಭಿಸ್ಪೈರುಪಾವಿಶತ್||

ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ನಾದರೋ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಶುದ್ಧ
ಏಕಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಋಷಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

15040003a ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಸಹ ನಾರ್ಯಸ್ತು ಸಹಿತಾಃ ಸಮುಪಾವಿಶನ್|

15040003c ಪೌರಜಾನಪದಶ್ಚಾಪಿ ಜನಃ ಸರ್ವೋ ಯಥಾವಯಃ||

ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ನಾರಿಯರೊಡನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.
ಪೌರಜನಪದ ಜನರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲರೂ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

15040004a ತತೋ ವ್ಯಾಸೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪುಣ್ಯಂ ಭಾಗೀರಥೀಜಲಮ್|

15040004c ಅವಗಾಹ್ಯಾಜುಹಾವಾಥ ಸರ್ವಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ಮಹಾಮುನಿಃ||

15040005a ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಚ ಯೇ ಯೋಧಾಃ ಕೌರವಾಣಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

15040005c ರಾಜಾನಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ನಾನಾದೇಶನಿವಾಸಿನಃ||

ಆಗ ಮಹಾತೇಜಸ್ವೀ ಮಹಾಮುನಿ ವ್ಯಾಸನು ಪುಣ್ಯ ಭಾಗೀರಥೀ
ಜಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಂದ ಪಾಂಡವರ ಮತ್ತು ಕೌರವರ
ಕಡೆಯ ಎಲ್ಲ ಯೋಧರನ್ನೂ, ನಾನಾದೇಶನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ
ಮಹಾಭಾಗ ರಾಜರನ್ನೂ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು.

15040006a ತತಃ ಸುತುಮುಲಃ ಶಬ್ದೋ ಜಲಾಂತರ್ಜನಮೇಜಯ|

15040006c ಪ್ರಾದುರಾಸೀದ್ಯಥಾ ಪೂರ್ವಂ ಕುರುಪಾಂಡವಸೇನಯೋಃ||

ಜನಮೇಜಯ ! ಆಗ ನೀರಿನ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಹಿಂದೆ

ಕುರುಪಾಂಡವಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ತುಮುಲ ಶಬ್ದವು

ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

15040007a ತತಸ್ತೇ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಸರ್ವೇ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣಪುರೋಗಮಾಃ|

15040007c ಸಸ್ಮೈನ್ಯಾಃ ಸಲಿಲಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ಸಮುತ್ತಸ್ಥಃ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಆಗ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಮ-ದ್ರೋಣರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಎಲ್ಲ ಪಾರ್ಥಿವರೂ, ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ

ಮೇಲೆದ್ದರು.

15040008a ವಿರಾಟದ್ರುಪದೌ ಚೋಭೌ ಸಪುತ್ರೌ ಸಹಸ್ಮೈನಿಕೌ|

15040008c ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಸೌಭದ್ರೋ ರಾಕ್ಷಸಶ್ಚ ಘಟೋತ್ಕಚಃ||

15040009a ಕರ್ಣದುರ್ಯೋಧನೌ ಚೋಭೌ ಶಕುನಿಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ|

15040009c ದುಃಶಾಸನಾದಯಶ್ಚೈವ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾ ಮಹಾರಥಾಃ||

15040010a ಜಾರಾಸಂಧಿರ್ಭಗದತ್ತೋ ಜಲಸಂಧಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

15040010c ಭೂರಿಶ್ರವಾಃ ಶಲಃ ಶಲ್ಯೋ ವೃಷಸೇನಶ್ಚ ಸಾನುಜಃ||

15040011a ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ರಾಜಪುತ್ರಶ್ಚ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ಯ ಚಾತ್ಮಜಾಃ|

15040011c ಶಿಖಿಂಡಿಪುತ್ರಾಃ ಸರ್ವೇ ಚ ಧೃಷ್ಟಕೇತುಶ್ಚ ಸಾನುಜಃ||

15040012a ಅಚಲೋ ವೃಷಕಶ್ಚೈವ ರಾಕ್ಷಸಶ್ಚಾಪ್ಯಲಾಯುಧಃ|

15040012c ಬಾಹ್ಲೀಕಃ ಸೋಮದತ್ತಶ್ಚ ಚೇಕಿತಾನಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

15040013a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಬಹುತ್ವಾದ್ಯೇ ನ ಕೀರ್ತಿತಾಃ|

15040013c ಸರ್ವೇ ಭಾಸುರದೇಹಾಸ್ತೇ ಸಮುತ್ತಸ್ಥುರ್ಜಲಾತ್ತತಃ||

ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ವಿರಾಟ-ದ್ರುಪದರು, ದ್ರೌಪದೇಯರು, ಸೌಭದ್ರ, ರಾಕ್ಷಸ ಘಟೋತ್ಕಚ, ಕರ್ಣ-ದುರ್ಯೋಧನರು, ಮಹಾರಥ ಶಕುನಿ, ದುಃಶಾಸನನೇ ಮೊದಲಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಹಾರಥ ಪುತ್ರರು, ಜರಾಸಂಧನ ಮಗ, ಭಗದತ್ತ, ಪಾರ್ಥಿವ ಜಲಸಂಧ, ಭೂರಿಶ್ರವ, ಶಲ, ಶಲ್ಯ, ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ವೃಷಸೇನ, ರಾಜಪುತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ಮಗ, ಶಿಖಿಂಡಿಯ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳೂ, ಅನುಜನೊಂದಿಗೆ ಧೃಷ್ಟಕೇತು, ಅಚಲ, ವೃಷಕ, ರಾಕ್ಷಸ ಅಲಾಯುಧ, ಬಾಹ್ಲೀಕ, ಸೋಮದತ್ತ, ರಾಜ ಚೇಕಿತಾನ - ಇವರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಅನ್ಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ದೇಹಗಳಿಂದ ನೀರಿನ ಒಳಗಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದರು.

15040014a ಯಸ್ಯ ವೀರಸ್ಯ ಯೋ ವೇಷೋ ಯೋ ಧ್ವಜೋ ಯಚ್ಚ ವಾಹನಮ್|

15040014c ತೇನ ತೇನ ವ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಸಮುಪೇತಾ ನರಾಧಿಪಾಃ||

ಯಾವ ವೀರನ ಯಾವ ವೇಷ, ಧ್ವಜ, ವಾಹನವಿದ್ದಿತ್ತೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ನರಾಧಿಪರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು.

15040015a ದಿವ್ಯಾಂಬರಧರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಭ್ರಾಜಿಷ್ಣುಕುಂಡಲಾಃ|

15040015c ನಿರ್ವೈರಾ ನಿರಹಂಕಾರಾ ವಿಗತಕ್ರೋಧಮನ್ಯವಃ||

ಎಲ್ಲರೂ ದಿವ್ಯಾಂಬರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಳೆಯುವ
ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ವೈರಗಳಿಲ್ಲದೇ,
ನಿರಹಂಕಾರರಾಗಿ, ಕ್ರೋಧ-ಅಸೂಯೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

15040016a ಗಂಧವೈರುಪಗೀಯಂತಃ ಸ್ತೂಯಮಾನಾಶ್ಚ ಬಂದಿಭಿಃ|

15040016c ದಿವ್ಯಮಾಲಾಂಬರಧರಾ ವೃತಾಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣೈಃ||

ಗಂಧವರ್ಷು ಅವರ ಗುಣಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದಿಗಳು ಅವರನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿವ್ಯಮಾಲೆ-ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅಪ್ಸರೆಯರ
ಗಣಗಳು ಅವರನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದಿದ್ದವು.

15040017a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಚ ತದಾ ದಿವ್ಯಂ ಚಕ್ಷುರ್ನರಾಧಿಪ|

15040017c ಮುನಿಃ ಸತ್ಯವತೀಪುತ್ರಃ ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಾದಾತ್ತಪೋಬಲಾತ್||

ನರಾಧಿಪ! ಆಗ ಸತ್ಯವತೀ ಪುತ್ರ ಮುನಿಯು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ತನ್ನ
ತಪೋಬಲದಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿತ್ತನು.

15040018a ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಬಲೋಪೇತಾ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

15040018c ದದರ್ಶ ಪುತ್ರಾಂಸ್ತಾನ್ನರ್ವಾನ್ಯೇ ಚಾನ್ಯೇಽಪಿ ರಣೇ ಹತಾಃ||

ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಬಲವಿದ್ದಿದ್ದ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯು ರಣದಲ್ಲಿ
ಹತರಾಗಿದ್ದ ಆ ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಅನ್ಯ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿದಳು.

15040019a ತದದ್ಭುತಮಚಿಂತ್ಯಂ ಚ ಸುಮಹದ್ರೋಮಹರ್ಷಣಮ್|

15040019c ವಿಸ್ಮಿತಃ ಸ ಜನಃ ಸರ್ವೋ ದದರ್ಶಾನಿಮಿಷೇಕ್ಷಣಃ||

ಪರಮಾದ್ಭುತವೂ, ಅಚಿಂತ್ಯವೂ, ರೋಮಾಂಚಕಾರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ
ಅದನ್ನು ಸರ್ವಜನರೂ ಕಣ್ಣುರೆಪ್ಪೆಗಳನ್ನೂ ಬಡಿಯದೇ ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ
ನೋಡಿದರು.

15040020a ತದುತ್ಸವಮದೋದಗ್ರಂ ಹೃಷ್ಟನಾರೀನರಾಕುಲಮ್|

15040020c ದದೃಶೇ ಬಲಮಾಯಾಂತಂ ಚಿತ್ರಂ ಪಟಗತಂ ಯಥಾ||

ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ನರನಾರಿಯರಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ ಉಗ್ರ
ಮಹೋತ್ಸವವು ತೆರೆಯ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರದಂತೆಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

15040021a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ತು ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಪಶ್ಯನ್ನಿವೈನ ಚಕ್ಷುಷಾ|

15040021c ಮುಮುದೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಸಾದಾತ್ತಸ್ಯ ವೈ ಮುನೇಃ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾದರೋ ಆ ಮುನಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ
ಪಡೆದ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ
ಮುದಿತನಾದನು."

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಭೀಷ್ಮಾದಿರ್ದರ್ಶನೇ ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮಾದಿರ್ದರ್ಶನ ಎನ್ನುವ ನಲ್ವತ್ತನೇ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ವ್ಯಾಸನು ಮಡಿದವರನ್ನು ಯಥಾಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ
 ವಿಸರ್ಜಿಸಿದುದು (೧-೧೬). ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯರಾಗಿದ್ದ
 ಕುರುಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಯರ
 ಲೋಕಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದುದು (೧೭-೨೮).

15041001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15041001a ತತಸ್ತೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸಮಾಜಗ್ಮುಃ ಪರಸ್ಪರಮ್|

15041001c ವಿಗತಕ್ರೋಧಮಾತ್ಸರ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇ ವಿಗತಕಲ್ಮಷಾಃ||

15041002a ವಿಧಿಂ ಪರಮಮಾಸ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಿಹಿತಂ ಶುಭಮ್|

15041002c ಸಂಪ್ರೀತಮನಸಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಲೋಕ ಇವಾಮರಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: "ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು ವಿಹಿಸಿದ ಶುಭ
 ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರೂ ದೇವಲೋಕದ ಅಮರರಂತೆ
 ಕ್ರೋಧ-ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ದುಃಖಗಳಿಲ್ಲದೇ,
 ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ ಕಲಿತರು.

15041003a ಪುತ್ರಃ ಪಿತ್ರಾ ಚ ಮಾತ್ರಾ ಚ ಭಾರ್ಯಾ ಚ ಪತಿನಾ ಸಹ|

15041003c ಭ್ರಾತಾ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಸಖಾ ಚೈವ ಸಖ್ಯಾ ರಾಜನ್ಸಮಾಗತಾಃ||

ರಾಜನ್! ಮಗನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರೊಂದಿಗೂ, ಪತ್ನಿಯು
 ಪತಿಯೊಂದಿಗೂ, ಸಹೋದರನು ಸಹೋದರನೊಂದಿಗೂ ಮತ್ತು
 ಮಿತ್ರನು ಮಿತ್ರನೊಡನೆಯೂ ಕಲಿತರು.

15041004a ಪಾಂಡವಾಸ್ತು ಮಹೇಷ್ಟಾಸಂ ಕರ್ಣಂ ಸೌಭದ್ರಮೇವ ಚ|

15041004c ಸಂಪ್ರಹರ್ಷಾ ತ್ಸಮಾಜಗ್ಮು ದ್ರೌಪದೇಯಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಪಾಂಡವರು ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಕರ್ಣನನ್ನೂ, ಸೌಭದ್ರನನ್ನು,
ದ್ರೌಪದೇಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷದಿಂದ ಸೇರಿದರು.

15041005a ತತಸ್ತೇ ಪ್ರೀಯಮಾಣಾ ವೈ ಕರ್ಣೇನ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ|

15041005c ಸಮೇತ್ಯ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಾಃ ಸೌಹೃದೇಽವಸ್ಥಿತಾಭವನ್||

ಕರ್ಣನೊಡನೆ ಪಾಂಡವರೂ ಮತ್ತು ಪೃಥಿವೀಪಾಲರು
ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನೂ ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದಿದ್ದರು.

15041006a ಋಷಿಪ್ರಸಾದಾತ್ತೇಽನ್ಯೇ ಚ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ನಷ್ಟಮನ್ಯವಃ|

15041006c ಅಸೌಹೃದಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸೌಹೃದೇ ಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ||

ಋಷಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅನ್ಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ಕೋಪವನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಶತ್ರುಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ
ವರ್ತಿಸಿದರು.

15041007a ಏವಂ ಸಮಾಗತಾಃ ಸರ್ವೇ ಗುರುಭಿರ್ಬಾಂಧವೈಸ್ತಥಾ|

15041007c ಪುತ್ರೈಶ್ಚ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಕುರವೋಽನ್ಯೇ ಚ ಮಾನವಾಃ||

ಹೀಗೆ ಕುರು ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಪುತ್ರರೂ ಅನ್ಯ ಮಾನವರೂ ಹಿರಿಯರು
ಮತ್ತು ಬಂಧವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಕಲಿತರು.

15041008a ತಾಂ ರಾತ್ರಿಮೇಕಾಂ ಕೃತ್ಸ್ಮಾಂ ತೇ ವಿಹೃತ್ಯ ಪ್ರೀತಮಾನಸಾಃ|

15041008c ಮೇನಿರೇ ಪರಿತೋಷೇಣ ನೃಪಾಃ ಸ್ವರ್ಗಸದೋ ಯಥಾ||

ಆ ನೃಪರು ಇಡೀ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಪ್ರೀತಮನಸ್ಕರಾಗಿ
ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ತಾವು ಸ್ವರ್ಗದ ಸದಸ್ಯರೋ ಎನ್ನುವಂತೆ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳೆದರು.

15041009a ನಾತ್ರ ಶೋಕೋ ಭಯಂ ತ್ರಾಸೋ ನಾರತಿನಾ ಯಶೋಽಭವತ್|

15041009c ಪರಸ್ಪರಂ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಯೋಧಾನಾಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ಯೋಧರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಸೇರಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ
ಶೋಕವಾಗಲೀ, ಭಯವಾಗಲೀ, ಕಷ್ಟವಾಗಲೀ, ಅಸಂತೋಷವಾಗಲೀ,
ಅಪಯಶಸ್ಸಾಗಲೀ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ.

15041010a ಸಮಾಗತಾಸ್ತಾಃ ಪಿತೃಭಿರ್ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಪತಿಭಿಃ ಸುತ್ತೈಃ|

15041010c ಮುದಂ ಪರಮಿಕಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಾರ್ಯೋ ದುಃಖಮಥಾತ್ಯಜನ್||

ನಾರಿಯರು ಅಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ತೊರೆದು ತಂದೆಗಳೊಂದಿಗೂ,
ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೂ, ಪತಿಗಳೊಂದಿಗೂ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೂ ಕಲೆತು
ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.

15041011a ಏಕಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ವಿಹೃತ್ತ್ವೈವಂ ತೇ ವೀರಾಸ್ತಾಶ್ಚ ಯೋಷಿತಃ|

15041011c ಆಮಂತ್ರಾನ್ಯೋನ್ಯಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ತತೋ ಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಮ್||

ಈ ರೀತಿ ಆ ವೀರರೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಪತ್ನಿಯರೂ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ
ವಿಹರಿಸಿ, ರಾತ್ರಿಕಳೆದ ಕೂಡಲೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ,
ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

15041012a ತತೋ ವಿಸರ್ಜ ಯಾಮಾಸ ಲೋಕಾಂಸ್ತಾನ್ಮುನಿಪುಂಗವಃ|

15041012c ಕ್ಷಣೇನಾಂತರ್ಹಿತಾಶ್ಚೈವ ಪ್ರೇಕ್ಷತಾಮೇವ ತೇಽಭವನ್||

ಆಗ ಮುನಿಪುಂಗವನು ಆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಅಂತರ್ಧಾನರಾದರು.

15041013a ಅವಗಾಹ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಪುಣ್ಯಾಂ ತ್ರಿಪಥಗಾಂ ನದೀಮ್|

15041013c ಸರಥಾಃ ಸಧ್ವಜಾಶ್ಚೈವ ಸ್ವಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಭೇಜಿರೇ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಪುಣ್ಯ ತ್ರಿಪಥಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ರಥ-ಧ್ವಜ-
ಅಶ್ವಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

15041014a ದೇವಲೋಕಂ ಯಯುಃ ಕೇ ಚಿತ್ಕೇ ಚಿದ್ಭ್ರಹ್ಮಸದಸ್ತಥಾ|

15041014c ಕೇ ಚಿಚ್ಚ ವಾರುಣಂ ಲೋಕಂ ಕೇ ಚಿತ್ಕಾಬೇರಮಾಪ್ನುವನ್||

ಕೆಲವರು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬ್ರಹ್ಮಸದನಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಕೆಲವರು ವರುಣಲೋಕವನ್ನೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕುಬೇರನ ಲೋಕವನ್ನೂ ಸೇರಿದರು.

15041015a ತಥಾ ವೈವಸ್ವತಂ ಲೋಕಂ ಕೇ ಚಿಚ್ಚೈವಾಪ್ನುವನ್ಪಪಾಃ|

15041015c ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಪಿಶಾಚಾನಾಂ ಕೇ ಚಿಚ್ಚಾಪ್ಯುತ್ತರಾನ್ಕುರೂನ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ರಾಜರು ವೈವಸ್ವತ ಲೋಕವನ್ನೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ರಾಕ್ಷಸ, ಪಿಶಾಚ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕುರುಲೋಕಕ್ಕೂ ಹೊರಟುಹೋದರು.

15041016a ವಿಚಿತ್ರಗತಯಃ ಸರ್ವೇ ಯಾ ಅವಾಪ್ಯಾಮರೈಃ ಸಹ|

15041016c ಆಜಗ್ಮುಸ್ತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಸವಾಹಾಃ ಸಪದಾನುಗಾಃ||

ಅಮರರೊಂದಿಗೆ ವಾಹನ-ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆ
ಮಹಾತ್ಮರೆಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಗತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು.

15041017a ಗತೇಷು ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಸಲಿಲಸ್ಥೋ ಮಹಾಮುನಿಃ|

15041017c ಧರ್ಮಶೀಲೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕುರೂಣಾಂ ಹಿತಕೃತ್ಸದಾ|

15041017e ತತಃ ಪ್ರೋವಾಚ ತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ನಿಹತೇಶ್ವರಾಃ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಹೋದನಂತರ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸದಾ
ಕುರುಗಳ ಹಿತವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಧರ್ಮಶೀಲ
ಮಹಾಮುನಿಯು ಪತಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು:

15041018a ಯಾ ಯಾಃ ಪತಿಕೃತಾಽಲ್ಲೋಕಾನಿಚ್ಚಂತಿ ಪರಮಸ್ತ್ರಿಯಃ|

15041018c ತಾ ಜಾಹ್ನವೀಜಲಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮವಗಾಹಂತ್ವತಂದ್ರಿತಾಃ||

"ಪರಮಸ್ತ್ರೀಯರೇ! ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ
ಗಂಡಂದಿರು ಹೋಗಿರುವ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುವಿರೋ
ಅವರು ಆಲಸ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಬೇಗನೇ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿರಿ!"

15041019a ತತಸ್ತಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾ ವರಾಂಗನಾಃ|

15041019c ಶ್ವಶುರಂ ಸಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ವಿವಿಶುರ್ಜಾಹ್ನವೀಜಲಮ್||

ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದ ವರಾಂಗನೆಯರು ಮಾವನ
ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಜಾಹ್ನವೀ ನದಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

15041020a ವಿಮುಕ್ತಾ ಮಾನುಷ್ಯೇದೇಹೈಸ್ತತಸ್ತಾ ಭರ್ತೃಭಿಃ ಸಹ|

15041020c ಸಮಾಜಗ್ಮುಸ್ತದಾ ಸಾಧ್ವಃಃ ಸರ್ವಾ ಏವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಮಾನುಷ ದೇಹಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಆ ಸಾಧ್ವಿಯರೆಲ್ಲರೂ
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

15041021a ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ಶೀಲವತ್ಯಃ ಕುಲಸ್ತ್ರಿಯಃ|

15041021c ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತೋಯಂ ನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ಜಗ್ಮುರ್ಭರ್ತೃಸಲೋಕತಾಮ್||

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಶೀಲವಂತ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರು ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳ ಲೋಕಗಳಿಗೆ
ಹೊರಟುಹೋದರು.

15041022a ದಿವ್ಯರೂಪಸಮಾಯುಕ್ತಾ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ|

15041022c ದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಾ ಯಥಾಸಾಂ ಪತಯಸ್ತಥಾ||

15041023a ತಾಃ ಶೀಲಸತ್ತ್ವ ಸಂಪನ್ನಾ ವಿತಮಸ್ಕಾ ಗತಕ್ಲಮಾಃ|

15041023c ಸರ್ವಾಃ ಸರ್ವಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಾಃ ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಪೇದಿರೇ||

ಅವರ ಪತಿಗಳಂತೆಯೇ ಆ ಶೀಲಸತ್ತ್ವ ಸಂಪನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ದಿವ್ಯರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತರಾಗಿ, ದಿವ್ಯ
ಮಾಲ್ಯಾಂಬರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸರ್ವಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ,
ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

15041024a ಯಸ್ಯ ಯಸ್ಯ ಚ ಯಃ ಕಾಮಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇಽಭವತ್ತದಾ|

15041024c ತಂ ತಂ ವಿಸೃಷ್ಟ್ವವಾನ್ವಾಸ್ತೋ ವರದೋ ಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ||

ವರದ ಧರ್ಮವತ್ಸಲ ವ್ಯಾಸನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಯಾರ
ಬಯಕೆಯು ಯಾವುದಿತ್ತೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿಕೊಟ್ಟು ಬೇಕಾದ
ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

15041025a ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ನರದೇವಾನಾಂ ಪುನರಾಗಮನಂ ನರಾಃ|

15041025c ಜಹೃಷುರ್ಮು ದಿತಾಶ್ಚಾಸನ್ನನ್ಯದೇಹಗತಾ ಅಪಿ||

ನರದೇವರ ಪುನರಾಗಮನದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ಮನುಷ್ಯರೂ ಅನ್ಯ
ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಹೋದವರೂ ಮುದಿತರಾದರು.

15041026a ಪ್ರಿಯೈಃ ಸಮಾಗಮಂ ತೇಷಾಂ ಯ ಇಮಂ ಶೃಣುಯಾನ್ನರಃ|

15041026c ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಲಭತೇ ನಿತ್ಯಮಿಹ ಚ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚೈವ ಹ||

ಆ ಪ್ರಿಯರ ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಇಹ
ಮತ್ತು ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

15041027a ಇಷ್ಟಬಾಂಧವಸಂಯೋಗಮನಾಯಾಸಮನಾಮಯಮ್|

15041027c ಯ ಇಮಂ ಶ್ರಾವಯೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ಪರಾಮ್||

ಇಷ್ಟಬಾಂಧವರೊಡನೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸಮಾಗಮವಾಗುತ್ತದೆ.
ಇದನ್ನು ಯಾವ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಇತರರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು
ಪರಮ ಸಂಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

15041028a ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಯುಕ್ತಾಃ ಪುರುಷಾಃ ಕ್ರಿಯಾಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಭಾರತ|

15041028c ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಧೃತಿಮಂತಶ್ಚ ಮಾನವಾಃ|

15041028e ಶ್ರುತ್ವಾ ಪರ್ವ ತ್ವಿದಂ ನಿತ್ಯಮವಾಪ್ಸಂತಿ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್||

ಭಾರತ ! ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರೂ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾದವರೂ, ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗಯುಕ್ತರಾದ ಧೃತಿಮಂತ ಮನುಷ್ಯರು ಈ ಪರ್ವವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಕೇಳಿ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸ್ವಸ್ವಪತಿಲೋಕಗಮನೇ
ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸ್ವಸ್ವಪತಿಲೋಕಗಮನ ಎನ್ನುವ
ನಲ್ವತ್ತೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೨

ವೈಶಂಪಾಯನ ವಾಕ್ಯ

ಜನಮೇಜಯನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ವೈಶಂಪಾಯನನು ಉತ್ತರಿಸಿದುದು (೧-೧೭).

15042001 ಸೂತ ಉವಾಚ|

15042001a ಏತಚ್ಚೈತ್ವಾ ನೃಪೋ ವಿದ್ವಾನ್ ಹೃಷ್ಟೋಽಭೂಜ್ಜನಮೇಜಯಃ|

15042001c ಪಿತಾಮಹಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಗಮನಾಗಮನಂ ತದಾ||

ಸೂತನು ಹೇಳಿದನು: "ತನ್ನ ಪಿತಾಮಹರೆಲ್ಲರ ಗಮನ-ಆಗಮನಗಳ

ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ನೃಪ ವಿದ್ವಾನ್ ಜನಮೇಜಯನು ಹೃಷ್ಯನಾದನು.

15042002a ಅಬ್ರವೀಚ್ಛ ಮುದಾ ಯುಕ್ತಃ ಪುನರಾಗಮನಂ ಪ್ರತಿ|

15042002c ಕಥಂ ನು ತ್ಯಕ್ತದೇಹಾನಾಂ ಪುನಸ್ತದ್ರೂಪದರ್ಶನಮ್||

ಅವರ ಪುನರಾಗಮನದ ಕುರಿತು ಹರ್ಷಿತನಾದ ಅವನು "ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವರು ಪುನಃ ಹೇಗೆ ಅದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

15042003a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠೋ ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

15042003c ಪ್ರೋವಾಚ ವದತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತಂ ನೃಪಂ ಜನಮೇಜಯಮ್||

ಹೀಗೆ ಕೇಳಲು ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಮಾತುಗಾರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೈಶಂಪಾಯನನು ನೃಪ ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಇಂತೆಂದನು.

15042004a ಅವಿಪ್ರಣಾಶಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕರ್ಮಣಾಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ|

15042004c ಕರ್ಮಜಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ತಥೈವಾಕೃತಯೋ ನೃಪ||

"ನೃಪ! ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ (ಅವುಗಳ ಫಲವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸದೇ) ವಿನಾಶಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. (ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ) ಶರೀರಗಳೂ ಆಕೃತಿಗಳೂ ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು.

15042005a ಮಹಾಭೂತಾನಿ ನಿತ್ಯಾನಿ ಭೂತಾಧಿಪತಿಸಂಶ್ರಯಾತ್|

15042005c ತೇಷಾಂ ಚ ನಿತ್ಯಸಂವಾಸೋ ನ ವಿನಾಶೋ ವಿಯುಜ್ಯತಾಮ್||

ಭೂತಾಧಿಪನ ಸಂಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭೂತಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವ ಈ ಮಹಾಭೂತಗಳು ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ
ಸಹವಾಸಹೊಂದಿದರೂ ಪರಸ್ಪರರ ವಿಯೋಗದಿಂದ
ನಾಶಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

15042006a ಅನಾಶಾಯ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ತಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಃ ಫಲಾಗಮಃ|

15042006c ಆತ್ಮಾ ಚೈಭಿಃ ಸಮಾಯುಕ್ತಃ ಸುಖದುಃಖಮುಪಾಶ್ನುತೇ||

ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಫಲವು ಮುಂದೆ ಅದರ ಅನುಭವವಾಗುವ ವರೆಗೆ
ನಾಶವಾಗದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಫಲವು ಒದಗಿದಾಗ
ಜೀವಾತ್ಮವು ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

15042007a ಅವಿನಾಶೀ ತಥಾ ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ|

15042007c ಭೂತಾನಾಮಾತ್ಮಭಾವೋ ಯೋ ಧ್ರುವೋಽಸೌ ಸಂವಿಜಾನತಾಮ್||

ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವಿನಾಶಿ ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಆದರೆ
ಜೀವನು ಭೂತಗಳೊಡನೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು
ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಹೊರತಾಗಿ ಅವುಗಳಿಂದ
ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

15042008a ಯಾವನ್ನ ಕ್ಷೀಯತೇ ಕರ್ಮ ತಾವದಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪತಾ|

15042008c ಸಂಕ್ಷೀಣಕರ್ಮಾ ಪುರುಷೋ ರೂಪಾನ್ಯತ್ವಂ ನಿಯಚ್ಛತಿ||

ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶರೀರದ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳು ಕ್ಷಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ
ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಆ ಶರೀರದೊಡನೆ ಏಕರೂಪತೆಯಿರುತ್ತದೆ.
ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಗಳು ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತವೆಯೋ ಆಗ ಆ

ಜೀವವು ಬೇರೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

15042009a ನಾನಾಭಾವಾಸ್ತುಧೈಕತ್ವಂ ಶರೀರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸಂಹತಾಃ|

15042009c ಭವಂತಿ ತೇ ತಥಾ ನಿತ್ಯಾಃ ಪೃಥಗ್ಭವಂ ವಿಜಾನತಾಮ್||

ನಾನಾಭಾವಗಳು ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಏಕತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಯಾರು ಆತ್ಮವು ದೇಹದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವೆಂದು ಭಾವಿಸುವವರೋ

ಅವರಿಗೆ ಆ ಭಾವಗಳು ನಿತ್ಯವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಗಳೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

15042010a ಅಶ್ವಮೇಧೇ ಶ್ರುತಿಶ್ಚೇಯಮಶ್ವಸಂಜ್ಞಪನಂ ಪ್ರತಿ|

15042010c ಲೋಕಾಂತರಗತಾ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಾಣಾ ನಿತ್ಯಾ ಹಿ ವಾಜಿನಃ||

ಅಶ್ವಮೇಧದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವವನ್ನು ವಿಶಸನಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳುವ

ಮಂತ್ರಗಳಂತೆ ದೇಹಧಾರಿಗಳ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸರ್ವದಾ

ಲೋಕಾಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

15042011a ಅಹಂ ಹಿತಂ ವದಾಮ್ಯೇತತ್ಪ್ರಿಯಂ ಚೇತ್ತವ ಪಾರ್ಥಿವ|

15042011c ದೇವಯಾನಾ ಹಿ ಪಂಥಾನಃ ಶ್ರುತಾಸ್ತೇ ಯಜ್ಞಸಂಸ್ತರೇ||

ಪಾರ್ಥಿವ ! ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದರೆ ಈ ಹಿತಕರ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗ ನೀನು ದೇವಯಾನ ಮಾರ್ಗದ

ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೇಳಿರುತ್ತೀಯೆ.

15042012a ಸುಕೃತೋ ಯತ್ರ ತೇ ಯಜ್ಞಸ್ತತ್ರ ದೇವಾ ಹಿತಾಸ್ತವ|

15042012c ಯದಾ ಸಮನ್ವಿತಾ ದೇವಾಃ ಪಶೂನಾಂ ಗಮನೇಶ್ವರಾಃ|

15042012e ಗತಿಮಂತಶ್ಚ ತೇನೇಷ್ಟ್ವಾ ನಾನ್ಯೇ ನಿತ್ಯಾ ಭವಂತಿ ತೇ||

ಯಜ್ಞದಂತಹ ಉತ್ತಮ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿದಾಗ ಅವರು ಜೀವಿಗಳು ಅಭೀಷ್ಟಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಜೀವಿಗಳು ಇಷ್ಟವಾದ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

15042013a ನಿತ್ಯೇಽಸ್ಮಿನ್ಪಂಚಕೇ ವರ್ಗೇ ನಿತ್ಯೇ ಚಾತ್ಮನಿ ಯೋ ನರಃ|

15042013c ಅಸ್ಯ ನಾನಾಸಮಾಯೋಗಂ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ವೃಥಾಮತಿಃ|

15042013e ವಿಯೋಗೇ ಶೋಚತೇಽತ್ಯರ್ಥಂ ಸ ಬಾಲ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

ಈ ಪಂಚಕ ವರ್ಗವೂ ಆತ್ಮನೂ ನಿತ್ಯರಾಗಿರುವರು. ಆದರೆ ಈ ಶರೀರದ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳಂತೆ ಆತ್ಮನಿಗೂ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವವನ ಬುದ್ಧಿಯು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆಯೇ ಸುಹೃದಯರ ವಿಯೋಗದಿಂದ ದುಃಖಪಡುವವನೂ ಮೂರ್ಖನೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

15042014a ವಿಯೋಗೇ ದೋಷದರ್ಶೀ ಯಃ ಸಂಯೋಗಮಿಹ ವರ್ಜಯೇತ್|

15042014c ಅಸಂಗೇ ಸಂಗಮೋ ನಾಸ್ತಿ ದುಃಖಂ ಭುವಿ ವಿಯೋಗಜಮ್||

ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ದೋಷವನ್ನು ಕಾಣುವವನು ಸಂಯೋಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಅಸಂಗನಾದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಗವೆನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡವನಿಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಯೋಗದಿಂದ ದುಃಖವೇ

ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

15042015a ಪರಾಪರಜ್ಞಸ್ತು ನರೋ ನಾಭಿಮಾನಾದುದೀರಿತಃ|

15042015c ಅಪರಜ್ಞಃ ಪರಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೋಹಾದ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ||

ಪರ ಮತ್ತು ಅಪರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನೇ ಬೇರೆ. ಅವನನ್ನು ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪರವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಕೂಡ ಪರಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮೋಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

15042016a ಅದರ್ಶನಾದಾಪತಿತಃ ಪುನಶ್ಚಾದರ್ಶನಂ ಗತಃ|

15042016c ನಾಹಂ ತಂ ವೇದ್ಮಿ ನಾಸೌ ಮಾಂ ನ ಚ ಮೇಽಸ್ತಿ ವಿರಾಗತಾ||

ಈ ಜೀವವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತೆಂದೂ ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತೆಂದೂ ನಾವು ಕಾಣುವೆ. ನಾನು ಅವನನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೂ ನನ್ನ ವಿಷಯವು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಿಲ್ಲ.

15042017a ಯೇನ ಯೇನ ಶರೀರೇಣ ಕರೋತ್ಯಯಮನೀಶ್ವರಃ|

15042017c ತೇನ ತೇನ ಶರೀರೇಣ ತದವಶ್ಯಮುಪಾಶ್ನುತೇ|

15042017e ಮಾನಸಂ ಮನಸಾಪ್ನೋತಿ ಶಾರೀರಂ ಚ ಶರೀರವಾನ್||

ಪರಾಧೀನವಾಗಿರುವ ಈ ಜೀವವು ಯಾವ ಯಾವ ಶರೀರದಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದೋ ಅದೇ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನಸಿಕ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಶಾರೀರಿಕ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು

ಶರೀರದ ಮೂಲಕವೂ ಜೀವನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ."

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಜನಮೇಜಯಂ ಪ್ರತಿ ವೈಶಂಪಾಯನವಾಕ್ಯೇ
ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಮೇಜಯಂ ಪ್ರತಿ ವೈಶಂಪಾಯನವಾಕ್ಯ
ಎನ್ನುವ ನಲ್ವತ್ತೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೩

ವ್ಯಾಸನು ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಪರಿಕ್ಷಿತನನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದು (೧-೧೮).

15043001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15043001a ಅದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ನೃಪಃ ಪುತ್ರಾನ್ದರ್ಶನಂ ಪ್ರತಿಲಬ್ಧವಾನ್|

15043001c ಋಷಿಪ್ರಸಾದಾತ್ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸ್ವರೂಪಾಣಾಂ ಕುರೂದ್ವಹ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: "ಕುರೂದ್ವಹ! ಈ ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ
ನೋಡಿರದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೃಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಋಷಿಯ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ದರ್ಶನಮಾಡಿದನು. ಪುತ್ರರ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು
ಕಂಡನು.

15043002a ಸ ರಾಜಾ ರಾಜಧರ್ಮಾಂಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮೋಪನಿಷದಂ ತಥಾ|

15043002c ಅವಾಪ್ತವಾನ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಬುದ್ಧಿನಿಶ್ಚಯಮೇವ ಚ||

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ರಾಜಧರ್ಮಗಳನ್ನು,
ಬ್ರಹ್ಮೋಪನಿಷದಗಳನ್ನೂ, ಬುದ್ಧಿನಿಶ್ಚಯವನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

15043003a ವಿದುರಶ್ಚ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಯಯೌ ಸಿದ್ಧಿಂ ತಪೋಬಲಾತ್|

15043003c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವ್ಯಾಸಂ ಚಾಪಿ ತಪಸ್ವಿನಮ್||

ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ವಿದುರನು ತಪೋಬಲದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ತಪಸ್ವಿ ವ್ಯಾಸನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಪಡೆದನು."

15043004 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

15043004a ಮಮಾಪಿ ವರದೋ ವ್ಯಾಸೋ ದರ್ಶಯೇತ್ಪಿತರಂ ಯದಿ|

15043004c ತದ್ರೂಪವೇಷವಯಸಂ ಶ್ರದ್ಧಧ್ಯಾಂ ಸರ್ವಮೇವ ತೇ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: "ವರದ ವ್ಯಾಸನು ನನಗೂ ನನ್ನ
ತಂದೆಯ ರೂಪ-ವೇಷ-ವಯಸ್ಸುಗಳೊಡನೆ ತೋರಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ನೀವು
ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡುತ್ತೇನೆ.

15043005a ಪ್ರಿಯಂ ಮೇ ಸ್ಯಾತ್ಕೃತಾರ್ಥಶ್ಚ ಸ್ಯಾಮಹಂ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ|

15043005c ಪ್ರಸಾದಾದ್ಯುಷಿಪುತ್ರಸ್ಯ ಮಮ ಕಾಮಃ ಸಮೃದ್ಧತಾಮ್||

ಇದರಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನೂ ಸಂತುಷ್ಟನೂ ಆಗಿ ದೃಢವಾದ
ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಋಷಿಪುತ್ರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನ್ನ ಈ
ಕಾಮನೆಯನು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲಿ!"

15043006 ಸೂತ ಉವಾಚ|

15043006a ಇತ್ಯುಕ್ತವಚನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಪೇ ವ್ಯಾಸಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

15043006c ಪ್ರಸಾದಮಕರೋದ್ಧೀಮಾನಾನಯಚ್ಚ ಪರಿಕ್ಷಿತಮ್||

ಸೂತನು ಹೇಳಿದನು: "ಆ ನೃಪನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಧೀಮಾನ್ ವ್ಯಾಸನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಪರಿಕ್ಷಿತನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು.

15043007a ತತಸ್ತದ್ರೂಪವಯಸಮಾಗತಂ ನೃಪತಿಂ ದಿವಃ|

15043007c ಶ್ರೀಮಂತಂ ಪಿತರಂ ರಾಜಾ ದದರ್ಶ ಜನಮೇಜಯಃ||

ಅದೇ ರೂಪ-ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಂತ ತಂದೆಯನ್ನು ರಾಜಾ ಜನಮೇಜಯನು ನೋಡಿದನು.

15043008a ಶಮೀಕಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಪುತ್ರಂ ತಂ ಚಾಸ್ಯ ಶೃಂಗಿಣಮ್|

15043008c ಅಮಾತ್ಯಾ ಯೇ ಬಭೂವುಶ್ಚ ರಾಜ್ಞಸ್ತಾಂಶ್ಚ ದದರ್ಶ ಹ||

ಅವನೊಡನೆ ಮಹಾತ್ಮ ಶಮೀಕನನ್ನೂ, ಅವನ ಮಗ ಶೃಂಗಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತು ರಾಜನೊಡನಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಅವನು ನೋಡಿದನು.

15043009a ತತಃ ಸೋಽವಭೃಥೇ ರಾಜಾ ಮುದಿತೋ ಜನಮೇಜಯಃ|

15043009c ಪಿತರಂ ಸ್ನಾಪಯಾಮಾಸ ಸ್ವಯಂ ಸಸೌ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಃ||

ಅನಂತರ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ರಾಜಾ ಪಾರ್ಥಿವ ಜನಮೇಜಯನು ಯಜ್ಞದ ಅವಭೃತದಲ್ಲಿ ತಂದೆಗೆ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅನಂತರ ತಾನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು.

15043010a ಸ್ನಾತ್ವಾ ಚ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸೋಽಸ್ತೀಕಮಿದಮಬ್ರವೀತ್|

15043010c ಯಾಯಾವರಕುಲೋತ್ಪನ್ನಂ ಜರತ್ಕಾರುಸುತಂ ತದಾ||

ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನಂತರ ಆ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠನು ಯಾಯಾವರಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಜರತ್ಕಾರುಸುತ ಆಸ್ತೀಕನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

15043011a ಆಸ್ತೀಕ ವಿವಿಧಾಶ್ಚ ಯೋ ಯಜ್ಞೋಽಯಮಿತಿ ಮೇ ಮತಿಃ|

15043011c ಯದದ್ಯಾಯಂ ಪಿತಾ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಮಮ ಶೋಕಪ್ರಣಾಶನಃ||

"ಆಸ್ತೀಕ! ನನ್ನ ಈ ಯಜ್ಞವು ವಿವಿಧ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂದು ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಶೋಕವು ನಾಶವಾಗಿಹೋಯಿತು!"

15043012 ಆಸ್ತೀಕ ಉವಾಚ|

15043012a ಋಷಿದ್ವೈಪಾಯನೋ ಯತ್ರ ಪುರಾಣಸ್ತಪಸೋ ನಿಧಿಃ|

15043012c ಯಜ್ಞೇ ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ ತಸ್ಯ ಲೋಕಾವುಭೌ ಜಿತೌ||

ಆಸ್ತೀಕನು ಹೇಳಿದನು: "ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ! ಯಾರ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ತಪಸ್ಸಿನ ನಿಧಿಯಾಗಿರುವ ಋಷಿ ದ್ವೈಪಾಯನನು ಇರುವನೋ ಅವನು ಇಹ-ಪರ ಎರಡೂ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದಂತೆಯೇ!

15043013a ಶ್ರುತಂ ವಿಚಿತ್ರಮಾಖ್ಯಾನಂ ತ್ವಯಾ ಪಾಂಡವನಂದನ|

15043013c ಸರ್ಪಾಶ್ಚ ಭಸ್ಮಸಾನ್ನೀತಾ ಗತಾಶ್ಚ ಪದವೀಂ ಪಿತುಃ||

ಪಾಂಡವನಂದನ! ನೀನು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದೆ.

ಭಸ್ಮವಾದ ಸರ್ಪಗಳೂ ಕೂಡ ಪಿತೃಗಳ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದವು.

15043014a ಕಥಂ ಚಿತ್ತಕ್ಷಕೋ ಮುಕ್ತಃ ಸತ್ಯತ್ವಾತ್ತವ ಪಾರ್ಥಿವ|

15043014c ಋಷಯಃ ಪೂಜಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಗತಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ನಿನ್ನ ಸತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ತಕ್ಷಕನು ಹೇಗೋ ಮುಕ್ತನಾದನು. ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿರುವ. ಮಹಾತ್ಮ ವ್ಯಾಸನ ತಪೋಗತಿಯನ್ನೂ ಕಂಡೆ.

15043015a ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸುವಿಪುಲೋ ಧರ್ಮಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪಾಪವಿನಾಶನಮ್|

15043015c ವಿಮುಕ್ತೋ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿರುದಾರಜನದರ್ಶನಾತ್||

ಪಾಪವಿನಾಶಕ ಈ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಪುಲ ಧರ್ಮವನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವೆ. ಸತ್ತುರುಷರ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಟುಗಳು ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿವೆ.

15043016a ಯೇ ಚ ಪಕ್ಷಧರಾ ಧರ್ಮೇ ಸದ್ವೃತ್ತರುಚಯಶ್ಚ ಯೇ|

15043016c ಯಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೀಯತೇ ಪಾಪಂ ತೇಭ್ಯಃ ಕಾರ್ಯಾ ನಮಸ್ಕಿಯಾಃ||

ಯಾರು ಧರ್ಮದ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳೋ, ಸದಾಚಾರದ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರೋ, ಮತ್ತು ಯಾರ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವವೋ ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಅನುದಿನವು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು!"

15043017 ಸೂತ ಉವಾಚ|

15043017a ಏತಚ್ಛ್ವತ್ವಾ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾತ್ಸ ರಾಜಾ ಜನಮೇಜಯಃ|

15043017c ಪೂಜಯಾಮಾಸ ತಮೃಷಿಮನುಮಾನ್ಯ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಸೂತನು ಹೇಳಿದನು: "ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನಿಂದ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜಾ ಜನಮೇಜಯನು ಆ ಋಷಿ ವ್ಯಾಸನನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಗೌರವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದನು.

15043018a ಪಪ್ರಚ್ಛ ತಮೃಷಿಂ ಚಾಪಿ ವೈಶಂಪಾಯನಮಚ್ಯುತಮ್|

15043018c ಕಥಾವಶೇಷಂ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ವನವಾಸಸ್ಯ ಸತ್ತಮ||

ಸತ್ತಮ! ಅನಂತರ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಜನಮೇಜಯನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ವನವಾಸದ ಕಥಾವಶೇಷವನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಅಚ್ಯುತ ವೈಶಂಪಾಯನನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಜನಮೇಜಯಯಸ್ಯ ಸ್ವಪಿತೃದರ್ಶನೇ

ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಮೇಜಯಸ್ಯ ಸ್ವಪಿತೃದರ್ಶನ ಎನ್ನುವ

ನಲ್ವತ್ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೪

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ನಿವರ್ತನ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ವ್ಯಾಸನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೧-೧೨). ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಹೇಳಿದುದು (೧೩-೨೨). ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಗಾಂಧಾರೀ-ಕುಂತಿಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು (೨೩-೫೨).

15044001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ|

15044001a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುತ್ರಾಂಸ್ತಥಾ ಪೌತ್ರಾನ್ನಾನುಬಂಧಾನ್ವನಾಧಿಪಃ|

15044001c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಕಿಮಕರೋದ್ರಾಜಾ ಚೈವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: "ತನ್ನ ಪುತ್ರರನ್ನೂ, ಪೌತ್ರರನ್ನೂ, ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಜನಾಧಿಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?"

15044002 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15044002a ತದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ದರ್ಶನಂ ಪುನಃ|

15044002c ವೀತಶೋಕಃ ಸ ರಾಜರ್ಷಿಃ ಪುನರಾಶ್ರಮಮಾಗಮತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: "ಆ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಪುತ್ರರ ಪುನಃ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡ ರಾಜರ್ಷಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಶೋಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

15044003a ಇತರಸ್ತು ಜನಃ ಸರ್ವಸ್ತೇ ಚೈವ ಪರಮರ್ಷಯಃ|

15044003c ಪ್ರತಿಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಕಾಮಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾ ಭ್ಯನುಜ್ಞಯಾ||

ಇತರ ಜನರೂ, ಪರಮಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಇಷ್ಟಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

15044004a ಪಾಂಡವಾಸ್ತು ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಲಘುಭೂಯಿಷ್ಯಸೈನಿಕಾಃ|

15044004c ಅನುಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಸದಾರಂ ತಂ ಮಹೀಪತಿಮ್||

ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದಿದ್ದ ಅಲ್ಪ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಮಹೀಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋದರು.

15044005a ತಮಾಶ್ರಮಗತಂ ಧೀಮಾನ್ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಲೋಕಪೂಜಿತಃ|

15044005c ಮುನಿಃ ಸತ್ಯವತೀಪುತ್ರೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಮಭಾಷತ||

ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಧೀಮಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಲೋಕಪೂಜಿತ ಮುನಿ ಸತ್ಯವತೀಪುತ್ರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಇಂತೆಂದನು:

15044006a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶೃಣು ಕೌರವನಂದನ|

15044006c ಶ್ರುತಂ ತೇ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧಾನಾಮೃಷೀಣಾಂ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಮ್||

"ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಕೌರವನಂದನ ! ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ! ಕೇಳು.

ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳೂ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರೂ ಆದ ಋಷಿಗಳಿಂದ ನೀನು ಕೇಳಿರುವೆ.

15044007a ಋದ್ಧಾಭಿಜನವೃದ್ಧಾನಾಂ ವೇದವೇದಾಂಗವೇದಿನಾಮ್|

15044007c ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಾಂ ಪುರಾಣಾನಾಂ ವದತಾಂ ವಿವಿಧಾಃ ಕಥಾಃ||

ಶ್ರದ್ಧಾವಂತ ಕುಲವೃದ್ಧರಿಂದಲೂ ವೇದ-ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು

ತಿಳಿದವರಿಂದಲೂ, ವಿವಿಧ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಧರ್ಮಜ್ಞರಿಂದಲೂ
ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆ.

15044008a ಮಾ ಸ್ಮ ಶೋಕೇ ಮನಃ ಕಾರ್ಷೀರ್ದಿಷ್ಟೇನ ವ್ಯಥತೇ ಬುಧಃ|

15044008c ಶ್ರುತಂ ದೇವರಹಸ್ಯಂ ತೇ ನಾರದಾದ್ಧೇವದರ್ಶನಾತ್||

ಇನ್ನಾದರೂ ನೀನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶೋಕದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ.
ದೈವಿಕವಾದ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸನು
ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವದರ್ಶನ ನಾರದನಿಂದ ನೀನು
ದೇವರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿರುವೆ.

15044009a ಗತಾಸ್ತೇ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇಣ ಶಸ್ತ್ರಪೂತಾಂ ಗತಿಂ ಶುಭಾಮ್|

15044009c ಯಥಾ ದೃಷ್ಟಾಸ್ವ ಯಾ ಪುತ್ರಾ ಯಥಾಕಾಮವಿಹಾರಿಣಃ||

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಿಂದ ಶಸ್ತ್ರಪೂತರಾಗಿ ಶುಭಗತಿಗಳನ್ನು
ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ನೋಡಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

15044010a ಯುಧಿಷ್ಟಿರಸ್ವ ಯಂ ಧೀಮಾನ್ಭವಂತಮನುರುಧ್ಯತೇ|

15044010c ಸಹಿತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸರ್ವೈಃ ಸದಾರಃ ಸಸುಹೃಜ್ಜನಃ||

ಈ ಧೀಮಾನ್ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನಾದರೋ ಎಲ್ಲ ಸಹೋದರೂ, ಪತ್ನಿಯರೂ
ಮತ್ತು ಸುಹೃದಯರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

15044011a ವಿಸರ್ಜಯ್ಮಿನಂ ಯಾತ್ವೇಷ ಸ್ವರಾಜ್ಯಮನುಶಾಸತಾಮ್|

15044011c ಮಾಸಃ ಸಮಧಿಕೋ ಹ್ಯೇಷಾಮತೀತೋ ವಸತಾಂ ವನೇ||

ಅವನು ಈ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಹೋಯಿತು. ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಲು ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು.

15044012a ಏತದ್ಧಿ ನಿತ್ಯಂ ಯತ್ನೇನ ಪದಂ ರಕ್ಷ್ಯಂ ಪರಂತಪ|

15044012c ಬಹುಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿಕಂ ಹ್ಯೇತದ್ರಾಜ್ಯಂ ನಾಮ ನರಾಧಿಪ||

ಪರಂತಪ! ನರಾಧಿಪ! ರಾಜ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹುಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು, ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು!"

15044013a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಕೌರವೋ ರಾಜಾ ವ್ಯಾಸೇನಾಮಿತಬುದ್ಧಿನಾ|

15044013c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಥಾಹೂಯ ವಾಗ್ಮೀ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಅಮಿತಬುದ್ಧಿ ವ್ಯಾಸನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜಾ ವಾಗ್ಮೀ ಕೌರವನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

15044014a ಅಜಾತಶತ್ರೋ ಭದ್ರಂ ತೇ ಶೃಣು ಮೇ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ|

15044014c ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹೀಪಾಲ ಶೋಕೋ ನಾಸ್ಮಾನ್ಪ್ರಬಾಧತೇ||

"ಅಜಾತಶತ್ರೋ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು. ಮಹೀಪಾಲ! ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈಗ ಶೋಕವು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

15044015a ರಮೇ ಚಾಹಂ ತ್ವಯಾ ಪುತ್ರ ಪುರೇವ ಗಜಸಾಹ್ವಯೇ|

15044015c ನಾಥೇನಾನುಗತೋ ವಿದ್ವನ್ವಿಯೇಷು ಪರಿವರ್ತಿನಾ||

ಪುತ್ರ! ಹಿಂದೆ ನಾವು ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಗೆ
ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಇದ್ದೇವೆ. ನನ್ನೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ನನ್ನ
ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

15044016a ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಪುತ್ರಫಲಂ ತ್ವತ್ತಃ ಪ್ರೀತಿಮೇವ ವಿಪುಲಾ ತ್ವಯಿ|

15044016c ನ ಮೇ ಮನ್ಯುರ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಗಮ್ಯತಾಂ ಪುತ್ರ ಮಾ ಚಿರಮ್||

ಪುತ್ರರಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಫಲವನ್ನು ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ನಿನ್ನಿಂದ ಪಡೆದಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಮಹಾಬಾಹೋ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಕೋಪವಿಲ್ಲ. ಪುತ್ರ! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ತಡಮಾಡದೇ
ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡು.

15044017a ಭವಂತಂ ಚೇಹ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ತಪೋ ಮೇ ಪರಿಹೀಯತೇ|

15044017c ತಪೋಯುಕ್ತಂ ಶರೀರಂ ಚ ತ್ವಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧಾರಿತಂ ಪುನಃ||

ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಹಾಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.
ತಪೋಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಶರೀರವು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಪುನಃ ನನ್ನ
ಗಮನವನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆದಿದೆ.

15044018a ಮಾತರೌ ತೇ ತಥೈವೇಮೇ ಶೀರ್ಣಪರ್ಣಕೃತಾಶನೇ|

15044018c ಮಮ ತುಲ್ಯವ್ರತೇ ಪುತ್ರ ನಚಿರಂ ವರ್ತಯಿಷ್ಯತಃ||

ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯರಾದ ಗಾಂಧಾರಿ-ಕುಂತಿಯರೂ ಕೂಡ ನನ್ನಂತೆಯೇ
ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಒಣಗಿದ ತರಗೆಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ
ಜೀವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಇನ್ನು ಬಹುಕಾಲ
ಬದುಕಿರಲಾರರು.

15044019a ದುರ್ಯೋಧನಪ್ರಭೃತಯೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಾಂತರಂ ಗತಾಃ|

15044019c ವ್ಯಾಸಸ್ಯ ತಪಸೋ ವೀರ್ಯಾದ್ಭವತಶ್ಚ ಸಮಾಗಮಾತ್||

ನಿನ್ನ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸನ ತಪೋವೀರ್ಯದಿಂದ ಬೇರೆ
ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳನ್ನು
ನೋಡಿಯಾಯಿತು.

15044020a ಪ್ರಯೋಜನಂ ಚಿರಂ ವೃತ್ತಂ ಜೀವಿತಸ್ಯ ಚ ಮೇಽನಘ|

15044020c ಉಗ್ರಂ ತಪಃ ಸಮಾಸ್ಥಾಸ್ಯೇ ತ್ವಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಅನಘ! ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವನವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಈಗ ನಾನು
ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನೀನು ಅನುಮತಿಯನ್ನು
ನೀಡಬೇಕು!

15044021a ತ್ವಯ್ಯದ್ಯ ಪಿಂಡಃ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಕುಲಂ ಚೇದಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್|

15044021c ಶ್ಲೋ ವಾದ್ಯ ವಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ಗಮ್ಯತಾಂ ಪುತ್ರ ಮಾ ಚಿರಮ್||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ಇಂದು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನವೂ ಕುಲದ

ಕೀರ್ತಿಯೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿವೆ. ಇಂದು ಅಥವಾ ನಾಳೆ ನೀನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಬೆಳೆಸು. ತಡಮಾಡಬೇಡ.

15044022a ರಾಜನೀತಿಃ ಸುಬಹುಶಃ ಶ್ರುತಾ ತೇ ಭರತರ್ಷಭ|

15044022c ಸಂದೇಷ್ಟವ್ಯಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕೃತಮೇತಾವತಾ ವಿಭೋ||

ಭರತರ್ಷಭ! ವಿಭೋ! ನೀನು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ ರಾಜನೀತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಲು ನನಗೇನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವನ್ನೆಸಗಿರುವೆ!"

15044023a ಇತ್ಯುಕ್ತವಚನಂ ತಾತ ನೃಪೋ ರಾಜಾನಮಬ್ರವೀತ್|

15044023c ನ ಮಾಮರ್ಹಸಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಪರಿತ್ಯಕ್ತುಮನಾಗಸಮ್||

ಅಯ್ಯಾ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ರಾಜನಿಗೆ ನೃಪ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: "ಧರ್ಮಜ್ಞ! ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ!

15044024a ಕಾಮಂ ಗಚ್ಚಂತು ಮೇ ಸರ್ವೇ ಭ್ರಾತರೋಽನುಚರಾಸ್ತಥಾ|

15044024c ಭವಂತಮಹಮನ್ವಿಷ್ಟೇ ಮಾತರೌ ಚ ಯತವ್ರತೇ||

ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಹೋದರರೂ ಅನುಚರರೊಂದಿಗೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಲಿ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ವ್ರತನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ತಾಯಂದಿರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ."

15044025a ತಮುವಾಚಾಥ ಗಾಂಧಾರೀ ಮೈವಂ ಪುತ್ರ ಶೃಣುಷ್ವ ಮೇ|

15044025c ತ್ವಯ್ಯಧೀನಂ ಕುರುಕುಲಂ ಪಿಂಡಶ್ಚ ಶ್ವಶುರಸ್ಯ ಮೇ||

ಗಾಂಧಾರಿಯು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: "ಪುತ್ರ! ನೀನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಾರದು. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು. ಕುರುಕುಲ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಾವನ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಈಗ ನಿನ್ನದಾಗಿದೆ.

15044026a ಗಮ್ಯತಾಂ ಪುತ್ರ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮೇತಾವತ್ಪೂಜಿತಾ ವಯಮ್||

15044026c ರಾಜಾ ಯದಾಹ ತತ್ಕಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಪುತ್ರ ಪಿತುರ್ವಚಃ||

ಪುತ್ರ! ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದು ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈಗ ಹೊರಡು. ರಾಜನು ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು. ಪುತ್ರ! ತಂದೆಯ ವಚನವನ್ನು ನೀನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು!"

15044027a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ತು ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಕುಂತೀಮಿದಮುವಾಚ ಹ|

15044027c ಸ್ನೇಹಬಾಷ್ಪಾಕುಲೇ ನೇತ್ರೇ ಪ್ರಮೃಜ್ಯ ರುದತೀಂ ವಚಃ||

ಗಾಂಧಾರಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ರೋದಿಸುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕುಂತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

15044028a ವಿಸರ್ಜಯತಿ ಮಾಂ ರಾಜಾ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

15044028c ಭವತ್ಯಾಂ ಬದ್ಧಚಿತ್ತಸ್ತು ಕಥಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ದುಃಖಿತಃ||

"ರಾಜನೂ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಚಿತ್ತವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ದುಃಖಿತನಾಗಿ ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೋಗಲಿ?"

15044029a ನ ಚೋತ್ಸಹೇ ತಪೋವಿಘ್ನಂ ಕರ್ತುಂ ತೇ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ|

15044029c ತಪಸೋ ಹಿ ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ತಪಸಾ ವಿಂದತೇ ಮಹತ್||

ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ! ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವನ್ನು ತರಲು
ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತಪಸ್ಸೇ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ತಪಸ್ಸಿಗಿಂತ
ದೊಡ್ಡದು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

15044030a ಮಮಾಪಿ ನ ತಥಾ ರಾಜ್ಞಿ ರಾಜ್ಯೇ ಬುದ್ಧಿಯಥಾ ಪುರಾ|

15044030c ತಪಸ್ತೇವಾನುರಕ್ತಂ ಮೇ ಮನಃ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ತಥಾ||

ರಾಣಿ! ಹಿಂದಿನಂತೆ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸು ಸರ್ವಥಾ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅನುರಕ್ತವಾಗಿದೆ.

15044031a ಶೂನ್ಯೇಯಂ ಚ ಮಹೀ ಸರ್ವಾ ನ ಮೇ ಪ್ರೀತಿಕರೀ ಶುಭೇ|

15044031c ಬಾಂಧವಾ ನಃ ಪರಿಕ್ಷೀಣಾ ಬಲಂ ನೋ ನ ಯಥಾ ಪುರಾ||

ಶುಭೇ! ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಶೂನ್ಯವಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತಿದೆ.
ನನಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ.
ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರೂ ನಾಶಹೊಂದಿದರು. ಹಿಂದಿನಂತೆ ನಾವು
ಬಲಶಾಲಿಗಳೂ ಆಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ.

15044032a ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಸುಭೃಶಂ ಕ್ಷೀಣಾಃ ಕನ್ಯಾಮಾತ್ರಾವಶೇಷಿತಾಃ|

15044032c ನ ತೇಷಾಂ ಕುಲಕರ್ತಾರಂ ಕಂ ಚಿತ್ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಶುಭೇ||

ಶುಭೇ! ಪಾಂಚಾಲರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ

ಕನ್ನೆಯರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕುಲವನ್ನು
ಉದ್ಧರಿಸುವ ಒಬ್ಬನನ್ನೂ ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.

15044033a ಸರ್ವೇ ಹಿ ಭಸ್ಮಸಾನ್ನೀತಾ ದ್ರೋಣೇನೈಕೇನ ಸಂಯುಗೇ|

15044033c ಅವಶೇಷಾಸ್ತು ನಿಹತಾ ದ್ರೋಣಪುತ್ರೇಣ ವೈ ನಿಶಿ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣನೊಬ್ಬನಿಂದಲೇ
ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾದರು. ಅಳಿದುಳಿದವರನ್ನು ದ್ರೋಣಪುತ್ರನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಸಂಹರಿಸಿದನು.

15044034a ಚೇದಯಶ್ಚೈವ ಮತ್ಸ್ಯಾಶ್ಚ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾಸ್ತಥೈವ ನಃ|

15044034c ಕೇವಲಂ ವೃಷ್ಟಿಚಕ್ರಂ ತು ವಾಸುದೇವಪರಿಗ್ರಹಾತ್|

15044034e ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ಥಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಂ ನಾನ್ಯಹೇತುಕಮ್||

ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಚೇದಿದೇಶದವರೂ ಮತ್ಸ್ಯ ದೇಶದವರೂ
ಹಿಂದಿನಂತೆ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ವಾಸುದೇವನ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ಕೇವಲ
ವೃಷ್ಟಿವಂಶವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮ-
ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ
ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ.

15044035a ಶಿವೇನ ಪಶ್ಯ ನಃ ಸರ್ವಾನ್ದುರ್ಲಭಂ ದರ್ಶನಂ ತವ|

15044035c ಭವಿಷ್ಯತ್ಯಂಬ ರಾಜಾ ಹಿ ತೀವ್ರಮಾರಪ್ಸ್ಯತೇ ತಪಃ||

ಅಮ್ಮ ! ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮಂಗಳದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣು. ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ
ದರ್ಶನವು ದುರ್ಲಭವೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಜನು ಈಗ ತೀವ್ರ

ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ."

15044036a ಏತಚ್ಚೈತ್ಯಾ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಸಹದೇವೋ ಯುಧಾಂ ಪತಿಃ|

15044036c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮುವಾಚೇದಂ ಬಾಷ್ಟವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಃ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಯೋಧರ ನಾಯಕ ಮಹಾಬಾಹು ಸಹದೇವನು
ವ್ಯಾಕುಲದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಈ
ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

15044037a ನೋತ್ಸಹೇಽಹಂ ಪರಿತ್ಯಕ್ತುಂ ಮಾತರಂ ಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭ|

15044037c ಪ್ರತಿಯಾತು ಭವಾನ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತಪಸ್ತಪ್ಸ್ಯಾ ಮ್ಯಹಂ ವನೇ||

"ಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭ! ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ನನಗೆ
ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಬೇಗನೆ ಹೊರಟುಹೋಗು. ನಾನು ವನದಲ್ಲಿ
ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

15044038a ಇಹೈವ ಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತಪಸಾಹಂ ಕಲೇವರಮ್|

15044038c ಪಾದಶುಶ್ರೂಷಣೇ ಯುಕ್ತೋ ರಾಜ್ಞೋ ಮಾತ್ರೋಸ್ತಥಾನಯೋಃ||

ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜ ಮತ್ತು
ತಾಯಂದಿರಿಬ್ಬರ ಪಾದಶುಶ್ರೂಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ನನ್ನ
ಶರೀರವನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ!"

15044039a ತಮುವಾಚ ತತಃ ಕುಂತೀ ಪರಿಷ್ಟಬ್ಯ ಮಹಾಭುಜಮ್|

15044039c ಗಮ್ಯತಾಂ ಪುತ್ರ ಮೈವ ತ್ವಂ ವೋಚಃ ಕುರು ವಚೋ ಮಮ||

ಆಗ ಕುಂತಿಯು ಆ ಮಹಾಭುಜನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು: "ಪುತ್ರ ! ನೀನು ಹೋಗಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಡ ! ನನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡು !

15044040a ಆಗಮಾ ವಃ ಶಿವಾಃ ಸಂತು ಸ್ವಸ್ಥಾ ಭವತ ಪುತ್ರಕಾಃ|

15044040c ಉಪರೋಧೋ ಭವೇದೇವಮಸ್ಮಾಕಂ ತಪಸಃ ಕೃತೇ||

ಪುತ್ರರೇ ! ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವು ಮಂಗಳಮಯವಾಗಲಿ. ನೀವು ಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿರಿ ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಭಂಗವಾಗುತ್ತದೆ.

15044041a ತ್ವತ್ಸೇಹಪಾಶಬದ್ಧಾ ಚ ಹೀಯೇಯಂ ತಪಸಃ ಪರಾತ್|

15044041c ತಸ್ಮಾತ್ತುತ್ರಕ ಗಚ್ಚ ತ್ವಂ ಶಿಷ್ಟಮಲ್ಪಂ ಹಿ ನಃ ಪ್ರಭೋ||

ನಿನ್ನ ಸೇಹಪಾಶದ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ನಾನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ವಂಚಿತಳಾದೇನು. ಆದುದರಿಂದ ಪುತ್ರಕ ! ಪ್ರಭೋ ! ನೀನೂ ಹೊರಟುಹೋಗು. ವೃಥಾ ಕಾಲಕಳೆಯಬೇಡ !"

15044042a ಏವಂ ಸಂಸ್ತಂಭಿತಂ ವಾಕ್ಯೈಃ ಕುಂತ್ಯಾ ಬಹುವಿಧೈರ್ಮನಃ|

15044042c ಸಹದೇವಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಞಶ್ಚೈವ ವಿಶೇಷತಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಹೀಗೆ ಕುಂತಿಯು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಹದೇವನ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ತೆರಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು.

15044043a ತೇ ಮಾತ್ರಾ ಸಮನುಜ್ಞಾತಾ ರಾಜ್ಞಾ ಚ ಕುರುಪುಂಗವಾಃ|

15044043c ಅಭಿವಾದ್ಯ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠಮಾಮಂತ್ರಯಿತುಮಾರಭನ್||

ತಾಯಿಯಿಂದ ಅನುಜ್ಞಾತರಾದ ಕುರುಪುಂಗವರು ರಾಜಾ
ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು.

15044044a ರಾಜನ್ವ್ರತಿಗಮಿಷ್ಯಾಮಃ ಶಿವೇನ ಪ್ರತಿನಂದಿತಾಃ|

15044044c ಅನುಜ್ಞಾತಾಸ್ವಯಾ ರಾಜನ್ಗಮಿಷ್ಯಾಮೋ ವಿಕಲ್ಮಷಾಃ||

"ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಶುಭ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ಆನಂದಿತರಾಗಿ ನಾವು
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೇ
ನಾವು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ."

15044045a ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ರಾಜರ್ಷಿ ಧರ್ಮರಾಜ್ಞಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

15044045c ಅನುಜ್ಞೇ ಜಯಾಶೀರ್ಭಿರಭಿನಂದ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮ್||

ಮಹಾತ್ಮ ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜರ್ಷಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಜಯ-ಆಶೀರ್ವಚನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಹೊರಡಲು
ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತನು.

15044046a ಭೀಮಂ ಚ ಬಲಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

15044046c ಸ ಚಾಸ್ಯ ಸಮ್ಯಗ್ ಮೇಧಾವೀ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಪಾರ್ಥಿವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮನನ್ನು
ಸಂತವಿಸಿದನು. ಉತ್ತಮ ಮೇಧಾವಿಯೂ ವೀರ್ಯವಾನನೂ ಆದ
ಭೀಮನೂ ಕೂಡ ಅವನ ಸಾಂತ್ವನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

15044047a ಅರ್ಜುನಂ ಚ ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಯಮೌ ಚ ಪುರುಷರ್ಷಭೌ|

15044047c ಅನುಜಜ್ಞೇ ಸ ಕೌರವ್ಯಃ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಾಭಿನಂದ್ಯ ಚ||

ಕೌರವ್ಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ್ಷಭ
ಯಮಳರನ್ನೂ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಹೊರಡಲು
ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತನು.

15044048a ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಚಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾಃ ಕೃತಪಾದಾಭಿವಂದನಾಃ|

15044048c ಜನನ್ಯಾ ಸಮುಪಾಘ್ರಾತಾಃ ಪರಿಷ್ವಕ್ತಾಶ್ಚ ತೇ ನೃಪಮ್|

ಗಾಂಧಾರಿಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಅವರು ಅವಳ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನೂ
ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಕುಂತಿಯು ನೃಪ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ
ಆಘ್ರಾಣಿಸಿದಳು.

15044048e ಚಕ್ರುಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಸರ್ವೇ ವತ್ಸಾ ಇವ ನಿವಾರಣೇ||

15044049a ಪುನಃ ಪುನರ್ನಿ ರೀಕ್ಷಂತಃ ಪ್ರಜಗ್ಮುಸ್ತೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್|

ಹಾಲುಕುಡಿಯುವ ಕರುವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಅದು ಪುನಃ
ಪುನಃ ತಾಯಿಯ ಕಡೆ ನೋಡುವಂತೆ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಪುನಃ ಪುನಃ
ಅವರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಗಾಂಧಾರೀ ಮತ್ತು ಕುಂತಿಯರಿಗೆ
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

15044049c ತಥೈವ ದ್ರೌಪದೀ ಸಾಧ್ವೀ ಸರ್ವಾಃ ಕೌರವಯೋಷಿತಃ||

15044050a ನ್ಯಾಯತಃ ಶ್ವಶುರೇ ವೃತ್ತಿಂ ಪ್ರಯುಜ್ಯ ಪ್ರಯಯುಸ್ತತಃ|

15044050c ಶ್ವಶ್ರುಭ್ಯಾಂ ಸಮನುಜ್ಞಾತಾಃ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಾಭಿನಂದಿತಾಃ|

15044050e ಸಂದಿಷ್ಟಾಶ್ಚೇತಿಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರಯಯುರ್ಭ ತ್ಯುಭಿಃ ಸಹ||

ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಧ್ವೀ ದ್ರೌಪದೀ ಮತ್ತು ಕೌರವ ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರೂ
ನ್ಯಾಯವತ್ತಾಗಿ ಮಾವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆ ಅನಿಂದಿತೆಯರು
ಅತ್ತೆಯರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಆಲಂಗಿಸಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ಮಾಡಬೇಕಾದ
ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು
ಪಡೆದು, ಗಂಡಂದಿರೊಡನೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

15044051a ತತಃ ಪ್ರಜಜ್ಞೇ ನಿನದಃ ಸೂತಾನಾಂ ಯುಜ್ಯತಾಮಿತಿ|

15044051c ಉಷ್ಠಾಣಾಂ ಕ್ರೋಶತಾಂ ಚೈವ ಹಯಾನಾಂ ಹೇಷತಾಮಪಿ||

ಆಗ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ರಥಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಸೂತರ ನಿನಾದವೂ,
ಒಂಟೆಗಳ ಕೂಗೂ, ಕುದುರೆಗಳ ಹೇಷಾರವವೂ ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

15044052a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಟಿರೋ ರಾಜಾ ಸದಾರಃ ಸಹಸ್ಮೈನಿಕಃ|

15044052c ನಗರಂ ಹಸ್ತಿನಪುರಂ ಪುನರಾಯಾತ್ಸಬಾಂಧವಃ||

ಅನಂತರ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನು ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ, ಸ್ಮೈನಿಕರೊಡನೆ
ಮತ್ತು ಬಾಂಧವರನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಪುನಃ ಹಸ್ತಿನಾಪುರ ನಗರಕ್ಕೆ
ಆಗಮಿಸಿದನು."

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಯುಧಿಷ್ಟಿರಪ್ರತ್ಯಾಗಮೇ
ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಪ್ರತ್ಯಾಗಮ ಎನ್ನುವ
ನಲ್ವತ್ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವಣಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಪುತ್ರದರ್ಶನಪರ್ವವು|

ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು - ೧೪/೧೮,
ಉಪಪರ್ವಗಳು-೯೧/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೧೯೭೫/೧೯೯೫,
ಶ್ಲೋಕಗಳು-೭೩೧೨೦/೭೩೭೮೪

ನಾರದಾಗಮನ ಪರ್ವ

೪೫

ದಾವಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿಗಳ ದಹನ

ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ನಾರದನ ಆಗಮನ; ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿಗಳ
ಕುರಿತು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದುದು (೧-೮). ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-ಗಾಂಧಾರೀ-
ಕುಂತಿಯರು ದಾವಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದುದನ್ನು ನಾರದನು
ತಿಳಿಸುವುದು (೯-೩೮). ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳ ಶೋಕ (೩೯-೪೪).

15045001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15045001a ದ್ವಿವರ್ಷೋಪನಿವೃತ್ತೇಷು ಪಾಂಡವೇಷು ಯದೃಚ್ಛಯಾ|

15045001c ದೇವರ್ಷಿರ್ನಾರದೋ ರಾಜನ್ನಾಜಗಾಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾಂಡವರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಎರಡು
ವರ್ಷಗಳಾದನಂತರ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದನು ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿಗೆ
ಆಗಮಿಸಿದನು.

15045002a ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕುರುರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

15045002c ಆಸೀನಂ ಪರಿವಿಶ್ವಸ್ತಂ ಪ್ರೋವಾಚ ವದತಾಂ ವರಃ||

ಮಹಾಬಾಹು ಕುರುರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದನು.
ವಿಶ್ವಮಿಸಿಕೊಂಡು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಾರದನಿಗೆ ವಾಗ್ಮಿಶ್ರೇಷ್ಠ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು:

15045003a ಚಿರಸ್ಯ ಖಿಲು ಪಶ್ಯಾಮಿ ಭಗವಂತಮುಪಸ್ಥಿತಮ್|

15045003c ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ಕುಶಲಂ ವಿಪ್ರ ಶುಭಂ ವಾ ಪ್ರತ್ಯುಪಸ್ಥಿತಮ್||

15045004a ಕೇ ದೇಶಾಃ ಪರಿದೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ತೇ ಕಿಂ ಚ ಕಾರ್ಯಂ ಕರೋಮಿ ತೇ|

15045004c ತದ್ಭೃಹಿ ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯ ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಚ ಪ್ರಿಯೋಽತಿಥಿಃ||

“ವಿಪ್ರ! ಬಹುದಿನಗಳ ನಂತರ ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನವನ್ನು ನಾನು
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದೀರಿ ತಾನೇ? ಎಲ್ಲವೂ
ಶುಭವಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೊದಲು ಯಾವ
ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀರಿ? ನಿಮಗೆ ನಾನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡಲಿ? ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯ! ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ. ಏಕೆಂದರೆ ನೀವು ನಮಗೆ
ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯರಾದ ಅತಿಥಿಗಳು!”

15045005 ನಾರದ ಉವಾಚ|

15045005a ಚಿರದೃಷ್ಟೋಽಸಿ ಮೇ ರಾಜನ್ನಾಗತೋಽಸ್ಮಿ ತಪೋವನಾತ್|

15045005c ಪರಿದೃಷ್ಟ್ವಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಂಗಾ ಚೈವ ಮಯಾ ನೃಪ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ
ಸಮಯವಾಯಿತೆಂದೇ ತಪೋವನದಿಂದ ನಾನು ಬಂದೆನು. ನೃಪ!

ಬರುವಾಗ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಗಂಗೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿದೆನು.”

15045006 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

15045006a ವದಂತಿ ಪುರುಷಾ ಮೇಽದ್ಯ ಗಂಗಾತೀರನಿವಾಸಿನಃ|

15045006c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಮಾಸ್ಥಿತಂ ಪರಮಂ ತಪಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: "ಗಂಗಾತೀರ ನಿವಾಸಿ ಪುರುಷರು ಮಹಾತ್ಮ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅಲ್ಲಿ ಪರಮ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವನೆಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

15045007a ಅಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಸ್ತ್ವಯಾ ತತ್ರ ಕುಶಲೀ ಸ ಕುರೂದ್ವಹಃ|

15045007c ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಪೃಥಾ ಚೈವ ಸೂತಪುತ್ರಶ್ಚ ಸಂಜಯಃ||

ನೀವೇನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕುರೂದ್ವಹನನ್ನು ಕಂಡಿರೇ? ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ,
ಗಾಂಧಾರೀ, ಪೃಥೆ, ಮತ್ತು ಸೂತಪುತ್ರ ಸಂಜಯರು
ಕುಶಲರಾಗಿರುವರೇ?

15045008a ಕಥಂ ಚ ವರ್ತತೇ ಚಾದ್ಯ ಪಿತಾ ಮಮ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

15045008c ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಭಗವನ್ಯದಿ ದೃಷ್ಟ್ವಸ್ತ್ವಯಾ ನೃಪಃ||

ಭಗವನ್! ಇಂದು ನನ್ನ ತಂದೆ ಆ ಪಾರ್ಥಿವನು ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ? ನೀವು ಆ
ನೃಪನನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರೆ ಅವನ ಕುರಿತು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

15045009 ನಾರದ ಉವಾಚ|

15045009a ಸ್ಥಿರೀಭೂಯ ಮಹಾರಾಜ ಶೃಣು ಸರ್ವಂ ಯಥಾತಥಮ್|

15045009c ಯಥಾ ಶ್ರುತಂ ಚ ದೃಷ್ಟಂ ಚ ಮಯಾ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಪೋವನೇ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: "ಮಹಾರಾಜ! ಆ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ನೋಡಿದುದನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಕೇಳು!

15045010a ವನವಾಸನಿವೃತ್ತೇಷು ಭವತ್ಸು ಕುರುನಂದನ|

15045010c ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಾತ್ಪಿತಾ ತುಭ್ಯಂ ಗಂಗಾದ್ವಾರಂ ಯಯೌ ನೃಪ||

15045011a ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಸಹಿತೋ ಧೀಮಾನ್ವಧ್ವಾ ಕುಂತ್ಯಾ ಸಮನ್ವಿತಃ|

15045011c ಸಂಜಯೇನ ಚ ಸೂತೇನ ಸಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಃ ಸಯಾಜಕಃ||

ಕುರುನಂದನ! ನೀವು ವನವಾಸದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಧೀಮಾನ್ ನೃಪನು ಗಂಧಾರೀ, ತಮ್ಮನ ಪತ್ನಿ ಕುಂತಿ, ಸೂತ ಸಂಜಯ, ಯಾಜಕರು ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

15045012a ಆತಸ್ಯೇ ಸ ತಪಸ್ತೀವ್ರಂ ಪಿತಾ ತವ ತಪೋಧನಃ|

15045012c ವೀಟಾಂ ಮುಖೇ ಸಮಾಧಾಯ ವಾಯುಭಕ್ಷೋಽಭವನ್ಮುನಿಃ||

ಅಲ್ಲಿ ತಪೋಧನ ಮುನಿಯಾದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಮರದ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗಾಳಿಯನ್ನೇ ಆಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ತೀವ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು.

15045013a ವನೇ ಸ ಮುನಿಭಿಃ ಸರ್ವೈಃ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

15045013c ತ್ವಗ್ನಿಮಾತ್ರಶೇಷಃ ಸ ಷಣ್ಮಾಸಾನಭವನ್ಮುಪಃ||

ಚರ್ಮ ಮತ್ತು ಮೂಳೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ
ನೃಪನು ವನದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪ ಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು.
ಹಾಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದವು.

15045014a ಗಾಂಧಾರೀ ತು ಜಲಾಹಾರಾ ಕುಂತೀ ಮಾಸೋಪವಾಸಿನೀ|

15045014c ಸಂಜಯಃ ಷಷ್ಠಭಕ್ತೇನ ವರ್ತಯಾಮಾಸ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಗಾಂಧಾರಿಯು ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುಂತಿಯು
ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಂಜಯನು
ಆರುಹೊತ್ತಿಗೊಮ್ಮೆ (ಪ್ರತಿ ಎರಡನೆಯ ರಾತ್ರಿಗೊಮ್ಮೆ) ಆಹಾರ
ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

15045015a ಅಗ್ನೀಂಸ್ತು ಯಾಜಕಾಸ್ತತ್ರ ಜುಹುವುರ್ವಿಧಿವತ್ಪ್ರಭೋ|

15045015c ದೃಶ್ಯತೋಽದೃಶ್ಯತಶ್ಚೈವ ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಪಸ್ಯ ಹ||

ಪ್ರಭೋ! ಯಾಜಕರು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
ನೃಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.
ಇನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

15045016a ಅನಿಕೇತೋಽಥ ರಾಜಾ ಸ ಬಭೂವ ವನಗೋಚರಃ|

15045016c ತೇ ಚಾಪಿ ಸಹಿತೇ ದೇವ್ಯೌ ಸಂಜಯಶ್ಚ ತಮನ್ವಯಃ||

ಹೀಗೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದೇ ಆ ರಾಜನು ವನದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ
ದೇವಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಸಂಜಯನೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

15045017a ಸಂಜಯೋ ನೃಪತೇರ್ನೇ ತಾ ಸಮೇಷು ವಿಷಮೇಷು ಚ|

15045017c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಸ್ತು ಪೃಥಾ ರಾಜಂಶ್ಚಕ್ಷುರಾಸೀದನಿಂದಿತಾ||

ಹಳ್ಳತಿಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಜಯನು ನೃಪತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದನು.
ರಾಜನ್! ಅನಿಂದಿತೆ ಪೃಥೆಯು ಗಾಂಧಾರಿಯ ಕಣ್ಣಾಗಿದ್ದಳು.

15045018a ತತಃ ಕದಾ ಚಿದ್ಗಂಗಾಯಾಃ ಕಚ್ಚೇ ಸ ನೃಪಸತ್ತಮಃ|

15045018c ಗಂಗಾಯಾಮಾಪ್ಲುತೋ ಧೀಮಾನಾಶ್ರಮಾಭಿಮುಖೋಽಭವತ್||

ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಧೀಮಾನ್ ನೃಪಸತ್ತಮನು
ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

15045019a ಅಥ ವಾಯುಃ ಸಮುದ್ಭೂತೋ ದಾವಾಗ್ನಿರಭವನ್ಮಹಾನ್|

15045019c ದದಾಹ ತದ್ವನಂ ಸರ್ವಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಸಮಂತತಃ||

ಆಗ ಭಿರುಗಳಿಯು ಬೀಸಿ ಮಹಾ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅದು
ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿತು.

15045020a ದಹ್ಯತ್ಸು ಮೃಗಯೂಥೇಷು ದ್ವಿಜಿಹ್ವೇಷು ಸಮಂತತಃ|

15045020c ವರಾಹಾಣಾಂ ಚ ಯೂಥೇಷು ಸಂಶ್ರಯತ್ಸು ಜಲಾಶಯಾನ್||

ಆ ದಾವಾಗ್ನಿಯು ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃಗಸಮೂಹಗಳನ್ನೂ, ಸರ್ಪಗಳನ್ನೂ
ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿತು. ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡುಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

15045021a ಸಮಾವಿದ್ಧೇ ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಾಪ್ತೇ ವ್ಯಸನ ಉತ್ತಮೇ|

15045021c ನಿರಾಹಾರತಯಾ ರಾಜಾ ಮಂದಪ್ರಾಣವಿಚೇಷ್ಟಿತಃ||

15045021e ಅಸಮರ್ಥೋಽಪಸರಣೇ ಸುಕೃಶೌ ಮಾತರೌ ಚ ತೇ||

ವನವು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಹಾ ಸಂಕಟವಾದಾಗ
ನಿರಾಹಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ರಾಜನ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯು ಕುಂದಿಹೋಗಿದ್ದು ಏನನ್ನೂ
ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗದೇ ಹೋದನು. ತುಂಬಾ ಕೃಶರಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಇಬ್ಬರು
ತಾಯಂದಿರು ಕೂಡ ಆ ದಾವಾಗ್ನಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು
ಅಸಮರ್ಥರಾದರು.

15045022a ತತಃ ಸ ನೃಪತಿದ್ವೃಷ್ಟ್ವಾ ವಹ್ನಿಮಾಯಾಂತಮಂತಿಕಾತ್|

15045022c ಇದಮಾಹ ತತಃ ಸೂತಂ ಸಂಜಯಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಬೆಂಕಿಯು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು
ನೃಪತಿಯು ಸೂತ ಸಂಜಯನಿಗೆ ಇಂತೆಂದನು:

15045023a ಗಚ್ಛ ಸಂಜಯ ಯತ್ರಾಗ್ನಿರ್ನ ತ್ವಾಂ ದಹತಿ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್|

15045023c ವಯಮತ್ರಾಗ್ನಿನಾ ಯುಕ್ತಾ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಃ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್||

"ಸಂಜಯ! ಹೋಗು! ಅಗ್ನಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಡದಿರುವಲ್ಲಿಗೆ
ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗು! ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಪರಮ
ಗತಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತೇವೆ!"

15045024a ತಮುವಾಚ ಕಿಲೋದ್ವಿಗ್ನಃ ಸಂಜಯೋ ವದತಾಂ ವರಃ|

15045024c ರಾಜನ್ಮೃತ್ಯುರನಿಷ್ಕೋಽಯಂ ಭವಿತಾ ತೇ ವೃಥಾಗ್ನಿನಾ||

ಅತ್ಯಂತ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿದ್ದ ಮಾತುಗಾರರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಜಯನು
ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು: "ರಾಜನ್! ವೃಥಾ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು
ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ನಿನಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಾದುದು.

15045025a ನ ಚೋಪಾಯಂ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ಮೋಕ್ಷಣೇ ಜಾತವೇದಸಃ|

15045025c ಯದತ್ರಾನಂತರಂ ಕಾರ್ಯಂ ತದ್ಭವಾನ್ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ||

ಆದರೆ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ
ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಏನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಹೇಳಬೇಕು!"

15045026a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸಂಜಯೇನೇದಂ ಪುನರಾಹ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

15045026c ನೈಷ ಮೃತ್ಯುರನಿಷ್ಟೋ ನೋ ನಿಸ್ಸೃತಾನಾಂ ಗೃಹಾತ್ಸ್ವಯಮ್||

ಸಂಜಯನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜನು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು: "ಸ್ವ-
ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊರಟ ನಮಗೆ ಈ ಮೃತ್ಯುವು
ಅನಿಷ್ಟವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

15045027a ಜಲಮಗ್ನಿಸ್ತಥಾ ವಾಯುರಥ ವಾಪಿ ವಿಕರ್ಶನಮ್|

15045027c ತಾಪಸಾನಾಂ ಪ್ರಶಸ್ಯಂತೇ ಗಚ್ಚ ಸಂಜಯ ಮಾಚಿರಮ್||

ಜಲ-ಅಗ್ನಿ-ವಾಯು ಅಥವಾ ಉಪವಾಸ ಇವು ತಾಪಸಿಗಳಿಗೆ
ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವುಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಜಯ ನೀನು
ಹೊರಟುಹೋಗು! ತಡಮಾಡಬೇಡ!"

15045028a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಂಜಯಂ ರಾಜಾ ಸಮಾಧಾಯ ಮನಸ್ತದಾ|

15045028c ಪ್ರಾಜ್ಞುಖಿಃ ಸಹ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಕುಂತ್ಯಾ ಚೋಪಾವಿಶತ್ತದಾ||

ಸಂಜಯನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರಾಜನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಕಾಗ್ರಗೊಳಿಸಿ ಕುಂತಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿಯರೊಡನೆ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

15045029a ಸಂಜಯಸ್ತಂ ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಥಾಕರೋತ್|

15045029c ಉವಾಚ ಚೈನಂ ಮೇಧಾವೀ ಯಂಕ್ಷ್ವಾತ್ಮಾನಮಿತಿ ಪ್ರಭೋ||

ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೇಧಾವೀ ಸಂಜಯನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ "ಪ್ರಭೋ! ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸು!" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

15045030a ಋಷಿಪುತ್ರೋ ಮನೀಷೀ ಸ ರಾಜಾ ಚಕ್ರೇಽಸ್ಯ ತದ್ವಚಃ|

15045030c ಸನ್ನಿರುಧ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಮಾಸೀತ್ಕಾಷ್ಠೋಪಮಸ್ತದಾ||

ಅವನ ಮಾತಿನಂತೆ ಋಷಿಪುತ್ರ ಮನೀಷೀ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿರೋಧಿಸಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೀನಗೊಳಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾದನು.

15045031a ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ಜನನೀ ಚ ಪೃಥಾ ತವ|

15045031c ದಾವಾಗ್ನಿನಾ ಸಮಾಯುಕ್ತೇ ಸ ಚ ರಾಜಾ ಪಿತಾ ತವ||

ಮಹಾಭಾಗೆ ಗಾಂಧಾರಿ, ನಿನ್ನ ಜನನಿ ಪೃಥೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತಂದೆ ರಾಜನೂ ಕೂಡ ದಾವಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರು.

15045032a ಸಂಜಯಸ್ತು ಮಹಾಮಾತ್ರಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಧಾವಾದಮುಚ್ಯತ|

15045032c ಗಂಗಾಕೂಲೇ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ತಸೈಃ ಪರಿವಾರಿತಃ||

ಮಹಾಮಾತ್ರ ಸಂಜಯನಾದರೋ ದಾವಾಗ್ನಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು.
ತಾಪಸರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನಾನು
ಗಂಗಾಕೂಲದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆನು.

15045033a ಸ ತಾನಾಮಂತ್ರೈ ತೇಜಸ್ವೀ ನಿವೇದ್ಯೈತಚ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

15045033c ಪ್ರಯಯೌ ಸಂಜಯಃ ಸೂತೋ ಹಿಮವಂತಂ ಮಹೀಧರಮ್||

ತೇಜಸ್ವಿ ಸೂತ ಸಂಜಯನು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ
ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

15045034a ಏವಂ ಸ ನಿಧನಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕುರುರಾಜೋ ಮಹಾಮನಾಃ|

15045034c ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಪೃಥಾ ಚೈವ ಜನನ್ಯೌ ತೇ ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಹೀಗೆ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ಕುರುರಾಜ, ಗಾಂಧಾರೀ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ
ಜನನಿ ಪೃಥೆಯರು ನಿಧನಹೊಂದಿದರು.

15045035a ಯದೃಚ್ಛಯಾನುವ್ರಜತಾ ಮಯಾ ರಾಜ್ಞಃ ಕಲೇವರಮ್|

15045035c ತಯೋಶ್ಚ ದೇವ್ಯೋರುಭಯೋರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾನಿ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನಾನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ
ರಾಜನ ಮತ್ತು ಆ ಇಬ್ಬರು ದೇವಿಯರ ಕಳೇಬರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

15045036a ತತಸ್ತಪೋವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಮಾಜಗ್ಮುಸ್ತಪೋಧನಾಃ|

15045036c ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜ್ಞಸ್ತಥಾ ನಿಷ್ಠಾಂ ನ ತ್ವಶೋಚನ್ನತಿಂ ಚ ತೇ||

ಆಗ ಆ ತಪೋವನದಲ್ಲಿದ್ದ ತಪೋಧನರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

ರಾಜನ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ಆ ನಿಷ್ಠಾವಂತರು ಅವನ ಮರಣದ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸಲಿಲ್ಲ.

15045037a ತತ್ರಾಶ್ರೌಷಮಹಂ ಸರ್ವಮೇತತ್ಪುರುಷಸತ್ತಮ|

15045037c ಯಥಾ ಚ ನೃಪತಿದ್ಗೋ ದೇವ್ಯೌ ತೇ ಚೇತಿ ಪಾಂಡವ||

ಪುರುಷಸತ್ತಮ! ಪಾಂಡವ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ರಾಜ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ದೇವಿಯರ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದೆನು.

15045038a ನ ಶೋಚಿತವ್ಯಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ವಂತಃ ಸ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

15045038c ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಗ್ನಿಸಂಯೋಗಂ ಗಾಂಧಾರೀ ಜನನೀ ಚ ತೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆ ರಾಜ, ಗಾಂಧಾರೀ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಜನನಿಯರು ಸ್ವಯಂ ತಾವೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದುದರಿಂದ ಅವರ ಕುರಿತು ನೀನು ಶೋಕಿಸಬಾರದು.""

15045039 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15045039a ಏತಚ್ಚುತ್ವಾ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಮ್|

15045039c ನಿಯೋಣಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಶೋಕಃ ಸಮಭವನ್ ಮಹಾನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: "ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ನಿಯೋಣದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಮಹಾಶೋಕವುಂಟಾಯಿತು.

15045040a ಅಂತಃಪುರಾಣಾಂ ಚ ತದಾ ಮಹಾನಾರ್ತಸ್ವರೋಽಭವತ್|

15045040c ಪೌರಾಣಾಂ ಚ ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜ್ಞಸ್ತದಾ ಗತಿಮ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ರಾಜನ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ
ಮತ್ತು ಪೌರಜನರಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಆರ್ತನಾದವುಂಟಾಯಿತು.

15045041a ಅಹೋ ಧಿಗಿತಿ ರಾಜಾ ತು ವಿಕೃಶ್ಯ ಭೃಶದುಃಖಿತಃ|

15045041c ಊರ್ಧ್ವಬಾಹುಃ ಸ್ಮರನ್ಮಾತುಃ ಪ್ರರುರೋದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

15045041e ಭೀಮಸೇನಪುರೋಗಾಶ್ಚ ಭ್ರಾತರಃ ಸರ್ವ ಏವ ತೇ||

ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತನಾದ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು
ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಹುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ "ಅಯ್ಯೋ! ನನಗೆ
ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ!" ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ರೋದಿಸಿದನು.
ಭೀಮಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಸಹೋದರರೂ ರೋದಿಸಿದರು.

15045042a ಅಂತಃಪುರೇಷು ಚ ತದಾ ಸುಮಹಾನ್ಪುದಿತಸ್ವನಃ|

15045042c ಪ್ರಾದುರಾಸೀನ್ಮಹಾರಾಜ ಪೃಥಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಥಾಗತಾಮ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪೃಥೆಯು ಮರಣಹೊಂದಿದನ್ನು ಕೇಳಿ
ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾ ರೋದನವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

15045043a ತಂ ಚ ವೃದ್ಧಂ ತಥಾ ದಗ್ಧಂ ಹತಪುತ್ರಂ ನರಾಧಿಪಮ್|

15045043c ಅನ್ವಶೋಚಂತ ತೇ ಸರ್ವೇ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಚ ತಪಸ್ವಿನೀಮ್||

ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವೃದ್ಧ ನರಾಧಿಪ ಮತ್ತು ತಪಸ್ವಿನೀ
ಗಾಂಧಾರಿಯ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲರೂ ಶೋಕಿಸಿದರು.

15045044a ತಸ್ಮಿನ್ನಪರತೇ ಶಬ್ದೇ ಮುಹೂರ್ತಾದಿವ ಭಾರತ|

15045044c ನಿಗೃಹ್ಯ ಬಾಷ್ಪಂ ಧೈರ್ಯೇಣ ಧರ್ಮರಾಜೋಽಬ್ರವೀದಿದಮ್||

ಭಾರತ! ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದನಂತರ ಶೋಕಶಬ್ದವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಧರ್ಮರಾಜನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ನಾರದಾಗಮನಪರ್ವಣಿ ದಾವಾಗ್ನಿನಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿದಾಹೇ
ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಾರದಾಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದಾವಾಗ್ನಿನಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿದಾಹ
ಎನ್ನುವ ನಲ್ವತ್ತೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೬

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಶೋಕ (೧-೨೦).

15046001 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ|

15046001a ತಥಾ ಮಹಾತ್ಮನಸ್ತಸ್ಯ ತಪಸ್ಯುಗ್ರೇ ಚ ವರ್ತತಃ|

15046001c ಅನಾಥಸ್ಯೇವ ನಿಧನಂ ತಿಷ್ಠತ್ಸ್ವಸ್ಮಾಸು ಬಂಧುಷು||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: "ಬಂಧುಗಳಾದ ನಾವು ಇದ್ದರೂ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ನಿಧನವು ಅನಾಥನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋಯಿತು !

15046002a ದುರ್ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಹಿ ಗತಯಃ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಮತಾ ಮಮ|

15046002c ಯತ್ರ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯೋಽಸೌ ದಗ್ಧ ಏವಂ ದವಾಗ್ನಿನಾ||

ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯನು ಈ ರೀತಿ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದನೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನನ್ನ ಮತ.

15046003a ಯಸ್ಯ ಪುತ್ರಶತಂ ಶ್ರೀಮದಭವದ್ಬಾಹುಶಾಲಿನಃ|

15046003c ನಾಗಾಯುತಬಲೋ ರಾಜಾ ಸ ದಗ್ಧೋ ಹಿ ದವಾಗ್ನಿನಾ||

ನೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ ಆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಜನು ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋದನು !

15046004a ಯಂ ಪುರಾ ಪರ್ಯವೀಜಂತ ತಾಲವ್ಯಂತ್ಯೈರ್ವರಸ್ಮಿಯಃ|

15046004c ತಂ ಗೃಧ್ರಾಃ ಪರ್ಯವೀಜಂತ ದಾವಾಗ್ನಿಪರಿಕಾಲಿತಮ್||

ಹಿಂದೆ ಯಾರಿಗೆ ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಾಳೇಗರಿಯ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅವನು ಈಗ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ರಣಹದ್ದುಗಳು ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸುವಂತೆ ಆಗಿಹೋಯಿತು !

15046005a ಸೂತಮಾಗಧಸಂಘೈಶ್ಚ ಶಯಾನೋ ಯಃ ಪ್ರಬೋಧ್ಯತೇ|

15046005c ಧರಣ್ಯಾಂ ಸ ನೃಪಃ ಶೇತೇ ಪಾಪಸ್ಯ ಮಮ ಕರ್ಮಭಿಃ||

ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಯಾವ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಸೂತ-ಮಾಗಧ ಗುಂಪುಗಳು
ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದವೋ ಆ ನೃಪತಿಯು ನನ್ನ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದಾಗಿ
ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು !

15046006a ನ ತು ಶೋಚಾಮಿ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಹತಪುತ್ರಾಂ ಯಶಸ್ವಿನೀಮ್|

15046006c ಪತಿಲೋಕಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾಂ ತಥಾ ಭರ್ತ್ಯವ್ರತೇ ಸ್ಥಿತಾಮ್||

ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಕುರಿತು ನಾನು
ಶೋಕಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದ ಅವಳು ಪತಿಲೋಕವನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

15046007a ಪೃಥಾಮೇವ ತು ಶೋಚಾಮಿ ಯಾ ಪುತ್ರೈಶ್ಚರ್ಯಮೃದ್ಧಿಮತ್|

15046007c ಉತ್ಸೃಜ್ಯ ಸುಮಹದ್ಧೀಪ್ತಂ ವನವಾಸಮರೋಚಯತ್||

ಆದರೆ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಮತ್ತು ಉಜ್ವಲವಾದ ಪುತ್ರೈಶ್ಚರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ
ವನವಾಸವನ್ನು ಬಯಸಿದ ಪೃಥೆಯ ಕುರಿತು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

15046008a ಧಿಗ್ರಾಜ್ಯಮಿದಮಸ್ಮಾಕಂ ಧಿಗ್ಬಲಂ ಧಿಕ್ಪರಾಕ್ರಮಮ್|

15046008c ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಂ ಚ ಧಿಗ್ಯಸ್ಮಾನ್ಮೃತಾ ಜೀವಾಮಹೇ ವಯಮ್||

ನಮ್ಮ ಈ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ಈ ಬಲಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ
ಧಿಕ್ಕಾರ! ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ಜೀವಿತರಾಗಿರುವ ನಾವೂ
ಮೃತರಾದಂತೆಯೇ !

15046009a ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಕಿಲ ಕಾಲಸ್ಯ ಗತಿರ್ದ್ವಿಜವರೋತ್ತಮ|

15046009c ಯತ್ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಸಾ ವನವಾಸಮರೋಚಯತ್||

ದ್ವಿಜವರೋತ್ತಮ ! ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ವನವಾಸವನ್ನು ಆಕೆಯು
ಬಯಸಿದಳೆಂದರೆ ಕಾಲದ ಗತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದಷ್ಟೇ !

15046010a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ಜನನೀ ಭೀಮಸ್ಯ ವಿಜಯಸ್ಯ ಚ|

15046010c ಅನಾಥವತ್ಕಥಂ ದಗ್ಧಾ ಇತಿ ಮುಹ್ಯಾಮಿ ಚಿಂತಯನ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ, ಭೀಮನ ಮತ್ತು ವಿಜಯನ ಜನನಿಯು ಅನಾಥೆಯಂತೆ
ಹೇಗೆ ಸುಟ್ಟುಹೋದಳು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿಯೇ ನಾನು
ಮೂರ್ಛಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

15046011a ವೃಥಾ ಸಂತೋಷಿತೋ ವಹ್ನಿಃ ಖಾಂಡವೇ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ|

15046011c ಉಪಕಾರಮಜಾನನ್ಸ ಕೃತಘ್ನಾ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

ಖಾಂಡವದಲ್ಲಿ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದುದು
ವೃಥವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದೆಯೇ ಇದ್ದ
ಅಗ್ನಿಯು ಕೃತಘ್ನನೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

15046012a ಯತ್ರಾದಹತ್ಸ ಭಗವಾನ್ಮಾತರಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಃ|

15046012c ಕೃತ್ವಾ ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚ್ಚ ದ್ವೈ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿ ಸಮುಪಾಗತಃ|

15046012e ಧಿಗಗ್ನಿಂ ಧಿಕ್ಷ್ಯ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ವಿಶ್ರುತಾಂ ಸತ್ಯಸಂಧತಾಮ್||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷಧರಿಸಿ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯ ಬಳಿಬಂದಿದ್ದ
ಆ ಭಗವಂತನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟನೆಂದರೆ ಆ ಅಗ್ನಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ !
ಪಾರ್ಥನ ವಿಶ್ರುತ ಸತ್ಯಸಂಧತೆಗೂ ಧಿಕ್ಕಾರ !

15046013a ಇದಂ ಕಷ್ಟತರಂ ಚಾನ್ಯದ್ಭಗವನ್ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ|

15046013c ವೃಥಾಗ್ನಿನಾ ಸಮಾಯೋಗೋ ಯದಭೂತ್ಪ್ರಥಿವೀಪತೇಃ||

ಭಗವನ್ ! ಪೃಥಿವೀಪತಿಯು ವೃಥಾ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ

ಸಮಾವೇಶನಾದನೆಂದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಷ್ಟತರವಾದುದು ಬೇರೆ

ಏನೂ ನನಗೆ ತೋಚುತ್ತಿಲ್ಲ.

15046014a ತಥಾ ತಪಸ್ವಿನಸ್ತಸ್ಯ ರಾಜರ್ಷೇಃ ಕೌರವಸ್ಯ ಹ|

15046014c ಕಥಮೇವಂವಿಧೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಪ್ರಶಾಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಮ್||

ತಪಸ್ವಿಯೂ ರಾಜರ್ಷಿಯೂ ಆಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ

ಆಳಿದ ಆ ಕೌರವನಿಗೆ ಈ ವಿಧದ ಮೃತ್ಯುವು ಹೇಗಾಯಿತು?

15046015a ತಿಷ್ಠತ್ಸು ಮಂತ್ರಪೂತೇಷು ತಸ್ಯಾಗ್ನಿಷು ಮಹಾವನೇ|

15046015c ವೃಥಾಗ್ನಿನಾ ಸಮಾಯುಕ್ತೋ ನಿಷ್ಠಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪಿತಾ ಮಮ||

ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಅವನ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೂ

ನನ್ನ ತಂದೆಯು ವೃಥಾ ಮಹಾವನದ ಕಾಡ್ಡಿಚ್ಚಿಗೆ ಸೇರಿ ನಿಧನ

ಹೊಂದಿದನು !

15046016a ಮನ್ಯೇ ಪೃಥಾ ವೇಪಮಾನಾ ಕೃಶಾ ಧಮನಿಸಂತತಾ|

15046016c ಹಾ ತಾತ ಧರ್ಮರಾಜೇತಿ ಸಮಾಕ್ರಂದನ್ಮಹಾಭಯೇ||

ಕೃಶಳಾಗಿ ನರನಾಡಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪೃಥಿಯು

ಮಹಾಭಯದಿಂದ "ಹಾ ಮಗೂ ! ಹಾ ಧರ್ಮರಾಜ !" ಎಂದು

ಕೂಗಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

15046017a ಭೀಮ ಪರ್ಯಾಪ್ನುಹಿ ಭಯಾದಿತಿ ಚೈವಾಭಿವಾಶತೀ|

15046017c ಸಮಂತತಃ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಾ ಮಾತಾ ಮೇಽಭೂದ್ಧವಾಗ್ನಿನಾ||

"ಭೀಮ ! ಕಾಪಾಡು !" ಎಂದು ಭಯದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ
ಅರಣ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಎದ್ದು-ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು
ದಾವಾಗ್ನಿಯು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಾಡಿರಬಹುದು !

15046018a ಸಹದೇವಃ ಪ್ರಿಯಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಪುತ್ರೇಭ್ಯೋಽಧಿಕ ಏವ ತು|

15046018c ನ ಚೈನಾಂ ಮೋಕ್ಷಯಾಮಾಸ ವೀರೋ ಮಾದ್ರವತೀಸುತಃ||

ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ, ಪುತ್ರರಲ್ಲಿಯೇ ಅಧಿಕನಾಗಿದ್ದ ವೀರ
ಮಾದ್ರವತೀಸುತ ಸಹದೇವನೂ ಕೂಡ ಅವಳನ್ನು ಆ ಆಪತ್ತಿನಿಂದ
ಬಿಡಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ !"

15046019a ತಚ್ಛ್ಚತ್ವಾ ರುರುದುಃ ಸರ್ವೇ ಸಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಪರಸ್ಪರಮ್|

15046019c ಪಾಂಡವಾಃ ಪಂಚ ದುಃಖಾರ್ತಾ ಭೂತಾನೀವ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ಅವನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಂಚ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ
ದುಃಖಾರ್ತರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ
ಪೀಡೆಗೊಳಗಾಗುವ ಭೂತಗಳಂತೆ ಗೋಳಾಡಿದರು.

15046020a ತೇಷಾಂ ತು ಪುರುಷೇಂದ್ರಾಣಾಂ ರುದತಾಂ ರುದಿತಸ್ವನಃ|

15046020c ಪ್ರಾಸಾದಾಭೋಗಸಂರುದ್ಧೋ ಅನ್ವರೌತ್ಸೀತ್ಸ ರೋದಸೀ||

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪುರುಷೇಂದ್ರರ ಅಳುವಿನ ಧ್ವನಿಯು
ಪ್ರಾಸಾದದ ಆವರಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡು
ಹೊರಹೋಗಲಾರದೇ ಭೂಮ್ಯಂತರಿಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ

ನಾರದಾಗಮನಪರ್ವಣಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಿಲಾಪೇ

ಷಟ್ಪತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ನಾರದಾಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಿಲಾಪ ಎನ್ನುವ ನಲ್ವತ್ತಾರನೇ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೭

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರಣ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ನಾರದನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದುದು (೧-೯).

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-ಗಾಂಧಾರೀ-ಕುಂತಿಯರ ಶ್ರಾದ್ಧಕರಣ (೧೦-೨೭).

15047001 ನಾರದ ಉವಾಚ|

15047001a ನಾಸೌ ವೃಥಾಗ್ನಿನಾ ದಗ್ಧೋ ಯಥಾ ತತ್ರ ಶ್ರುತಂ ಮಯಾ|

15047001c ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯೋ ನೃಪತಿಸ್ತತ್ತೇ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭಾರತ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: "ಭಾರತ! ನೃಪತಿ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯನು ಅಲ್ಲಿ
ವೃಥಾ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿ ನಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿದುದನ್ನು

ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

15047002a ವನಂ ಪ್ರವಿಶತಾ ತೇನ ವಾಯುಭಕ್ಷೇಣ ಧೀಮತಾ|

15047002c ಅಗ್ನಯಃ ಕಾರಯಿತ್ವೇಷ್ಟಿಮುತ್ಸ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಇತಿ ನಃ ಶ್ರುತಮ್||

ವಾಯುವನ್ನೇ ಆಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಧೀಮತ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ತನ್ನ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ
ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿದನೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

15047003a ಯಾಜಕಾಸ್ತು ತತಸ್ತಸ್ಯ ತಾನಗ್ನೀನ್ನಿರ್ಜನೇ ವನೇ|

15047003c ಸಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಯಥಾಕಾಮಂ ಜಗ್ಮು ಭರತಸತ್ತಮ||

ಭರತಸತ್ತಮ! ಯಾಜಕರು ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ
ವಿಸರ್ಜಿಸಿ, ಇಷ್ಟಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದರು.

15047004a ಸ ವಿವೃದ್ಧಸ್ತದಾ ವಹ್ನಿರ್ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಭೂತ್ಕಿಲ|

15047004c ತೇನ ತದ್ವನಮಾದೀಪ್ತಮಿತಿ ಮೇ ತಾಪಸಾಬ್ರುವನ್||

ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಆಗ ಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಾಗಿ ಆ ವನದಲ್ಲಿ
ಪಸರಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಎಂದು ನನಗೆ ತಾಪಸರು ಹೇಳಿದರು.

15047005a ಸ ರಾಜಾ ಜಾಹ್ನವೀಕಚ್ಚೇ ಯಥಾ ತೇ ಕಥಿತಂ ಮಯಾ|

15047005c ತೇನಾಗ್ನಿನಾ ಸಮಾಯುಕ್ತಃ ಸ್ವೇನೈವ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನಾನು ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಜಾಹ್ನವೀ ತೀರದಲ್ಲಿ
ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ

ಸಮಾಯುಕ್ತನಾದನು.

15047006a ಏವಮಾವೇದಯಾಮಾಸುರ್ಮುನಯಸ್ತೇ ಮಮಾನಘ|

15047006c ಯೇ ತೇ ಭಾಗೀರಥೀತೀರೇ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಅನಘ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಹೀಗೆ ಭಾಗೀರಥೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡ
ಮುನಿಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

15047007a ಏವಂ ಸ್ವೇನಾಗ್ನಿನಾ ರಾಜಾ ಸಮಾಯುಕ್ತೋ ಮಹೀಪತೇ|

15047007c ಮಾ ಶೋಚಿಥಾಸ್ತ್ವಂ ನೃಪತಿಂ ಗತಃ ಸ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್||

ಮಹೀಪತೇ! ಹೀಗೆ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ತನ್ನದೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ
ಸಮಾಯುಕ್ತನಾದನು. ರಾಜನು ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.
ಅದರ ಕುರಿತು ನೀನು ಶೋಕಿಸಬೇಡ!

15047008a ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಯಾ ಚೈವ ಜನನೀ ತವ ಪಾಂಡವ|

15047008c ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಸುಮಹತೀಂ ಸಿದ್ಧಿಮಿತಿ ಮೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಪಾಂಡವ! ನಿನ್ನ ಜನನಿಯೂ ಕೂಡ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಗಳಿಂದ ಮಹಾ
ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

15047009a ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಕೌರವ್ಯ ತೇಷಾಂ ತ್ವಮುದಕಕ್ರಿಯಾಮ್|

15047009c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಸರ್ವೈರೇತದತ್ರ ವಿಧೀಯತಾಮ್||

ಕೌರವ್ಯ! ಸಹೋದರರೊಡಗೂಡಿ ನೀನು ಅವರೆಲ್ಲರ
ಉದಕಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಈಗಲೇ

ಮಾಡುವವನಾಗು !""

15047010 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ|

15047010a ತತಃ ಸ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಃ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಧುರಂಧರಃ|

15047010c ನಿಯಂ ಯೌ ಸಹ ಸೋದಯ್ಯೈಃ ಸದಾರೋ ಭರತರ್ಷಭ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: "ಭರತರ್ಷಭ! ಆಗ ಪಾಂಡವರ ಧುರಂಧರ ಪೃಥಿವೀಪಾಲ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಹೊರ ಹೊರಟನು.

15047011a ಪೌರಜಾನಪದಾಶ್ಚೈವ ರಾಜಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕೃತಾಃ|

15047011c ಗಂಗಾಂ ಪ್ರಜಗ್ಮುರಭಿತೋ ವಾಸಸ್ಯೈಕೇನ ಸಂವೃತಾಃ||

ರಾಜಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ-ಪೌರ ಜನರೂ ಕೂಡ ಒಂದೇ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಗಂಗೆಯ ಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟರು.

15047012a ತತೋಽವಗಾಹ್ಯ ಸಲಿಲಂ ಸರ್ವೇ ತೇ ಕುರುಪುಂಗವಾಃ|

15047012c ಯುಯುತ್ಸುಮಗ್ರತಃ ಕೃತ್ವಾ ದದುಸ್ತೋಯಂ ಮಹಾತ್ಮನೇ||

ಆ ಕುರುಪುಂಗವರೆಲ್ಲರೂ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಯುಯುತ್ಸುವನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಹಾತ್ಮ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನಿತ್ತರು.

15047013a ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಶ್ಚ ಪೃಥಾರ್ಯಾಶ್ಚ ವಿಧಿವನ್ನಾಮಗೋತ್ರತಃ|

15047013c ಶೌಚಂ ನಿವರ್ತಯಂತಸ್ತೇ ತತ್ರೋಷುರ್ನಗರಾದ್ ಬಹಿಃ||

ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನಾಮ-ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಗಾಂಧಾರಿಗೂ

ಪೃಥಿಗೂ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನಿತ್ತರು. ಶೌಚಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಅವರು
ನಗರದ ಹೊರಗಡೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು.

15047014a ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಸ ನರಾನ್ವಿಧಿಜ್ಞಾನಾಪ್ತಕಾರಿಣಃ|

15047014c ಗಂಗಾದ್ವಾರಂ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಯತ್ರ ದಗ್ಧೋಽಭವನ್ಭುಪಃ||

ಅನಂತರ ನೃಪನು ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆಪ್ತರನ್ನು ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ ಗಂಗಾದ್ವಾರದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

15047015a ತತ್ರೈವ ತೇಷಾಂ ಕುಲ್ಯಾನಿ ಗಂಗಾದ್ವಾರೇಽನ್ವಶಾತ್ತದಾ|

15047015c ಕರ್ತವ್ಯಾನೀತಿ ಪುರುಷಾನ್ದತ್ತದೇಯಾನ್ಮಹೀಪತಿಃ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಪರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು
ಶಾಸನವನ್ನಿತ್ತನು. ಮಹೀಪತಿಯು ಆ ಪುರುಷರಿಗೆ ದಾನನೀಡಲು
ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನಿತ್ತನು.

15047016a ದ್ವಾದಶೇಽಹನಿ ತೇಭ್ಯಃ ಸ ಕೃತಶೌಚೋ ನರಾಧಿಪಃ|

15047016c ದದೌ ಶ್ರಾದ್ಧಾನಿ ವಿಧಿವದ್ಧಕ್ಷಿಣಾವಂತಿ ಪಾಂಡವಃ||

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನ ಅವರ ಶೌಚಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನೂ
ಮುಗಿಸಿ ಪಾಂಡವ ನರಾಧಿಪನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತನು.

15047017a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ದದೌ ಸ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

15047017c ಸುವರ್ಣಂ ರಜತಂ ಗಾಶ್ಚ ಶಯ್ಯಾಶ್ಚ ಸುಮಹಾಧನಾಃ||

15047018a ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಶ್ಚೈವ ತೇಜಸ್ವೀ ಪ್ರಥಾಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಥಕ್ ಪ್ರಥಕ್|

15047018c ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ನಾಮನೀ ರಾಜಾ ದದೌ ದಾನಮನುತ್ತಮಮ್||

ತೇಜಸ್ವೀ ರಾಜಾ ಪ್ರಥಿವೀಪತಿಯು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಗಾಂಧಾರೀ ಮತ್ತು ಪ್ರಥೆಯರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅವರವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಹಾಸಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಅನುತ್ತಮ ಮಹಾಧನವನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

15047019a ಯೋ ಯದಿಚ್ಛತಿ ಯಾವಚ್ಛ ತಾವತ್ಸ ಲಭತೇ ದ್ವಿಜಃ|

15047019c ಶಯನಂ ಭೋಜನಂ ಯಾನಂ ಮಣಿರತ್ನಮಥೋ ಧನಮ್||

15047020a ಯಾನಮಾಚ್ಛಾದನಂ ಭೋಗಾನ್ದಾಸೀಶ್ಚ ಪರಿಚಾರಿಕಾಃ|

15047020c ದದೌ ರಾಜಾ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ತಯೋರ್ಮಾತ್ರೋರ್ಮಹೀಪತಿಃ||

ಯಾವ ದ್ವಿಜನು ಏನನ್ನು ಬಯಸಿದನೋ ಅವನ್ನು - ಶಯನ, ಭೋಜನ, ವಾಹನ, ಮಣಿ-ರತ್ನ-ಧನ, ಹೊದಿಕೆಗಳು, ಭೋಗಗಳು, ದಾಸೀ-ಪರಿಚಾರಕರು - ಇವನ್ನು ರಾಜ ಮಹೀಪತಿಯು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ತಾಯಿಯರ ಸಲುವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿದನು.

15047021a ತತಃ ಸ ಪ್ರಥಿವೀಪಾಲೋ ದತ್ತ್ವಾ ಶ್ರಾದ್ಧಾನ್ಯನೇಕಶಃ|

15047021c ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುನರ್ಧೀಮಾನ್ನಗರಂ ವಾರಣಾಹ್ವಯಮ್||

ಧೀಮಾನ್ ಪ್ರಥಿವೀಪಾಲನು ಅನೇಕ ಶ್ರಾದ್ಧ-ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಹಸ್ತಿನಾಪುರ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

15047022a ತೇ ಚಾಪಿ ರಾಜವಚನಾತ್ಪುರುಷಾ ಯೇ ಗತಾಭವನ್|

15047022c ಸಂಕಲ್ಪ ತೇಷಾಂ ಕುಲ್ಯಾನಿ ಪುನಃ ಪ್ರತ್ಯಾಗಮಂಸ್ತತಃ||

ರಾಜನ ವಚನದಂತೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಪುರುಷರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ -ಗಾಂಧಾರೀ-
ಕುಂತಿಯರ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಆಗಮಿಸಿದರು.

15047023a ಮಾಲೈರ್ಗಂಧೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈಃ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯಥಾವಿಧಿ|

15047023c ಕುಲ್ಯಾನಿ ತೇಷಾಂ ಸಂಯೋಜ್ಯ ತದಾಚಮ್ಯುರ್ಮಹೀಪತೇಃ||

ವಿವಿಧ ಮಾಲೆ-ಗಂಧಗಳಿಂದ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಅವರು ಆ
ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಮಹೀಪತಿಗೆ ವರದಿಮಾಡಿದರು.

15047024a ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಚ ರಾಜಾನಂ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮ್|

15047024c ನಾರದೋಽಪ್ಯಗಮದ್ರಾಜನ್ವರಮರ್ಷಿಯಥೇಪ್ಸಿತಮ್||

ರಾಜನ್! ಧರ್ಮಾತ್ಮ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ
ಪರಮ ಋಷಿ ನಾರದನು ಇಷ್ಟಬಂದ ಕಡೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

15047025a ಏವಂ ವರ್ಷಾಣ್ಯತೀತಾನಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಧೀಮತಃ|

15047025c ವನವಾಸೇ ತದಾ ತ್ರೀಣಿ ನಗರೇ ದಶ ಪಂಚ ಚ||

15047026a ಹತಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ದಾನಾನಿ ದದತಃ ಸದಾ|

15047026c ಜ್ಞಾತಿಸಂಬಂಧಿಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಸ್ವಜನಸ್ಯ ಚ||

ಈ ರೀತಿ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಧೀಮಂತ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಸದಾ ಮಕ್ಕಳ, ಸಂಬಂಧಿಗಳ, ಮಿತ್ರರ, ಸಹೋದರರ

ಮತ್ತು ಸ್ವಜನರ ಸಲುವಾಗಿ ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳನ್ನೂ ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದನು.

15047027a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ನೃಪತರ್ನಾ ತಿಪ್ರೀತಮನಾಸ್ತದಾ|

15047027c ಧಾರಯಾಮಾಸ ತದ್ರಾಜ್ಯಂ ನಿಹತಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವಃ||

ನೃಪತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದರೋ ಜ್ಞಾತಿ-ಬಾಂಧವರನ್ನು ಕಳಿದುಕೊಂಡು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದಿರದಿದ್ದರೂ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು."

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕೇ ಪರ್ವಣಿ
ನಾರದಾಗಮನಪರ್ವಣಿ ಶ್ರಾದ್ಧದಾನೇ ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನರದಾಗಮನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧದಾನ ಎನ್ನುವ ನಲ್ವತ್ತೇಳನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕ ಪರ್ವಣಿ
ನಾರದಾಗಮನಪರ್ವಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ನಾರದಾಗಮನಪರ್ವವು|

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವಃ||
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವವು||

ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು - ೧೫/೧೮,
ಉಪಪರ್ವಗಳು-೯೨/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೧೯೭೮/೧೯೯೫,
ಶ್ಲೋಕಗಳು-೭೩೨೧೧/೭೩೭೮೪